

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJA

GADA- GRAMATA

2016

 ZINĀTNE

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA

Akadēmijas laukums 1
Rīga, LV 1050
Latvija

Tel.: 67225361. Fakss: 67821153
E pasts: lza@lza.lv
<http://www.lza.lv>

Latvijas Zinātņu akadēmijas Gadagrāmata 2016 ir turpinājumizdevums — jau divdesmit ceturtais ar šādu nosaukumu. Iepriekšējie laidieni atspoguļoja situāciju 1990., 1992., 1992./1993., 1995.—2015. gadā. Gadagrāmatas 2016 iznākšana ir pieskaņota akadēmijas gada pilnsapulcei. Publicētie dati atspoguļo stāvokli 2016. gada 15. martā.

Gadagrāmatas pilnu versiju skat. internetā
(http://www.lza.lv/images/stories/LZA_GG-2016.pdf).

Sastādītāji

*Baiba Ādamsons, Anita Draveniece, Alma Edžiņa, Līva Griņeviča,
Valdis Kampars, Sofja Negrejeva, Ilze Stengrevica, Viktorija Zaļuksne*

Fotoattēli no LZA kolekcijas.

Fotogrāfi *Jānis Brencis, Alma Edžiņa, Edgars Liepiņš, Ojārs Spārītis*

Redaktore *Ieva Jansone*
Datorapstrāde *Elmārs Lange*

ISSN 1407-0413
ISBN 978-9934-549-09-0

© Latvijas Zinātņu akadēmija, 2016

SATURS

Latvijas Zinātņu akadēmijai tās septiņdesmitgadē! *Ojārs Spārītis* 5

PAMATDOKUMENTI

Latvijas Republikas likumdošana par Latvijas Zinātņu akadēmijas statusu.....11

Latvijas Zinātņu akadēmijas Harta 12

Aizvadīts *ACADEMIA – 200* gads 16

Zinātnes kalendārs 2016 19

Valsts pētījumu programma “EKOSOC-LV” 37

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STRUKTŪRAS

Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāts..... 39

Latvijas Zinātņu akadēmijas Prezidijs 39

Latvijas Zinātņu akadēmijas Valde 40

Latvijas Zinātņu akadēmijas Uzraudzības padome..... 40

Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis 40

Ar LZA saistītās organizācijas 41

Akadēmijas personāls..... 42

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS ZINĀTNISKĀ UN ORGANIZATORISKĀ DARBĪBA

Nozīmīgākie notikumi Latvijas zinātnē un Latvijas Zinātņu akadēmijā 2015. gadā..... 43

Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulces 56

LZA sēdes un konferences 79

LZA Senāta darbība 91

Zinātniskie ziņojumi Senāta sēdēs 94

LZA Prezidija darbība.....113

LZA Valdes darbība115

LZA darbības finansēšana no valsts budžeta līdzekļiem 2015. gadā116

LZA Fondu darbība117

Ar LZA saistītu organizāciju darbība119

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa, balvas un prēmijas 125

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielās medaļas, balvu un prēmiju laureāti 2015. un 2016. gadā .. 135

Latvijas Zinātņu akadēmijas goda mecenāti 141

ZINĀTŅU NODAĻAS

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa 142

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa 150

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa.....	160
Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļa.....	173
STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA.....	179
LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS LOCEKĻI	
Īstenie locekļi.....	195
Goda locekļi.....	204
Ārzemju locekļi.....	208
Korespondētājlocekļi.....	215
Goda doktori.....	223
Pārmaiņas LZA locekļu sastāvā.....	228
In memoriam.....	229
1. pielikums. DOKUMENTI.....	231
2. pielikums. LZA GADAGRĀMATĀS PUBLICĒTO DOKUMENTU RĀDĪTĀJS.....	235
3. pielikums. GALVENĀS ZINĀTNISKĀS INSTITŪCIJAS UN IESTĀDES LATVIJĀ.....	241
4. pielikums. LATVIJAS ZINĀTNES ORGANIZĒŠANĀ IESAISTĪTO PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS.....	248

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAI TĀS SEPTIŅDESMITGADĒ!

Godātie kolēģi! Mūsu atskaites un nākotnes plānu kaldināšanas periodus mēs iedalām no vienas Pavasara pilnsapulces līdz nākamajai, un ar to tie atšķiras no tradicionālā kalendārā gada. Aizgājušo 2015. gadu mēs atzīmējam kā *ACADEMIA–200* gadu – akadēmiskās zinātnes divsimtgades laiku, kad ne tikai iegremdējāmie vēsturē, bet galvenokārt guvām ierosmes mūsdienu zinātnes dzīves virzīšanai un Latvijas spējai sekot pasaules zinātniskā progresa tendencēm. Taču tieši tāpat kā ikkatrai gadu mijai seko jaunas darba dienas, arī Latvijas

Zinātņu akadēmijas dzīve pēc 2016. gada 16. februāra svinībām ar atskatu uz savu septiņdesmitgadi rit tālāk savu trauksmaino gaitu.

2016. gada Pavasara pilnsapulce būs robežšķirtne starp vienu Latvijas Zinātņu akadēmijas administratoru un zinātnes dzīves organizatoru darba ciklu un nākamo menedžmenta periodu. Un, stāvot pie šī sliekšņa, jau tagad ir skaidrs, ka arī turpmākie darba gadi atjaunotā Latvijas Zinātņu akadēmijas vadības sastāvā būs veltāmi Latvijas zinātnes valstiskās stratēģijas izstrādei dialogā ar politiķiem un izpildvaras pārstāvjiem, rūpēm par valsts izglītības sistēmas pilnveidi, argumentētai cīņai par zinātnes attīstības budžeta palielinājumu, valsts pētījumu programmu koordināciju, efektīvu sadarbību ar starptautiskajiem partneriem un centieniem iesaistīt jauno zinātnieku paaudzi zinātnes administrēšanas procesos. Pagājušajā gadā izstrādātā un Rudens pilnsapulcē pieņemtā “Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības stratēģija 2015.–2020. gadam” mudinās akadēmisko vidi identificēt izcilību

zinātniskajā pētniecībā, ar kuras palīdzību nodrošināt pēctecību un evolūciju Latvijas zinātnisko institūtu projektiem, veidot erudītu maiņu augstskolu profesūrai un tiekties pēc starptautiski atzītām un augsti citētām publikācijām, ar tehnoloģiskās pārneses un inovatīvu *start-up* izstrādi veicināt oriģinālu un komercializējamu izgudrojumu ieviešanu ražošanā. Ne mazāk svarīgi par centieniem komercializēt lietišķās zinātnes sasniegumus būs centieni saglabāt aktivitāti fundamentālajos pētījumos un teorētiskajās zinātnēs, ar kurām Latvija ir bagāta un konkurētspējīga. Cits aktivizēšanās aspekts ir saistāms ar ciešu sadarbību ar vadošajām augstskolām un Latvijas Zinātņu akadēmijas amatpersonu iesaisti doktorantu, jauno zinātnieku kvalifikācijas pilnveides pasākumos un nākamo studentu profesionālās orientācijas programmās, veidojot jauniešos pozitīvu attieksmi pret zinātni, neatlaidīgām studijām un zinātnieka karjeru.

Šos visus jautājumus ar savu zinātnieka sirdsapziņu un ekselences smadzenēm vērtē Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāts tā priekšsēdētāja akadēmiķa Jāņa Stradiņa personā. Senāts ir viedu lēmumu kristalizēšanas vieta, izcilību tramplīns akadēmiskajā karjerā un valsts izglītības un zinātnes politikas veismju un neveismju analīzes laboratorija. Ievērojot tradīciju pēctecības principu, Latvijas Zinātņu akadēmijas Senāts raugās, lai Latvijas zinātnieku devums pēc visveiksmīgākās formulas tiktu sabalsots ar valsts pētījumu stratēģijas aktualitātēm un uzdevumiem.

Lai, sekojot valstiski apzinātajai nepieciešamībai aktivizēt ekonomisko izaugsmi, ēnā nepaliktu nācīgas pašapziņas, kultūras un vēstures izziņa, akadēmiskās izcilības pārstāvju lobismam vēl ir daudz darāmā humanitāro un sociālo zinātņu popularizēšanā, kā arī zinātniskajās atziņās izglītotas sabiedrības audzināšanā. Pavisam tuvu ir Latvijas valsts dibināšanas simtgade, un tās cienīgai sagaidīšanai tiek veltītas lielas pūles un enerģija, plānoti veicamie darbi un fiksētas apņemšanās. Šajā jomā daudz var darīt Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa, kura akadēmiķes Raitas Karnītes vadībā jau ir pierādījusi prasmi atjaunot un intensificēt Terminoloģijas komisijas darbību, paredz celt zinātniskā žurnāla "LZA Vēstis" humanitārajām un sociālajām zinātnēm veltītās A daļas kvalitāti un atbilstoši arī starptautisko reitingu. Kā teicams sabiedriskās domas veidošanas pasākums ir atzīmējamās publiskās diskusijas, kuras Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa veltīja valsts prezidenta kandidātu atlases un vēlēšanu kritēriju apspriešanai, nodrošināja akadēmiski

dziļu un ar uzaicināto ekspertu viedokļiem plašā spektrā pārstāvētu diskusiju platformu Latvijas gāzes tirgus liberalizācijas jautājumā. Tādējādi kā bezgala svarīgu Latvijas Zinātņu akadēmijas lomu uzskatu starpdisciplināri ievirzītu un sabiedriski nozīmīgu politisko, ekonomisko, sociālo un kultūras jautājumu izdiskutēšanā un zinātnieku viedokļa autoritatīvā paušanā Latvijas sabiedrībai. Šādu praksi ir nepieciešams turpināt.

Akadēmiķa Tālava Jundža vadītā Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centra uzmanības lokā ir atbildīgais uzdevums – sagatavot akadēmiskā izdevuma “Latvieši un Latvija” izdevumu svešvalodās, lai darītu zināmus faktus par Latviju kā valsti, tās vēsturisko gaitu un attīstības potenciālu. Divu sējumu izdevumiem angļu un krievu valodā ir paredzama plaša izplatība un atbilstoša rezonanse. Viena no Latvijas Zinātņu akadēmijas uzmanības sfērām turpmākajos gados būs Eiropas jauno laiku vēstures fenomenu izziņa. Tas iespējams gan ar valsts pētījumu programmas “Letonika” palīdzību, gan zinātniekiem tieši iesaistoties vietēja mēroga un starptautiskos pētījumos. Pirms 500 gadiem Eiropu pārņēma jaunas garīgās aktivitātes vilnis, kuru sauca par Reformāciju. Tā atnesa Livonijai konfesionālās pārmaiņas un radīja sekulāras sabiedrības pamatus. Šo Mārtiņa Lutera iniciēto procesu sākotni ar konferencēm, izstādēm un publikācijām atzīmēsim 2017. gadā, un Latvijas Zinātņu akadēmija noteikti līdzdarbosies šajos starptautiskajos zinātniskajos projektos.

Ciešā sadarbībā ar Zemkopības ministriju, Latvijas Lauksaimniecības universitāti, AS “Latvijas valsts meži” un valsts mežu fondu izglītības un zinātnisko institūciju laiktelpā darbojas Latvijas Zinātņu akadēmijas Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļa. Sekmīgi izmantojot gan politisko, gan izpildvaras struktūrās un pedagoģiskajā darbā gūto pieredzi, akadēmiķe Baiba Rivža droši un tālredzīgi vada šo struktūrvienību dzīvības zinātņu, ekoloģiskās zemkopības, pārtikas tehnoloģiju attīstības un jaunu selekcijas produktu izstrādes virzienā. Viena no visplašākajām Latvijas Zinātņu akadēmijas struktūrā ir Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļa, kuras ilggadīgs vadītājs līdz šī gada Pavasara pilnsapulcei ir lielu autoritāti guvušais akadēmiķis Raimonds Valters. Nodaļas darba precizitāti un sekmes var garantēt tās vadītāja un zinātniskā sekretāra tandēms, un šajā gadījumā ir uzteicams Raimonda Valtera un Baibas Ādamsones saskanīgais maratons. Korekti savu akadēmiskās kvalifikācijas ekspertīzes un ekselesences nopelni izvērtējuma

darbu veic Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļa. Par līdzsvarotu nodaļas vadību un dzīvesgudru viņam uzticēto zinātņu nozaru pārraudzību mana pateicība un labas veselības vēlējumi akadēmiķim Jurim Jansonam. Par kopīgā zinātnes administrēšanas darbā vadītājām dienām un nu jau arī gadiem no sirds pateicos Latvijas Zinātņu akadēmijas viceprezidentam akadēmiķim Jurim Ekmanim un ģenerālsekretāram akadēmiķim Valdim Kamparam. Un, ja arī visus nebūšu pieminējis, tad tik un tā varu sacīt, ka man ir tikusi dāvāta liela laime strādāt tik izcilu, plašu erudīciju apveltītiem un sasniegumiem bagātiem, pētniecības un cilvēciskās izcilības kolēģiem.

Ikvienai no Latvijas Zinātņu akadēmijas nodaļām ir ar ko lepoties – gan ar veikumu nodaļas ikdienas darbos, gan zinātniskās ekselences stimulēšanā, identificējot nozīmīgākos zinātniskos atklājumus, piešķirot nozaru vārdbalvas, virzot pa akadēmiskās karjeras pakāpieniem izcilākos speciālistus. Nevar nepieminēt Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisijas darbu, kurš ar lielu atbildību un ārkārtīgi saspringtā režīmā, vērtējot ar starptautiskā sociālā atbalsta mehānisma palīdzību tapušos promocijas darbus, vairāku gadu garumā tika veikts akadēmiķa Raimonda Valtera vadībā. Šo nevainojamo darbu Ministru kabinets ir novērtējis ar goda rakstiem gan Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisijas vadītājam, gan komisijas un vienlaikus arī Senāta zinātniskajai sekretārei Almai Edžiņai.

Latvijas zinātnes sasniegumu klāstā īpaši pamanāmi izceļas vienpadsmit Latvijas zinātnes 2015. gada sasniegumi, kuru popularizēšana sākās jau gadu mijā, bet prezentācijas un apbalvošana sekoja šī gada 19. janvārī. *L'ORÉAL* stipendiātu “Sievietēm zinātnē” veikums tās patroneses prezidentes Vairas Viķes-Freibergas kundzes aizbildniecībā arvien ir sabiedriski pamanāms augsta prestiža pasākums. Spožumu tam piešķir arī trīspusīgais līgums, kurš vienotam mērķim saista UNESCO Latvijas Nacionālo komiteju, uzņēmumu “*L'ORÉAL* Baltija” un Latvijas Zinātņu akadēmiju. Mēs lepojamies ar savu goda mecenātu Borisa un Ināras Teterevu fonda atbalstu LZA Lielās medaļas piešķirumam un Latvijas Jauno zinātnieku apvienības darbības nodrošinājumam. Neviena pateicība nevar būt par lielu, ja atceramies, cik dāsni Latvijas zinātnes un zinātnieku atbalstītāji ir uzņēmumi “Olainfarm”, “Grindeks”, “Latvijas Gāze”, “Itera Latvija”, “Latvenergo”, viņu piešķirtajām balvām, stipendijām un atbalstam pētniecībai pēdējos gados ir pievienojušies arī vairāki privātie sponsori.

Daudzi Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības virzieni saglabājas nemainīgi, bet daudz kas mūsu darbā ir operatīvi uzlabojams, jo to no mums prasa mainīgā dzīve un zinātnes ekosistēmas straujā evolūcija. Latvijas Zinātņu akadēmija ir līdzdalīga Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskās padomes darbā un ir konstruktīvs eksperts un padomdevējs gan Ministru prezidentam, gan nozaru ministriem zinātnes politikas un stratēģijas jautājumos. Latvijas Zinātņu akadēmija ir ieinteresēta Latvijas Zinātnes padomes stiprināšanā un, sadarbojoties ar to, tiecas aktivizēt pētniecisko projektu zinātnisko un tautsaimniecisko ekspertīžu veikšanu, kam sekotu atbildīgi lēmumi par sekmīgo projektu atbalstu un to finansēšanu. Par sekmīgo un ilggadīgo Latvijas Zinātnes padomes vadīšanu visas akadēmiskās sabiedrības vārdā izsaku pateicību akadēmiķiem Elmāram Grēnam un Andrejam Siliņam, kuri ir bijuši drosmīgi un sagatavojuši Latvijas Zinātnes padomes vadības maiņai erudīto akadēmiķi Jāni Kloviņu. No akadēmijas viedokļa par abpusēji izdevīgu un atbalstāmu var uzskatīt zinātnes administrēšanas perspektīvu, kas veidojas sadarbībā ar Baltijas Inovatīvo pētījumu un tehnoloģiju institūtu jeb BIRTI. Kopīgiem spēkiem ar institūta padomes priekšsēdētāju akadēmiķi Andreju Ērgli akadēmija cenšas pamatot starptautiskā finansējuma piesaistes nepieciešamību tehnoloģiju pārneses instrumentu, laboratoriju un zinātniskās pētniecības institūciju izveidei Latvijā, lai valsts gūtu peļņu no inovatīvu izgudrojumu komercializācijas.

Svinot Latvijas Zinātņu akadēmijas septiņdesmitgadi, nedrīkst aizmirst, ka 1992. gadā veiktā zinātnes reforma, padomju laika ražošanas infrastruktūras sabrukums, zinātnisko institūciju likvidācija un Latvijas Zinātņu akadēmijas restrukturizācija par personālo akadēmiju, ar laika distanci raugoties, ir kritiski vērtējams neatkarīgās Latvijas strukturālās pārveides pasākums. Ārēji ieguvusi līdzību ar citām “Eiropas parauga” personālajām akadēmijām, Latvijas Zinātņu akadēmija tika atrauta no varas struktūrām, un bez līdzekļiem un ietekmes uz ekonomiskiem vai politiskiem procesiem tā zaudēja jebkādu ietekmi uz saimniecisko dzīvi. Taču jau 1997. gadā, rakstot referātu “*Quo vadis, Academia*”¹, toreizējais Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents akadēmiķis Jānis Stradiņš ir meklējis kritiskas atbildes uz daudzajiem eksistenciālajiem jautājumiem, kuri jau toreiz viņā ir raisījuši šaubas par neatkarīgās Latvijas laikā radītā veidojuma dzīvotspēju. Uz daudziem no šiem jautājumiem laiks

¹ Stradiņš J. *Latvijas Zinātņu akadēmija: izcelsme, vēsture, pārvērtības*. Rīga: Zinātne, 1998, 585.–603. lpp.

un mūsu visu kolektīvā pieredze ir sniegusi atbildes, bet daudzi jautājumi par akadēmijas uzdevumiem un funkcijām, kā arī par tās veikspēju vēl ir palikuši neatbildēti. Iespējams, ka tieši ģeopolitisko prognožu skarbums un valsts ekonomiskās izaugsmes nepieciešamības akūta apzināšanās mūsdienās rosina akadēmisko sabiedrību no jauna meklēt ceļu atpakaļ pie akadēmijas, kuru personāla un reāli zinātnisko pētniecību īstenojošus institūtus apvienojoša konsorcijs veidolā tika modelējis akadēmiķis Jānis Stradiņš. Latvijā kā valstī ar nelielu ekonomisko potenciālu nav pieļaujams zaudēt ne kriptatiņu no tautas intelektuālajām bagātībām, bet, rosinot tās likt lietā pēc lielākās lietderības principa, ir iespējams akumulēt pasaules zinātnisko pieredzi un piedalīties cilvēces garīgajā apmaiņā kā līdzvērtīgiem partneriem. Savā veidā pa jaunu attīstības spirāli pie Latvijas Zinātņu akadēmijas kā pie nacionālā zinātnes ekselences centra jaunā kvalitātē atgriežas zinātniskie institūti, lai kopā ar valsti un starptautiskiem partneriem veicinātu ieguldījumus un finansējuma piesaisti institūtu materiāli tehniskās bāzes, cilvēkresursu un zinātnes attīstībā, lai attīstītu zinātnes un pētniecības kapacitāti, lai sekmētu nozaru pētniecības aktuālo jautājumu ietveršanu nacionālās politikas dienas kārtībā, kā arī lai veicinātu sabiedrības informētību par zinātnes vietu un lomu mūsu ikkatra dzīvē.

Ļoti ceru, ka paaudžu maiņa ienesīs Latvijas Zinātņu akadēmijas ikdienā jaunu dinamiku un tā turpinās meklēt zinātniskās patiesības zelta graudus, iekļaujot mantojamo vērtību krājumā zinātniskā darba ētikas, kvalitātes un atbildības tradīcijas, lai dotu tām iespēju pēctecīgi saslēgties ar jaunu pieredzi.

Ojārs Spārītis,

Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents

2016. gada 1. martā

PAMATDOKUMENTI

LATVIJAS REPUBLIKAS LIKUMDOŠANA PAR LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATUSU

ZINĀTNISKĀS DARBĪBAS LIKUMS

(Pieņemts Saeimā 2005. gada 14. aprīlī.

Stājas spēkā ar 2005. gada 19. maiju)

Latvijas Zinātņu akadēmija sastāv no vēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un valsts pārvaldes sistēmā ir atvasināta publisko tiesību persona ar autonomu kompetenci, kuras tiesības un pienākumi noteikti tās Hartā, šajā likumā un citos likumos, kā arī tās statūtos un kuru daļēji finansē no valsts budžeta. Latvijas Zinātņu akadēmijas Hartu apstiprina Saeima un tajā ir norādīti Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi, pamatvirzieni, tiesiskie un ekonomiskie pamati, pārvaldes sistēma, tiesības un pienākumi.

...

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS HARTA

(Pieņēmusi Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce 1996. gada 22. novembrī.
Apstiprinājusi Latvijas Republikas Saeima 1997. gada 23. janvārī)

PREAMBULA

Latvijas Zinātņu akadēmija ir vairāku agrāk Latvijā pastāvējušu zinātnisko biedrību ideju un darbības mantiniece. Tās priekšteces ir 1815. gadā Jelgavā dibinātā Kurzemes Literatūras un mākslas biedrība un Rīgas Latviešu biedrības sastāvā 1869. gadā dibinātā Zinātnības (Zinību) komisija, kas 1932. gadā tika pārveidota par Zinātņu komiteju ar privātas zinātņu akadēmijas statusu.

Kopš 1919. gada Latvijas Republikas valdība vairākkārt bija apsvērusi oficiālas Latvijas Zinātņu akadēmijas dibināšanu. Šo nodomu 1927. gadā atbalstīja izglītības ministrs J. Rainis. 1935. gadā Ministru prezidents K. Ulmanis publiski paziņoja nodomu izveidot Latvijas Zinātņu akadēmiju, un kā pirmā tās sastāvdaļa ar Latvijas Republikas likumu 1936. gada 14. janvārī tika nodibināts Latvijas vēstures institūts.

Zinātņu akadēmija Latvijā darbību uzsāka 1946. gada 14. februārī, kad akadēmijas locekļi sanāca uz pirmo kopsapulci. Par Zinātņu akadēmijas un tās institūtu pamatkodolu kļuva Latvijas Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas zinātnieki. Pieņemot Hartu un jaunus Statūtus, ar 1992. gada 14. februāra kopsapulces lēmumu Latvijas Zinātņu akadēmija pārveidota par klasiska tipa akadēmiju, kura apvieno vēlētus locekļus — izcilus zinātniekus un citus gara darbiniekus.

Atjaunotajā Latvijas Republikā Latvijas Zinātņu akadēmija veicina zinātņu attīstību, veic zinātniskus pētījumus. Tā gādā, lai apzinātu, pētītu, izkoptu, saglabātu un nodotu nākamajām paaudzēm visu to īpašo, ko pasaules zinātnei un kultūrai ir devusi un spēj dot Latvija un latviešu tauta: nacionālo kultūru, valodu, folkloru, literatūru, sociālo un saimniecisko pieredzi, tradīcijas. Tā pētī un saglabā Rīgas un Latvijas novadu kultūrvēsturiskās tradīcijas, apzina Baltijas valstu vietu pasaulē.

Latvijas Zinātņu akadēmija ir iekļāvusies starptautiskajā zinātniskajā kopībā, sadarbojas ar citām zinātņu akadēmijām un zinātniskām organizācijām Eiropā un pasaulē.

1. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS TIESISKAIS PAMATS

Latvijas Republikā ir viena valsts izveidota Latvijas Zinātņu akadēmija kā nacionālas nozīmes zinātnes centrs. Latvijas Zinātņu akadēmija ir autonomas tiesību subjekts, kurš sastāv no ievēlētiem Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem un kuru subsidē valsts. Latvijas Zinātņu akadēmija darbojas saskaņā ar tās Hartu un Statūtiem. Hartu pieņem Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce un apstiprina Latvijas Republikas Saeima.

Saeima vai Ministru kabinets var noteikt Latvijas Zinātņu akadēmijai īpašus uzdevumus un pilnvaras zinātnes jomā.

Ar Latvijas Zinātņu akadēmiju var būt saistītas zinātniskās pētniecības iestādes, biedrības, fondi, zinātniski tehniskas organizācijas, universitātes un augstskolas. To sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju nosaka savstarpēja vienošanās. Akadēmijas mērķu veikšanai tiek veidotas zinātnieku grupas vai iestādes, kuras var darboties Latvijas Zinātņu akadēmijas ietvaros.

Par Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļiem ievēlē izcilus Latvijas un ārzemju zinātniekus un par goda locekļiem — arī citu jomu vispāratzītus Latvijas gara darbiniekus.

Latvijas Zinātņu akadēmija ir juridiska persona. Tā ievēro Latvijas Republikas likumus un starptautiskās tiesību normas.

2. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS DARBĪBAS MĒRĶI UN PAMATVIRZIENI

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības mērķi un pamatvirzieni ir:

- zinātnes attīstīšana, pētījumu veicināšana un veikšana fundamentālo un lietišķo zinātņu jomā, Latvijas tautas un valsts vēstures, kultūras un valodas izpētes un izkopšanas veicināšana, kā arī ar Latvijas dabas resursiem, to optimālas izmantošanas iespēju un apkārtējās vides aizsardzību saistītu pētījumu atbalstīšana;
- Latvijas attīstības procesu prognozēšana, tautas un valdības operatīva iepazīstināšana ar zinātniskām prognozēm par dažādu tautsaimniecisku, kultūras un sociālu norišu un projektu vēlamām un nevēlamām sekām.

3. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS TIESĪBAS

Latvijas Zinātņu akadēmijai ir tiesības:

- sadarboties ar augstākās izglītības un zinātniskās darbības organizatoriskās sistēmas institūcijām, deleģēt savus pārstāvjus šo institūciju darbā;
- saņemt informāciju par to likumu un normatīvo aktu gatavošanu un grozīšanu Saeimas komisijās, ministrijās un citās valsts iestādēs, kuri saistīti ar zinātņi un augstāko izglītību, kā arī izteikt viedokli par šiem dokumentiem;
- uzņemties iniciatīvu jaunu zinātnisku virzienu un ar to saistītu zinātnisku institūciju veidošanā;
- piešķirt Latvijas Zinātņu akadēmijas goda doktora grādu Latvijas un ārzemju zinātniekiem;
- ierosināt un pieņemt savas Hartas grozījumus, iesniegt tos apstiprināšanai Saeimā;

- glabāt savos arhīvos, krātuvēs un bibliotēkās zinātnes, literatūras, mākslas un citu kultūras darbinieku rokrakstus un dokumentus, kā arī citus zinātnei un vēsturei nozīmīgus materiālus.

4. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PIENĀKUMI

Latvijas Zinātņu akadēmijas pienākumi ir:

- aktīva piedalīšanās Latvijas zinātnes politikas veidošanā un operatīva Saeimas un valdības konsultēšana zinātnes jautājumos;
 - līdzdalība dažādu valsts programmu zinātniskajā ekspertīzē, pētījumu, projektu, programmu un zinātnisko iestāžu pētnieciskā līmeņa izvērtēšanā;
 - balvu piešķiršana par izcilākiem veikumiem Latvijas zinātnē;
 - Latvijas zinātnes un zinātnieku pašpārvaldes un demokrātijas veicināšana, šo principu aizstāvība valsts struktūrās un masu saziņas līdzekļos;
 - rūpes par jaunu pētnieku paaudžu iesaisti zinātnē un pensionēto, t.sk. valsts emeritēto zinātnieku sociālo aizstāvību;
 - zinātniskās pētniecības ētikas, diskusijas principu un tradīciju sargāšana, saglabāšana un izkopšana, Latvijas zinātņu vēstures un zinātniecības problēmu izpēte;
 - rūpes par zinātniskās literatūras izdošanu, zinātnisko terminoloģiju un enciklopēdiju zinātnisko līmeni Latvijā;
 - zinātnisko kongresu, konferenču, atklātu Latvijas Zinātņu akadēmijas sēžu, diskusiju un konkursu organizēšana un zinātnes sasniegumu popularizēšana;
 - Latvijas zinātnes un nacionālās kultūras mantojuma krātuvju — Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas, Misiņa bibliotēkas un Latviešu folkloras krātuves — zinātniska pārziņa;
 - Latvijas zinātnieku starptautisko kontaktu veidošana un veicināšana, sadarbība ar citām zinātņu akadēmijām, zinātniskām biedrībām un savienībām, starptautisko zinātnisko sakaru uzturēšana un Latvijas zinātnes pārstāvniecība starptautiskās zinātniskās organizācijās.
- Latvijas Zinātņu akadēmija ik gadu publicē pārskatu par savu darbību.

5. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS SASTĀVS UN PĀRVALDE

Latvijas Zinātņu akadēmijas sastāvu veido: īstenie locekļi (akadēmiķi), goda locekļi, ārzemju locekļi, korespondētājlocekļi. To skaitu, kandidātu izvirzīšanas un apspriešanas kārtību zinātniskā sabiedrībā, kā arī ievēlēšanas kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

Latvijas Zinātņu akadēmijas augstākais lēmējorgāns ir pilnsapulce, kurā piedalās ievēlēti īstenie, goda, ārzemju locekļi un korespondētājocekļi. Hartas un Statūtu jautājumus un jaunu locekļu uzņemšanu izlemj īstenie locekļi. Lai sekmētu starpdisciplināru problēmu risināšanu un radniecīgo zinātņu pārstāvju kontaktus, akadēmijas locekļi izveido Latvijas Zinātņu akadēmijas zinātņu nodaļas. Pilnsapulču starplaikā Latvijas Zinātņu akadēmijas darbu vada tās locekļu ievēlēts prezidents un Senāts.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pilnsapulce ievēl uzraudzības padomi. Latvijas Zinātņu akadēmijas dažādu darbības jomu organizēšanai un operatīvu lēmumu pieņemšanai tiek izveidots prezidijs, valde un citas organizatoriskas struktūras. Šo struktūru sastāvu un pienākumus nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

6. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS DARBĪBAS EKONOMISKAIS PAMATS

Latvijas Zinātņu akadēmijas darbībai nepieciešamais finansējums tiek subsidēts no valsts budžeta. Latvijas Zinātņu akadēmija valsts noteiktā kārtībā iesniedz motivētu finansējuma pieprasījumu nākamajam gadam kopā ar gadskārtējo pārskatu. Latvijas Zinātņu akadēmijas speciālo budžetu veido līdzekļi, kurus iegūst no:

- pasūtījumu izpildes un uzņēmējdarbības;
- īpašumu apsaimniekošanas;
- ziedojumiem un dāvinājumiem;
- citiem avotiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumā vai valdījumā var būt nekustamais un kustamais īpašums — zeme, ēkas un cita manta, kuru tai nodevušas valsts institūcijas vai kuru tā ieguvusi savas darbības rezultātā vai uz cita tiesiska pamata, kā arī intelektuālais īpašums, nauda un vērtspapīri Latvijā un ārvalstīs.

Latvijas Zinātņu akadēmijas pārziņā ir iestādes un organizācijas, kas nepieciešamas tās darbībai, kā arī iestādes un organizācijas, kuras sekmē zinātnes funkcionēšanu.

Latvijas Zinātņu akadēmijas īpašumu un tās valdījumā un pārziņā esošo objektu pārvaldes kārtību nosaka Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūti.

7. pants. LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS STATŪTI

Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļu pilnsapulce patstāvīgi pieņem un/vai groza savus Statūtus, kuri nedrīkst būt pretrunā ar šīs Hartas nostādnēm.

Aizvadīts *ACADEMIA* – 200 gads

2015. gadu par *ACADEMIA* – 200 izsludināt rosināja mūsu Zinātņu akadēmija līdzīgi tam, kā 2003. gads bija veltīts valodniekam Kārlim Mīlenbaham, bet 2008. gads bija Letonikas gads. Šī gada galvenais mērķis bija celt Latvijas zinātnes efektivitāti un prestižu sabiedrībā un skaidrot Latvijas publikai jau pašu zinātņu akadēmijas jēdzienu – kas ir zinātņu akadēmijas, kāpēc tās pasaulē pastāv, apcerēt Latvijā pastāvošo pētniecības virzienu starptautisko vērtējumu, kas tika pabeigts 2013. gadā, un dot vērtējumu nacionālajā līmenī, kas tika izdarīts 2014.–2015. gadā. Tāpat bija vēlme novērst pēdējos gados vērojamo Latvijas zinātnes lejupslīdi. Tas gan ir grūti definējams jautājums – vai notiek zinātnes lejupslīde, vai arī tā noturas zināmā līmenī. Protams, tas vairāk ir atkarīgs no virzieniem, bet nacionālais finansējums zinātniskajai pētniecībai jebkurā gadījumā ir nepietiekams un nevar teikt, ka tas pieaugtu un Latvijas zinātniekiem tiktu radīti apstākļi tālākai attīstībai. Tādēļ viens no *ACADEMIA* – 200 mērķiem bija parādīt zinātnes lomu, jo Latvijas sporta un kultūras sasniegumu loma ir plaši atzīta, bet lielāko zinātnes sasniegumu loma netiek uzcelta.

Latvijas Zinātņu akadēmija zinātnes augšāmcelšanās gadu organizēja kopā ar Latvijas augstskolām, citām zinātniskajām institūcijām, biedrībām, bibliotēkām, muzejiem, pašvaldībām, gada pirmajā pusē izmantojot Latvijas kā Eiropas Savienības prezidējošās valsts iespējas, kā arī saistībā ar ANO pasludināto Gaismas un gaismas tehnoloģiju gadu. Jāatzīmē, ka Kurzemes literatūras un mākslas biedrībā Jelgavā 1818. gadā Teodors Grothuss publicēja traktātu par gaismas un elektrības ķīmisko darbību un formulēja fotoķīmijas pamatlikumus, cenšoties zinātniski pamatot gaismas būtību un tās saistību ar elektrību.

Pamatu izsludināt *ACADEMIA* – 200 deva tas, ka pirms 200 gadiem, 1815. gada 23. novembrī, tika formāli dibināta Baltijā pirmā zinātņu akadēmija provinču līmenī – Kurzemes literatūras un mākslas biedrība, kura pastāvēja līdz 1939. gadam un savas darbības pirmajos 20–40 gados, kad to vadīja tādas ievērojamas personības kā Jelgavas ģimnāzijas matemātikas profesors Georgs Magnuss Paukers un arhivārs un muzeja dibinātājs Johans Frīdrihs Reke, kad par tās locekļiem kļuva tādi zinātniskās un sabiedriskās aprindās pazīstami cilvēki kā izcilais astronoms Vilhelms Strūve, embrioloģijas pamatlicējs Karls Bērs, Teodors Grothuss, goda biedrs pasaules apceļotājs Johans (Ivans) Krūzenšterns, kad biedrības gadagrāmātā tika publicētas slavenā vācu matemātiķa Kārļa Frīdriha Gausa vēstules Paukeram, Kurzemes literatūras un mākslas biedrība bija viena no izšķirīgajām institūcijām, kas pēc dzimtbūšanas atcelšanas Kurzemē, Vidzemē un Igaunijā iestājās par mazo, apspiesto tautu tiesībām uz izglītību, literatūru un terminoloģiju šo tautu valodās. Tiesa, vēlākajos gados biedrība vairāk kļuva par Kurzemes muižnieku un ierēdņu institūciju, kas stipri novērsās no latviešiem

(atskaitot biedrības goda biedru Augustu Bīlenšteinu, kurš bija izcilākais latviešu etnoloģijas, valodas, folkloras pētnieks).

Latvijas Zinātņu akadēmija nav tieša Kurzemes literatūras un mākslas biedrības pēctece, bet par savu idejisko priekšteci to var uzskatīt, tādēļ biedrības dibināšanas gads 1815 ir iezīmēts mūsu karogā un Kurzemes literatūras un mākslas biedrības 200. gadadiena, līdzīgi Raiņa un Aspazijas 150. dzimšanas dienai, tika iekļauta UNESCO vēsturisko atceru sarakstā.

Kā Latvijas Zinātņu akadēmija ir pavadījusi 2015. gadu? Kā augstākā zinātniskā institūcija tā jūnijā piedalījās starptautiskajā Baltijas jūras zinātnes kongresā un Eiropas NanoForumā (tos organizēja Hidroekoloģijas institūts un Latvijas Universitāte kopā ar Somijas firmu “*Spinverse*”). Konferenci “*Drug Discovery*” augustā organizēja Organiskās sintēzes institūts, un tā bija veltīta izcilā zinātnes organizētāja Solomona Hillera simtgadei un 50 gadiem, kopš Rīgā angļu un krievu valodā iznāk žurnāls “*Heterociklisko Savienojumu Ķīmija*” un reģistrēts pretvēža preparāts ftorafūrs.

Šajos lielajos pasākumos aktīvi piedalījās Zinātņu akadēmijas biedri, taču pašas akadēmijas organizētie pasākumi bija XIV Baltijas intelektuālās sadarbības konference aprīlī Rīgā un Jelgavā ar Igaunijas, Lietuvas un Somijas zinātņu akadēmiju līdzdalību, kurā bija uzaicināti viesi arī no Norvēģijas, Polijas un Vācijas. Šīs konferences temats bija “Zinātņu akadēmijas pētniecībai un inovācijai; pagātne un tagadne”. Konferences otrā diena noritēja Jelgavā un izvērtās par īstiem svētkiem jelgavniekiem – ar piemiņas plāksnes Kurzemes literatūras un mākslas biedrībai atklāšanu pie Jelgavas muzeja, bijušās *Academia Petrina* ēkas, mākslinieces Elitas Vīliamas darinātās Kurzemes literatūras un mākslas biedrības jubilejas pastmarkas atklāšanu. Pastmarkā attēlota biedrības emblēma un izcilu biedrības locekļu portreti – Karamzins, Grindelis, Merķelis, Parrots, Reke, Strūve, Bīlenšteins u.c. Pastmarka tūdaļ kļuva par retumu.

Raiņa 150. jubilejai veltītais Letonikas VI kongress notika septembrī Rīgā ar izbraukuma sēdi Jūrmalā. Kongresa pirmajā dienā tika nolasīti referāti par mazāk zināmām Raiņa darbības jomām kā, piemēram, par Raiņa sabiedrisko darbību, attiecībām ar Pēteri Stučku, Nobela prēmiju u.c. Ir liels prieks, ka ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu pērnā gada pēdējā darbadienā no tipogrāfijas saņēmām “Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstu” jaunāko numuru, kurā var iepazīties ar Letonikas VI kongresa materiāliem, kas veltīti Rainim un Aspazijai.

Oktoobra pirmajās dienās Rīgā un Jelgavā notika 27. Baltijas zinātņu vēstures konference “Zinātniskās biedrības, zinātņu akadēmijas, akadēmiskā sabiedrība Baltijā”, kas bija apvienota ar LZA un Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas kopējo sesiju, kurā piedalījās EZMA prezidents Felikss Ungers un aptuveni desmit šīs akadēmijas locekļi no Latvijas. Jāteic, ka zinātnes vēsturnieki no 11 valstīm neko tādu nebija redzējuši. Felikss Ungers pasniedza viņa vārdā nosauktās *Felix* balvas jaunajām zinātniecēm – LLU asociētajai profesorei Daigai Zigmundeī par Latvijas kultūrainavas zinātniskajiem pētījumiem un sadarbības projektiem Eiropā un gados visjaunākajai zinātņu vēstures

doktori Ievai Lībieteī par beļģu anatomam Vežālijam velītām izstādēm un darbiem psihiatrijas, tostarp arī Jelgavas psihiatriskās slimnīcas vēsturē. Viņa nolasīja ļoti interesantu referātu par Kurzemes pēdējā hercoga Pētera slimību un ārstniecības metodēm. (Lielā *Felix* balva LZA goda loceklim Imantam Lancmanim tika pasniegta LZA Rudens pilnsapulcē 2015. gada 26. novembrī. – *Red.*). Konferences plenārsēdē Latvijas zinātņu vēstures asociācijas goda biedra diplomu pasniedza LZA ārzemju loceklim Anto Leikolam no Somijas, kurš, starp citu, kā tuvākais Jaņa Rozentāla ģimenes loceklis (viņa vecmāte ir mākslinieka sievas Elijas Forselas māsa) organizē Rozentāla jubilejas svinības Somijā, jo šogad aprit 100 gadi kopš mākslinieka nāves un 150 gadi kopš viņa dzimšanas. Otrs goda biedra diploms tika nosūtīts igauņu zinātnes vēsturniekam Arvo Tēringam no Tartu, kurš, būdams cilvēks ar Stīvenam Hokingam līdzīgu likteni, veicis unikālus pētījumus par 17. gadsimta zinātni Baltijā, uzrakstījis 800 lappušu biezu grāmatu par 1561.–1802. gadā Vidzemes, Kurzemes un Igaunijas studentiem ārzemēs, arī par pie mums maz pētītajiem Rīgas pilsētas stipendiātiem, kurus 17. gadsimtā sūtīja uz Vāciju mācīties par juristiem, mediķiem un ierēdņiem.

No gada notikumiem zinātnē gribētu pieminēt LZA goda locekļa, jurista un valodnieka Konstantīna Karuļa jubileju. Viņš ir Latvijas etimoloģijas izveidotājs, viens no tiem, kurš stāvējis pie Zinātņu akadēmijas šūpuļa (šogad 14. februārī mēs atzīmēsim akadēmijas 70. jubileju), vēlāk viņu izmeta laukā, bet viņš kļuva par ievērojamu valodnieku. Izgudrotāja Valtera Capa 110. jubilejā viņa vārdā nosauktā balva labākajam izgudrotājam tika pasniegta akadēmiķim Ivaram Kalviņam. Tika atzīmēti 10 gadi, kopš Strūves ģeodēziskais loks iekļauts UNESCO kultūras mantojuma sarakstā. Atzīmējām akadēmiķa Elmāra Grēna 80 gadu jubileju, kurā viņš prezentēja savu grāmatu par molekulārās bioloģijas pētījumiem Latvijā no pirmsākumiem – “*Ab initio*”.

Vai *ACADEMIA-200* gads savu mērķi – vairot zinātnes prestižu sabiedrībā – ir sasniedzis? Daļēji – jā. Kā redzams, ir bijuši daudzi spilgti notikumi, kas paliek atmiņā. Jelgavniekiem jau nu noteikti. Diemžēl neizbēgām no morāliem un materiāliem zaudējumiem saistībā ar konfliktu par koncertzāles “Rīga” apsaimniekošanu. Taču dzīve turpinās un februārī atkal atgādināsim sabiedrībai par Latvijas Zinātņu akadēmiju tās 70 gadu garās (vai īsās) vēstures aspektā.

Jānis Stradiņš

ZINĀTNES KALENDĀRS 2016

Zinātnes kalendārs sastādīts, apkopojot zinātnisko institūtu, universitāšu, augstskolu, kā arī citu ar zinātnisko darbību saistīto institūciju iesūtīto informāciju līdz 2015. gada februārim. “Zinātnes kalendārs 2016” ir pieejams arī elektroniski Latvijas Zinātņu akadēmijas mājaslapā, kur informācija pēc nepieciešamības tiek aktualizēta.

Laiks/Pasākums	Norises vieta	Organizētājs, sadarbības partneri
----------------	---------------	-----------------------------------

Janvāris

15. janvāris

1991. gada janvāra barikāžu 25. gadadienai veltītā starptautiskā zinātniskā konference “Barikādes: civilā pretestība prettautiskai varai un tās mācības”	Rīga	LZA BSPC, LZA
--	------	---------------

13.–15. janvāris

Starptautisks seminārs <i>Baltinfect</i> projekta ietvaros “Matemātiskā modelēšana: mūsdienu un nākotnes perspektīvas infekciju slimību mikro- un makro- modelēšanā – sākot ar sistēmbioloģiju līdz kontrolei un dinamikai”	Rīga	RSU
---	------	-----

14. janvāris

Starptautisks zinātnisks seminārs “Latviešu raksti un raksti Latvijā 16.–19. gadsimtā: pētniecības aktualitātes un problēmas”	Rīga	LU LAVI sadarbībā ar LU HZF, Baltu valodniecības katedru
---	------	--

19. janvāris

2015. gada sasniegumu zinātnē prezentācija un autoru godināšana	Rīga	LZA
---	------	-----

25. janvāris–18. marts

LU 74. zinātniskā konference	Rīga	LU, LU institūti
------------------------------	------	------------------

28.–29. janvāris

Starptautiskā zinātniskā konference “XXVI zinātniskie lasījumi”	Daugavpils	DU Humanitārā fakultāte
---	------------	-------------------------

Februāris*2. februāris*

Latviešu literatūras vēstures sekcijas sēde “Ernestam Dinsbergam – 200 (1816–1902)” LU 74. konferences ietvaros	Rīga	LU LFMI sadarbībā ar LU HZF
---	------	-----------------------------------

4. februāris

Gunara Janovska (1916–2000) simtgades sarīkojums	Rīga	LU LFMI sadarbībā ar LNB Letonikas un Baltijas centru un LRS
---	------	--

4.–6. februāris

1. Baltijas jūras valstu simpozījs: simulācija un virtuālā realitāte veselības aprūpes un pacientu drošības izglītībā	Rīga	RSU, RTU sadarbībā ar <i>Copenhagen Academy for Medical Education, Hochschule für Angewandte Wissenschaften Hamburg, Lithuanian University of Health Sciences</i>
---	------	---

11. februāris

Konference “Kants. Heidegers. Dzīvespasaule”	Rīga	LU FSI
--	------	--------

11. februāris

Piemīņas pasākums – pedagoģiskie lasījumi “Ernestam Dinsbergam – 200 (1816–1902)”	Rīga	LU Pedagoģijas vēstures muzejs, LU Bibliotēkas Izglītības zinātņu un psiholoģijas bibliotēka sadar- bībā ar Talsu novada muzeju un Dundagas novada Kubalu skolu–muzeju
--	------	--

11.–12. februāris

Seminārs “Dzimumsocialitātes pētījumu metodoloģija: feminisma diskurss” <i>Norway Grants</i> projekta “Dzimumsocialitāte kultūras un varas mijattiecībās: Latvijas un Norvēģijas diversitātes” ietvaros	Rēzekne	LU Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija, Oslo Universitāte
---	---------	--

16. februāris

LZA 70. gadadienai veltītā svinīgā sēde	Rīga	LZA
---	------	-----

17.–19. februāris

LU CFI 32. zinātniskā konference	Rīga	LU CFI
----------------------------------	------	--------

19. februāris

Starptautiskā dzimtās valodas diena	Rīga	LU LFMI sadarbībā ar UNESCO LNK
-------------------------------------	------	---------------------------------

19. februāris

10. zinātniski praktiskā konference “Sociālā darba aktualitātes. Personu ar invaliditāti integrācija sabiedrībā: tiesības un iespējas”	Liepāja	LiepU Izglītības zinātņu institūts, VSAC “Kurzeme” sadarbībā ar Liepājas pilsētas Domes Sociālo dienestu
--	---------	--

22. februāris

UNESCO bibliotēku tīkla pasākums ar LFK digitālā arhīva <i>garamantas.lv</i> prezentāciju	Rīga	LU LFMI sadarbībā ar UNESCO LNK
---	------	---------------------------------

22.–23. februāris

Akadēmiķa Jāņa Endzelīna (1873–1961) 143. dzimšanas dienas atceres starptautiskā zinātniskā konference “Sugavārdi un īpašvārdi valodā un valodniecībā”	Rīga	LU LAVI
--	------	---------

22.–23. februāris

Simpozījs “Identificējot politiskās konceptuālās analīzes: retorika, poētika un populistu diskusija mūsdienu politikā”	Rīga	LU LFMI sadarbībā ar LU TF un <i>Nordic Summer University</i>
--	------	---

25. februāris

Zinātniskā konference “Latgales pagātne, tagadne, nākotne: starpdisciplinārītātes pieredze un perspektīvas”	Daugavpils	DU Humanitāro un sociālo zinātņu institūta Reģionālo studiju centra “Latgales pētniecības institūts”
---	------------	--

25.–26. februāris

Zinātniski praktiskā konference “Līdzsvarota lauksaimniecība”	Jelgava	LLU sadarbībā ar Latvijas Agronomu biedrību, LLMZA
---	---------	--

25. februāris–12. marts

Konference “Jābūtības dimensija Latvijā. Humanitārās zinātnes, filosofija un vērtības”	Rīga	LU FSI
--	------	--------

Marts

3. marts

Seminārs, veltīts arheoloģei Ilzei Birutai Lozei (dz.1936)	Rīga	LU LVI
--	------	--------

5. marts

RTU Doktorantūras absolventu svinīgā ceremonija	Rīga	RTU
---	------	-----

7.–11. marts

Zinātniskā konference “Pastāvēs, kas pārvērtīsies! Humanitāro zinātņu jaunais pieteikums”	Rīga	LU sadarbībā ar LNB
---	------	---------------------

10.–11. marts

<i>Baltinfect</i> : uzņēmēju un zinātnieku sadarbība infekcijas slimību jomā	Rīga	RSU
--	------	-----

14.–17. marts

Zinātniski praktiskā konference “Mežzinātne un prakse nozares attīstībai”	Jelgava	LLU MF sadarbībā ar LVMI “Silava”
---	---------	-----------------------------------

15. marts

Starptautiskā konference “Janis Rozentāls (1866–1916) – Rīgas pilsoniskā sabiedrība un Rīgas Latviešu biedrība. 1866–1916–2016”	Rīga	RLB sadarbībā ar LMA
---	------	----------------------

16. marts

Starptautiskā studentu zinātniskā konference veselības un sociālajās zinātnēs	Rīga	RSU
---	------	-----

17.–18. marts

RSU ikgadējā zinātniskā konference	Rīga	RSU
------------------------------------	------	-----

17.–18. marts

22. starptautiskā zinātniskā konference “Aktuālas problēmas literatūras un kultūras pētniecībā”	Liepāja	LiepU Kurzemes Humanitārais institūts sadarbībā ar LU LFMI
---	---------	--

21.–23. marts

12. starptautiskā jauno zinātnieku konference “Sasniegumi optikā un sakaros”	Rīga	LU SPIE (The International Society for Optical Engineering) un OSA (The Optical Society) studentu nodaļa sadarbībā ar LU CFI
--	------	--

22. marts

Starptautiskā konference “Kultūras mantojuma komplektēšana atmiņas institūcijās”	Rīga	RMM
--	------	-----

Aprīlis*6. aprīlis*

Seminārs un izstāde, veltīti arheologam Ēvaldam Mugerēvičam (dz.1931)	Rīga	LU LVI
---	------	--------

7. aprīlis

LZA Pavasara pilnsapulce	Rīga	LZA
--------------------------	------	-----

14. aprīlis

Ikgadējā maģistrantu zinātniskā konference “Attīstība daudzveidībā”	Jelgava	LLU ESAF
---	---------	----------

14.–15. aprīlis

DU 95 gadu jubilejai veltītā 58. starptautiskā zinātniskā konference Daugavpils DU Zinātņu daļa

14.–15. aprīlis

Reģionālā skolnieku un studentu zinātniski praktiskā skola–konference “Jaunatnes loma un iespējas inženierzinātnes attīstībā 2016” Daugavpils RTU Daugavpils filiāle

15. aprīlis

“Latviešu valodas vārdnīcas (1923–1932)” septiņdesmitgades konference Rīga LU LAVI, Valsts valodas komisija, LU HZF, VA Tulkošanas studiju fakultāte

15. aprīlis

Praktiskā konference “Ainava arhitektūrā” Jelgava LLU Lauku inženieru fakultāte

15. aprīlis

8. zinātniskā konference “Izglītības kvalitātes dimensijas zināšanu sabiedrībā” Liepāja LiepU Izglītības zinātņu institūts

15. aprīlis

Pavasara lauku diena Dobele Dārzkopības institūts

18.–22. aprīlis

Starptautiskā zinātnes nedēļa Rīga, Valmiera LZA, LZA BSPC, RSU, Juridiskā koledža, ViA, Baltijas starptautiskā akadēmija

20. aprīlis

Studentu un maģistrantu zinātniskā konference “Daudzveidīgā lauksaimniecība” Jelgava LLU Lauksaimniecības fakultātes institūti

20. aprīlis

“Zemes ierīcības” studentu zinātniskā konference Jelgava LLU Lauku inženieru fakultāte

20.–22. aprīlis

20. apvienotā starptautiskā karšu un ģeoinformācijas ekspertu darba grupas konference un 11. starptautiskās kartogrāfu asociācijas komisijas “Kartogrāfiskais mantojums digitālajā vidē” konference

Rīga

ICA (International Cartographic Association) komisija “Kartogrāfiskais mantojums digitālajā vidē”, Karšu un ģeoinformācijas ekspertu darba grupa, LNB, Saloniku Aristoteļa Universitāte (Griekija)

21.–22. aprīlis

Ikgadējā starptautiskā konference “Ekonomika lauku attīstībai 2016”

Jelgava

LLU ESAF

22. aprīlis

Starptautiskā zinātniskā konference “Atjaunotās Latvijas, Lietuvas un Igaunijas divdesmit pieci gadi: Baltijas valstu pieredze Eiropā”

Rīga

LZA, LZA BSPC, RSU, Juridiskā koledža, ViA, Baltijas starptautiskā akadēmija

22.–23. aprīlis

Starptautiskā zinātniskā konference “Studenti ceļā uz zinātni”

Jelgava

LLU Valodu centrs

27. aprīlis

Starptautiskā konference “Bibliotēku nozares izglītības starptautisks konteksts un lokāls ieguldījums”

Rīga

LNB Kompetenču attīstības centrs sadarbībā ar Latvijas Bibliotekāru izglītības apvienību

Maijs*5.–6. maijs*

DU 95 gadu jubilejai veltītā 11. starptautiskā zinātniskā konference “Mūzikas zinātne šodien: pastāvīgais un mainīgais”	Daugavpils	DU Mūzikas katedra
---	------------	--------------------

7. maijs

Dārza ziedēšanas svētki	Dobele	Dārzkopības institūts
-------------------------	--------	-----------------------

9. maijs

Studentu un maģistrantu zinātniskā konference	Jelgava	LLU Tehniskā fakultāte
---	---------	------------------------

11. maijs

6. studentu zinātniskā konference	Jelgava	LLU Pārtikas tehnoloģijas fakultāte
-----------------------------------	---------	-------------------------------------

12.–13. maijs

3. starptautiskā zinātniskā konference “Mūsdienu fonētikas un fonoloģijas pētījumi: metodes, aspekti, problēmas”	Rīga	LU LAVI
--	------	---------

13. maijs

Forums “Latvijas tautsaimniecība. Ko mums māca pagātne un kādu saredzam tās nākotni”	Valmiera	ViA sadarbībā ar “Ekonomistu apvienību 2010”
--	----------	--

13.–14. maijs

9. starptautiskā zinātniskā konference “Lauku vide. Izglītība. Personība (REEP – 2016)”	Jelgava	LLU Tehniskā fakultāte
---	---------	------------------------

18. maijs

<i>L'ORÉAL</i> Latvija 2016. gada stipendiju “Sievietēm zinātnē” pasniegšana	Rīga	<i>L'ORÉAL</i> , UNESCO LNK, LZA
--	------	----------------------------------

18.–20. maijs

22. starptautiskā zinātniskā konference “Zinātne lauku attīstībai 2016”	Jelgava	LLU Zinātnes un projektu attīstības centrs
---	---------	--

19. maijs

Konference “Meklējumi un atradumi”	Rīga	LU LFMI
------------------------------------	------	---------

<i>19.–20. maijs</i>			
19. starptautiskā zinātniskā konference “Sabiedrība un kultūra: lokālais un globālais”	Liepāja	LiepU Vadības un sociālo zinātņu fakultāte sadarbībā ar Melardalenas Augstskolas Sociālo zinātņu departamentu (Zviedrija) un Liepājas muzeju	
<i>21. maijs</i>			
Saules Kauss 2016	Rīga	LU CFI	
<i>21. maijs</i>			
Muzeju nakts	Rīga	LU ZTVM u.c.	
<i>26. maijs</i>			
Eižena Āriņa balvas datorikā 2016 pasniegšana	Rīga	Exigen Services Latvia, LZA un RTU Attīstības fonds	
<i>25.–26. maijs</i>			
Latvijas Zinātnes padomes vēlēšanas	Rīga	LZA	
<i>25.–27. maijs</i>			
15. starptautiskā zinātniskā konference “Inženierzinātne lauku attīstībai”	Jelgava	LLU Tehniskā fakultāte	
<i>27. maijs</i>			
8. Sēlijas kongress	Jaunjelgava	Aknīstes, Ilūkstes, Jaunjelgavas, Jēkabpils, Neretas, Salas un Viesītes pašvaldības sadarbībā ar LZA	
<i>27.–28. maijs</i>			
Starptautiskā enerģētiķu doktorantūras skola	Rīga	RTU	
<i>30. maijs–1. jūnijs</i>			
EAMT 2016: 19. gadskārtējā Eiropas datortulkošanas asociācijas konference	Rīga	The European Association for Machine Translation (EAMT), Tilde, LU Datorikas fakultāte	

Jūnijs*1.–3. jūnijs*

9. Baltijas koleopterologu simpozījs	Daugavpils	DU sadarbībā ar Varšavas Dzīvības zinātņu universitāti
--------------------------------------	------------	--

3. jūnijs

13. starptautiskā zinātniskā konference “Valodu apguve: problēmas un perspektīva”	Liepāja	LiepU Pedagoģijas un sociālā darba fakultāte, Humanitāro un mākslas zinātņu fakultāte
---	---------	---

8. jūnijs

Konference “Jelgava padomju un vācu okupācijas laikā 1940. – 1944. Cilvēki un likteņi”	Jelgava	Ģ.Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejs sadarbībā ar LU LVI
--	---------	--

12. jūnijs

Seminārs un izstāde, veltīti vēsturniecei Melitai Svarānei (1916–2011)		LU LVI sadarbībā ar Latvijas Valsts vēstures arhīvu
--	--	---

15. jūnijs

Studiju programmas “Būvniecība” un maģistra programmas “Būvzinātne” studentu zinātniski praktiskā konference	Jelgava	LLU Būvkonstrukciju katedra
--	---------	-----------------------------

Jūlijs*4.–6. jūlijs*

DB&IS'2016: 12. starptautiskā Baltijas datubāžu un informācijas sistēmu konference	Rīga	LU Datorikas fakultāte
--	------	------------------------

4.–7. jūlijs

2. Eiropas seminārs “ <i>Understanding and Controlling Nano and Mesoscale Friction</i> ”	Rīga	LU CFI COST MP1303 projekta ietvaros
--	------	--------------------------------------

5. jūlijs (datums tiek precizēts)

Zemeņu diena	Pūre	Dārzkopības institūts
--------------	------	-----------------------

5. jūlijs (datums tiek precizēts)

Pākšaugu diena	Pūre	Dārzkopības institūts un Pūres dārzkopības pētījumu centrs
<i>14. jūlijs</i> Ogu diena	Dobeles	Dārzkopības institūts
<i>18.–24. jūlijs</i> 11. starptautiskais vizuālās mākslas simpozījs “Abstraktais un konkrētais vizuālās mākslas kompozīcijā”	Liepāja	LiepU Humanitāro un mākslas zinātņu fakultāte
<i>21.–23. jūlijs</i> ICLEL – 2016: 2. starptautiskā mūžizglītības un vadības konference	Liepāja	LiepU sadarbībā ar Sakarya University (Turcija) un Liepājas pilsētas Domi

Vasara (datums tiek precizēts)

Latvijas ģenētiķu un selekcionāru biedrības kongress

Augusts*5.–7. augusts*

7. gadskārtējā Latvijas Jauno zinātnieku apvienības vasaras nometne	Lēdurga	LJZA
---	---------	------

8.–12. augusts

LZP granta “Kultūru migrācija Latvijā – iedzīvotāju grupu etnokultūras izpaušmju izmaiņas un ideoloģisko strāvojumu skatījums” ietvaros – lauka pētījums Saldus novadā	Saldus	LU LVI
--	--------	--------

15. augusts

10. Viskrievijas arheoloģijas kongresa 120. gadskārtai veltītā arheologu konference	Rīga	LU LVI sadarbībā ar Misiņa bibliotēku
---	------	---------------------------------------

<i>17.–19. augusts</i>		
3. starptautiskā zinātniskā konference “Ilgtspējīga auglīkopība: no auga līdz produktam”	Rīga, Dobeles	Dārzkopības institūts
<i>28.–31. augusts</i>		
7. Baltijas starptautiskais simpozijs “ <i>Bridging the divide between satellite and in situ sensing for marine ecosystem assessment</i> ”	Ventspils	Latvijas Hidroekoloģijas institūts un VA sadarbībā ar IEEE Ocean Engineering Society, BONUS – Baltijas jūras pētniecības un attīstības programmu
Septembris		
<i>8. septembris</i>		
Rudens lauku diena	Dobeles	Dārzkopības institūts
<i>9.–10. septembris</i>		
Jāņa Ezeriņa 125. jubilejai (189–1924) veltītā konference	Madona	LU LFMI sadarbībā ar LU HZF un Madonas novadpētniecības muzeju
<i>12.–13. septembris</i>		
12. gadskārtējā sanāksme “Koksnes zinātne un inženierija kā risinājums pārejai uz bioekonomiku”	Rīga	LVKĶI, Northern European Network For Wood Science & Engineering (WSE)
<i>14. septembris</i>		
Starptautiskā zinātniskā konference “ <i>Baltic Dynamics 2016 – Innovation and Technology Convergence – Strategy for Smart Growth</i> ”	Rīga	Latvijas Tehnoloģiskais centrs sadarbībā ar Baltijas Zinātnes parku asociāciju- BASTIC, RTU, LR EM, LIAA

14.–16. septembris

Starptautiskās etnogrāfijas un folkloras biedrības (SIEF) interim konference un K. arona konference 2016 “No teicēja līdz arhīvam”

Rīga

LU LFMI
sadarbībā
ar Lietuvas
Literatūras un
folkloras institūtu,
Igaunijas folkloras
arhīvu,
Somijas folkloras
arhīvu (SKS),
Norvēģijas tautas
muzeju (Norsk
folkemuseum)

26.–29. septembris

Eiropas kartupeļu pētniecības asociācijas konference

Rīgā

European
Association for
Potato Research
(EAPR) sadarbībā
ar Latvijas
partneriem

30. septembris

Zinātnieku nakts

Rīga u.c.

30. septembris

Izstādes “*Fin de siècle* Baltija” atklāšana

Rīga

LU LFMI
sadarbībā ar LNB
un Mūkusalas
mākslas salonu

30. septembris–1. oktobris

Starptautiskā starpdisciplinārā konference “Populārā kultūra 19. un 20. gadsimtu mijā Baltijas reģionā”

Rīga, Cēsis

LU LFMI

Septembris

LZP granta “Kultūru migrācija Latvijā – iedzīvotāju grupu etnokultūras izpausmju izmaiņas un ideoloģisko strāvojumu skatījums” ietvaros rīkota konference

Rīga

LU LVI

<i>Septembris</i> Vēsturnieku seminārs – starpziņojumi VPP Letonika ietvaros	Rīga	LU LVI
Oktobris		
<i>1. oktobris</i> Ābolu diena	Dobeles	Dobeles novada pašvaldība
<i>3.–5. oktobris</i> 14. starptautiskais seminārs “ <i>Baltische Geschichte – Letten und Deutsche</i> ”	Liepāja	LiepU Humanitāro un mākslas zinātņu fakultāte sadarbībā ar <i>Deutschbaltisch– Estnischer Förderverein e. V. Berlin/ Charlottenburg</i>
<i>3. oktobris–2. novembris</i> Latvijas – Lietuvas – Taivānas zinātniskās sadarbības atbalsta fonda projekta “Nepolārās ZnO plānās kārtiņas: ar sintēzi saistītas strukturālās un optiskās īpašības” seminārs		Nacionālā Sun Yat-sen Universitāte sadarbībā ar LU CFI un Center for Physical Sciences and Technology (Lietuva)
<i>6.–8. oktobris</i> 3. Baltijas mākslas vēsturnieku konference “Mākslas vēsture Baltijas valstīs – pieredze un perspektīvas”	Rīga	LMA Mākslas zinātnes nodaļa, LMA MVI un LNMM
<i>14. oktobris</i> Pasaules Kultūras padomes apbalvošanas ceremonija	Rīga	RTU, LNB
<i>14.–20. oktobris</i> 57. RTU starptautiskā zinātniskā konference	Rīga	RTU
<i>17. oktobris</i> Starptautiskā konference “Par mūzikas vēsturiskajiem stiliem pilsētās ap Baltijas jūru”	Rīga	LU LFMI

20. oktobris	Starptautiskā zinātniskā konference “Janis Rozentāls (1866–1916) un viņa laikmets”	Rīga	LNMM
20.–21. oktobris	13. starptautiskais Baltijas jūras reģiona bibliotēku asociācijas “ <i>Bibliotheca Baltica</i> ” simpozījs	Rīga	Bibliotheca Baltica, LNB
21. oktobris	Starptautiskā zinātniskā konference “Pieredze, inovācijas un izaicinājumi tūrismā: no globālajām tendencēm līdz reģionālai praksei”	Valmiera	ViA sadarbībā ar Valmieras pilsētas pašvaldību un LIAA
26. oktobris	Izstāde un starptautiskā zinātniskā konference “Indivīds. Vēsture. Nācija. Latviešu etnogrāfiskajai izstādei – 120”	Rīga	LNVM
28. oktobris	DU 95 gadu jubilejai veltītā 5. Rudens konference	Daugavpils	DU Mākslas zinātņu institūts
Oktobris	DU 95 gadu jubilejai veltītā 11. starptautiskā zinātniskā konference “Sociālās zinātnes reģionālajai attīstībai 2016”	Daugavpils	DU Humanitāro un sociālo zinātņu institūts sadarbībā ar Sociālo zinātņu fakultāti
Novembris			
3. novembris	Zinātniski praktiskais seminārs “Ražas svētki Vecaucē”	Vecauce	LLU Lauksaimniecības fakultātes Agro-biotehnoloģijas institūts, LLU MPS “Vecauce”
3.–4. novembris	VPP EKOSOC-LV forums “Gudra izaugsme. Izaicinājumi un risinājumi”	Rīga	LU u.c. pētījumā iesaistītās augstskolas, LZA

3.–4. novembris

Starptautiskā zinātniskā konference “Sasniegumi bezvadu un optiskajos sakaros 2016” (RTU WO’2016)	Rīga	RTU, Vismāras augstskola (Vācija), IEEE Latvijas sekcija, Elektronikas un datorzinātņu institūts
---	------	--

16. novembris

Starptautiskā zinātniskā konference “Kultūru migrācija – četrus virzienu modelis”	Rīga	LU LAVI sadarbībā ar LU LVI, LU LFMI un LU FSI
--	------	---

23.–25. novembris

6. starptautiskā konference “Sabiedrība. Veselība. Labklājība”	Rīga	RSU
---	------	-----

24. novembris

LZA Rudens pilnsapulce, LZA Lielo medaļu pasniegšana	Rīga	LZA
---	------	-----

24.–25. novembris

Literatūras vēsturniekam Aleksejam Apīnim (1926–2004) veltītā zinātniskā konference “Grāmata un sabiedrība Latvijā līdz 1945. gadam”	Rīga	LNB
---	------	-----

25. novembris

Rakstniecības un mūzikas muzeja zinātniskā konference “Krājuma pētījumi 2016”	Rīga	RMM
--	------	-----

Novembris

Starptautiskā zinātniskā konference “Latvijas teātra 2015./2016. gada sezona: tendences un problēmas”	Rīga	LU LFMI sadarbībā ar Latvijas Teātra darbinieku savienību
---	------	---

Novembris

Jauno vēsturnieku zinātniskie lasījumi	Valmiera	LU LVI sadarbībā ar Valmieras muzeju
--	----------	--

Decembris*1.–2. decembris*

21. starptautiskā zinātniskā konference “Vārds un tā pētīšanas aspekti”	Liepāja	LiepU Humanitāro un mākslas zinātņu fakultāte, Kurzemes Humanitārais institūts
---	---------	--

Decembris

Izstāde un seminārs, veltīti Latvijas Vēstures institūta 80. gadskārtai	Rīga	LU LVI
---	------	--------

Decembris

Virtuālā izstāde Kurzemes literatūras un mākslas biedrības darbības atcerei	Rīga	LU LVI sadarbībā ar LUB un Ģ. Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeju
---	------	--

Decembris

As “Latvenergo” balvas pasniegšana	Rīga	As “Latvenergo”
------------------------------------	------	-----------------

Saīsinājumi :

BSPC – Baltijas stratēģisko pētījumu centrs
 CFI – Cietvielu fizikas institūts
 DU – Daugavpils Universitāte
 LIAA – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
 LiepU – Liepājas Universitāte
 LJZA – Latvijas Jauno zinātnieku apvienība
 LFK – Latviešu folkloras krātuve
 LLMZA – Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija
 LLU – Latvijas Lauksaimniecības universitāte
 LLU ESAF – LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte
 LLU MF – LLU Meža fakultāte
 LLU MPS – LLU Mācību un pētījumu saimniecība
 LMA – Latvijas Mākslas akadēmija
 LMA MVI - LMA Mākslas vēstures institūts
 LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka
 LNMM – Latvijas Nacionālais mākslas muzejs
 LNVM – Latvijas Nacionālais vēstures muzejs
 LR EM – Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
 LRS – Latvijas Rakstnieku savienība
 LU – Latvijas Universitāte

LUB – LU Bibliotēka
LU FSI – LU Filozofijas un socioloģijas institūts
LU HZF – LU Humanitāro zinātņu fakultāte
LU LAVI – LU Latviešu valodas institūts
LU LFMI – LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts
LU LVI – LU Latvijas vēstures institūts
LU TF – LU Teoloģijas fakultāte
LU ZTVM – LU Zinātņu un tehnikas vēstures muzejs
LVKĶI – Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts
LVMI – Latvijas Valsts mežzinātnes institūts
LZA – Latvijas Zinātņu akadēmija
LZP – Latvijas Zinātnes padome
RLB – Rīgas Latviešu biedrība
RMM – Rakstniecības un mūzikas muzejs
RSU – Rīgas Stradiņa Universitāte
RTU – Rīgas Tehniskā universitāte
UNESCO LNK – UNESCO Latvijas Nacionālā komiteja
VeA – Ventspils Augstskola
ViA – Vidzemes Augstskola
VPP – valsts pētījumu programma (-as)
VSAC – Valsts sociālās aprūpes centrs

Valsts pētījumu programma “Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)”

(Programmas darbības periods: 2014. —2017. gads)

Latvijas Zinātņu akadēmijas pārraudzībā Valsts pētījumu programmu EKOSOC-LV veido 10 pētnieciskie projekti:

1. Izpētīt Latvijas uzņēmumu konkurētspēju ārējos tirgos un sniegt priekšlikumus tās stiprināšanai (Projekta vadītājs – *Dr.habil.oec.* Remigijs Počs, Rīgas Tehniskā universitāte)

2. Inovācijas un uzņēmējdarbības attīstība Latvijā atbilstoši viedās specializācijas stratēģijai (Projekta vadītāja – *Dr.oec.* Natalja Lāce, Rīgas Tehniskā universitāte)

3. Latvijas lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā (Projekta vadītāja – *Dr.habil.oec.* Baiba Rivža, Latvijas Lauksaimniecības universitāte)

4. Sabiedrības atjaunošana, samazinot depopulācijas riskus, veicinot tautas ataudzi un saiknes ar diasporu sekmīgai Latvijas tautsaimniecības transformācijai (Projekta vadītājs – *Dr.habil.oec.* Juris Krūmiņš, Latvijas Universitāte)

5. Refleksija par vērtībām un rīcības modeļi sociālo un ekonomisko pārmaiņu laikā (Projekta vadītājs – *Dr.sc.inf.* Sergejs Kruks, Rīgas Stradiņa universitāte)

6. Sociālo un politisko transformāciju trajektorijas Latvijā pēckrīzes periodā (Projekta vadītāja – *Dr.sc.pol.* Feliciana Rajevska, Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts)

7. Sabiedrības iesaiste sociālās inovācijas procesos Latvijas ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai (Projekta vadītāji – *Dr.paed.* Karine Oganisjana, Rīgas Tehniskā universitāte; *Dr.oec.* Inna Dovladbekova, Rīgas Stradiņa universitāte) E-pasts: Inna.Dovladbekova@rsu.lv

8. Kultūrvides attīstības, vides daudzveidības saglabāšanas un urbanizācijas procesi Latvijas līdzsvarotās attīstības kontekstā (Projekta vadītāja – *Dr.oec.* Agita Līviņa, Vidzemes Augstskolas Sociālo, ekonomisko un humanitāro pētījumu institūts)

9. Sociālās apziņas izmaiņu ietekme uz ekosistēmas pakalpojumu ilgtspējīgu nodrošinājumu (Projekta vadītāja – *Dr.biol.* Inese Kokina, Daugavpils Universitāte)

10. Ilgtspējīga tautsaimniecības transformācijas tiesiskā ietvara efektivitātes paaugstināšanas modeļa izstrāde (Projekta vadītāja – *Dr.iur.* Ārija Meikališa, Latvijas Universitāte)

Valsts pētījumu programmas (VPP) EKOSOC-LV mērķis ir nodrošināt Latvijas tautsaimniecības transformācijas, gudras izaugsmes, pārvaldības un tiesiskā ietvara procesu un problēmu izpratni valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai. Izmantojot valsts atbalstu un iespēju veikt plašus starpdisciplinārus pētījumus sabiedrības attīstībai svarīgos jautājumos (izglītība, inovācijas procesi, zināšanu ekonomika, demogrāfija, valsts un sabiedrības institūciju attīstība u.c.), programmai ir jāspēj attīstīt zināšanu bāzi un cilvēkkapitālu sociālajās zinātnēs, veidot spēcīgas sociālo zinātņu skolas, nodrošināt to saikni ar citām zinātņu nozarēm, izglītību un sabiedrības pārvaldības institūcijām, radīt zināšanu bāzi lēmumu pieņemšanai sabiedrības pārvaldībā.

Īstenojot prioritārā pētījumu virziena "Valsts un sabiedrības ilgtspējīga attīstība" virsmērķi un VPP EKOSOC-LV paredzētos mērķus, notiek darbs pie visiem VPP EKOSOC-LV uzdevumos iezīmētajiem jautājumiem: inovācijas un uzņēmējdarbības procesi, lauku un reģionālās attīstības procesi, sabiedrības atjaunošana, diasporas iesaiste Latvijas tautsaimniecības attīstībā, Latvijas uzņēmumu konkurētspēja ārējos tirgos, Latvijas sabiedrības vērtīborientācija un faktori, kas to ietekmē, pēckrīzes politiskie un sociālie procesi, sabiedrības integrācijas procesi, kultūrvides attīstība, vides daudzveidības saglabāšanas un urbanizācijas procesi, sociālās inovācijas formas un procesi, sociālās apziņas izmaiņu ietekme uz ekosistēmas pakalpojumu izmantošanas ilgtspējīgu nodrošinājumu.

Pētījumu rezultāti to kopsakarībā ļaus pakāpeniski izveidot Viedās specializācijas stratēģijas uzstādījumiem un sabiedrības interesēm atbilstošu Latvijas tautsaimniecības restrukturizācijas un ilgtspējīgas attīstības modeli.

Padziļināta sociālo procesu izpēte, tostarp risinājumi sabiedrības iesaistes un līdzdalības veicināšanai, savienojumā ar plašu iegūto zināšanu komunicēšanas stratēģiju tautsaimniecības un sociālās attīstības jautājumos iezīmēs jaunu pieeju ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai.

Pētījumu realizācijā iesaistīto akadēmisko personālu veido gan pieredzes bagāti Latvijas pētnieki, profesori, akadēmiķi, gan doktoranti un maģistranti, kuriem programma dod iespēju veikt savas pamatiestrādes zinātnes jomā. Jauno zinātnieku iesaiste programmas pētījumos nodrošina šo pētījumu virzienu ilgtspējību un turpināšanos pētnieku turpmākajā akadēmiskajā darbā.

Sagatavoja *Dr.oec. Viktorija Zaļuksne*

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS STRUKTŪRAS

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 67225361. Fakss: 67821153. E pasts: lza@lza.lv

Prezidents	Ojārs Spārītis
Viceprezidents	Juris Ekmanis
Viceprezidents	Tālavš Jundzis
Ģenerālsekretārs	Valdis Kampars
Ārlietu sekretārs	Andrejs Siliņš
<i>Prezidenta sekretāre</i>	Dace Govinčuka

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS SENĀTS

Senāta priekšsēdētājs **Jānis Stradiņš**

Senāta locekļi

Bruno Andersons	Ivars Kalviņš	Ivars Lācis
Mārcis Auziņš	Valdis Kampars	Dace Markus
Jānis Bērziņš	Raita Karnīte	Tālis Millers
Juris Borzovs	Jānis Kloviņš	Baiba Rivža
Juris Ekmanis	Vija Kluša	Andrejs Siliņš
Elmārs Grēns	Māris Kļaviņš	Ojārs Spārītis
Viktors Hausmanis	Ivars Knēts	Pēteris Šipkovs
Ilga Jansone	Māris Knite	Raimonds Valters
Juris Jansons	Tatjana Koķe	Guntis Zemītis
Tālavš Jundzis	Maija Kūle	

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS PREZIDIJS

Prezidija priekšsēdētājs **Ojārs Spārītis**

Prezidija locekļi

Juris Ekmanis	Valdis Kampars	Andrejs Siliņš
Juris Jansons	Raita Karnīte	Jānis Stradiņš
Tālavš Jundzis	Baiba Rivža	Raimonds Valters

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VALDE

Valdes priekšsēdētājs **Valdis Kampars**

Valdes priekšsēdētāja vietnieks **Raimonds Valters**

Valdes locekļi

Jānis Bērziņš
Juris Ekmanis

Juris Jansons
Raita Karnīte

Baiba Rivža

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UZRAUDZĪBAS PADOME

Padomes priekšsēdētājs **Juris Krūmiņš**

Padomes locekļi

Jānis Guntis Bērziņš
Gunārs Duburs

Daina Kārklīņa
Ārija Meikališa

Andris Ozols
Nikolajs Vedernikovs

Žurnāls “LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĒSTIS”

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67229830. Fakss: 67821153. E pasts: vestis@lza.lv; proceed@lza.lv

<http://www.lza.lv/vestis/vestis.htm>

Galvenais redaktors **Arno Jundze**

Redakcijas padomes priekšsēdētājs **Tālavš Jundzis**

Redakcijas padomes priekšsēdētāja vietnieks **Īzaks Rašals**

“A” daļa (humanitārās un sociālās zinātnes)

Redaktore **Anastasija Brice**

“B” daļa (dabaszinātnes, eksaktās, tehniskās un lietišķās zinātnes)

Redakcijas kolēģijas vadītājs **Īzaks Rašals**

Redaktore **Antra Legzdiņa**

AR LZA SAISTĪTĀS ORGANIZĀCIJAS

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 67223931. Fakss: 67821153. E pasts: alma@lza.lv
Komisijas priekšsēdētājs LZA īst.loc. Juris EKMANIS
Zin. sekretāre *Dr.chem.* Alma EDŽIŅA

Valsts emeritēto zinātnieku padome

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 67220725. Fakss: 67821153. E pasts: chem@lza.lv
Padomes priekšsēdētāja LZA īst.loc. Baiba RIVŽA
Zin. sekretāre *Dr.chem.* Baiba ĀDAMSONE

LZA Sertifikācijas centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./fakss: 67212807. E pasts: certcn@latnet.lv
<http://www.sertifikācijascentrs.lv/>
Direktors LZA īst.loc. Imants MATĪSS

LZA Baltijas stratēģisko pētījumu centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel./fakss: 67227555. E pasts: bspc@lza.lv
Direktors LZA īst.loc. Tālavš JUNDZIS

LZA Terminoloģijas komisija

Akadēmijas laukumā 1-707, Rīga, LV 1050
E pasts: tk@lza.lv
<http://termini.lza.lv>
Priekšsēdētājs *Dr.habil.med.* Māris BALTIŅŠ

LZA Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centrs

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 29331211. E pasts: jtk@lza.lv
http://ww3.lza.lv/csts/ztpc_galv.htm
Vadītājs LZA kor.loc. Jānis KRISTAPSONS

LZA Ētikas komisija

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050
Tel.: 29489249. E pasts: tjundzis@gmail.com
Priekšsēdētājs LZA īst.loc. Tālavš JUNDZIS

AKADĒMIJAS PERSONĀLS

Sekretariāts Fakss: 67821153

Prezidenta sekretāre **Dace Govinčuka** Tel.: 67225361. E pasts: lza@lza.lv

Senāta priekšsēdētāja palīdze **Dzintra Cēbere** Tel.: 67225764. E pasts: lza@lza.lv

Personāla speciāliste **Ināra Augule** Tel.: 67225764, 67225361. E pasts: lza@lza.lv

Zinātniskais sekretariāts Fakss: 67821153.

Senāta zinātniskā sekretāre *Dr.chem.* **Alma Edžiņa**

Tel.: 67223931. E pasts: alma@lza.lv

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.sc.ing. **Sofja Negrejeva** Tel.: 67223633. E pasts: fizteh@lza.lv

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Mg. **Līva Griņeviča** Tel.: 67225889. E pasts: humana@lza.lv

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.chem. **Baiba Ādamsons** Tel.: 67220725. E pasts: chem@lza.lv

Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas zinātniskā sekretāre

Dr.oec. **Viktorija Zaļūksne** Tel.: 67223448. E pasts: lmzn@lza.lv

Sabiedrisko attiecību speciāliste **Ilze Stengrevica**

Tel.: 67223567. E pasts: ilze.stengrevica@lza.lv

Starptautiskie sakari Fakss: 67821153.

Prezidenta padomniece *Dr.geogr.* **Anita Draveniece**

Tel.: 67227391. E pasts: int@lza.lv

Ārējo sakaru organizators **Kristaps Broks** Tel.: 67227391. E pasts: int@lza.lv

Lietu pārvalde Fakss: 67221287.

Lietu pārvaldnieks **Vitālijs Kozlovskis** Tel.: 67222817. E pasts: daina@lza.lv

Augstceltnes direkcijas vadītāja **Aina Bušmane**

Tel.: 25444748. E pasts: daina@lza.lv

Informācijas tehnoloģiju pakalpojumu vadītājs

Dr.sc.comp. **Elmārs Lange** Tel.: 67225241. E pasts: elmars.lange@lza.lv

Galvenā grāmatvede **Ludmila Helmane**

Tel.: 67228508. E pasts: daina@lza.lv; beatrise@lza.lv

Galvenā arhīviste **Rūta Skudra** Tel.: 67225793. E pasts: arhivs@lza.lv

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS ZINĀTNISKĀ UN ORGANIZATORISKĀ DARBĪBA

NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI LATVIJAS ZINĀTNĒ UN LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJĀ 2015. GADĀ

Latvijas Zinātņu akadēmija turpināja darboties kā nacionālās nozīmes zinātniskais centrs, veicinot zinātnes, Latvijas augstākās izglītības un Latvijas tautsaimniecības attīstību, Latvijas tautas un valsts vēstures, kultūras un valodas izpēti un pilnveidošanu.

LZA un tās locekļi organizēja un aktīvi piedalījās pasākumos, kas veicināja zinātnes popularizēšanu un finansēšanas pilnveidošanu, domu apmaiņu par zinātnes un tās atsevišķu nozaru attīstības perspektīvām un sasniegumiem, kā arī veica zinātnes sasniegumu izvērtēšanu, analizējot Valsts pētījumu programmu novērtējumu un nominējot 11 gada labākos pētījumus Latvijā.

Atskaites gads bija bagāts ar interesantiem un svarīgiem notikumiem un nozīmīgām zinātniskām konferencēm. Kā atvasinātai publisko tiesību personai ar autonomu kompetenci LZA iekšējās dzīves svarīgākie notikumi bija pilnsapulces.

LZA Pavasara pilnsapulce notika 9. aprīlī. Ar ievadvārdiem to atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis, atzīmējot, ka šogad aprit Latvijas akadēmiskās zinātnes 200 gadi kopš Kurzemes literatūras un mākslas biedrības nodibināšanas Jelgavā 1815. gadā. Saistībā ar to LZA izziņoja 2015. gadu par *ACADEMIA-200* gadu. Uzrunas sacīja izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile un veselības ministrs Guntis Belēvičs, kuram tika pasniegts LZA goda mecenāta diploms par atbalstu zinātnei. Goda mecenāta diplomu saņēma arī a/s “Grindeks” padomes priekšsēdētājs Kirovs Lipmans.

Diplomus saņēma LZA vārdbalvu un jauno zinātnieku balvu laureāti. Diploms tika pasniegts arī iepriekšējā gada Rudens pilnsapulcē ievēlētajam LZA goda loceklim komponistam Arturam Maskatam un diviem goda doktoriem – Intai Dišlerei un Ēvaldam Vēciņam. Pilnsapulces turpinājumā LZA korespondētājlocekle Silvija Radzobe nolasiya referātu “Rainis un mūsdienas”.

Pārskatu par LZA darbību 2014. gadā sniedza LZA ģenerālsēkretārs Valdis Kampars. Klātesošie noklausījās arī LZA Uzraudzības padomes priekšsēdētāja Jura Krūmiņa pārskatu. Būtiski trūkumi LZA darbībā netika konstatēti. Pilnsapulce, atklāti balsojot, apstiprināja abus pārskatus. Sekoja īsas debates par zinātnes finansējuma jautājumiem, kurās piedalījās akadēmiķe Baiba Rivža, LZA korespondētājloceklī Modris Greitāns un Donāts Erts.

LZA Rudens pilnsapulce notika 26. novembrī un arī to saskaņā ar Statūtiem atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis. Pilnsapulcē tika pasniegtas divas LZA Lielās medaļas – akadēmiķim Arvīdam Barševskim par nozīmīgu ieguldījumu entomoloģijas attīstībā Latvijā un Latvijas koleopteroloģijas skolas izveidošanu Daugavpilī un akadēmiķim Andrim Šternbergam par nozīmīgu devumu jaunu funkcionālo materiālu un nanotehnoloģiju attīstīšanā. *Laudatio* Arvīdam Barševskim teica akadēmiķis Indriķis Muižnieks, bet akadēmiķim Andrim Šternbergam – LZA korespondētājloceklis Mārtiņš Rutkis. Pilnsapulces dalībnieki noklausījās arī divas laureātu nolasītās akadēmiskās lekcijas. Tika pasniegtas vēl divas balvas – Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas Lielā Feliksa balva LZA goda loceklim Imantam Lancmanim un Solomona Hillera balva *Dr.chem.* Gintam Šmitam.

LZA ģenerālsēkretārs Valdis Kampars akadēmijas locekļiem sniedza informāciju par tiesvedību ar SIA “Rīgas koncertzāle” un zaudējumiem, kurus rada LZA prezidenta O. Spārīša neveiksmīgi noslēgtais līgums par Lielās konferenču zāles īri.

Sekmīgi noritēja LZA jaunu locekļu vēlēšanas, un akadēmija tika papildināta ar pieciem jauniem akadēmiķiem – Andreju Ērgli, Māru Gruduli, Andreju Krasņikovu, Mārtiņu Rutki un Kasparu Tāru. Savukārt par LZA korespondētājlocekļiem tika ievēlēti Ina Alsiņa (lauksaimniecības zinātne), Pāvels Arsenjans (ķīmija), Līga Grīnberga (fizika), Valdis Tēraudkalns (teoloģija). Par LZA ārzemju locekļiem ievēlēti Antonio Bianconi (Itālija), Pāvels Gusakovs (Baltkrievija), Valdemars Razums (Lietuva), Tarmo Soomere (Igaunija) un Karls Pajusalu (Igaunija), par goda locekļiem Māra Lāce un Gunārs Krollis.

Gada beigās LZA Senāts kā atzinību veiksmīgi strādājošajiem zinātniekiem piešķīra LZA goda doktora grādu – 27. oktobrī Andrim Actiņam, 23. novembrī – Kārlim Kangerim un Mārim Vītiņam.

2016. gada 15. martā LZA Īsteno locekļu skaits bija 122, korespondētāji locekļu – 126, goda locekļu – 57, ārzemju locekļu – 96. Ar 401 locekli LZA neapšaubāmi jāpieskaita pasaules lielākajām zinātņu akadēmijām.

Kā katru gadu liela nozīme tika pievērsta zinātnes popularizēšanai un jauno zinātnes doktoru sagatavošanai. Latvijas Jauno zinātnieku apvienība sadarbībā ar Ināras un Borisa Teterevu fondu un Latvijas Zinātņu akadēmiju kopš 2014. gada marta dodas uz reģionu skolām, augstskolām un universitātēm, lai stāstītu par zinātņi un zinātniekiem. Latvijas Jauno zinātnieku apvienība ar Ināras un Borisa Teterevu fonda atbalstu rīkoja arī video konkursu ar mērķi popularizēt zinātņi un zinātnisko darbību Latvijas jauniešu vidū.

25. septembrī Starptautiskās zinātnes un inovācijas programmas ietvaros vienlaikus astoņās pilsētās – Rīgā, Salaspilī, Jelgavā, Daugavpilī, Liepājā, Rēzeknē, Ventspilī un Valmierā – notika ikgadējais Zinātnieku nakts pasākums. Visas Latvijas augstskolas veica pasākumus zinātnes popularizēšanai skolēnu vidū, un 23. novembra “Zinātnes Vēstnesī” tika publicēts J. Liepiņa un M. Kaprāna raksts “Ko mēs zinām par zinātnes popularizēšanu?”.

Aizstāvēto zinātņu doktora grādu skaits saglabājās iepriekšējā gada līmenī (ap 270 zinātņu doktoru gadā), ar gandrīz vienādu doktoru skaitu humanitārajās un sociālajās un pārējās zinātņu nozarēs. Nozares – rekordistes arī šajā gadā bija pedagoģija (24) un vadībzinātne (22).

Kā nozīmīgs notikums zinātnes kadru politikas virknē – ieinteresēts skolnieks, students, doktorants, zinātņu doktors, zinātnieks – jāatzīmē fakts, ka pēc ilgāka pārtraukuma 2014. gadā Valsts emeritēto zinātnieku padome piešķīra valsts emeritētā zinātnieka statusu 30 zinātniekiem un 2015. gada 26. maijā – 25.

LZA aktīvi piedalījās zinātnes sasniegumu izvērtēšanā. Kā katru gadu tika uzklauti un analizēti izcilāko zinātnieku – pretendentu uz LZA vakancēm ziņojumi, veikta Valsts pētījumu programmu rezultātu izvērtēšana un izveidota gada 11 labāko zinātnisko pētījumu izlase. 9. oktobrī Latvijas Universitātes Lielajā aulā notika forums “Latvijas zinātne – kā sasniegt izcilību?”. Foruma darbā piedalījās valsts augstākās amatpersonas, nozaru ministri, Saeimas komisiju vadītāji, Latvijas Pētniecības un inovāciju padomes locekļi, Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadība, zinātnisko institūciju, profesionālo nevalstisko organizāciju vadītāji un eksperti, augstskolu rektori un prorektori, inovācijas procesos iesaistīto Latvijas uzņēmumu vadītāji, doktoranti un studenti, kā arī Zinātnes padomes finansēto projektu vadītāji.

Latvijas zinātnes ievērojamākie sasniegumi

Teorētiskajā zinātnē

- **Izstrādātas jaunas metodes nelineāro optomagnētisko rezonanšu izmantošanai vāju magnētisko lauku mērīšanai**

Akadēmiķis M. Auziņš, akadēmiķis R. Ferbers, *PhD* F. Gahbauers, *Mg.* A. Bērziņš, *Mg.* A. Mozers

Latvijas Universitātes (LU) Lāzeru centrs sadarbībā ar Kalifornijas Universitāti Berklijā, Armēnijas Zinātņu akadēmijas Fizikālo pētījumu institūtu un Krakovas Universitāti Polijā

Darbu ciklā par nelineāro optomagnētisko rezonanšu pētījumiem sārnu metālu atomos ir noskaidrota šo rezonanšu atkarība no ārējā magnētiskā lauka, vides temperatūras un lāzera stara intensitātes. Atklāti un izpētīti jauni efekti – atomu leņķiskā momenta telpiskā sadalījuma simetrijas maiņa atomiem ar supersīkstruktūru, mijiedarbojoties ar intensīvu lāzera starojumu magnētiskajā laukā. Piedāvātas metodes šo rezonanšu izmantošanai vāju magnētisko lauku mērīšanā, tai skaitā magnetometros, kas attālināti atrodas zem ūdens. Vāju magnētiskā lauka mērīšanas metodes lieto drošības pasākumos paaugstinātas bīstamības objektos.

- **Izstrādāta jauna iespēja precizēt astronomisko objektu sastāvu un hronoloģiju**

Akadēmiķis R. Ferbers, *Dr.habil.phys.* M. Tamanis, *Mg.* A. Krūziņš, *Dr.phys.* D. Docenko

Latvijas Universitātes Lāzeru centrs un Astronomijas institūts sadarbībā ar Berlīnes Tehnikas un ekonomikas augstskolu un Stambulas Universitāti

Darbu cikls ar astrofizikas nozīmi, detalizēti izpētīta pārejas grupu elementu enerģētiskā struktūra, kas ļauj modelēt astrofizikā iegūtos spektrus un būtiski uzlabot elementu izplatības zvaigžņu un galaktikas sastāvā noteikšanu un precizēt astronomisko objektu hronoloģiju.

- **Atklātas oriģinālas selēnu saturošas pretvēža zāļu kandidātvielas**

LZA korespondētājloceklis P. Arsenjans, *Dr.biol.* I. Šestakova, *Dr.chem.* I. Domračova, *Mg.* E. Paegle, *Mg.* J. Vašileva

Latvijas Organiskās sintēzes institūts

Atklātas vairākas maztoksisku selēnorganisku vielu grupas, kuru pārstāvji *in vivo* modeļos nomāc audzēja attīstību līdz pat 100%. Selēnu saturošu selektīvu estrogēna receptoru modulatoru rindā labākā kandidātviela par vairāk nekā 80%

samazina metastāžu veidošanos krūts vēža gadījumā. Viens no iespējamiem darbības skaidrojumiem ir saistīts ar apoptozes indukciju audzēju šūnā, kā arī ar ekstremāli aktīvu skābekļa formu līmeņa samazināšanu šūnās. Izstrādātas efektīvas sintēzes metodes šo selēnorganisko savienojumu iegūšanai no komerciāli pieejamām izejvielām. Aprakstītā pētījumu cikla rezultāti ne tikai paver iespējas perspektīvāko kandidātsavienojumu tālākai attīstīšanai, bet ir uzskatāmi par pamatu jauna tipa pretvēža preparātu pētniecībai kopumā.

- **Pētījums par līdz šim pilnīgi neapzinātu Latvijas kultūras mantojuma vērtību – unikālo jūgendstila arhitektūru Liepājā**

Monogrāfija: *Liepāja: Jūgendstila arhitektūra = Liepāja: Art Nouveau Architecture*. Liepāja: Liepājas pilsētas dome, 2015. 376 lpp. ISBN 978-9934-14-464-6 (latviešu un angļu valodā)

Autors – akadēmiķis Jānis Krastiņš

Grāmata ir plašs un izsmelošs vēstījums par nozīmīgu, bet līdz šim pilnīgi neapzinātu Latvijas kultūras mantojuma vērtību – unikālo jūgendstila arhitektūru Liepājā. Veiktais pētījums devis iespēju uzrakstīt Liepājas pilsētbūvnieciskās attīstības vēsturi, noskaidrot daudzu iepriekš nezināmu arhitektu radošo mantojumu un apzināt vismaz 120 Liepājas ēku arhitektonisko un kultūrvēsturisko vērtību, kā arī Liepājas jūgendstila vietu pasaules kultūras vērtību uzkrājumā.

- **Pētījums par angļu dzejnieka un dramaturga Viljama Šekspīra daiļradi un viņa darbu interpretācijām teātrī, sākot no 16. gs. angļu teātra pieredzes līdz Baltijas mūsdienu režisoru interpretācijām**

Monogrāfija: *Šekspīrs. Ar Baltijas akcentu*. Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2015. 639 lpp. ISBN 978-9984-893-15-0

Autore – Dr.art. Guna Zeltiņa

Balstoties uz arhīvu studijām, tostarp arī Šekspīra dzimtās vietas fonda bibliotēkā Stretfordā pie Eivonas un Šekspīra Globa teātra bibliotēkā Londonā, kā arī jaunākajiem šekspirologu pētījumiem, autore piedāvā savu versiju par Šekspīra dzīvi un personību, ieskatu viņa darbu kanonā un šo darbu likteņos dažādu valstu teātra kultūrās.

Praktiskajos lietojumos

- **Izstrādāta jauna magnetrona izsmidzināšanas tehnoloģija un izveidota daudzfunkcionāla iekārta caurspīdīgu vadošu pārklājumu iegūšanai**

Akadēmiķis J. Purāns, *Mg.* M. Zubkins, *Mg.* A. Beļajevs, *Mg.* A. Anzenovs

Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts (LU CFI) sadarbībā ar a/s “Sidrabe”

Izmantojot izstrādāto tehnoloģiju, izgatavoti un izpētīti inovatīvi caurspīdīgi vadošie pārklājumi uz cinka oksīda bāzes. Pētījumu praktiskais aspekts ir alternatīvas meklējumi dārgajiem indija–alvas oksīda pārklājumiem. Tehnisko risinājumu kā efektīvu un ekonomiski izdevīgu funkcionālo tehnoloģisko mezglu būs iespējams izmantot vakuuma pārklājumu iekārtās inovatīvos ražošanas uzņēmumos dažādu materiālu pārklājumu jomā. Kopīgo projektu rezultātā iegūtie zinātniskie rezultāti ir padziļinājuši vakuuma izsmidzināšanas, tai skaitā augsti jonizētas plazmas impulsa izsmidzināšanas procesu fundamentālo izpratni.

- **Ļaundabīgo audzēju profilakses un skrīninga pētījumi Latvijā**

LZA korespondētājloceklis M. Leja, A. Rūdule, *Dr.sc.ing.* S. Paršutins, *Dr.sc.ing.* I. Poļaka, Dr. D. Šantare, Dr. P. Kriķe, Dr. D. Rudzīte, *Dr.med.* S. Isajevs, *Dr.med.* I. Liepniece-Karele, Dr. I. Kikuste, Dr. A. Vanags, Dr. J. Atstupens

Latvijas Universitātes Medicīnas fakultāte, Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca, Gremošanas slimību centrs “GASTRO”

Gremošanas sistēmas audzēju (kuņģa vēzis, zarnu vēzis) profilakses pētījums GISTAR* starptautiskā projekta ietvaros ir vienīgais šāda veida pētījums Eiropā. Pētījumā iekļauti 3360 iedzīvotāji Cēsīs, Alūksnē, Ludzā un Saldū. Pētījuma mērķis ir samazināt audzēju izraisīto mirstību, pārbaudot jau zināmās un meklējot jaunās iespējas. Efektīvākā kuņģa vēža profilakses metode ir baktērijas *H.pylori* izskaušana, taču ārstēšana saistāma ar blakusparādību risku. Projekta ietvaros tiek vērtēti kā sagaidāmie ieguvumi, tā arī riski. Jauno metožu starpā jāmin audzējam raksturīgo gaistošo marķieru noteikšana izelpojamajā gaisā, arī mikrofloras izpēte.

*GISTAR – *study on gastrointestinal cancer prevention, by timely detecting atrophic gastritis and colon or rectal mucosa damage.*

- **Izstrādāti jauni katalītiski procesi biomasas konversijai degvielās**

Mg. L. Apšeniece, *Mg.* J. Brinks, akadēmiķis V. Kampars, *Mg.* R. Kampare, *Mg.* K. Lazdovica, *Mg.* L. Liepiņa, *Dr.chem.* K. Māliņš, *Mg.* R. Mūrnieks, *Mg.* Z. Šustere
RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes Lietišķās ķīmijas institūts

Darbs ietver pētījumus ar mērķi uzlabot biodīzeļdegvielas ražošanas procesu, izmantojot jauna tipa heterogēnos katalizatorus transesterifikācijas reakcijās, kā arī izstrādājot biodīzeļdegvielas ražošanai ķīmiskās interesterifikācijas procesu. Interesanti rezultāti iegūti arī jaunu biodegvielu sintēzes metožu izstrādē, tajā skaitā rapšu eļļas pilnā katalītiskā hidrogenēšanā un mazvērtīgas biomasas (ūdens attīrīšanas dūņu, salmu, koksnes pārstrādes atlikumu) katalītiskā pirolīzē un katalītiskā solvosašķidrināšanā. Noskaidrotas minēto katalītisko procesu likumsakarības, kas ļauj paaugstināt to efektivitāti un nodrošināt iegūto produktu augstāku kvalitāti.

- **Izstrādātas zinātniski pamatotas ar šķiedrvielām bagātinātas graudaugu pārslas**

Dr.sc.ing. I. Gedrovica, *Dr.sc.ing.* S. Muižniece-Brasava, SIA “Milzu!” valdes loceklis E. Ence

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Pārtikas tehnoloģijas fakultāte

Latvijā izstrādātas zinātniski pamatotas ar šķiedrvielām bagātinātas graudaugu pārslas. Tās izgatavotas no Latvijas teritorijai tipiskajiem graudaugiem un reģistrētas ar preču zīmi “Milzu!”. Jauno produktu izstrādes procesā zinātnieki pārbaudīja dažādu izejvielu (graudaugu un to izstrādājumu veidu, augļu, ogu un dārzeņu produktu veidu, kā arī dažādu papildu vielu – saldvielu un garšvielu) piemērotību konkrētā produkta veida izgatavošanai, tika atrasts optimālais risinājums, lai saglabātu vērtīgās uzturvielas izejvielās, izstrādāta tehnoloģija, atrasti tehnoloģiskie risinājumi, lai no izvēlētajām izejvielām izgatavotu produktu ar augstiem kvalitatīvajiem rādītājiem.

- **Izstrādāts inovatīvs process kurināmo granulu ieguvei ar uzlabotām īpašībām**

Mg. A. Aršaņica, *Mg.* J. Akišins, *Dr.habil.chem.* G. Teliševa, *Dr.habil.chem.* T. Dižbite, *Mg.* V. Solodovņiks

Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts

Izveidots inovatīvs process, kas ietver sevī augu biomasas granulu pirmsapstrādi mikroviļņu laukā un turpmāku to virsmas modificēšanu ar dabiskās izcelsmes atstrādātām eļļām (pārtikas eļļas) vai ar atstrādātiem naftas

produktiem, tādējādi būtiski palielinot granulētās augu biomasas vērtību kā kurināmajam, uzlabojot arī citu patēriņu raksturlielumus.

- **Pētīti teorētiskie un praktiskie ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aspekti Eiropas tiesību kontekstā**

Monogrāfija: *EU Law on Indications of Geographical Origin. Theory and Practice*. Springer–Verlag, 2014. 450 lpp. ISBN 978-3-319-05689-0.

Autors – *Dr.iur.* Vadims Mantrovs

Grāmatā aplūkoti teorētiskie un praktiskie ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aspekti – īpaši Eiropas tiesību kontekstā. Autors izvirzījis četrus savstarpēji saistītus mērķus. Pirmkārt, – analizēt ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu regulējuma teorētiskos aspektus, analizē iekļaujot norāžu vēsturisko izcelsmi, terminoloģiju, aizsardzības mehānismus. Otrkārt, grāmatā autors centies aptvert sistēmisku Eiropas Savienības tiesību analīzi ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu kontekstā. Treškārt, aplūkota Eiropas Savienības tiesību un nacionālo tiesību savstarpējā mijiedarbība, īpaši norādot uz pretrunām un nepieciešamību regulējumu harmonizēt. Visbeidzot, autors analizē esošās likumdošanas iniciatīvas, iespējamās attīstības virzienus Eiropas Savienības ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu regulējumā.

LZA pārskata gadā paplašināja starptautisko sadarbību ar radnieciskām organizācijām. Tā nodrošināja 28 zinātniskās sadarbības dokumentu izpildi, kuri reglamentē sadarbību ar citu valstu zinātņu akadēmijām. Tika nodrošināta kopprojektu izpilde un regulāra zinātniska sadarbība. 2015.–2017. gada periodā tiek realizēti šādi kopprojekti: LZA–Bulgārijas ZA, LZA–Polijas ZA un LZA–Ungārijas ZA. Atjaunoti protokoli par zinātnisko vizīšu apmaiņas kārtību. 22. janvārī Minskā LLMZA prezidente Baiba Rivža un Baltkrievijas Nacionālās zinātņu akadēmijas priekšsēdētājs Vladimirs Gusakovs parakstīja vienošanos par Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas un Baltkrievijas Nacionālās zinātņu akadēmijas zinātnisko sadarbību lauksaimniecības zinātnēs un mežzinātnēs. 23. janvārī Latvijas Zinātņu akadēmijā LZA prezidents Ojārs Spārītis, UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas (LNK) viceprezidente, izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile un *L'OREAL Baltic*, SIA ģenerāldirektors Johans Bergs parakstīja sadarbības protokolu par gadskārtējā konkursa par *L'ORÉAL* Latvijas stipendiju “Sievietēm zinātnē” rīkošanu. 23. februārī Zemkopības ministrijā tika parakstīts gadskārtējais nodomu protokols starp Zemkopības ministriju, Latvijas Zinātņu akadēmiju un Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmiju. 11. maijā Rīgas

domē pilsētas mērs Nils Ušakovs, Latvijas Lauksaimniecības universitātes rektore Irina Pilvere un Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents Ojārs Spārītis parakstīja līgumus par sadarbību pilsētvides kvalitātes un arhitektūras jomā.

21. decembrī LZA prezidents Ojārs Spārītis parakstīja Latvijas Zinātņu akadēmijas un Čehijas Zinātņu akadēmijas sadarbības līgumu.

Pārskata gads bija bagāts ar daudziem notikumiem, to skaitā:

- 9. februārī Latvijas Zinātņu akadēmiju un Latvijas Zinātnes padomi apmeklēja Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) eksperti sakarā ar Latvijas gatavošanos dalībai OECD.
- 30. janvārī parakstīta Eiropas Sadarbības valsts plāna harta ar Eiropas Kosmosa aģentūru, kas Latvijas ekonomikai ar zinātnieku līdzdalību paver jaunas iespējas.
- 11. maijā Rīgā atklāja Eiropas lielāko ceļojošo kosmosa izstādi *European Space Expo*.
- 19. maijā notika tematisks forums “Latvijas zinātnes smailes”. Forumā laikā tika prezentēta Jāņa Stradiņa gadam veltītā grāmata “Zinātnes un kultūras mijiedarbība Latvijā un pasaulē”.
- 10. jūnijā Irbenē notika Ventspils Augstskolas Ventspils Starptautiskā radioastronomijas centra modernizētā radioteleskopa RT-32 antenas svinīgā pacelšana.
- 16. jūlijā Melngalvju namā notika Valsts prezidenta Raimonda Vējoņa tikšanās ar LZA prezidentu Ojāru Spārīti, lai pārrunātu Latvijas zinātnes aktuālos jautājumus.
- 9. oktobrī Latvijas Universitātes Lielajā aulā notika Latvijas Zinātnes padomes rīkots forums “Latvijas zinātne – kā sasniegt izcilību?”. Forumā darbā bija aicināti piedalīties vairāk nekā 200 dalībnieku.
- 5. novembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā uz pirmo sēdi tās jaunajā sastāvā sanāca ar Izglītības un zinātnes ministrijas š.g. 23. oktobra rīkojumu Nr. 478 “Par Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisiju” apstiprinātā komisija.
- 6. novembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā tikās Izglītības un zinātnes ministrijas bijušās ministres Ina Druvieta un Tatjana Koķe, Zinātņu akadēmijas eksprezidenti Tālis Millers, Jānis Stradiņš, Juris Ekmanis, pašreizējais prezidents Ojārs Spārītis un LZP priekšsēdētājs Andrejs Siliņš,

lai izvērtētu katrs savu devumu zinātnes politikas veidošanā, kā arī izteiktu nākotnes prognozes.

- 4. decembrī Rīgas Tehniskās universitātes Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē (RTU MLĶF) notika ikgadējais Latvijas ķīmijas un dabaszinātņu skolotāju seminārs. Tajā tika sveikti trīspadsmit labākie ķīmijas skolotāji, kuri savus skolēnus izcili sagatavojuši studijām RTU. Stipendijas studijām saņēma arī divi izcilākie MLĶF studenti.
- 7. decembrī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā (Mūkusalas ielā 3) notika izcilajam latviešu dzejniekam, tulkoņam un atdzejojājam LZA goda loceklim Knutam Skujeniekam veltīts pasākums.

Daudzas nozīmīgas konferences bagātināja šo Gaismas gadu, to skaitā:

- 15.–16. janvārī, atzīmējot Kurzemes literatūras un mākslas biedrības dibināšanas divsimtgadi, notika konference “Zinātne, sabiedrība un laikmets: Kurzemes literatūras un mākslas biedrības darbība un tās zinātniskā un sabiedriskā nozīme”.
- 10. februārī ar plašu zinātnisku konferenci atzīmēta valodnieka un kultūrvēsturnieka Konstantīna Karuļa simtgade.
- 19. februārī notika LU un Organiskās sintēzes institūta rīkota konference “Efektīvas augstākās izglītības un pētniecības veidošanas aktuālie izaicinājumi Latvijā”.
- 20.–21. aprīlī Rīgā un Jelgavā notika 14. Baltijas intelektuālās sadarbības konference.
- 21. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmija kopā ar Latvijas Pašvaldību savienību rīkoja konferenci “Vietējo padomju loma Latvijas neatkarības atgūšanā”.
- 23.–24. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmijas ēkā notika starptautiska konference “FOTONIKA-LV. Sasniegumi un nākotnes perspektīvas”.
- 12. maijā Latvijas prezidentūras laikā ES Padomē notika pasākums “ES ieguldījums infekcijas slimību pētniecībā”.
- 13.–15. maijā Projekta *Baltinfect* ietvaros RSU rīkota starptautiska zinātniska konference “Imunoloģiskā modelēšana: teorija un prakse”.
- 12. jūnijā rīkota starptautiska konference *EuroNanoForum 2015*.
- 27.–29. augustā Latvijas Organiskās sintēzes institūts organizēja starptautisku zāļu izpētes konferenci *Drug Discovery*.

- 10.–11. septembrī (ar turpinājumu 15.–16. septembrī Liepājā) norisinājās Letonikas VI kongress, kas veltīts Aspazijas un Raiņa 150 gadu jubilejai.
- 18.–20. septembrī notika 5. Eiro-Āzijas ārstu dermatologu kongress.
- 24. septembrī norisinājās 1. starptautiskā zinātniskā konference *Trends in Regional Development in the EU Countries 2015*.
- 1.–2. oktobrī ar pasākumiem Rīgā un Jelgavā notika 27. Baltijas zinātņu vēstures konference “Zinātniskās biedrības, zinātņu akadēmijas un pētnieciskā vide Baltijā”.
- 2.–3. novembrī notika Latviešu folkloras krātuves gadskārtējā Krišjānim Baronam veltītā konference “Dainu skapis: no zinātniskās kartotēkas līdz kultūras simbolam”.
- 4.–6. novembrī Rīgā notika starptautiska zinātniskā konference “Zināšanās balstīta meža nozare”.

Kā katru gadu zinātnieki saņēma gan starptautiskas, gan Latvijas valsts, gan Rīgas, gan dažādu organizāciju un LZA kopējās balvas.

Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas Lielo balvu saņēma LZA goda loceklis Imants Lancmanis.

“Gada rīdzinieka” balvu saņēma māksliniece, LZA goda locekle Džemma Skulme par ieguldījumu Latvijas mākslas un sabiedriskās dzīves attīstībā un Rīgas atpazīstamības veicināšanu pasaulē.

Rīgas domes un Latvijas Zinātņu akadēmijas balvu saņēma LZA akadēmiķis Rihards Kondratovičs par izcilu selekcionāra darbu, ieguldījumu daiļdārzniecībā un Rīgas atpazīstamības veicināšanu pasaulē.

Rīgas domes Atzinības raksti tika piešķirti Latvijas Radio korim; Rīgas Stradiņa universitātes rektoram, LZA akadēmiķim profesoram Jānim Gardovskim par daudzpusīgas augstākās izglītības attīstību un sekmīgu ārvalstu studentu piesaisti; Sirds ķirurģijas centra vadītājam LZA goda doktoram profesoram Romānam Lācim par izcilu ieguldījumu medicīnas zinātnes attīstībā un sekmīgu starptautisku sadarbību.

Raiņa balvu saņēma Fjodors Fjodorovs, Frīdriha Candra balvu – Andrejs Krasņikovs, Artura Balklava balvu – Jānis Jansons, Henricha Skujas balvu – Gunta Sprinģe, Pauļa Lejiņa balvu – Ināra Turka, Kārļa Baloža balvu – Pēteris Guļāns, Arveda Švābes balvu – Ēvalds Mugarēvičs, Teodora Celma balvu – Uldis Vēgners un Kārļa Mīlenbaha balvu – Ina Druviete.

“Olainfarm Solomona” Hillera balva tika piešķirta *Dr.chem.* Gintam Šmitam, Va/s “Latvenergo” balva – Kārlim Briņķim un Gatim Bažbaueram, a/s *Exigen Services Latvia* un Rīgas Tehniskās universitātes Attīstības fonda Eižena Āriņa piemiņas medaļa un balva Audrim Kalniņam, atzinības raksts Jurijam Merkurjevam. *SIAL`ORÉAL BALTIC* (sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Latvijas ZA) stipendijas piešķirtas Laurai Beķerei, Andai Hūnai un Irēnai Mihailovai.

Valtera Capa balva tika pasniegta Ivaram Kalviņam, bet Cicerona balva – Džemmai Skulmei un Leonīdam Ribickim.

Pārskata laikā (2015. gada marts–2016. gada marts) Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) darbs sabiedrisko attiecību jomā noritējis sekmīgāk, galvenokārt pateicoties veiktajiem pasākumiem komunikācijas instrumentu aktīvākā un daudzpusīgākā pielietojumā, kā arī sadarbības attīstīšanā ar medijiem.

Interneta mājaslapa un sociālie tīkli

LZA mājaslapā katru mēnesi tikušas publicētas vidēji 7–15 vienības – preses paziņojumi, informatīvi materiāli utt. LZA *twitter* konta apmeklētība un popularitāte uzrāda pastāvīgu pozitīvu pieaugumu, tā, piemēram, laikposmā no 2016. gada 1. līdz 7. martam četrus oriģinālos ierakstus ir aplūkojuši 2823 lietotāji, ir iegūti trīs jauni sekotāji, kamēr rādītāji par 2016. gada janvāri un februāri liecina – katru mēnesi LZA *twitter* kontam pieslēdzas vidēji 30 jauni sekotāji. Jāpiezīmē, ka arvien aktīvāk abus minētos interneta resursus izmanto mediju pārstāvji: LZA *twitter* konta analīze rāda, ka pašreizējo sekotāju vidū 61% pārstāv biznesa un ziņu jomu, bet 53 % ir sekotāji, kuri interesējas par jaunumiem zinātnē. 2016. gada 1. pusē plānots atvērt LZA jauno mājaslapu, tā ievērojami paplašinot LZA komunikācijas efektivitāti.

Sadarbība ar medijiem

LZA publicitātes reitingi medijos nav augsti, tomēr ar gandarījumu var atzīmēt, ka sadarbība ar nacionālo un reģionālo mediju pārstāvjiem, tostarp LTV1 (ziņu raidījumu “Panorāma” u.c. veidotājiem), LTV7, LR1 (raidījumu “Zināmais nezināmajā”, “Krustpunktā”, “Aktuālais temats”, “Monopols” u.c. veidotājiem), LR4, LNT, TV3, TV5, Rīga TV24, “Latvijas Avīzes”, “Neatkarīgās Rīta Avīzes”, laikrakstu “Diena”, “Dienas Bizness”, nedēļas

izdevuma “IR”, laikraksta “Izglītība un Kultūra” žurnālistiem, žurnālu “Ilustrētā Zinātne”, “Klubs”, “Mājas Viesis” redakcijām, ziņu aģentūrām LETA un BNS, ziņu portāliem u.c., liecināja, ka mediju interese gan par LZA rīkotajiem pasākumiem, konferencēm, personālijām, gan atsevišķiem problēmjautājumiem pārskata laikā ne tikai ir bijusi noturīga, bet arī uzrāda pieaugošu tendenci un pozitīvu attieksmi.

LZA darbības stratēģija 2015.–2020. gadam

Pozitīvi vērtējams, ka 2015. gada 15. septembrī LZA Senāta apstiprinātajā LZA darbības stratēģijā 2015.–2020. gadam (Stratēģija) kā viens no LZA uzdevumiem definēta zinātnes popularizēšana. Pasākumu kopumā šī uzdevuma izpildei cita starpā minēta arī sadarbības pastiprināšana ar plašsaziņas līdzekļiem, kā arī darbības aktivizēšana interneta vidē, izveidojot mūsdienu prasībām atbilstošu LZA mājaslapu, un paplašinot darbību sociālajās platformās (*facebook, twitter*). Tādējādi, apstiprinot nepieciešamību mērķtiecīgi plānot LZA uzdevumus sabiedrisko attiecību, zinātnes komunikācijas un popularizēšanas jomās, Stratēģija varēs kalpot arī par atspēriena punktu nākamajam solim, proti, jauna plānošanas dokumenta – LZA komunikācijas stratēģijas nākošajiem trīs gadiem – izstrādei.

Sasniegtie rezultāti sabiedrisko attiecību darbā būs vērtējami kā labi, kad tiks sasniegts mērķis – pozitīva LZA tēla publicitātes pieaugums sabiedrībā (plašākā nozīmē) un LZA kā zinātniskās darbības institūcijas prestiža un autoritātes nostiprināšanās profesionālajās aprindās.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS PILNSAPULCES

2015. gadā notika divas LZA pilnsapulces.

Pavasara pilnsapulce 9. aprīlī

Pilnsapulcē piedalījās LZA prezidents Ojārs Spārītis, LR izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile, veselības ministrs Guntis Belēvičs, Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājs Jānis Vucāns, LZA locekļi, pārstāvji no zinātniskajiem institūtiem un augstskolām, LZA balvu laureāti.

Ar ievadvārdiem Latvijas Zinātņu akadēmijas Pavasara pilnsapulci atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis, atzīmējot, ka šogad aprit Latvijas akadēmiskās zinātnes 200 gadi kopš Kurzemes literatūras un mākslas biedrības nodibināšanas Jelgavā 1815. gadā, un saistībā ar to LZA izziņoja 2015. gadu par *ACADEMIA-200* gadu, kuram kopā ar augstskolām, zinātniskajiem institūtiem un akadēmisko eliti ir sastādījusi cienījamu programmu. Uzrunas sacīja arī izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seile un veselības ministrs Guntis Belēvičs, kuram tika pasniegts LZA goda mecenāta diploms par atbalstu zinātnēi. G. Belēvičs kā privātpersona pēdējos gados iesaistījies vairāku zinātnisku izdevumu finansēšanā, 2013. gadā atbalstot akadēmiskā izdevuma “Latvija un latvieši” izdošanu, šogad sponsorējot izdevniecības “Zinātne” sagatavotā “Platona dialogu” izdevumu Ā. Feldhūna tulkojumā. G. Belēvičs šobrīd atbalsta enciklopēdiska izdevuma par aptieku vēsturi sagatavošanas un izdošanas darbus.

Goda mecenāta diplomu saņēma arī a/s “Grindeks” padomes priekšsēdētājs Kirovs Līpmans. LZA un a/s “Grindeks” sadarbība tika uzsākta 1998. gada 4. jūnijā, abpusēji parakstot līgumu par sadarbību, tādējādi aizsākot zinātnes mecenātismu Latvijā un iedibinot prestižas balvas un naudas prēmijas gan nopelniem bagātajiem, gan jaunajiem zinātniekiem. Kopš 1998. gada jau ir godināti 80 zinātnieki. K. Līpmana vadībā kopš 2006. gada darbojas a/s “Grindeks” fonds “Zinātnes un izglītības atbalstam”, kas veicina dabaszinātņu, inženierzinātņu, farmācijas jomas jauno speciālistu izglītību, sniedz praktisku un finansiālu atbalstu augstskolām, apbalvo labākos studentus, pedagogus, zinātniekus, kā arī iesaistās dažādos vērienīgos projektos.

Diplomus saņēma arī LZA vārdbalvu un jauno zinātnieku balvu laureāti. Raiņa balvu, kas prestiža ziņā ir augstākā tūlīt pēc Lielās medaļas, saņēma Daugavpils Universitātes profesors LZA korespondētājloceklis Fjodors Fjodorovs, Arveda Švābes balvu vēstures zinātnē akadēmiskais Ēvalds Mugurēvičs, Kārļa Baloža balvu saņēma LZA goda loceklis ekonomists Pēteris Guļāns, Artura Balklava balvu zinātnes popularizēšanā *Dr.h.c.* Jānis Jansons, Frīdriha Candra balvu mehānikā LZA korespondētājloceklis Andrejs Krasņikovs, Heinriha Skujas balvu bioloģijā LZA korespondētājlocekle Gunta Sprīnģe, Teodora Celma balvu filozofijā *Dr.phil.* Uldis Vēgners, Kārļa Mīlenbaha balvu

valodniecībā LZA korespondētājlocekle Ina Druvieta, balva tiek piešķirta kopā ar Rīgas Latviešu biedrību. Pauļa Lejiņa balvu lauksaimniecības zinātnēs, kuru piešķir četras organizācijas – LZA, LLU, LLMZA un LLU Zemkopības zinātniskais institūts, saņēma LLU Lauksaimniecības fakultātes *Dr.biol., Dr.habil.agr.* Ināra Turka. LZA jauno zinātnieku vārdbalvu laureāti – E. Gudrinieces balva piešķirta *Mg.* Evijai Rolavai, M. Straumaņa–Alfrēda Ieviņa balva *Mg.* Marinai Skvorcovai, Ludviga un Māra Jansonu balva *Mg.* Jānim Timošenko. Šogad tika piešķirtas arī trīs jauno zinātnieku balvas, kuras saņēma *Mg.* Jānis Brinks, *Mg.* Svetlana Vihodceva un *Mg.* Iveta Zirvīte. Pilnsapulcē diploms tika pasniegts arī Rudens pilnsapulcē ievēlētajam LZA goda loceklim komponistam Arturam Maskatam, kā arī diviem goda doktoriem – vēstures pētniekiem Intai Dišlerei un Ēvaldam Vēciņam.

Pilnsapulces turpinājumā LZA korespondētājlocekle Silvija Radzobe nolasīja referātu “Rainis un mūsdienas”, bet pārskatu par LZA darbību 2014. gadā sniedza LZA ģenerālsekretārs Valdis Kampars un ziņojumu – LZA Uzraudzības padomes priekšsēdētājs Juris Krūmiņš. Būtiski trūkumi LZA darbībā pārskata gadā netika konstatēti. Pilnsapulce, atklāti balsojot, apstiprināja abus ziņojumus. Sekoja īsas debates par zinātnes finansējuma jautājumiem, kurās piedalījās akadēmiķe Baiba Rivža, LZA korespondētājlocekļi Modris Greitāns un Donāts Erts.

*Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Ojāra Spārīša uzruna
LZA Pavasara pilnsapulces atklāšanā
2015. gada 9. aprīlī*

Augsti cienītā izglītības un zinātnes ministre Mārīte Seiles kundze, augsti godātais veselības ministr Gunti Belēviča kungs, mani godātie akadēmiķi, LZA korespondētājlocekļi, ārzemju un goda locekļi, LZA atbalstītāji un sponsori, Latvijas Jauno zinātnieku apvienības pārstāvji un viesi!

Šī nav parasta tikšanās reize. Ir 2015. gads, un kopš janvāra mēs jau dzīvojam Latvijas akadēmiskās zinātnes romantiskās vēstures 200-gades atceres noskaņās, pārdzīvojam par mūsu zinātnes skarbās tagadnes konvulsijām un nezināmās rītdienas gaidās bīstamies ilgtermiņā modelēt Latvijas zinātnes, ekonomikas un sabiedrības attīstības procesus.

Šodien – LZA Pavasara pilnsapulces dienā – mēs pasakām skaļi visai Latvijas un arī starptautiskajai sabiedrībai par Latvijas akadēmiskās zinātnes divsimtgadi kopš Kurzemes literatūras un mākslas biedrības nodibināšanas Jelgavā 1815. gadā, un saistībā ar to mēs izziņojam 2015. gadu par *ACADEMIA-200* sasniegumu, pētījumu un drosmīgas turpmāko attīstības ceļu izlūkošanas gadu, kuram LZA kopā ar augstskolām, zinātniskajiem institūtiem un akadēmisko eliti ir sastādījusi cienījamu programmu.

Šajā tehnoloģiskās un gara gaismas gadā kā lielākie jūdžu stabi iezīmējas jau 15.–16. janvārī aizvadītā Kurzemes literatūras un mākslas biedrības darbības un zinātniskās nozīmes izvērtēšanas konference, pēc pusotrām nedēļām – 20. un 21. aprīlī rīkojamā XIV Baltijas intelektuālās sadarbības konference (uz kuru visi klātesošie tiek laipni aicināti), 10.–11. septembrī UNESCO un Latvijas mērogā svinamā Raiņa un Aspazijas 150-gade un šo Eiropas mēroga domātāju gara lieluma daudzinašanai veltītais Letonikas VI kongress. Tam sekos 1.–2. oktobrī iecerētā 27. Baltijas zinātņu vēstures konference ar nosaukumu “Zinātniskās biedrības, zinātņu akadēmijas, akadēmiskā sabiedrība Baltijā”, lai visu paveikto rezumētu Rudens pilnsapulcē 26. novembrī, ar LZA Lielajām medaļām godinot akadēmiķus Andri Šternbergu – Cietvielu fizikas institūta direktoru un Arvīdu Barševski – Daugavpils Universitātes rektoru. Ikvien no jums, saņemdam LZA izdoto un ar aktualizētu saturu papildināto 2015. gada gadagrāmatu, ir saņēmis arī *ACADEMIA-200* pasākumu programmu, lai, turot to pa tvērienu, varētu piedalīties nozīmīgākajos Latvijas akadēmiskās zinātnes pasākumos.

Šodien ar Latvijas akadēmiskās zinātnes vēsturē nozīmīgāko pētniecības un nozaru stratēģijas izcilnieku vārda balvām mēs godinām un sveicam tos Latvijas zinātniekus, kurus šiem pagodinājumiem ir izvirzījušas ZA nodaļas un apstiprinājis Senāts. Mums visiem ir liels gandarījums, piešķirot vārda balvas kā pieredzes bagātājiem, tā arī jaunajiem zinātniekiem, uzsverot tieši to ētisko atbildību, ko mūsdienu zinātnes sasnieguma autoram uzliek vārda balvā saglabātā zinātnieka piemiņas un veikuma nozīmīgums. Nenosaucot pirms laika visus apbalvotos, ar sevišķu gandarījumu Raiņa un Aspazijas gadā vēlos par izcīlu veikumu salīdzināmās un cittautu literatūras izpētē ar Raiņa balvas piešķirumu sveikt Daugavpils Universitātes profesoru, LZA korespondētājlocekli Fjodoru Fjodorovu.

Novērtējot akadēmiskā darba kvalitāti arī to zinātnieku veikumā, kuri ar milzu atbildību un avotos balstītu izpēti darbu ir sekmējuši fundamentālu monogrāfiju, rakstu tapšanu un zinātnisku projektu īstenošanu, mēs gūsim gandarījumu par piešķirtajiem LZA goda doktora grādiem, kuri reizē ar zinātniskās kvalitātes apliecinājumu gandarīs gan laureātus, gan sabiedrību. Ar pateicības vārdiem mēs atzīmēsim un sveicim Latvijas zinātnes filantropus un mecenātus, kuri, atbalstot progresīvu zinātni, stiprina sabiedrībā vienīgo pareizo domu, ka tikai jaunā idejā, svaigā teorijā un inovatīvā risinājumā slēpta garīgā enerģija var nest nozarei, sabiedrībai un valstij vislielāko pievienoto vērtību. Viņi ir mūsu vidū arī šodien un mēs priecājamies kopā ar jums – LZA goda mecenāta nosaukuma īpašnieki, kuru vārdi vairs nevienam nav noslēpums – akciju sabiedrības “Grindeks” valdes priekšsēdētāj Kirov Lipmana kungs un veselības ministr Dr. Gunti Belēviča kungs, kurš esat bijis dāsns LZA projektu atbalstītājs tieši kā privātpersona.

Esmu pārliecināts, ka jūs visi esat ievērojuši LZA aktivitātes pieaugumu sabiedrisko mediju telpā, par ko liecina mūsu informācijas operatīvā izplatīšana ar LZA mājaslapas, *Twitter* un *Facebook* kontu palīdzību, ar preses relizēm un tikšanās reizēm ar žurnālistiem, kuri redz, vērtē, izdara secinājumus par zinātnes dzīvotspēju, par tās finansējuma

problēmām un informē sabiedrību par inovatīvo atklājumu zinātnisko, ekonomisko un sabiedrisko nozīmi. Pateicoties nacionālo un krievvalodīgo mediju pārstāvjiem par sekošanu Latvijas zinātnes pulsam, gribu paziņot, ka LZA ir paredzējusi balvu par atbildīgu un profesionālu veikumu zinātnes žurnālistikā un izsludinās konkursu, lai gadu mijā noskaidrotu zinātnei draudzīgākā medija un žurnālista vārdu.

Jau iepriekšējā un šī gada laikā mums – akadēmiskās vides pārstāvjiem – ir nācies asi diskutēt par valsts atbalsta formām, apmēru, kritērijiem un rezultātiem inovatīvas izglītības un zinātnes stimulēšanai valstī un noteikti nāksies to darīt arī turpmāk. Un mans uzskats, kuru jūs dzirdējāt pirms diviem gadiem par to, ka LZA loma ir stiprināma, ka Latvijas zinātnes administrēšanā ir iesaistāmi nozaru griezumā ziņoši un ekonomiski domājoši speciālisti, nav mainījies. Tieši tāpēc vienīgo loģisko ceļu uz sekmīgu zinātnes administrāciju mūsdienu dinamiskajā laikmetā es saskatu tādā savas misijas apziņā, kādu mēs dzirdējām Organiskās sintēzes institūta laboratorijas vadītāja Edgara Sūnas vārdos, saņemot kārtējo diplomu par labāko izgudrojumu. Šis jaunais cilvēks, kurš no personīgās prakses izprot nozares struktūru funkcijas, to budžetēšanas principus un jaunu zinātnes kadru ataudzēšanas mehānismus, atzīst, ka paralēli zinātnei vēlas nodarboties ar zinātnes administrēšanu. Tad nu šis ir īstais un pēdējais laiks, lai zinātnes administrēšanā iesaistītos ar asu prātu un radošu enerģiju apveltīti zinātnieki, un mans vēlējums būtu – kaut tikai Jums pietiktu spēka kāpt stikla kalnā pie aizmigušās Saulcerītes, lai to atkarotu politiskās birokrātijas kraukļiem. Jo tikai gads ir atlicis līdz LZA struktūrvienību vēlēšanām un jau tagad es aicinu uz zinātnes administrācijas skatuves parādīties zinātniekiem ar jaunu domāšanu un svaigiem spēkiem.

Esmu gandarīts par LZA Prezidija un Senāta atbalstu mūsu kopīgajām iniciatīvām zinātnes racionālā un godprātīgā administrēšanā un solu, ka arī es man atlikušajā pilnvaru laikā atbalstīšu ikvienu akadēmisko profesionāļu iniciatīvu stiprināt zinātnes kapacitāti, ikvienu priekšlikumu piedalīties vietējos un starptautiskas sadarbības projektos, kas sniedz jums akadēmisku rādījumu, piešķir jūsu darbam akadēmiskā konkurencē gūtu novērtējumu, kā arī piesaisti finansējuma avotiem tālāku pētījumu nodrošināšanai. Ja jau mums ir tik ļoti maz ko gaidīt no valsts izpratnes un pretimnākšanas ziņā, ka šīs cerības līdzinās uzrakstā uz Dantes Elles vārtiem paustajam spriedumam: “Tu, kas šeit ienāc, – atstāj savas cerības ārpusē”, tad mūsu izcilajiem prātiem un galvām ik dienas ir jādomā par to, kā komercializēt zinātniskajos institūtos radušos izgudrojumus, kā attīstīt teorētiskās un fundamentālās zinātnes un piesaistīt tām autonomus finansējuma avotus, kā pašiem pieteikt zinātniskos atklājumus patentorganizācijās un kā pašiem pārdot pasaules industrijas milžiem Latvijas izgudrojumus, par kuru kvalitāti pasaule ir gatava maksāt. Lūdzu, iepazīstieties LZA mājaslapā ar maniem dienesta brauciena rezultātiem Uzbekijas Republikā un noticiet, ka ar Uzbekijas Zinātņu akadēmiju noslēgtais sadarbības līgums jums atver durvis auglīgai pētniecībai un sadarbībai ar plaukstošu, resursiem bagātu un ekonomiski aktīvu zemi. Taškentas Bioorganiskās ķīmijas un Genoma un bioinformātikas centra apmeklējums sniedza apbrīnas vērtu

ainu par to, cik atvērtas kopīgiem projektiem ir laboratorijas un zinātnieku sirdis tajā zemē, par kuru Eiropā valda ļoti aptuveni priekšstati, bet kura īsā laikā ir spējusi uzcelt un aprīkot ar vismodernāko pasaules klases tehniku četrus tehnoloģiskos parkus, par kādiem mēs bezcerīgi runājam ar valdību un saņojam jau daudzus gadus.

Vērojot, cik neauglīga zinātnes attīstības kopainā ir humanitāro un sociālo zinātņu nevienlīdzīgā konkurence ar fundamentālajām un dabaszinātnēm par valsts piešķiramo finansējumu, un nenoliedzot, ka tieši humanitārajām un sociālajām zinātnēm ir gluži cita misija – stiprināt nācijas garīguma, kultūras un ētikas muskulatūru, domāju, ka tieši LZA var kļūt par to institūciju, kura ar izglītības un zinātnes ministra, ar Saeimas Izglītības, zinātnes un kultūras komitejas palīdzību rosinātu politiķu aprindas izšķirties par autonomu finansējumu sabiedrisko un humanitāro zinātņu Valsts pētījumu programmām, vietējo un starptautisko grantu piešķirumam, kā arī cita veida attīstības dotācijām. Par to, vai tas darāms, gaidot Latvijas valsts simtgadi, vai veicams steidzamības kārtā, par to jālemj zinātniekiem Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļā, institūtos, augstskolās, bet neizdarāms tas nav. Vēl jo vairāk šādam solim rosina Izglītības un zinātnes ministrijas iecerētā VPP budžeta apgrīšana par nākamajiem 15 % un neprognozējamais finansējums, kas torpedē jebkuru ritmisku darbu gan humanitārajās, gan dabas zinātnēs.

Atskatoties uz 2014. gadā LZA struktūru organizatoriskajā un saimnieciskajā darbībā paveikto, īsiem vārdiem varu raksturot aizgājušo kā labu gadu un par to pateikties LZA Prezidijam, Senātam, nodaļām, to vadītājiem un zinātniskajām sekretārēm, Lietu pārvaldei un LZA Valdei. Ir atjaunots terminoloģijas komisijas darbs, un tas ir vēl vairāk intensificējams, ar jauniem spēkiem ir papildinātas LZA Vēstu redkolēģijas, kā arī aktivizēta A un B sēriju krājumu izdošana, patīkama apjoma naudas balvas ir saņēmuši un vēl četros turpmākos gadus saņems LZA Lielās medaļas ieguvēji, ar darba organizācijai nepieciešamu finansiālo nodrošinājumu var sekmīgi strādāt Latvijas Jauno zinātnieku apvienība.

Iepriekšējais gads sagādāja raizes LZA ēkas uzturēšanai, jo tās telpas pameta trīs zinātniskie institūti, atstājot ap 1000 kvadrātmetru biroju platību. Tomēr īsā laikā LZA Lietu pārvalde ir izremontējusi nolietotās telpas, atradusi tām jaunus nomniekus un spējusi sabalansēt budžetu, noslēdzot gadu ar pozitīvu bilanci. Kā jūs redzat, pilnsapulcei notiekot lielajā Konferenču zālē, tās atdzīvināšana un uzturēšana, kas nebūt nav rozēm kaisīts process, arī ir ieskaitāma LZA panākumos, kurus ir jāmācās par tādiem nostiprināt arī ilgākā laika periodā. Piesaistot telpu nomnieku un sponsoru līdzekļus, no LZA ēkas 4. līdz 18. stāvam ir ievilkta ugunsdzēsības signalizācija, kas 1958. gadā ekspluatācijā nodotajai ēkai ir vēra ņemama investīcija. Un vēl – ne bez pārliecināšanas veiksmes un vēra ņemamiem argumentiem valsts ir piešķirusi līdzekļus LZA ēkas divu liftu iegādei un ar lepnumu varu teikt, ka iepirkuma procedūra ir norisinājusies bez tiesvedības un ar lepnumu varu teikt, ka iepirkuma procedūra ir norisinājusies bez tiesvedības un ar pirmo jauno liftu saskaņā ar grafiku jūs varēsiet vizināties jau 26. jūlijā, ar otru –

31. oktobrī, un tādējādi arvien vairāk apritē atgriežas Latvijas zinātnes administrēšanas ēka un tās struktūras. To pašu es novēlu arī Latvijas zinātnei.

Es ticu jūsu visu un ikviena individuālā talanta spēkam, zinātnieka intuīcijai un godaprātam, kas veido mūsu visu kolektīvo spēku. Un arī tajos brīžos, kad mēs meklējam kopīgu valodu un to atrodam, mēs esam spēks.

Es novēlu ikvienam darbīgu *ACADEMIA-200* gadu! Paldies jums.

Rudens pilnsapulce 26. novembrī

Pilnsapulcē piedalījās LZA locekļi, LZA goda mecenāte Ināra Tetereva, LR veselības ministrs un LZA goda mecenāts Guntis Belēvičs, a/s “Olainfarm” pārstāvji un pārstāvji no RTU Attīstības fonda “Izglītībai, zinātnei un kultūrai”, viesi. Pilnsapulci ar uzrunu atklāja LZA prezidents Ojārs Spārītis, atgādinot *ACADEMIA-200* ietvaros notikušos pasākumus un starptautiskās konferences, kas apliecinājušas mūsu zinātnes izcilību. Uzrunu sacīja arī Guntis Belēvičs. Pilnsapulcē tika pasniegtas divas LZA Lielās medaļas – akadēmiķim Arvīdam Barševskim par nozīmīgu ieguldījumu entomoloģijas attīstībā Latvijā un Latvijas koleopteroloģijas skolas izveidošanu Daugavpilī un akadēmiķim Andrim Šternbergam par nozīmīgu devumu jaunu funkcionālo materiālu un nanotehnoloģiju attīstīšanā. *Laudatio* Arvīdam Barševskim teica akadēmiķis Indriķis Muižnieks, akadēmiķim Andrim Šternbergam – LZA korespondētājloceklis Mārtiņš Rutkis. Pilnsapulces dalībnieki noklausījās arī divas akadēmiskās lekcijas: A. Barševska “Ģints *Doliops* Waterhouse, 1841 (*Coleoptera: Cerambycidae*) – dabas māksla un izdzīvošanas fenomens” un A. Šternberga “Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas: attīstības metamorfozes”. Tika pasniegtas vēl divas balvas – LZA goda loceklim Imantam Lancmanim Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas Lielā Feliksa balva un Solomona Hillera balva jaunam ķīmijas doktoram, ko piešķir LZA, a/s “Olainfarm” un RTU Attīstības fonds “Izglītībai, zinātnei un kultūrai”, balva šogad piešķirta *Dr.chem.* Gintam Šmitam. LZA ģenerālsekretārs Valdis Kampars akadēmijas locekļiem sniedza informāciju par tiesvedību ar SIA “Rīgas koncertzāle”. LZA jaunu locekļu vēlēšanās akadēmija tika papildināta ar pieciem jauniem akadēmiķiem – Andreju Ērgli, Māru Gruduli, Andreju Krasņikovu, Mārtiņu Rutki un Kasparu Tāru. Par LZA korespondētājlocekļiem tika ievēlēti Ina Alsiņa (lauksaimniecības zinātne), Pāvels Arsenjans (ķīmija), Līga Grīnberga (fizika), Valdis Tēraudkalns (teoloģija). Par LZA ārzemju locekļiem ievēlēti Antonio Bianconi (Itālija), Pāvels Gusakovs (Baltkrievija), Valdemars Razums (Lietuva), Tarmo Soomere (Igaunija) un Karls Pajusalu (Igaunija), par goda locekļiem Māra Lāce un Gunārs Krollis.

*Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidenta Ojāra Spārīša uzruna
LZA Rudens pilnsapulces atklāšanā
2015. gada 26. novembrī*

Augsti godātie akadēmiķi, LZA Lielās medaļas un apbalvojumu laureāti, cienījamie viesi, dāmas un kungi!

Šodienas pilnsapulce norisinās zināmā draudzīgā šaurībā, kas nav nekas neparasts, jo šajā zālē ir notikušas vairākas LZA pilnsapulces, taču pēc Svētku zāles augstceltnes amfiteātrī svinīgās atklāšanas pagājušā gada septembrī šī tikšanās var atgādināt sarunas ierakumos, kad, saspieduši muguras kopā, cīnītāji uztin smēķi, pārrunā frontes jaunumus un iepriecina cits citu ar skarbiem karavīru jokiem.

Un kā nu ne, ja rītdiena mums nesīs Latvijas Izglītības un zinātnes arodbiedrības darbinieku izsludināto streiku, kura motivācijā pirmoreiz atskan ne tikai vēlme konfrontēt nozares ministrijas politiku ar izglītības darbinieku prasību pēc taisnīgas samaksas, bet arī LZA, LZP un pie ministru prezidenta biroja izveidotās Pētniecības un inovāciju stratēģijas padomes (PISP) vārdā izteiktais atgādinājums gan Saeimai, gan valsts izpildvarai ar vairākkārt izteiktajiem brīdinājumiem par katastrofālajām sekām zinātnē, kas iestāsies Zinātniskās darbības likuma nepildīšanas un starptautiski fondēto līdzekļu nepilnīgas apguves dēļ. Streiks notiks, un tam ir izteikts mūsu politisks atbalsts, taču pastāv šaubas, vai tas nesīs vēlamo rezultātu. Ar šīm sūrajām prognozēm visos līmeņos gan izpildvaru, gan politiķus ir brīdinājis akadēmiķis Ivars Kalviņš, un šajās dienās kārtējo reizi savai valdībai to atgādina arī LZA.

Tā ir tā pati visu mūsu LZA, kura šogad atzīmē Latvijas akadēmiskās zinātnes divsimtgadi, un ar gandarījumu jāsecina, ka jubilejas gadam veltītajā brošūrā plānotie pasākumi ir noritējuši sekmīgi un liecinājuši kā par dabaszinātņu, tā arī par humanitāro un sociālo zinātņu nozaru pētnieciskā darba veicēju entuziasmu un darba kvalitāti. Par *ACADEMIA-200* idejas uzturēšanu un konceptuālā karkasa izveidi mūsu pateicība LZA Senāta priekšsēdētājam akadēmiķim Jānim Stradiņam, bet par inovatīvo pasākumu sekmīgu organizāciju un norisi – paldies ikvienam no jums.

Raiņa un Aspazijas 150. dzimšanas dienas atceres gadā mūsu darbībai nebūtu svara, ja visa gada griezumā Latvijas sabiedrībai par savas zinātnes izcilību nerunātu darbi. Janvārī notikusī konference “Zinātne, sabiedrība un laikmets” par Kurzemes literatūras un mākslas biedrības zinātniskās un sabiedriskās darbības nozīmi ievadīja šo gadu ar cieņas izrādīšanu akadēmiskās zinātnes sākotnei un tās sasniegumiem Latvijā. Šis gads ir nesis pelnītus pagodinājumus izcilām personībām, un sākot ar desmit 2014. gada labāko zinātnisko sasniegumu godināšanu janvārī, ar *L'OREAL* stipendiju piešķirumu maijā suminot zinātnieces – sievietes, gūstot gandarījumu no Raiņa un Aspazijas daiļrades pētnieces Gundegas Grīnumas izvirzīšanas Ministru kabineta balvai un šīs

balvas piešķiruma, kā arī ar šodien cildināmo LZA Lielās medaļas laureātu – akadēmiķu Arvīda Barševska un Andra Šternberga piepulcināšanu izredzēto skaitam, Latvijas zinātnes izcilību uzskaitījums vēl nebūt nav noslēdzams.

Ar lielu starptautisku rezonansi ir aizvadīti pētniecības partneru piesaistei un mūsu pētījumu starptautiskai atzīšanai veltītās konferences, tādas kā “Euro-Nano-Forums 2015”, kuras dzinējspēks bija Latvijas Universitāte un Cietvielu fizikas institūts, vasaras beigās sarīkotā *Drug Discovery* un Solomona Hillera simtgadei veltītā farmakoloģijas un dzīvības zinātņu konference, kuras rīkotāju godā pelnīti triumfēja Organiskās sintēzes institūts. Septembra kalendāru papildīja Rīgas Tehniskās universitātes rīkotais Baltijas polimēru simpozījs un humanitārajām zinātnēm tik nozīmīgais Letonikas VI kongress.

Mūsdienās nav noliedzama, nedz arī apturama zinātnisko pētījumu internacionalizācija un globālās sadarbības īklošana. Kurš noliedz starptautiskas kooperēšanās nozīmi, tas atklāti bremsē zinātnes attīstību. Daudzi bija liecinieki 14. Baltijas valstu intelektuālās sadarbības konferencei Rīgā un Jelgavā šī gada aprīlī, kas apliecināja Baltijas un Skandināvijas zemju zinātnieku kopīgu vēlmi darboties saskaņotu mērķu labad. Par valstiski nozīmīga sadarbības ceļa bruģēšanas sākumu var saukt ar Veselības ministrijas atbalstu maijā notikušās Biomedicīnas pētījumu un studiju centra un Organiskās sintēzes institūta zinātnieku sasniegumu prezentācijas Šveices un pasaules vadošās onkoloģisko slimību ārstēšanas preparātu firmas *ROCHE* ekspertiem. Bet par uzrunāto partneru reakciju jau mēnesi vēlāk liecināja notikusī *ROCHE* pārstāvju atbildes vizīte ar izteiktu vēlēšanos sadarboties kopīgos pētījumos.

Šī gada militāru konfliktu raisītās sociālās kataklizmas ir paralizējušas Eiropas valstu valdību rīcībspēju un izjaukušas iedzīvotāju uz attīstību vērsto normālo dzīves ritmu. Gan tieši, gan pastarpināti par ģeopolitisko pārmaiņu sekām oktobra sākumā Rīgā un Jelgavā sarīkotajā 27. Baltijas zinātņu vēstures konferencē runāja kā pašmāju, tā arī vieslektori, apcerot zinātnisko biedrību, akadēmiju un akadēmiskās sabiedrības lomu izglītotas un zinātnē balstītas sabiedrības veidošanā. Šajā konferencē Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas prezidents Felikss Ungers pasniedza Latvijas zinātniekiem balvas un diplomus par ievērojamiem sasniegumiem medicīnas un sociālās vides procesu izzinā. Viņš izvirzīja visu zemju zinātņu akadēmijām kopīgi risināmu uzdevumu, rosinot starptautisku diskusiju par Eiropas nākotni, par tās sociālās, etniskās un garīgās attīstības vektoru. Šajā kontekstā kā paraugu viņš minēja LZA goda locekli Rundāles pils direktoru Imantu Lancmani, kura uz nākotni vērstie Jelgavas vēsturiskās kultūras saglabāšanas centieni ir vislabākais ieguldījums nākotnes Eiropas vērtību krājumā. Tieši tādēļ jau arī mēs šodien godājamajam Imantam Lancmaņa kungam pasniegsim Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas balvu un diplomu.

Rudens pilnsapulce ikreiz ir īpašs notikums LZA vēsturē, jo medaļu un balvu lietus nolīst pār izcilākajiem akadēmiķiem – Daugavpils Universitātes rektoru Arvīdu Barševski un LU Cietvielu fizikas institūta direktoru Andri Šternbergu. Ar gandarījumu un prieku vēlos paziņot, ka arī šajā gadā Borisa un Ināras Teterevu fonds LZA Lielajai

medaļai pievieno prēmiju un dara to kā īsti filantropi, LZA goda mecenāti, kuru tituls Borisam un Inārai Tetereviem ar Senāta lēmumu tika piešķirts šī gada pavasarī. Un šodien zālē ir arī Ināra Tetereva, tāpēc – aplausi viņai!

LZA ir kā augošs koks. Tam ir savs piedzimšanas brīdis, un nākamā gada 14. februārī mēs varēsim atzīmēt Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas pirmās kopsapulces septiņdesmitgadi, kura skaitāma no 1946. gada 14. februāra, kad Viļa Lāča parakstītais valdības lēmums bija pulcinājis tā laika akadēmiķus Ministru padomes sēžu zālē. Sekojot liberālās Eiropas rosinājumiem un izdzīvojot savu kvantitatīvo un kvalitatīvo transformāciju, LZA 1992. gadā kļuva par personālo akadēmiju. Lai gan šāds akadēmijas modelis dominē lielā daļā Eiropas valstu, tas ne vienmēr ir pierādījis spēju sekmīgi administrēt zinātnes procesus un reāli ietekmēt zinātnes politiku. Mūsu akadēmija savas darbības nodrošināšanai saņem valsts budžeta dotāciju, par ko valstij ir tiesības kaut ko arī pieprasīt un sagaidīt, bet nedz Harta, nedz Statūti neparedz konkrētu atbildību par šai institūcijai uzticēto funkciju izpildi, jo tāda galvenajos dokumentos nav iestrādāta.

Šajā vasarā un rudenī vairākas Latvijas augstskolas, to skaitā arī Latvijas Universitāte un Vidzemes Augstskola, ir radījušas stratēģiskās vīzijas par attīstības modeli turpmākajiem gadiem. Laikmetīga ir attīstības stratēģija Vidzemes Augstskolai, kura, pati būdama neliela reģionāla augstskola, par savām vērtībām pasludina inovācijas, konkurētspēju, zināšanu pārnesi tautsaimniecībā un proaktīvu pieeju visu jautājumu risināšanā. Mūsu Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas vadītāja akadēmiķe Raita Karnīte ir ieguldījusi daudz darba LZA attīstības stratēģijas vadlīniju izstrādē 2015.–2020. gadam, kura ar Senāta locekļu ieteiktajiem papildinājumiem ir pieņemta LZA Senātā kā mērķu uzstādījums un kā instruments turpmākai darbībai. Tas ir tagadnes un nākotnes dokuments, jo stratēģija lielā mērā atspoguļo tās funkcijas, ko algotā vai sabiedriskā kārtā zinātnes politikas izstrādāšanā un zinātnes koordinācijā jau šodien veic LZA darbinieki. Paldies visiem stratēģijas autoriem un īpaši Raitai Karnītei par aktīvas un reāliem uzdevumiem izstrādātas sistēmas modeli, kurš, izejot no šobrīd darāmā, tālu pārsniedz Hartas un Statūtu uzdevumu amplitūdu! Un tas liecina, ka nelielas valsts zinātņu akadēmijai kā ar autoritāti un akadēmisku pieredzi bagātai institūcijai ir jāņem aktīva loma izglītības, zinātnes un ekonomikas procesos, un, lai darbam būtu reāls rezultāts, ir jārīkojas proaktīvi.

Kopš 1992. gada zinātnes administrēšanas modeļa maiņas ir pagājuši jau 23 gadi. Kardināli ir mainījusies zinātnes nozaru struktūra, kvantitatīvi ir mainījusies zinātnieku sastāvs, būtiski ir mainījusies likumdošana, gan sabrukusi agrākā, gan atkal atjaunojusies izglītības un zinātnes rīcībā esošā infrastruktūra, ar kuras palīdzību sasniedzami tautsaimniecībai aktuāli mērķi. Tieši šo uzstādījumu vārdā ir uzmanīgi izvērtējama arī LZA atbildība un veikspēja, par kuras trūkumu septembra LZA Senāta sēdē, kad tika apspriesta LZA Darbības stratēģija, savu neticību pauda akadēmiķe Maija Kūle. Vai LZA pietiks veikspējas? Veikspēja, atdeve un darba efektivitāte ir mērāma ar funkciju audita palīdzību, ko LZA Prezidija sēdē pirms pāris nedēļām ieteica LZA Uzraudzības

padomes priekšsēdētājs akadēmiķis Juris Krūmiņš. Savas veikspējas analīze un uz tās pamata izdarīti secinājumi ļaus atjaunot smagnējo LZA mehānismu, kura veikspēju, kas atbilstu mūsdienu dinamiskā laikmeta prasībām, apšaubā tie zinātnieki, kas savās augstskolās un institūtos darbojas operatīvi, moderni un globāli. Te jāvaicā vairākiem maniem kolēģiem – vai mūsdienās, kad par reālu precī kļūst izglītības pakalpojumu un zinātnes produktu eksports, kad zinātnieku darba reitingu mēra starptautiski atzītos bibliometriskajos rādītājos un patentos, ir pieļaujama izvairīšanās atvērt savas laboratorijas globālai sadarbībai? Vai Zinātņu akadēmijai jāpaliek pašvai Valsts pētījumu programmu, Eiropas fondu un sadarbības projektu līdzekļu apgūvē un nemaz nav jātiecas palielināt budžetu ar aktīvu projektu rakstīšanu, zinātnieku darba grupu, jaunu pētniecības un tehnoloģisko inovāciju pārneses struktūrvienību radīšanu? Pirms nedēļas pie mums viesojās Izraēlas vēstniece Latvijā Lironne Bar-Sadē (*Lironne Bar-Sadeh*) un, atsaucoties uz savas zemes zinātnes pārneses komercstruktūru veidošanas pieredzi, mudināja to pašu darīt arī mūs. Citādi nav iespējams pastāvēt globālajā pasaulē, un bez inovatīvām idejām un produktiem nav iespējams nedz konkurēt, nedz piesaistīt līdzekļus. Bet vai gan ar rītdienas streiku izglītības un zinātnes darbinieki grib pateikt ko citu? Tikai to, ka ar valsts menedžmenta veikspējas kritumu arī zinātnes finansējums ir katastrofāli krities, un brīdināt valdību, ka ar šādu valsts attieksmi panākumi ekonomikā nav gaidāmi.

Ko gan citu, ja ne par veikspējas problēmām liecina mūsu šodienas pilnsapulce ierakumu režīmā, jo labi gribētais LZA ēkas amfiteātra apsaimniekošanas mēģinājums pašlaik raustās civiltiesisku strīdu konvulsijās, labticīgajam iznomātājam sastopoties ar negodprātīgu valsts īpašuma izmantošanas gadījumu. Bet par to jums atsevišķi ziņos LZA ģenerāļsekretārs akadēmiķis Valdis Kampara kungs. Raksturojot situāciju, varētu jūs izklaidēt ar skumjām anekdotēm no frontes, bet diezin vai jūs atradīsiet par slavējamu tādu nekustamā īpašuma apsaimniekošanas modeli, ar kādu mēs šovasar pārsteidzām pat daudz pieredzējušo Jāni Vucāna kungu Saeimas komisijā, prezentējot savu attieksmi pret notiekošo: “Cik mums bija labi! 40 gadus skatuve bija aizmūrēta, divas reizes gadā iepūtām zālē siltu gaisu un pasākumi varēja notikt.” Ar šādiem priekšstatiem un tādu pašu apsaimniekošanas kultūru diezin vai var runāt par avārijas stāvoklī nonākušo apkures sistēmu un telpu sekmīgu iznomāšanu. Tad ir jābūt gataviem saņemt publiskas plaukas, ja kopš 1955. gada līdz mūsu dienām nav notikusi sākotnējā ēkas projekta un reālo platību salīdzināšana, nomniekam atklājot, ka īres maksa tiek aprēķināta par trim stāviem telpu, bet dabā faktiski tādu telpu nemaz nav, un to vietā ir neizbūvēta lifta šahta. Un šādu veikspējas klupienu mums nav mazums.

Kas gandarī? Iepriecina tas, ka LZA ir pamanījusi Latvijas Jauno zinātnieku apvienību un cenšas to iesaistīt savā aprītē. To jūs redzat arī šodien, turot rokās jaunāko “Zinātnes Vēstneša” numuru, kuru ir veidojuši jaunie zinātnieki. Paldies Latvijas Zinātnes padomei, ar kuras finansējumu un tīklu inženiera Elmāra Langes praktisku darbu tiek atjaunota LZA mājaslapa un par tās satura kvalitāti un operatīvātāti jūs

jau būsiet pārliecinājušies. Savas pilna apjoma darbības sākumu LZA ēkas 12. stāvā šodien atzīmē Nieru dialīzes centrs, kuru vada nefrologs Māris Pļaviņš, un arī šāds fakts ceļ mūsu pašapziņu. Iepiecinātas, ka Latvijas lielākās augstskolas – LU, RTU, DU, LLU – attīsta savu infrastruktūru un audzē tehnoloģiju pārneses muskuļus, ar kuriem veikt industrijas pasūtījumus un paralēli apgūt zinātniskās izpētes projektu administrēšanas pieredzi. Cerības dod BIRTI apvienības centieni panākt Žana Kloda Junkera apsolīto kredītu piesaisti jaunu tehnoloģisko parku izveidei un šajā procesā iegūt valsts garantētu atbalstu institūtu kredītsaistībām. Gandarī arī visi tie zinātniskā darba ekselences piemēri, ilustrēti ar izteiksmīgām planšetēm, kas ar akadēmiķu Mārča Auziņa un Andreja Siliņa gādību ir apskatāmas LZA 2. stāva vestibilā.

Atrodoties ierakumos, vislabāk ir izjūtama nepieciešamība iznākt no tiem laukā un iztaisnoties darbam, kas LZA darāms kopā ar jums visiem. Un tā kā Ministru prezidente Laimdota Straujuma ir apņēmusies par valdības prioritātēm 2016. gadā izvirzīt izglītības un zinātnes attīstību, tad, sagaidot LZA 70. gadskārtu, īsti vietā būtu rosināt atgriešanos pie pirmskrīzes prakses par valsts uzņēmumu obligāto pasūtījumu zinātnēi, kas kopīgi ar IZM būtu administrējams kā inovatīvu zinātnisko izgudrojumu iepirkums. Kā panākt, lai valsts pētījumu finansējums visu nozaru programmās plūstu bez pārrāvumiem un zaudējumiem, par to ir jādomā kopīgi un tur neaizstājams ir jūsu akadēmiskais rūdījums un pieredze. Lai Dievs mums palīdz!

***Laudatio* Lielās medaļas laureātam akadēmiķim Arvidam Barševskim**

Akadēmiķis Indriķis Muižnieks

Cienījamie pilnsapulces dalībnieki!

Man ir liels gods stādīt jums priekšā šā gada LZA Lielās medaļas saņēmēju profesoru Barševski, ar kuru mani vieno tas, ka mēs esam biologi. Tiesa, viņš nosacīti ir “zaļš” biologs, es esmu “balts”, bet šajā brīdī man ir gandarījums par to, ka atkal kāds biologs “rullē”! Saņemot Lielo medaļu, kas ir lielākais apbalvojums, ko piešķir Zinātņu akadēmija par izciliem radošiem sasniegumiem, es gribu sumināt kolēģi Barševski, pievērsoties trijiem viņa darbības aspektiem.

Vispirms tā, protams, ir zinātnē, un šajā jomā kolēģis ir mērķtiecīgi strādājis jau no studiju gadiem un no doktorantūras laika, ko viņš pavadīja Maskavas Universitātē Rustama Žentijeva Entomoloģijas laboratorijā. Tajā viņš pievērsās pašai daudzsološākajai, plašākajai dzīvo organismu grupai, t.i., vabolēm. Kukaiņi ir daudzskaitlīgākā dzīvo organismu grupa, un vaboles savukārt ir lielākā grupa kukaiņu pasaulē. Varbūt vaboles nav tieši saistītas ar veselības, enerģētikas vai nacionālās identitātes jautājumiem, par ko mēs bieži runājam, bet tās ir fundamentāls dabas, mūsu esības daudzveidības un izcelsmes raksturojošs kopums, ar kurām ir strādājuši un kurām

savus darbus veltījuši zinātnieki bioloģijas vēsturē no vissenākiem laikiem līdz mūsu dienām, aizvien rodot jaunus un jaunus aspektus, kas veicinājuši bioloģijas un zinātnes attīstību kopumā. Sāksim ar Darvinu, kura klasiskajos darbos par dzīvības un cilvēka izcelšanos vesela nodaļa ir veltīta vabolēm, un kur, balstoties uz šo ļoti daudzveidīgo un morfoloģiski ļoti interesanto dzīvo objektu pielāgojumiem, Darvins skaidro, kā notiek dzimumselekcija, kā dabiskās izlases ceļā veidojas pielāgojumi, kuri ļauj mums būt sekmīgākiem evolūcijas procesos. Tālāk gan viņš raksta, ka plēvspārņi izskatās gudrāki par vabolēm, toties vabolēm ir raksturīgs lielāks individuālisms un lielāka barības vielu daudzveidība, kas zināmā mērā rezonē ar mūsu nacionālās identitātes īpatnībām. Var teikt, ka visa modernā bioloģiskā taksonomija ir attīstījusies, izmantojot kukaiņus un vaboles kā modeļobjektus. Gan numeriskā taksonomija Roberta Sokala izpildījumā, gan kladistiskā taksonomija, sākot ar Henningsu, Krovsonu un Hintonu, – faktiski visi šie fundamentālie bioloģiskās klasifikācijas virzieni ir attīstījušies, izmantojot tieši kukaiņu pētījumos gūtos datus. Protams, arī ja runājam par mūsdienu molekulārajām metodēm, tad Braina Ferela vadītais projekts par vaboļu vietu dzīvības koka atšifrējumā ir nopietns ieguldījums, kas dod stimulus gan mūsu, gan pasaules priekšstatiem par formas un morfoloģijas daudzveidības korelāciju ar relatīvi vienkāršo, unificēto ģenētisko struktūru, mēģinot atbildēt uz jautājumiem, kāpēc tad, ja gēni ir visiem līdzīgi un tie visi taīsa līdzīgus proteīnus, mēs tomēr esam tik dažādi un tik unikāli. Kolēģa Barševska darbos mēs varam izsekot daudziem pamatvirzieniem, kas ir nostiprinājuši un devuši koleopteroloģijai – vaboļu pētniecībai – nozīmīgu vietu pasaules zinātņu daudzveidīgajā saimē. Šeit mēs redzam gan pētījumus sistematikā, gan, īpaši pēdējos gados, tos virzienus, kas dod plašāku sasaisti ar dažādām aktuālām saimniecības, dabas aizsardzības problēmām, t.i., kukaiņu un vaboļu izmantošanu vides novērtējuma problēmu risinājumā, vaboļu ļoti īpatnējā eksoskeleta struktūras pētījumos, DNS sekvenēšanas izmantošanā vaboļu sistematikā – visur mēs redzam, ka šie virzieni, ko kolēģis Barševskis ir aizsācis savā augstskolā un savā laboratorijā, ir rezultējušies starptautiski nozīmīgās publikācijās, promocijas darbos, kas ir aizstāvēti viņa vadībā.

Un tā mēs pienākam pie kolēģa otrā radošās darbības aspekta: pie akadēmiski organizatoriskās darbības. Šobrīd mēs visi viņu pazīstam kā Daugavpils Universitātes rektoru, kā Latvijas Rektoru padomes priekšsēdētāju, bet tās ir aisberga redzamās daļas, kur mēs viņu redzam, uzstājoties televīzijā vai kādā citā medijā, mēģinot aizstāvēt mūsu kopīgos uzskatus par nepieciešamību attīstīt, atbalsēt un visādā veidā veicināt gan zinātnes, gan augstākās izglītības attīstību. Aisberga pamatni ir veidojis 80. gadu nogalē Daugavpils Universitātē izveidotais Dabas izpētes un izglītības centrs un Koleopteroloģijas institūts tā sastāvā, vēlāk Sistemātiskās bioloģijas institūts. Aisberga pamatni ir veidojuši arī Daugavpils Universitātes infrastruktūras jaunveides projekti, kurus Arvīds Barševskis ir vadījis un kuri tagad ir rezultējušies jaunā dabaszinātņu korpusā, par kuru man mazliet skauž, jo tas bija gatavs mazliet pirms mūsējās ēkas tepat Torņakalnā. Bet tas nav viss. Arī lauku bāze “Ilgās”, uz kuru tagad ir pārcēlies Sistemātiskās bioloģijas institūts un kas ir iecienīta prakses un pētījumu vieta ne tikai

Daugavpils Universitātes studentiem un pētniekiem, bet arī kolēģiem gan no Latvijas Universitātes, gan no Lauksaimniecības universitātes, gan no kaimiņvalstīm.

Un trešais, galvenais aspekts, par ko šeit gribētos runāt, ir Arvīda Barševska radošās sadarbības prasmes. Viņa ieguldījums atpazīstams ar Latvijas zinātnieku darbu starptautiskās popularitātes vairošanā, organizējot starptautiskos koleopterologu simpozijus: pirmos četrus tepat Latvijā, pēc tam arī citās Baltijas valstīs, nodrošinot to, ka vieni no pirmajiem neatkarību atguvušās Latvijas preses izdevumiem, kas nokļuva starptautiski citējamās datubāzēs, bija “Baltijas Koleopteroloģijas Žurnāls”, kuru profesors Barševskis vada, un Daugavpils Universitātes Zinātniskie raksti, kur viņš ir redkolēģijas loceklis. Kolēģa Barševska radošums ir palīdzējis celt gan Daugavpils, gan reģionālās zinātnes kapacitāti, gan nesis Latvijas vārdu pasaulē, pastāstot, ka šeit mums ir niša, ir īpašs pētījumu virziens, ar kuru mēs izceļamies, ar kuru mēs esam atpazīstami. Protams, viss iepriekš teiktais ir sadarbības rezultāts, sadarbības augli, kurus nebriedina vienpatis, bet šīs sadarbības nebūtu, ja profesors Barševskis to neveidotu, esot tieši tāds, kādu mēs viņu zinām – atvērts, diskutēt gatavs, vienmēr atsaucīgs, vienmēr gatavs piedalīties. Būtu grūti uzskaitīt visas padomes, kurās viņš darbojas, piemēram, iepriekšējā Valsts prezidenta stratēģiskās attīstības komisijas priekšsēdētāja vietnieks un Eiropas universitāšu asociācija, arī veidojot mazāk formālas struktūras, piemēram, universitāšu un augstskolu zinātņu prorektoru apvienībā. Viņa nopelni ir novērtēti ar augstām atzinības zīmēm ne tikai Latvijā, bet arī Polijā, Baltkrievijā un Krievijā. Šī atzinība, neraugoties uz dažādām politiskām peripetijām un ekonomiskām grūtībām, kuras pārdzīvojam, ļauj saprast, ka zinātne ir vienota un mūsu, zinātnieku, akadēmisko saimi vieno mūsu radošais gars, kas iet pāri politiskajām robežām.

Kopsavilkumā gribu teikt, ka kolēģim Barševskim piemīt visa veida masa, lai radītu gravitācijas centru savā vidē, vispirms reģionā un tad valstī un aiz valsts robežām. Un viņa radošais gars, smeloties no dažādiem avotiem, veido viņa personā pat tādu kā demiurgu, kas sava reģiona attīstības kontekstā spēj risināt globālas problēmas un radīt Latvijas “nišas produktu” pasaules zinātnē. Ar šiem augstajiem vārdiem es gribu pamatot viņa zinātniskās specializācijas izvēli. Ne velti slavenais angļu biologs un evolūcijas pētnieks Džons Bērtons Haldeins ir teicis: “Radītājam vajadzētu būt neparasti aizrāvušamies ar vabolēm. Viņš tās uztaisījis tik daudz.” (*J. B. S. Haldane: “The Creator must have an inordinate fondness for beetles. He made so many of them.”*)

Apsveicu profesoru Arvīdu Barševski !

Ģints *Doliops* Waterhouse, 1841 (*Coleoptera: Cerambycidae*) – dabas māksla un izdzīvošanas fenomens

LZA Lielās medaļas laureāts akadēmiķis Arvīds Barševskis

Ģints *Doliops* Waterhouse, 1841 pieder pie vaboļu kārtas (*Coleoptera*) koksngrauzu dzimtas (*Cerambycidae*) ūsaiņu apakšdzimtas (*Lamiinae*) apomecīnu tribas (*Apomecyni*). Pasaules faunā zināmas 54 sugas, no kurām 53 sugas ir sastopamas Filipīnu arhipelāgā, bet 1 suga – Taivānas arhipelāgā. Filipīnās visvairāk sugu ir sastopams Luzona salā, kur līdz šim ir konstatētas 24 sugas, un Mindanao salā, kur atklātas 18 sugas.

Pārējās arhipelāga salās sastopamas no 1 līdz 3 sugām.

Šis ģints vaboles ir nelielas, 9–15 mm garas, metāliskas vai koši krāsotas vaboles, kurām virspuse bieži ir ar dažādu krāsu un formu plankumiem un joslām, kas klātas ar sīkām, iegarenām irizējošām zvīņām. Zināms, ka šīs sugas sastopamas tropiskajos mežos un vulkānu nogāzēs ļoti šauros areālos. Visas sugas ir lokāli endēmiķi, kuru izplatība, iespējams, aprobežojas ar dažām vulkānu vai kalnu nogāzēm. Šis ģints sugas līdz šim ir bijušas ļoti reti un mazskaitlīgi pārstāvētas muzeju kolekcijās. Visas ģints sugas ir komercsugas, kas pieprasītas kolekcionāru vidū un kukaiņu izsolēs.

Sākot šis ģints pētījumus, pasaules faunā bija zināmas 25 sugas, lielākā daļa no kurām aprakstītas pēc 1–2 eksemplāriem un kopš aprakstīšanas vēlāk nebija atrastas. Literatūrā bija atrodamas ziņas par to, ka dažām šīs ģints sugām ir izteikta mīmīkrija. Pēc ārējā izskata tās ir ļoti līdzīgas atsevišķām *Pachyrrhynchus* ģints smecernieku (*Coleoptera: Curculionidae*) sugām, turklāt kopā ar tām arī sastopamas vienas un tajos pašos biotopos.

Pētījumu mērķis bija papildināt zināšanas par ģints *Doliops* sugām, to ekoloģiju un izplatību. Pētījumi tika uzsākti 2013. gadā. Materiāls tika iegūts no vietējiem ievācējiem Filipīnās. Viss materiāls glabājas Daugavpils Universitātes vaboļu kolekcijā, kurā pašlaik ir deponēti apmēram 200 000 īpatņu no apmēram 13 000 sugām. Starp tiem ir 393 ģints *Doliops* īpatņi no 42 sugām. Kolekcijā glabājas 49 šīs ģints tipu eksemplāri. Mūsu kolekcijā pašlaik glabājas pasaulē lielākais šīs ģints īpatņu un sugu skaits. Salīdzinājumam, līdz šim lielākā šīs ģints sugu kolekcija glabājas Drēzdenes Zooloģijas muzejā, kuru autors ir revidējis. Tajā ir 18 īpatņi no 13 sugām, no tām 11 ir tipi. Šo kolekciju ir savākuši pazīstamie vācu entomologi Kārlis Marija Hellers (*K.M. Heller*) un Villijs Karls Makss Šulce (*W.C.M. Schultze*), kuri arī bija aprakstījuši lielāko daļu līdz mūsu pētījumiem zināmo sugu.

Pēdējos trīs gados ģints *Doliops* vaboles pasaules faunā tiek intensīvi pētītas. Atklātas un aprakstītas 29 zinātnei jaunas sugas, no kurām 13 atklājis un aprakstījis Eduards Vives (Barselona, Spānija), bet 16 atklājis un aprakstījis Arvīds Barševskis (Daugavpils, Latvija). Trīs gadu laikā pasaulē zināmo sugu skaits pieaudzis no 25

līdz 54. Privātkolekciju veido arī Kanādas uzņēmējs Tims Teilors (*T. Taylor*), tās dati pagaidām nav publicēti.

Mūsu pētījumos tika novērota koksngrauzu ģints *Doliops* sugu ekoloģiskā un evolucionārā saistība ar smecernieku ģintīm *Pachyrhynchus*, *Metapocyrtus*, *Polycatus* u.c. Katrai *Doliops* sugai ir pēc izskata līdzīgas smecernieku sugas, ko tie ar savu krāsojumu atdarina. Šajā ģinšu kompleksā starp koksngrauzu un smecernieku ģintīm ir izteikta mīmikrija. Tika konstatēts, ka gan smecerniekiem, gan koksngrauziem ir līdzīga ķermeņa krāsojuma mainība. Tas ir unikāls fenomens, kas nodrošina koksngrauzu sugu sekmīgāku izdzīvošanu. Smecernieku hiīna apvalks ir ļoti ciets, tāpēc sīkās putnu sugas tos praktiski neizmanto pārtikā. Visticamāk, tas arī ir mīmikrijas iemesls, jo ģints *Doliops* koksngrauziem hiīna slānis ir diezgan plāns. Pagaidām nav informācijas par ģinti *Doliops* sugu bioloģiju, ekoloģiju un filoģenētiskajām saitēm. To noskaidrošana būs būtisks pienesums bioloģijas zinātnēi kopumā, it īpaši – evolūcijas procesu izpratnē.

Nepieciešams nekavējoties pētīt ģinti *Doliops* bioloģiju un ekoloģiju, lai steidzami sagatavotu priekšlikumus par šo endēmiķu aizsardzību. Tropisko mežu izciršana un palmu plantāciju ierīkošana būtiski apdraud šīs ģints sugu daudzveidību. Iespējams, daļa no aprakstītajām sugām jau ir izzudušas. Šīs ģints pētījumu pirmie rezultāti parādīja, cik nepilnīgi pagaidām ir izpētīta tropu reģionu kukaiņu fauna un to ekoloģija. Lai nodrošinātu zemeslodes bioloģiskās daudzveidības ilgtspējīgu saglabāšanu nākamajām paaudzēm, nepieciešams nodrošināt bioloģiski daudzveidīgāko vietu reālu aizsardzību.

Šis un daudzi citi mani pētījumi nebūtu iespējami bez daudzu cilvēku atbalsta. Sākumā es gribētu pateikties saviem vecākiem, ģimenei, maniem skolotājiem, profesoriem, studentiem, kolēģiem, draugiem, līdzilvēkiem un liktenim, kas man ļāva savu jaunības hobiju pārvērst profesijā, attīstīties, pilnveidoties un augt. Es gribu pateikties Daugavpils Universitātei, kura savulaik deva man stabilas zināšanas, radīja interesi par zinātni un netraucēja man izveidot savu koleopteroloģijas skolu, kura tagad ir pazīstama pasaulē. Es gribu pateikties Latvijas Zinātņu akadēmijai, kura tik augstu novērtēja mani, tādējādi paužot atzinību visai Latvijas “zaļajai” bioloģijai. Un mūsdienās tas nav maz! Noslēgumā es gribētu pateikt milzīgu *PALDIES!* Inārai un Borisam Tetereviem un Teterevu fondam par piešķirto balvu un mecenātismu!

Ģints *Doliops* vaboles ir iecienītas kolekcionāru vidū gan sava retuma, gan arī metāliskā un košā arējā izskata dēļ. Zinātnieku uzmanību arvien vairāk sāk piesaistīt šo vaboļu segspārnu nanostrukturās, kas nodrošina košo metālisko spīdumu un zaigošanu. Taču ne mazāk interesants ir to pielāgošanās fenomens izdzīvošanai unikālajās tropisko mūžamežu ekosistēmās. Šī fenomena turpmākā izpēte varēs palīdzēt mums labāk izprast evolūcijas procesus dabā un mīmikrijas nozīmi sugu evolūcijā.

***Laudatio* Lielās medaļas laureātam akadēmiķim Andrim Šternbergam**

LZA korespondētājloceklis Mārtiņš Rutkis

Augsti godātais Akadēmijas prezident Spārīša kungs! Akadēmijas locekļi, dāmas un kungi!

Šodien par nozīmīgu devumu jaunu funkcionālo materiālu nanotehnoloģiju attīstīšanā akadēmiķim Andrim Šternbergam un LU Cietvielu fizikas institūta direktoram Andrim Šternbergam tiks pasniegta LZA Lielā medaļa. Kad tiku uzaicināts sniegt šo *Laudatio*, jutos pārsteigts un pagodināts reizē un, protams, nevarēju atteikties no šī godpilnā pienākuma. Es cieniu A. Šternbergu kā zinātnieku, zinātnes organizatoru un cilvēku un pēdējā laikā mums iznācis diezgan daudz kopā darboties dažādos projektos gan CFI, gan vispār Latvijas materiālzinātnē kā tādā. Mana personīgā pazīšanās ar akadēmiķi A. Šternbergu nav pārāk sena. Tā sākās 2003. gadā, kad kopā ar Organisko materiālu laboratoriju pārnācu no Fizikālās enerģētikas institūta uz CFI. Viņa aktīvi atbalstošā ieinteresētība bija noteicošā šī visai sarežģītā laboratorijas pārejas procesa realizācijā. Toreiz viņa aktivitāte man bija pārsteigums, bet šobrīd, darbojoties diendienā kopā ar akadēmiķi A. Šternbergu, es redzu, ka tas pieder pie viņa darbības pamatprincipiem – Latvijas ierobežotie zinātnes resursi ir jāapvieno. Viņam nav pārāk svarīgi, ka tas tiek darīts zem tāda vai citāda karoga, – galvenais, lai process būtu brīvprātīgs un demokrātisks. Otrs pārsteigums bija jau pēc pārejas uz institūtu, kad konstatēju, ka institūtā ir ļoti demokrātiska gaisotne. Bija acīm redzams, ka šāda demokrātija un neformālas attiecības starp kolēģiem ir veidojušās diezgan garā institūta attīstības gaitā. Domāju, ka lielā mērā tas ir A. Šternberga nopelns, jo viņš piedalās CFI būvē jau no paša sākuma, varētu teikt, no nulles cikla. Viņš sāka kā students, aktīvi darbojoties segnetoelektriķu un pjezoelektriķu fizikas problēmu laboratorijā Voldemāra Fricberga vadībā, un šī laboratorija, vēlāk dibinot Cietvielu fizikas institūtu, 1978. gadā kļuva par vienu no vaļiem, uz kuru balstījās šis institūts. Otrs valis bija līdzīga pusvadītāju fizikas laboratorija. Kā izrādās, stabilu konstrukciju var izveidot arī, balstoties uz diviem vaļiem. Vēl vairāk – gribētu teikt, ka pats A. Šternbergs arī zināmā mērā ir viens no vaļiem, uz kura balstās Cietvielu fizikas institūts, jo tā ir viņa darbavieta kopš institūta dibināšanas līdz šodienai.

A. Šternberga dzīves ceļš ir piemērs tam, ko mērķtiecīgs cilvēks var, neskatoties uz visādiem ārējiem apstākļiem, sasniegt paša spēkiem. Viņš dzimis skolotāju ģimenē 1944. gada 30. maijā, Otrā pasaules kara beigās tēvs turpināja cīņu par Latvijas neatkarību, centās saistīties ar Anglijas un Amerikas varām, tika nodots, tiesāts, un kara tribunāls 1945. gada martā viņam piesprieda nošaušanu, bet ģimeni izsūtīja uz Sibīriju. 1947. gadā, kad ģimeni izsūtīja, Andrim palaimējās – viņš palika pie vecāteva un vecāsmātes, un vecāstēvs bija viņa pirmais skolotājs, kurš viņam iemācīja lasīt. Andris gāja Kliģeres pamatskolā, sešus kilometrus no mājām, 2. klasē, un tur mācījās līdz 4. klasei. Pēc pamatskolas beigšanas atgriezās Andra māte un viņi pārcēlās uz

Rīgas pievārti, kur, izmantojot vectēva mājas materiālus, uzbūvēja ģimenes māju, kurā A. Šternberga ģimene dzīvo vēl šodien. Mācības turpinājās Biķeru septiņgadīgajā skolā, pēc tās beigšanas Andris iestājās Rīgas 1. vidusskolā. Interesanti, ka arguments par labu skolas izvēlei bija ērts sabiedriskais transports. No Biķeriem gāja 5. autobuss līdz 1. vidusskolai. Kuriozi šodien, ka sabiedriskā transporta organizācija izšķīra Andra likteni turpmākajai dzīvei.

Andrim agri parādījās dotības matemātikā, kā arī labas organizatora spējas. Vidusskolas laikā viņš ir vairākkārtējs republikas matemātikas olimpiāžu laureāts, arī klases vecākais. 1961. gadā viņš pabeidza 1. vidusskolu, un pats atzīst, ka fizika tajā laikā viņam bijusi otrā plānā. Viņš kārto eksāmenus, lai iestātos Rīgas Poliehniskajā institūtā, Skaitļošanas fakultātes dienas nodaļā. Togad pirmo reizi Latvijā uzņēma skaitļošanas specialitātē. Jaunajam censonim šī specialitāte likās vilinoša. Eksāmenus Andris nokārtoja teicami, bet netika uzņemts. Iespējams, tēva dēļ, bet varbūt tāpēc, ka nebija izcils sportists, jo toreiz RPI sportistiem esot bijusi priekšroka. Tad A. Šternberga dzīvē notika pagrieziens fizikas virzienā. Kopā ar iestāju eksāmenos iepazīto Māri Zariņu viņi griezušies pie vecākās pasniedzējas Almas Jansones, kura ne bez grūtībām izkārtoja, ka līdz pirmajai sesijai viņi var būt brīvklausītāji Latvijas Valsts universitātes Fizikas un matemātikas fakultātē. Šajā laikā A. Šternbergs sāka strādāt no sākuma VEF, bet tad par laborantu Eksperimentālās fizikas katedras cietvielu fizikas laboratorijā pie docenta Voldemāra Fricberga. Pēc ziemas sesijas abi brīvklausītāji tika pieņemti par pilntiesīgiem studentiem, jo viņi teicami mācījās un dažas studiju vietas bija atbrīvojušās. Studiju gadus pārtrauca dienests Padomju armijā, divi gadi. Pēc armijas atgriezies Fizikas un matemātikas fakultātē, 1970. gadā Andris pabeidza augstskolu. Pēc atgriešanās turpinājās viņa darbība LU segnetoelektriķu un pjezoelektriķu fizikas problēmu laboratorijā, kura, kā minēju, bija viens no diviem balstvaļiem, 1978. gadā dibinot Fizikas institūtu. Profesora Voldemāra Fricberga zinātniskā skola bija par pamatu pētījumiem segnetoelektriskos cietvielu šķīdumos un izplūdušās fāzes pārejās, uz tā balstījās A. Šternberga attīstītais caurspīdīgās segnetoelektriskās keramikas virziens Cietvielu fizikas institūtā. Pats laureāts par to pastāstīs labāk un vairāk, tādēļ es vairāk pievērsīšos viņa zinātniskajai karjerai. Brīvdomīgā vide gan laboratorijā, gan CFI, gan nenoliedzamās dotības ļāva, neraugoties uz biogrāfiju, veidot sekmīgu zinātnisko karjeru. 1974. gadā viņš bija zinātniskais līdzstrādnieks, 1978. gadā aizstāvēja fizikas un matemātikas zinātņu kandidāta disertāciju, 1983. gadā jau bija kļuvis par elektrooptikas laboratorijas vadītāju, 1984. gadā par segnetoelektriķu fizikas nodaļas vadītāju un 1999. gadā ieguva habilitētā doktora grādu.

Andris pašmācības ceļā apguvis angļu valodu, no 1970. gada līdz 1984. gadam viņš bija atbildīgs par ārējiem sakariem segnetoelektriķu fizikas nodaļā. Viņam bija plaša korespondence ar Eiropas, Amerikas un Japānas zinātniekiem, kas darbojās caurspīdīgās segnetoelektriskās keramikas un fāzu pāreju jomā, un 1991. gadā viņam izdevās sapulcēt Rīgā plašu konferenci, kurā piedalījās ļoti liels zinātnieku loks. Arī pats Andris regulāri

ir saņēmis uzaicinājumus piedalīties dažādās konferencēs ārpus Padomju Savienības tai laikā, bet viņam tie visi bija pieklājīgi jānoraida, jo viņš bija *nevijezdnoj* savas biogrāfijas dēļ. Tikai 1988. gadā viņš pirmo reizi tika aiz “dzelzs priekšvara” uz polāro dielektriķu konferenci Šveicē. Tad arī “dzelzs priekšvars” pavērās un A. Šternbergs sekmīgi un plaši izmantoja iespējas strādāt ārzemēs. Laikā no 1989. gada līdz 1999. gadam viņš gandrīz katru gadu vienu vai divus mēnešus pavadīja atominstitūtā Vīnē, trīs mēnešus viņš stažējies *Siemens* (Vācijā), vairākkārt kā vieszinātnieks bijis Japānas universitātē, divus mēnešus Zārbriekenes Universitātē. Kopš 1999. gada vada LU Cietvielu fizikas institūtu, ir tā direktors. Šis institūts ir viens no ārzemju ekspertu vislabāk novērtētajiem institūtiem Latvijā, iespējams, arī visatpazīstamākais Latvijas materiālzinātnes pētniecības institūts. Organizatoriskais darbs sāk ieņemt arvien lielāku lomu, un līdzdalībai pētniecībā laika paliek aizvien mazāk. Kopš šī brīža viņa zinātnes organizatora spējas izpaužas trīs līmeņos: vadot institūtu, vadot dažādus starptautiskus starpinstitucionālus Latvijas projektus un iesaistoties starptautiskās aktivitātēs. Kā pirmo es gribētu atzīmēt viņa nozīmīgo ieguldījumu, 2000. gadā sagatavojot Eiropas Komisijas Ekselences centru projektu *CAMART I*, šis projekts deva iespēju Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūtam realizēt Eiropas Komisijas piešķirto titulu *Center of Excellence* materiālzinātnē, un tas bija nozīmīgs pavērsiens institūta dzīvē.

A.Šternbergs ir iedibinājis konferenci, kura sākumā bija Latvijas, bet nu jau ir starptautiska, – “Funkcionāli materiāli un nanotehnoloģijas”. Šī konference ir pietiekoši plaši pazīstama un asociējas ar Latvijas zinātni un Cietvielu fizikas institūtu. Nozīmīga viņa iniciatīva institūta dzīvē bija arī kompleksa izbūve, kura rezultātus, perspektīvu un jēgu pat institūta darbinieki sākumā nesaskatīja, taču šobrīd mēs saprotam, ka tas ir viens no lielākajiem ieguvumiem pēdējo gadu laikā. Kā pēdējo gribu atzīmēt darbību jaunā *CAMART* projektā – iesniegšanā un vadīšanā, tas ļaus mums vēl vairāk un labāk attīstīt to, kas radās pirmā *CAMART* projekta laikā šī gadsimta pirmajos gados. A. Šternberga vadmotīvs – resursu konsolidācija – ir viņa darbības pamatā, attīstot materiālzinātni Latvijas mērogā. Viņš daudz paveic, apvienojot dažādu zinātnisko iestāžu darbu kopēju mērķu sasniegšanai. Pirmais šāds projekts bija sadarbības projekts “Nanomateriāli un nanotehnoloģijas”, tam sekoja Valsts pētījumu programmas, nu jau viņš vada trešo, un pēdējā programmā darbojas vairāk nekā 200 darbinieku no četrām universitātēm un sešiem institūtiem, 123 zinātņu doktori un ~ 60 dažāda līmeņa studentu. Gribu atzīmēt vēl vienu iniciatīvu, kas nākusī no A. Šternberga, – ka Latvijai vajadzīgs nanotehnoloģiju un nanostruktūru pētījumu centrs. Viņa vadībā tika izstrādāta koncepcija, tajā paredzot veidot atklāta tipa brīvas piekļuves infrastruktūru, kura varētu būt Latvijas, bet, iespējams, arī Baltijas mērogā. Šīs idejas kļuva aktuālas, kad bija jāgatavo valsts nozīmes pētniecības centra projekts materiālzinātnē, šis projekts arī veiksmīgi realizējās, tas beigsies šī gada 30. novembrī. A. Šternbergs ir piedalījies dažādās formālās un neformālās sanāksmēs, kurās tiek apspiesti Latvijas zinātnes organizatoriski jautājumi. Nozīmīga ir arī akadēmiķa A. Šternberga darbība asociācijā *EIROATOM* Latvijas Universitātē, kura ir iesaistīta *EIROATOM* programmā

un kopš 2014. gada *EUROFUSION* programmas izpildē. Resursu konsolidācija notiek ļoti aktīvi, ir izdevies izveidot ne tikai zinātnieku prātu konsolidāciju, bet arī materiālo resursu konsolidāciju plaša mikroskopijas kompleksa izveidē, kurš varētu kalpot kā kristalizācijas centrs turpmākai Latvijas nanocentra attīstībai. A. Šternbergs ir iesaistīts arī milzīgā skaitā dažādu konferenču programmu un organizācijas komitejās, kā pēdējo gribu minēt *EIRONANO* forumu, kur viņš bija viens no Latvijas pārstāvjiem visaugstākajā organizācijas līmenī. Viņš ir vairāku žurnālu redakciju loceklis, bijis viesredaktors samērā daudziem izdevumiem, pārstāv Latviju dažādās biedrībās un darba grupās Eiropā un pasaulē. Nobeigumā gribu sacīt, ka šī nav pirmā atzinība A. Šternberga darbam. Viņš ir saņēmis Latvijas Zinātņu akadēmijas un Rīgas domes balvu un Baltijas zinātņu akadēmiju medaļu.

Latvijas materiālzinātnieku un fiziķu vārdā apsveicu viņu ar pelnīto apbalvojumu – Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielo medaļu un novēlu saglabāt esošo lielisko sportisko formu, arī zinātnieka sportisko formu!

Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas: attīstības metamorfozes

LZA Lielās medaļas laureāts akadēmiķis Andris Šternbergs

Materiāli jau kopš cilvēces apzinīgās dzīves aizsākumiem ir ekonomiskās izaugsmes, labklājības, drošības un dzīves kvalitātes centrā. Mūsu ikdiena, mūsu modernā pasaule ar datoriem, ar mobilajiem sakariem, ar attīstītiem transporta līdzekļiem, sākot ar automašīnām, vilcieniem, lidmašīnām, līdz pat Starptautiskajai kosmosa stacijai, ar enerģijas iegūšanas tehnoloģijām un līdz prognozējamām termiskās kodolsintēzes elektrostacijām, arī ekonomiskai enerģijas izmantošanai, LED gaismas elementiem nav iedomājama bez moderniem materiāliem.

Materiālzinātne ir iespējosa tehnoloģija, kura izbūvē tiltu starp fundamentālo zinātņi, no pirmajiem principiem cenšoties saprast un kontrolēt atomus un molekulas materiālā, un pielietojamo zinātņi un inženierzinātņi. Funkcionālais materiāls ir jebkurš materiāls vai ar šo materiālu veidota sistēma, kas integrāli apvieno divas (vai arī vairākas) īpašības, viena no kurām parasti ir strukturālās dabas un otra funkcionāls parametrs, piemēram, elektriskais, magnētiskais, optiskais, siltuma utt. raksturlielums. Funkcionālie materiāli un sistēmas ietver *viedo materiālu* aspektus, tai skaitā no bioloģijas iedvesmojošos principus (*biomimētika*), un aptver praktiski visus materiālu veidus un formas (piem., kristāli, keramika, polimēri, kompozīti, plānās kārtiņas, nanovadi, nanocaurulītes, ...).

Nanozinātne un nanotehnoloģijas ir materiālu pētījumi, kuros, prasmīgi kontrolējot un manipulējot ar materiālu struktūras elementiem atomu, molekulu un makromolekulu izmēru līmenī, rezultātā iegūst jaunus vielas īpašības raksturojošus parametrus, kuri var būtiski atšķirties no struktūras raksturlielumiem lielākās dimensijās un kuri ir pievilcīgi

inovatīvu produktu izstrādē. Nanomateriāls ir dabisks, kā blakusprodukts radies vai rūpnieciski ražots materiāls, kas satur nesaistītas, aglomerācijās vai sakopojumos esošas daļiņas, ja ģeometrisko izmēru skaitliskajā sadalījumā vismaz 50% daļiņu kāds no izmēriem ir diapazonā no 1 nm līdz 100 nm. Ir nozīmīgi izdalīt tā saucamās “zaļās” nanotehnoloģijas: ilgtspējīgus risinājumus dzīves kvalitātes uzlabošanai, enerģijas ieguvei un taupīšanai vidi saudzējošos apstākļos (samazinot oglekļa izmešu – CO₂ daudzumu, tā iegrožojot nevēlamas klimata izmaiņas), izmantojot nanotehnoloģiskās struktūras, materiālus un ierīces.

Inovācija vai inovatīvā darbība ir process, kurā jaunas zinātniskās, tehniskās, sociālās, kultūras vai citas sfēras izstrādnes un tehnoloģijas tiek īstenotas tirgū pieprasītā un konkurētspējīgā produktā vai pakalpojumā. Inovācija ir radošums, kas orientēts uz pielietojumu – jaunu materiālu, ierīci, pakalpojumu – un kas ietver sevī arī procesa organizēšanu. Inovācijai tuvs ir arī šaurāks jēdziens – tehnoloģijas pārnese, kas vairāk attiecināms uz jaunu vai zināmu tehnoloģiju.

Segnetoelektriķi ir daudzfunkcionāls materiāls, kura būtiskākais raksturlielums ir spontānā polarizācija definētā temperatūras intervālā, bet tās virzienu var mainīt ar ārējā elektriskā lauka palīdzību. Segnetoelektrisko relaksoru izteiktās dielektriskās, pjezoelektriskās, piroelektriskās, optiskās un elektrooptiskās īpašības dara tos pievilcīgus praktiskiem pielietojumiem. Tomēr to fizikālās dabas, sevišķi komplicētā fāžu pāreju mehānisma, izpratne, sākot no 19. gadsimta 70. gadiem, turpina attīstīties – līdz “polāro nanoapgabaliņu” ideoloģijai. Struktūras sakārtotības un (radiācijas) defektu ietekme uz fāžu pāreju dinamiku segnetoelektriskajos relaksoros ir viena no aktualitātēm. “Rīgas skola” sadarbībā ar ASV un Japānas zinātniekiem ieguvusi starptautisku atzinību jaunas funkcionālas segnetokeramikas – caurspīdīgās segnetokeramikas izstrādē. Materiāla iegūšanai tika attīstīta izejvielas nanopulvera ķīmiskās kopizgulsnēšanas metode, kā arī oriģinālas karstās presēšanas metodikas un izbūvētas tehnoloģiskās iekārtas. Pētnieciskajos projektos, saprotams, sevišķi tika akcentēta keramikajam materiālam “jauniegūto” īpašību (optisko, nelineāri optisko, elektrooptisko, vadāmas gaismas izkliedes, fotorefrakcijas) izpēte, kā arī tika attīstīta virkne oriģinālu pielietojumu un izstrādātas oriģinālas ierīces (lāzera stara modulatori, “Pulsar” sērijas lielas apertūras gaismas modulatori, elektrooptiskās aizsargbrilles, frekvences pārbīdes modulatori lāzera heterodīna interferometros, lieljaudas lāzeru iekšrezonatora telpas-laika modulācijas matricas, infrasarkanā starojuma modulatori). Savā laikā laboratorijā esam padarbojušies ar augsttemperatūras supravadītājiem – šīs tematikas buma laikā ātri noorientējami, jo mums bija augstākminētā modernā tehnoloģija segnetokeramikas iegūšanai. Nanokristālisku segnetoelektrisko plāno kārtiņu iegūšana (izmantojot sol-gel, lāzera ablācijas, magnetronu tehnoloģijas u.c.) un to izpēte specifiskiem pielietojumiem ir šodienas prioritāte.

Funkcionālie materiāli elektronikai, fotonikai un enerģētikai. Nelielai atkāpei – LU CFI ir līderis fotonikā un fotonisko materiālu izstrādē Latvijā. **Fotonika** ir zinātne

un tehnoloģija, kuras izpausme ir saistīta ar fotonu, kas ir gaismas daļiņas, ģenerēšanu, detektēšanu un kontroli. Fotonika kā optikas disciplīna parādījās 20. gs. 60. gados, vienlaikus ar lāzera izgudrojumu. Fotonikā atšķirībā no elektronikas – elektronu vietā izmanto gaismas kvantus – fotonus. Lielākās priekšrocības, izmantojot fotonus, ir tās, ka ierīcēs nenotiek mijiedarbe starp tiem un ka fotoniskās ierīces, piem., slēdži, var darboties femtosekunžu (10^{-15} sekunžu) diapazonā. LU CFI pētniecības virzieni definēti atbilstoši Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas “Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas” un Eiropas Komisijas atslēgtehnoloģiju jomām: 1) plāno kārtiņu un pārklājumu tehnoloģijas; 2) funkcionālie materiāli elektronikai un fotonikai (informācijas pārraides un uzglabāšanas ierīcēm, fotovoltaikai, gaismas diodēm); 3) nanotehnoloģijas, nanokompozīti un keramika (cietvielu kurināmās šūnas, litija baterijas, materiāli kodolsintēzes reaktoriem); 4) tehnoloģiski nozīmīgu jaunu materiālu un ierīču izstrāde, izmantojot to modelēšanu atomu līmenī (konstruēti neorganisko vien- un daudzsienu nanocauruļu modeļi, izpētīts pretestības pārslēgšanās mehānisms funkcionālos materiālos, paverot iespējas terabitu atmiņas izgatavošanai, materiāla īpašību prognozēšanai izstrādāta jauna skaitliskās simulācijas metode, kas izmanto evolucionāru algoritmu – pieeju, kas limitē dabiskās atlasēšanas procesus dzīvā dabā). Šajā gadā enerģētikas jomā Institutā aizsākts apjomīgs četrus gadus ilgs projekts vienā no pasaules lielākajiem pētniecības un attīstības izaicinājuma kopprojektiem – ITER (Starptautiskais eksperimentālais kodolsintēzes reaktors) izbūvei. Sadarbībā ar Karlsrūes Tehnoloģiju institūtu (KIT, Vācija) mūsu uzdevums ir uzlabot izpratni par ODS nanodaļiņu veidošanas un to iestrādes tērauda matricā procesiem, izmantojot rentgenabsorbcijas spektroskopijas, dažādu līmeņu teorētiskās modelēšanas un augstas veiktspējas datorsistēmu piedāvātās iespējas. Projekta ietvaros paredzēts starptautiskos sinhronā starojuma centros veikt rentgenabsorbcijas mērījumus KIT izgatavotajiem ODS tēraudu paraugiem, kā arī LU CFI izgatavotajiem modeļmateriāliem (plānām kārtiņām), tādējādi iegūstot unikālu informāciju par dažādu tipu atomu lokālo apkārtni ODS tēraudos, kā arī par ODS daļiņu atomāro un elektronisko struktūru. No otras puses, izmantojot mūsdienīgas atomārā līmeņa skaitliskās modelēšanas pieejas, ir paredzēts labāk izprast ODS daļiņu mijiedarbības ar tērauda matricu un detalizēti izsekot ODS daļiņu veidošanas procesam.

Ceļš uz ekselenci – pētījumu kvalitāte & progresīva infrastruktūra & starptautiskā sadarbība

Tuvākajā laika periodā (2015–2020) LU CFI plāno attīstīt *CAMART* Eiropas Komisijas Ekselences centru (projekts 2001–2004) jaunā Eiropas līmenī, realizējot brīvās pieejas (*open-access*) laboratoriju paradigmu Latvijā, kas paredzēta inovatīvo tehnoloģiju pārnesei, pētījumu komercializācijas atbalstam, studentu un augsto tehnoloģiju uzņēmumu darbinieku apmācībai un starptautisko projektu izpildei. LU CFI sadarbības partneri ir *Royal Institute of Technology*, *Electrum Laboratory* un *ICT Swedish ACREO* (Stokholma, Zviedrija), kuriem ir liela pieredze inovāciju

ieviešanā un *spin-off* kompāniju izveidošanā. Projekta rezultātā LU CFI ietvaros attīstītais *CAMART*² Ekselences centrs kļūs par Eiropas līmeņa Baltijas jūras reģiona centru materiālzinātnes un tehnoloģiju attīstības jomā (*Materials science HILL – High Innovation Level Laboratory*), būtiski paaugstinot Latvijas zinātnes, inovāciju un komercijas konkurētspēju Eiropā un pasaulē. Paredzēts uzlabot Centra pētniecisko infrastruktūru, tai skaitā izveidojot metožu orientētus kompleksus mikroskopijā un spektroskopijā, kā arī izveidot prototipēšanas laboratorijas fotonikas un elektronikas izstrādēm. Paredzēts attīstīt augsta līmeņa starpuniversitāšu izglītības (maģistrantūras un doktorantūras) centru cietvielu fizikā un materialzinātnēs, aktīvi piedalīties studiju programmu modernizēšanā fizikā, ķīmijā un materiālzinātnēs, kā arī kvalitatīvi sagatavot studentus un zinātnu doktorus darbam uzņēmumos, kuri attīsta produktus ar augstu pievienoto vērtību. Starptautiskās FM&NT konferences (LU CFI rīko kopš 2006. g.) – reizē veicina Latvijas materiālzinātnieku starptautisko atpazīstamību un ierosina jaunu starptautisku sadarbību aktuālu zinātnisku un tehnoloģisku problēmu risināšanai.

Augstceltnes Lielās konferenču zāles izmantošanas problēmas

LZA ģenerāļsekretārs akadēmiķis Valdis Kampars

Augstceltnes Lielās konferenču zāles izmantošanai ir sava un ne pārāk veiksmīga vēsture. 1972. gadā zālē notika ugunsgrēks un, lai izvairītos no līdzīgu gadījumu atkārošanās, toreizējais LZA prezidents A. Mālmeisters pieņēma lēmumu atdalīt skatuves daļu un zāli koncertdarbībai turpmāk neizmantot. Mainoties LZA prezidenti, koncertzāles atjaunošanas jautājums un tās izmantošana koncertdarbībai tika skatīti vairākkārt, taču risinājums netika atrasts vienkārša iemesla dēļ – zāles atjaunošanas izmaksas tika vērtētas lielākas par 1 milj. EUR un šādu līdzekļu LZA rīcībā nebija un nevarēja būt. Arī dažādu aktīvu cilvēku, tajā skaitā J. Millera, piedāvājumi tika noraidīti kā finansiāli nepamatoti. J. Millera projekts “Rīgas koncertzāle” (RK) ar piedāvājumu nodrošināt finansējumu renovācijai atkārtoti tiek iesniegts 2014. gada februārī, kad LZA prezidents ir O. Spārītis. Lietu pārvalde sagatavo līguma projektu ar stingrām prasībām attiecībā uz nepieciešamā finansējuma nodrošināšanu, taču tas netiek parakstīts. 29.04.2014. LZA prezidents O. Spārītis bez saskaņošanas ar Valdi un Prezidiju paraksta atļauju RK sākt remontdarbus zālē kā vienkāršu renovāciju. Šajā brīdī līgums ar RK vēl nav noslēgts. 6.05.2014. LZA prezidents O. Spārītis arī bez saskaņošanas un neskatoties uz brīdinājumiem paraksta vienkāršotu līgumu par telpu iznomāšanu RK uz 10 gadiem. Jāatzīmē, ka SIA RK statūtu kapitāls ir tikai 1500 EUR. Sākas remontdarbu periods, kurš norit bez saskaņošanas ar Lietu pārvaldi un LZA Valdi, tātad faktiski bez kontroles un uzraudzības no LZA puses, ietverot ne tikai vienkāršu renovāciju, bet arī elektroapgādes un siltumapgādes sistēmu pārbūvi. 20.09.2014. RK

uzsāk telpu ekspluatāciju bez remontdarbu pieņemšanas. 28.10.2014. RK iesniedz LZA apmaksai remontdarbu tāmes par 225 400 EUR. Paveikto darbu apjoms nav novērtēts un ieguldījumu kompensācija īrniekam saskaņā ar līgumu var notikt tikai izbeidzoties līgumattiecībām, tādēļ Valde 5.11.2014. pieņem lēmumu naudas pārskaitīšanu neveikt, kā arī pieprasa ieguldījumus apliecinošus dokumentus. Pieprasītie dokumenti līdz šim brīdim nav saņemti. Pakāpeniski kļūst skaidrs, ka, maksājot pilnu īres maksu, RK darbība tiks pārtraukta, jo ieņēmumi nav pietiekami.

Lai mēģinātu uzlabot situāciju, LZA pirmajā gadā RK piešķir nomas maksas atvieglojumus par aptuveni 106 000 EUR. Lēmumu piešķirt šos atvieglojumus pieņem LZA prezidents O. Spārītis. RK mēģina paplašināties. Tiek saņemti RK lūgumi pagarināt līguma termiņu, paplašināt iznomāto telpu platības (atdot 2. stāva zāles daļu tualešu izbūvei, īslaicīgi iznomāt citas platības), izveidot autonomu siltumapgādi RK u.c. Valde pieprasa LZA prezidentam neparakstīt RK iesniegumus bez saskaņošanas, un šie RK lūgumi nonāk LZA Valdē. Valde veic to analīzi un noraida tos kā ekonomiski nepamatotus. Beidzas piešķirto atlaižu laiks, un 02.2015. RK pārtrauc maksājumus par siltumu un telpu īri, tajā pašā laikā uzsākot pret LZA vērstu darbību visos līmeņos. RK vērsās ar iesniegumu Saeimā un MK ar lūgumu nodalīt no Augstceltnes ēkas Lielās konferences zāles grupu un nodot to apsaimniekošanai RK sakarā ar veiktajiem ieguldījumiem 500 000 EUR apjomā. LZA un RK attiecības turpina pasliktināties, jo vienīgie RK piedāvājumi reducējas uz vēlēšanos nemaksāt īres naudu vispār, vai arī maksāt to ļoti mazā apjomā. 14.05.2015. LZA saņem Rīgas pilsētas Būvvaldes Patvaļīgas būvniecības administratīvā pārkāpuma protokolu par pārbūves neatbilstību vienkāršai renovācijai. Lai meklētu risinājumus, kurus LZA nesaskata, LZA prezidents O. Spārītis neatkarīga audita veikšanai 10.07.2015. pieaicina SIA "CBB konsultāciju birojs". Konsultāciju biroja slēdziens pilnībā saskan ar LZA Valdes situācijas vērtējumu un satur ieteikumu lauzt līgumu. LZA rīkojas saskaņā ar līguma noteikumiem un pēc trīs reizes izteikta brīdinājuma 29.07.2015. LZA Valde un LZA Prezidijs (divas atsevišķas sēdes) pieņem lēmumu par līguma pārtraukšanu un parādu piedziņu 96 008 EUR apmērā no RK. RK iesniedz prasību tiesā ar lūgumu atzīt šos lēmumus par līguma laušanu kā prettiesiskus.

Saskaņā ar esošo likumdošanu LZA nav tiesības pārņemt telpas līdz tiesas lēmumam, un RK turpina telpas izmantot bez maksas. Lietu pārvaldes aprēķinātais LZA materiālo zaudējumu apjoms, ietverot tiesvedību uz 1.11.2015. sastāda 99 756,58 EUR. Tos atgūt visticamāk nebūs iespējams. Neveiksmīgais līgums ar RK neapšaubāmi nesis arī citus zaudējumus, no kuriem jāmin LZA nomelnošana publiskajā telpā, Valdes, Lietu pārvaldes un LZA vadības noslogošana ar tai neraksturīgām funkcijām un dažādu paskaidrojumu sniegšanu. Var jau būt, ka ir arī ieguvumi. Par tādiem varētu uzskatīt neatkarīgo LZA darbības auditu, Valsts kontroles, KNAB, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta un Valsts policijas pārbaudes. Dīvainā kārtā neviena no šīm instancēm par RK darbību nav interesējušās. Pirmās instances tiesa plānota 2.12.2015.

LZA SĒDES UN KONFERENCES

2015. gada 19. janvārī Latvijas Zinātņu akadēmijas sēdē tika godināti
2014. gada ievērojamāko zinātnisko sasniegumu autori

LZA prezidenta Ojāra Spārīša uzruna

Augsti godātie akadēmiķi, izglītības un zinātnes ministres padomniek Vjačeslav Kaščejeva kungs, LZA goda un korespondētājlocekļi, zinātnisko institūtu vadītāji un pētnieku kolektīvi, viesi, dāmas un kungi!

Šajās dienās Rīgā un Latvijā atceras 1991. gada janvāra barikāžu laiku, kurā mūsu zemes iedzīvotāji aizstāvēja savas pamatvērtības: nacionālās pašnoteikšanās un demokrātiskās tiesības, domu, jūtu, ticības, sirdsapziņas un visa veida brīvības, kuras motivē dzīvei un darbam savas valsts, ģimenes un sava aicinājuma labad. Tādēļ arī manā retorikā šodien ieskanas nedaudz militāras terminoloģijas nianses. Toreiz Latvija aizstāvēja savas politiskās brīvības bastionu un to sekmīgi arī izdarīja. Vai toreizējie Latvijas izglītības un zinātnes dzīves administratori tajos nu jau tālajos gados tikpat pašreizēji aizstāvēja arī Latvijas zinātnes bastionu un Latvijas Zinātņu akadēmiju kā daudzu tūkstošu augsti izglītotu speciālistu celtu barikādi – vērtēs un spriedīs laiks, cilvēki un nākamās paaudzes. Šodien mēs vērtējam to, kas ir atlicis no šīs barikādes, analizējam, cik meistarīgi un no kādiem materiāliem tā ir uzbūvēta no jauna, cik lielā mērā tā ir spējīga pretoties laika un varas spiedienam, informācijas lavīnai un zinātnes globalizācijas izaicinājumiem.

Par visu vairāk mūs šodien var interesēt Latvijas zinātnieku aizsardzības potenciāls un, iespējams, pat spēja savu intelektu izmantot principiālam pretuzbrukumam. Zemē ar nelielu industriālo potenciālu netiek īpaši daudz vietas atstāts zinātnēi. Mēs lepojames ar viszaļāko zemi, ar vislielāko kori un visvairāk tautasdziesmu četrindēm, kuru nu jau ir kļuvis vairāk par vienu dziesmu uz katru Latvijā dzīvojošo, lai gan jaunas dainas netiek rakstītas. Bet kā man gribētos lepoties ar dziļiem fundamentāliem pētījumiem un atklājumiem, kā mēs visi vēlamies ātrāk redzēt mūsu zinātnieku teorētiskos un praktiski pielietojamos atklājumus pārvēršamies komercializētā vērtībā, kas silda mūsu pašu pētnieku “ego” un tādā pašā mērā gūst ievēribu arī ražotāju vai patērētāju acīs, vienlaikus sildot arī zinātnisko institūtu budžetu un Latvijas valsts ekonomiku! Aizvadītajos mēnešos asiņainās batālijās ar valsts pārvaldes aparāta darbiniekiem zinātnieki ir pūlējušies pierādīt, ka viņu intelektuālais produkts ir spējīgs nest gan morālu, gan izglītojošu gandarījumu, gan reālu fiskālu peļņu un tādējādi mēģinājuši pasacīt, ka mēs visi – zinātnieki un administratori – atrodamies vienā ierakumā, vienā frontes pusē, aizsargājam vienu un to pašu barikādi. Bet mums nez kāpēc netic, un zinātnieku vārdā gluži pretēji loģikai rīkojas tie, kuri paši nav nedz zinātnieki, nedz

nozaru speciālisti, un kuri paši nav komersanti ar pieredzi zinātniska produkta vai tehnoloģisku inovāciju pārnesē uz ražošanu.

Šodien Latvijas Zinātņu akadēmija publiski paziņo par savas valsts zinātnieku 2014. gada izcilākajiem sasniegumiem, cildina un apbalvo to autorus, kā arī autoru kolektīvus, lai tādā veidā pievērstu gan politiķu, gan ražotāju, gan administratoru uzmanību tiem intelektuālajiem produktiem, kas ir radīti mūsu medicīnas, ķīmijas, bioloģijas, farmakoloģijas, lauksaimniecības un mežzinātņu, humanitāro un sociālo, kā arī fizikas, matemātikas un inženiertehnisko nozaru zinātnieku laboratorijās. Mēs vēlamies saprast absurdo un nesaimniecisko situāciju mūsu valstī. Kā vārdā valsts organizē iepirkumu, pasūta pētījumus, iegūst patenta vai zinātniska atklājuma veidā intelektuālu produktu, bet neievieš to ražošanā un nepalīdz to komercializēt, ja visu nozaru zinātnieki gluži tāpat kā laukopji, sējot sēklu, gluži dabiski gaida ražu. Mūsu situācijā – vai tā būtu jaunu nanomateriālu īpašību atklāšana vai globāli svarīgu onkoloģisko slimību ārstniecības metožu pilnveide – ne jau zinātnieku attieksmes dēļ viss paliek sēklas graudos, kuri nemaz nenonāk uz lauka, lai tiktu iesēti, uzdīgtu, un, rūpīgi kopti, nestu peļņu valstij. Mūsaprāt tas ir nepietiekami, ka valsts lepojas tikai ar balķu un dēļu pārdošanu lielos daudzumos kā ar lielāko eksporta segmentu. Jau pirms 350 gadiem hercogam Jēkabam bija skaidrs, ka savi kokmateriāli ar talantīgu meistarību darbu ir jāpārvērš kuģos, lai tos vēl izdevīgāk pārdotu. Tieši tāpat saimnieciski domājošai valstij būtu jātirgojas ar zinātniski radītu produkciju, lai gūtu maksimāli iespējamo labumu.

Šodien Latvijas zinātnieki atkal uzrunā savas valsts vadītājus, sakot, ka šeit, zinātnē, ir izaudzēti tie sēklas graudi, kurus mēs piedāvājam, lai visi kopīgi gūtu gan ražu, gan pelnītos augļus. Tā ir izcila dāvana Latvijai šajā gadā, kuru Latvija kopā ar UNESCO vēlas daudzinaīt kā Gaismas gadu, un mēs tam pilnā mērā piekrītam, pievienojot arī savu redzējumu, sacīdami, ka zināšanās un zinātnē balstīta izglītība, ražošana un ekonomika ir enerģijas avoti un priekšnoteikums pieaugošam Latvijas izstarotajam gaismas daudzumam. Akadēmiskās zinātnes divsimtgade, kuru mēs vēlamies šajā gadā atzīmēt un svinēt, atceroties 1815. gadā dibināto Kurzemes literatūras un mākslas biedrību kā Latvijas Zinātņu akadēmijas priekšteci, arī ir šīs intelekta un talanta gaismas avots. Tā mirdzumu atceroties, mēs domāsim par šodien un rītdien zinātnē veicamajiem darbiem.

19. februāra sēde – diskusija: “Milimetru elektromagnētiskie viļņi cīņā pret terorismu”, kuru sagatavoja akadēmiķis Oļģerts Dumbrajs. Viņa populārzinātniskās lekcijas jau kļuvušas par labu tradīciju (iepriekšējās lekcijas: “Kodolenerģija: vēsture, tagadne, perspektīva”, 10.02.2011; “*Hīga bozons* atklāts: elementārdaļiņu fizika krustcelēs”, 10.04.2013; “Vai magnētiskais monopols atklāts?” 30.04.2014).

Šogad LZA locekļiem un viesiem atkal bija prieks saņemt jaunāko informāciju par teorētiskās fizikas mīklām un atklājumiem. Autors atsvaidzināja sēdes dalībnieku zināšanas par elektromagnētisko viļņu spektru un aprakstīja milimetru viļņu īpašības: izplatās pa taisni, ir rezonanses absorbcija (lietus, mitrs gaiss), viegli fokusējamas ar maza izmēra antenas palīdzību un var iespieties gaismas necaurļaidīgos materiālos, piemēram, kokā, keramikā, plastmasā, apģērbā, betonā, augsnē, ādā utt. Mazjaudas milimetru viļņu ģeneratoros izmanto pusvadītājus, tādus kā lauka efektu tranzistorus, tuneļa diodes, *Ganna* diodes u.c. Bet lieljaudas milimetru viļņu ģenerēšanā izmanto žirotronu, kurā ģenerācijas mehānisms balstās uz relativitātes teoriju, jo elektrona masa atkarīga no tā ātruma. Cīņā pret terorismu mazjaudas metodes izmanto paslēptu nemetālisku priekšmetu meklēšanā (piemēram, pārbaudēs lidostās). Lieljaudas metodes izmanto paslēptu radioaktīvu materiālu meklēšanā, ar tiem var izklīdināt agresīvus demonstrantus, nenodarot tiem paliekošus miesas bojājumus. Ar žirotroniem var darīt dažādas lietas: karsēt kodolplazmu tokamakos un stelaratoros, pētīt elementārdaļiņas, uzlabot magnētiskās rezonanses spektroskopiju, sintezēt jaunus cietas vielas, iznīcināt vēža šūnas utt. Kopš 1974. gada katru gadu notiek vispasaules infrasarkanā un milimetru viļņu konference (500–600 dalībnieku no 30–40 valstīm). Akadēmiķis Oļģerts Dumbraļš piedalījies 21 šādā konferencē. Šogad tā notiks augustā Honkongā.

Atreferēja Dr. Sofja Negrejeva

20.–21. aprīli 14. Baltijas intelektuālās sadarbības konference Rīgā un Jelgavā. Konferencē tradicionāli piedalās Latvijas, Igaunijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju delegācijas akadēmiju prezidentu vadībā, kā arī Somijas Zinātņu akadēmijas pārstāvji. Šajā reizē pasākumā piedalījās arī Norvēģijas Zinātņu akadēmijas galvenais zinātniskais sekretārs, Vācijas Nacionālās zinātņu akadēmijas *Leopoldina* viceprezidente, Polijas Zinātņu akadēmijas delegāts, kā arī Slovākijas Zinātņu akadēmijas zinātniskais sekretārs, kurš pārstāvēja Višegradas četrinieka akadēmijas.

Prezidents Ojāra Spārtis, atklājot konferenci, uzsvēra, ka šīs sanāksmes atslēgvārds ir sadarbība, kam ir īpaša nozīme mūsdienu pasaulē. Šai tēzei pievienojās arī Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidents Tarmo Soomere, Lietuvas Zinātņu akadēmijas prezidents Valdemars Razums un Somijas Zinātņu akadēmijas galvenais zinātniskais sekretārs Olli Martio, kuri savu akadēmiju vārdā sveica konferences dalībniekus.

Ar plenāreferātu par nacionālo zinātņu akadēmiju lomu globālo izaicinājumu pārvarēšanā uzstājās *Leopoldina* viceprezidente Berbela Frīdriha (*Bärbel Friedrich*); citi pirmās dienas referenti – Norvēģijas Zinātņu akadēmijas galvenais zinātniskais sekretārs Eivinds Andersens (*Øivind Andersen*), LZA īstenais loceklis Ivars Kalviņš, Lietuvas un Igaunijas zinātņu akadēmiju pārstāvji Zenons Norkuss un Urmass Varblane – apskatīja tādus jautājumus kā ekonomiskie mehānismi, kas ietekmē un nosaka zinātnes attīstību

gan vietējā, gan starptautiskā mērogā, un Baltijas un starpvalstu sadarbība zinātnē un pētniecībā. LZA īstenais loceklis Benedikts Kalnačs konferencē ienesa filozofiski garīgo aspektu, atklājot Raiņa ideju starptautisko dimensiju.

Konferences ietvaros (kopš 1999. gada) tiek pasniegtas Baltijas valstu zinātņu akadēmiju medaļas. Arī šoreiz konferences pirmās dienas noslēgumā tika godināti Baltijas zinātņu akadēmijas medaļas laureāti – Peters Jervelaidis (Igaunija), Zenons Norkuss (Lietuva) un Benedikts Kalnačs.

Otrajā dienā konference notika Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejā. Jelgavā tika godināta vēsture – Kurzemes literatūras un mākslas biedrības 200. gadadiena, atklājot piemiņas plāksni pie muzeja ēkas un svinīgā ceremonijā atzīmējot šai biedrībai veltītās pastmarkas izdošanu. Par Kurzemes literatūras un mākslas biedrību kā sava laika zinātnes gaišāko prātu pulcinātāju un zinātniski pētniecisko aktivitāšu veicinātāju referēja akadēmiķis Jānis Stradiņš, kurš raksturoja biedrības darbību no 1815. gada līdz 1939. gadam, kad biedrība savu darbu beidza.

Polijas Zinātņu akadēmijas pārstāvis Macejs Janovskis (*Maciej Janowski*) savā priekšlasījumā pievērsās nacionālās identitātes, vēsturiskās apziņas un politiskās domas veidošanās jautājumiem 19. un 20. gadsimtā, procesiem, kas daudzām Austrumeiropas un Centrāleiropas nācijām un valstīm bija līdzīgi un kopīgi. Par Višegradas grupas valstu zinātņu akadēmiju alianses priekšrocībām un sadarbību runāja Slovākijas Zinātņu akadēmijas zinātniskais sekretārs Dušans Galiks (*Dušan Galik*). Viļņas Universitātes profesors Paulius Subačius analizēja tēmu par kristiešu komūnas, institūciju, sabiedrības un valsts attiecībām, sevišķi jaunākajos laikos pēc valsts neatkarības atgūšanas. Konferencē piedalījās Jelgavas domes priekšsēdētājs Andris Rāviņš.

Baltijas intelektuālās Antantes aizsākumi (1920–1935–1999)

Jāņa Stradiņa runa

14. Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē (Rīga–Jelgava, 2015. gada 20.–21. aprīlī) varam atskatīties uz nozīmīgu gadskārtu – 80 gadiem, kopš 1935. gadā 29.–30. oktobrī Lietuvā, tās toreizējā pagaidu galvaspilsētā Kauņā notika pirmā Baltijas intelektuālās sadarbības konference, kuras galvenais organizators bija izcilais lietuviešu tiesībzinātnieks, Vītauta Dižā Universitātes rektors Mikols Rēmeris (*Mykolas Rōmeris, Michal Rōmer*, 1880–1945). UNESCO Raiņa gadā varam pieminēt – vismaz garāmejojot – arī citu, ne tik apaļu gadskārtu – 95 gadus kopš Bulduru konferences (1920. gada augustā – septembrī Jūrmalā savulaik izslavētā kazino telpās), kur jaundibināto Baltijas valstu kulturālā (intelektuālā) sadarbība tika iezīmēta pirmoreiz, kaut arī tās vērīenīgās ieceres nevainagojās panākumiem. Toreiz šo problēmu pirmoreiz izvirzīja izcilais latviešu dzejnieks un sabiedriskais darbinieks Jānis Rainis (1865–1929), kurš Bulduru konferencē vadīja kultūras un sociālo lietu komisiju.

Jānis Rainis un Bulduru konference (1920. gads)

1920. gada vasarā Baltijā bija beigušās Brīvības cīņas, neatkarības karš. Trīs 1918. gadā pašpasludinātās valstis uznāca uz jaunās pēcverslas Eiropas skatuves kā neatkarīgi vēstures subjekti. Neilgi pirms tam neatkarību no bijušās Krievijas impērijas bija guvušas arī Somija un Polija, un sākotnēji iezīmējās tāds kā nodoms veidot visu šo jauno valstu kopēju aliansi. Somija un Polija bija lielākas un starptautiskās sabiedrības (Antantes lielvalstu) jau akceptētas suverēnas valstis, kamēr Baltijas valstīm vēl bija jāiekļūst Tautu Savienībā un jāparāda, ka tās nav nekādi pagaidu veidojumi, kas varētu iznīkt, atjaunojoties spēcīgai pilsoniskai (vai arī komunistiskajai, Padomju) Krievijai. Šo valstu sadarbībai, koordinētai rīcībai būtu būtiska nozīme, taču līdz pat 1940. gadam tā tomēr bija vāja.

Ekonomiska, politiska un intelektuāla jeb kultūras sadarbība, kura no šīm komponentēm būtu nozīmīgākā un kurai vajadzētu veidoties prioritāri? Varētu domāt, ka starpvalstu attiecībās vispirms iezīmējas ekonomiskās saites, tad politiskās saites, bet intelektuālās tās pavada, taču visi sadarbības veidi veidojas vienlaikus un intelektuālā sadarbība nereti pat iet pa priekšu un veicina ekonomisko un politisko sasaisti.

Bulduru konferenci rosināja un vadīja Latvijas ārlietu ministrs Zigfrīds Anna Meierovics (1887–1925), dedzīgs Baltijas Antantes idejas virzītājs, kopā ar toreizējo Ministru prezidentu Kārli Ulmani (1877–1942). Satversmes sapulces loceklis sociāldemokrāts Rainis (kādus gadus vēlāk – LR izglītības ministrs) tika ievēlēts par kultūras un sociālo lietu komisijas priekšsēdētāju (viņa vietnieks bija pirmais Pagaidu valdības izglītības ministrs *Dr. Kārlis Kasparsons*).

Raiņa vadītā komisija apsprieda universitāšu un mācītārdzēkļu apmaiņu, nacionālo koledžu dibināšanu un kopēju zinātnisku pasākumu uzturēšanu lielpilsētās, kopīgu zinātnisku žurnālu izdošanu, kopīgu zinātnisku institūtu dibināšanu, materiālu vākšanu un krāšanu par konferējošo valstu mākslu, kopēju mākslas almanahu, mākslas izstāžu sarīkošanu un apmaiņu, mākslinieku, zinātnieku un avīžnieku konferenču un kongresu rīkošanu, kopēja Baltijas mākslas un zinātnes biroja dibināšanu. Visi šie nodomi tika ierakstīti mēnesi ilgušās Bulduru konferences (1920. gada 7. augustā – 6. septembrī) 3. septembra rezolūcijā. Taču Rainim bija jāviļšas savas komisijas darba rezultātos, turklāt pat pozitīvi panāktos lēmumus neparakstīja Lietuva (Viļņas jautājuma dēļ) un neratificēja ne Somija, ne Polija. Atskaitē par Bulduru konferenci t.s. Raiņa klubā (1920. g. 18. sept.) pats Rainis rūgtus vārdus veltīja Somijas nostājai konferencē:

“Sevišķi kulturelās komisijas jautājumiem bija panākumu varbūt vismazāk. Un taisni tā tauta, kura kulturelā ziņā stāv tālāki par citām, šajos jautājumos ir palikusi atpakaļ. Es domāju Somiju [...] Tika apspriesta zinātniskā konvencija. Nāca pie slēdziena, ka konferējušām valstīm visādā ziņā jāvienojas. Somija ieņēma citādu stāvokli, jo viņas kultūra vecāka un pate valsts no kara mazāk cietusī. Viens no jautājumiem bija jautājums par [zinātnes] biroja dibināšanu, lai dotu pārskatu par visiem vajadzīgiem darbiem un

dotu palīdzību vienā vai otrā vietā. Bez šaubām jāņem vērā, ka Somija un Polija stāv kulturelā ziņā augstāk par pārējām valstīm, tādēļ būtu jā rūpējas, ka bagātākās valstis nāktu palīgā tām valstīm, kurām tādu spēku mazāk [...] Somijas priekšstāvis izteica tikai valdības, un nevis tautas domas. Somija ir progresīva valsts, kura rūpniecības un arī literatūras un mākslas ziņā stāv augstāk [par Baltijas valstīm], bet pēc šo [konferencē] izteiktiem uzskatiem sociālos jautājumos viņu grūti būtu saukt par progresīvu, vieglāk jau par regresīvu.”

Raksturojot šādu Somijas nostāju, tomēr jāņem vērā, ka 1920.gada rudenī Latvijas Augstskola (universitāte) un Tartu Universitāte tās igauņiskajā versijā tikai veidojās, Lietuvā universitātes vispār nebija (Viļņu bija anektējusi Polija, bet Kauņas universitāte tapa tikai 1922. gadā), tādēļ Somijai īstenībā Baltijā nebija vēl sarunu partnera zinātnes jomā un tā nebija gatava ieceri atbalstīt.

Turklāt pēc Bulduru konferences sākās nesamierināmais konflikts starp Lietuvu un Poliju Viļņas aneksijas dēļ, kas tālākajam pārvilka svītru. Bija ekonomiska sadarbība starp Baltijas valstīm, arī divpusēja intelektuāla sadarbība (universitāšu starpā) Baltijas valstu ietvaros, bet Polija un mazākā mērā arī Somija distancējās no Baltijas valstīm (pašaizsardzības instinkta dēļ ?).

Arī Baltijas valstu politiskā antante nebija iespējama gan Viļņas jautājuma dēļ, gan pa daļai arī vietējo valstsvīru mazspējas un politisko ambīciju dēļ. Lietuva veidoja sakarus ar tolaik vēl demokrātisko Vāciju un pat ar Padomju Krieviju, lai tās izmantotu kā pretsvaru Polijai, bet šāda pieeja Latvijai un īpaši Igaunijai nebija pieņemama.

Piebildīsim, ka Bulduru kazino ēka, kur notika konference, fragmentāri saglabājusies un 20. gs. 90. gadu vidū toreizējais Latvijas ārlietu ministrs Valdis Birkavs pie tās pielika mazu piemiņas (pareizāk būtu sacīt – atgādinājuma) plāksnīti (Bulduru prosp. 33).

Baltijas intelektuālās Antantes veidošanās mēģinājumi 1935. – 1940. gadā

Tikai pēc Hitlera nākšanas pie varas Vācijā un Klaipēdas jautājuma aktualizēšanās Lietuva beidzot 1934. gadā pievienojās Igaunijas un Latvijas savienības līgumam. 1934. gada 12. septembrī Igaunijas ārlietu ministrs Juliuss Seljamā, jaunais (Baltijas vienībai labvēlīgais!) Lietuvas ārlietu ministrs Stasis Lozoraitis un Latvijas Ārlietu ministrijas ģenerālsekretārs Vilhelms Munters (ārlietu ministrs tolaik formāli skaitījās Ministru prezidents Kārlis Ulmanis) Ženēvā parakstīja triju valstu Saprāšanās un sadarbības līgumu, liekot pamatu t.s. *Baltijas antantei* (kaut arī šāds termins oficiāli nekur netika lietots). Kā antantes neformāls iniciators uzstājās Latvijas puse, konkrēti visai pretrunīgi vērtētais un ambiciozais Vilhelms Munters (1898–1967), kas turpināja Zigfrīda Meierovica līniju un drīz vien kļuva par Latvijas ārlietu ministru (vēlāk viņš pat izpildīja Tautu Savienības sesijas vadītāja funkcijas 1938. gadā). Baltijas līgums bija iecerēts Tautu Savienības pakta principu garā, tas neparedzēja nekādu militāru sadarbību, taču vairāku komisiju skaitā paredzēja arī intelektuālās sadarbības komisiju.

Pēc Ženēvas sākās arī Baltijas valstu intelektuālās sadarbības kongresu rīkošana, ko īstenoja attiecīgo valstu intelektuālās sadarbības komitejas Tautu Savienības paspārnē. Komitejas vadīja universitāšu rektori. Pirmo vēl nelielo kongresu rīkoja Kauņā Vītauta Dižā (*Vytautas Magnus*) Universitātes rektors prof. M. Rēmeris. Latviju tajā pārstāvēja profesori Ludvigs Adamovičs un Ernests Blese, Igauniju – profesori Antss Pīps un Ludvigs Pūseps, Somiju – prof. A. Longforss. No Lietuvas piedalījās arī ārlietu ministrs Stasis Lozoraitis *sen.*, dzejnieks J. Baltrušaitis un V. Soblis. Kongress pieņēma izvērstu rezolūciju, kurā bija paredzēti daudzveidīgi pasākumi Baltijas valstu zinātniskai sadarbībai. Starp citu, tika ieteikts (Igaunijas pārstāvis prof. A. Pīps) katrā Baltijas valstī organizēt savu zinātņu akadēmiju (to gan īstenoja tikai Igaunija 1938. gadā, taču arī Latvijas Ministru prezidents K. Ulmanis 1935. gadā apsvēra priekšlikumu un 1936. gadā dibināja Latvijas Vēstures institūtu kā pirmo dibināmās LZA sastāvdaļu). Pēc LU rektora prof. Jūlija Auškāpa ierosinājuma tika ieteikts organizēt kopēju žurnālu *Acta Academica Baltica*.

Līdz 1940. gadam vēl notika intelektuālās sadarbības konference Tartu (1936. gada novembrī), Helsinkos (1937. gada novembrī), Rīgā (1938. gada novembrī), Kauņā (1939. gadā), kā arī plašas “Baltijas nedēļas” (Rīgā 1938. gada jūnijā un Tallinā 1940. gada jūnijā). Pēdējās norise bija dramatiska – to rīkoja 1940. gada 15.–16. jūnijā, bet atklāšanas dienā PSRS okupēja Lietuvu. Svētdienā, 16. jūnijā Tallinas Drāmas teātrī, gan īsinātā apjomā, ir noticis 6. intelektuālās sadarbības kongress, jo arī Tallinā sāka ienākt krievu armija, ātrlaivas un tanki. Igaunī nolasīja rezolūciju un nodeva sadarbības biroja prezidēšanu Latvijai (publicistam un sabiedriskam darbiniekam Otto Nonācam).

Sadarbības konferenču tradīciju atjaunošana

Nākamo, 7. Baltijas intelektuālās sadarbības kongresu Rīgā izdevās atjaunot tikai pēc 59 gadiem 1999. gada 17.–18. septembrī, pēc tam kad toreizējais LZA prezidents J. Stradiņš bija izpētījis pirmskara sadarbības konferenču norisi. Iniciatore bija Latvijas Zinātņu akadēmija, kas kongresu rīkoja kopā ar Igaunijas ZA, Lietuvas ZA un Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmiju. Konferencē piedalījās jaunievēlētā LR Valsts prezidente prof. V. Viķe-Freiberga, toreizējais Baltijas asamblejas prezidija priekšsēdētājs R. Ražuks, Zviedrijas vēstnieks prof. A. Adāls, Latvijas vēstniece UNESCO A. Ābola-Nagobads, vairāki citi ārvalstu vēstnieki un prominences (ieskaitot Maltas Republikas prezidentu M. Boniči). Šajā konferencē, kas notika pirms Baltijas valstu iestāšanās ES, apsprieda: 1) Baltijas valstu sadarbības vēsturiskos un nākotnes aspektus; 2) intelektuālo vērtību un zinātnes aizstāvību, sadarbojoties likumdevējiem, valdībām, plašsaziņas līdzekļiem un zinātniekiem pašiem.

Vēlāk šo forumu rīkošanai pievienojās arī Somijas Zinātņu un mākslu akadēmija, un šīs konferences kļuvušas par visu šo akadēmiju regulāru tikšanās un apspriežu forumu.

Šajos forumos pasniedz arī triju Baltijas ZA kopējo medaļu – arī šī tradīcija iedibināta 1999. gadā Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē Rīgā.

Katra no konferencēm ir bijusi veltīta noteiktai tematikai, piem., 11. konference Rīgā un Turaidā 2007. gadā – Baltijas valstu nacionālās attīstības stratēģijām, bet 2015. gadā konference veltīta zinātņu akadēmiju lomai pētniecībā un inovācijās pagātnē un nākotnē. Lūgto referentu skaitā šogad ir Vācijas, Polijas, Norvēģijas un triju Baltijas valstu redzami zinātnieki.

Manuprāt, saglabāt kongresu tradīciju ir ļoti svarīgi īpaši šodien, jo pēc iestāšanās Eiropas Savienībā 2004. gadā Baltijas valstu kopības izjūta ir mazinājusies un šī atsvešināšanās tendence nav labvēlīgs to attīstības scenārijs. Baltijas tautām un valstīm ir daudz kopēja vēsturiskā, kultūras un ekonomiskā mantojumā, kopējas nākotnes iezīmes, īpaši pašreizējā situācijā. Ar kopības apziņu tās var vieglāk un efektīvāk aizstāvēt savas specifiskās ģeopolitiskās intereses globalizētajā Eiropas un pasaules telpā, labāk iekļaujoties plašākā Baltijas jūras valstu kopībā (*Baltic Europa*).

Latvija pašreiz varbūt nav pati veiksmīgākā Baltijas valsts ne tautsaimniecībā, ne zinātnē un inovācijās, taču sava ģeogrāfiskā, centrālā stāvokļa dēļ tā ir bijusi un būs Baltijas vienotības idejas galvenais advokāts. Taču domāju, ka arī vienlīdz Igaunijai un Lietuvai Baltijas ideja joprojām ir aktuāla – lielākā vai mazākā mērā, protams, prioritāri ievērojot savas nacionālās intereses un arī draudzīgu, brālīgu kaimiņattiecību uzturēšanu un dabīgo sabiedroto paturēšanu. Vai to drīkst apzīmēt ar vārdu “intelektuālā antante”, tas, protams, ir jautājums, atbilde uz kuru atkarīga no mums.

LZA svinīga sēde Valteram Capam – 110

4. septembrī, inovatīvā minifotoaparāta “Minox” izgudrotāja Valtera Capa 110. dzimšanas dienā, Latvijas Zinātņu akadēmijā tika pasniegta Valtera Capa balva – medaļa labākajam izgudrotājam. Šogad par tās laureātu kļuva akadēmiķis Ivars Kalviņš par izcilēm izgudrojumiem medicīnas ķīmijā un Latvijas zinātnes sasniegumu nešanu pasaulē. Atcerēsimies, ka Ivara Kalviņa vārds šogad jo skaļi noskanēja pasaulē, jo viņš bija nominēts Eiropas visaugstākajai izgudrotāju atzinībai un bija viens no trim Eiropas Patentu biroja (EPO) nosauktajiem finālistiem 2015. gada Eiropas izgudrotāju balvai *Lifetime Achievement* kategorijā. Kā sacīja EPO prezidents Beno Batisteli (*Benoit Battistelli*): “Kalviņš ir ne tikai viens no slavenākajiem izgudrotājiem Baltijas reģionā, bet viņa izgudrotāja talants ir arī izcils apliecinājums biomedicīnas inovatīvajam spēkam Eiropā.”

Mazliet par Valtera Capa balvas vēsturi. Valters Caps dzimis Rīgā 1905. gada 4. septembrī. Viņa tēvs Kārlis bija Lielbritānijas pavalstnieks, māte Emīlija Antonija Ida Burharda – baltvāciete. Pirmā pasaules kara gados ģimene tika izraidīta uz Krievijas

impērijas iekšieni Ufas pilsētu, bet pēc atgriešanās Latvijā pārcēlās uz Igauniju, kur V. Caps kļuva par mācekli Tallinas labākajā mākslas fotogrāfijas darbnīcā. Tur V. Capam radās ideja par maza izmēra fotokameras izveidošanu. 1932. gadā Valters Caps un Rihards Jirgens nodibināja kopuzņēmumu kameras izstrādāšanai, un četrus gadus laikā tika radīts kameras paraugs. Taču bija grūtības atrast firmu, kas to uzņemtos ražot. VEF pārstāvji Tallinā organizēja tikšanos ar VEF direktoru T. Vitolu, 1936. gada rudenī tika noslēgts līgums un V. Caps pārcēlās uz Rīgu. Viņa jaunradītā kamera bija sensācija ne tikai Latvijā, bet visā fotorūpniecībā, to patentēja 22 valstīs. Līdz 1942. gadam tika izgatavotas 17 000 kameras. 1942. gadā ražošanas iekārtas tika izvestas uz Vāciju, kur vēlāk ražošana atsāka. 1950. gadā Valters Caps Vācijā nodibināja kompāniju “Minox GmbH”, kas kļuva par vienu no Latvijas Zinātņu akadēmijas sadarbības partneriem, jo kopš 2005. gada Valtera Capa balvu reizi divos gados Latvijas Zinātņu akadēmija kopīgi ar Latvijas Republikas Patentu valdi un firmu “Minox GmbH” piešķir labākajam izgudrotājam. Par tās laureātiem kļuvuši B. Joffe, R. Kalniņš (2005), J. Upatnieks (2007), R. Skuruls (2009), M. Ābele, K. Lapuška (2011) un J. Spīgulis (2013).

Vēl jāpiebilst, ka 2001. gadā Valters Caps apmeklēja Rīgu, Latvijas Zinātņu akadēmija par viņa mūža darbu piešķīra viņam LZA goda doktora titulu un pasniedza diplomu. Sirmais izgudrotājs atbildes runu teica latviski. Pēc diviem gadiem, 2003. gada 17. jūlijā, V. Caps šķīrās no šīs pasaules 98 gadu vecumā Binningenā, netālu no Bāzeles, Šveicē.

Uz balvas pasniegšanu bija ieradies firmas “Minox GmbH” pārstāvis Frīdrihs Oeļšlēgers (*Friedrich Oehlschläger*), Vācijas Federatīvās Republikas vēstnieks Latvijas Republikā Rolfs Šute, LR Tieslietu ministrijas valsts sekretārs Raivis Kronbergs un LR Patentu valdes Izgudrojumu ekspertīzes departamenta direktors Guntis Ramāns.

Laudatio balvas laureātam Ivaram Kalviņam teica Organiskās sintēzes institūta direktors, LZA korespondētājloceklis Osvalds Pugovičs, kuram OSI bija pirmā darba vieta pēc universitātes un Ivars Kalviņš – pirmais “priekšnieks” (“Strādā ar, sliktāk jau nebūs”, laboratorijas vadītājs pēc pārbaudes laika teicis jaunajam darbiniekam).

Diploms, medaļa, dāvana no “Minox GmbH”. “Man ir gandarījums par to ka tiek cildināts mūsu zinātnes vārds,” teica Ivars Kalviņš.

Zaiga Kipere

Publicēts *Zinātnes Vēstnesis*, 2015, 21. septembrī

10. un 11. septembrī Letonikas VI kongress Rīgā un Jūrmalā, veltīts Aspazijas un Raiņa 150 gadu jubilejai. Kongresa organizatori: Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Universitāte, LZA Baltijas stratēģisko pētījumu centrs, LU aģentūra “Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts”, LU aģentūra “Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūts”, LU aģentūra “Literatūras, folkloras un mākslas institūts”, LU aģentūra “Filozofijas un socioloģijas institūts”, Latvijas Mākslas akadēmija, Liepājas Universitāte, LU aģentūra “Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts”, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija, Ventspils Augstskola, Daugavpils Universitāte, Rīgas Tehniskā universitāte, Latvijas Kultūras akadēmija un Rēzeknes Augstskola.

Kongresa atklāšanas plenārsēde notika 10. septembrī Latvijas Zinātņu akadēmijā, to ievadīja LZA prezidenta Ojāra Spārīša un Jūrmalas pilsētas domes priekšsēdētāja Gata Trukšņa uzrunas, kā arī Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas sieviešu kora “Balta” muzikāls sveiciens diriģentes Māras Marnauzas vadībā.

Atklāšanas plenārsēdē nolasītie ziņojumi atklāja jaunas nianšes Raiņa un Aspazijas dzīvē un daiļradē. Gundega Grīnuma vērtēja Raiņa “personas kodu” 21. gadsimta zīmē, Viktors Hausmanis savā ziņojumā pievērsās latviskumam un Latvijas valstiskuma idejai Raiņa lugās, par Raiņa mazzināmākajiem un nenovērtētajiem darbiem Latvijas labā stāstīja Jānis Stradiņš, bet par Aspaziju – literāti un sabiedrisko darbinieci – ziņoja Ausma Cimdiņa. Plenārsēdi noslēdza Arno Jundzes informācija “Rainis un Nobela prēmija” un Valda Rūmnieka ziņojums “Rainis un Stučka – attiecību fenomēns”.

Kongresa izbraukuma plenārsēde norisinājās Jūrmalā sadarbībā ar Jūrmalas domi un Jūrmalas muzeju. Kongresa dalībnieki Raiņa un Aspazijas vasarnīcas vadītājas Astrīdas Cīrules vadībā iepazinās ar Raiņa un Aspazijas vietām Jūrmalā, bet Jūrmalas pilsētas muzejā interesenti noklausījās vēl divus ziņojumus: Dagmāras Beitneres-Le Gallas ziņojumu “No tautas par nāciju: Aspazijas un Raiņa daiļrade” un Ināras Andžānes stāstījumu “Aspazija un Rainis – laimes formulas meklējumi”.

Kongresa otrajā dienā, 11. septembrī, notika 15 dažādiem Letonikas pētniecības aspektiem veltītas sekciju sēdes ar daudzpusīgu darba kārtību, atsevišķas sekcijas notika arī dažas dienas vēlāk, 15.– 16. septembrī Liepājā.

2015. gada nogalē ar Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu izdots Letonikas VI kongresam veltīts žurnāla “Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis” speciālizlaidums, kurā publicēti plenārsēdēs izskanējušo ziņojumu teksti.

Kristīne Beķere, LZA BSPC

24. septembrī sēde – diskusija “Zinātnes sākumi un evolūcija”

Precīza zinātnes definīcija neeksistē. Parasti zinātni apraksta kā cilvēka darbības sfēru, kuras mērķis ir iegūt zināšanas par apkārtējo pasauli, ieskaitot pašu cilvēku un sabiedrību. Šodienas zinātnes klasifikācijā izšķir eksaktās (matemātika, fizika, ķīmija, bioloģija u.c.) un humanitārās zinātnes (filozofija, vēsture, valodniecība u.c.). Rakstiskie dati matemātikā un astronomijā nonākuši līdz mums no senajām civilizācijām Mezopotāmijā, Senajā Ēģiptē, Ķīnā u.c. Jautājums par zinātni akmens laikmetā, kad no *homo erectus* atdalījās *homo sapiens*, kas simttūkstoš gadu ilgā evolūcijā nonāca līdz mūsdienu sabiedrībai, ir diskutabls. Daži antropologi uzskata, ka akmens ķītis un uguns apgūšana bija “praktiski izgudrojumi”, kas būtiski ietekmēja *homo sapiens* evolūciju.

Šodienas zinātnes sākumi meklējami renesansē 14.–16.gadsimtā, kad tika formulētas pirmās likumsakarības mehānikā un kad Galilejs apstiprināja Kopernika Saules sistēmu un savā tālskatī saskatīja mūsu galaktikas – Piena Ceļa zvaigznes. Tālāk dabaszinātņu attīstība, it īpaši panākumi 19. gs. un 20. gs. sākumā, noveda pie rūpnieciskās revolūcijas, kurā zinātne kļuva par galveno tehniskā progresa stimulu. Pēc pirmo atombumbu sprādzieniem virs Japānas pilsētām Hirosima un Nagasaki Otrā pasaules kara beigās kodolfizika kļuva par svarīgāko faktoru lielvalstu militārā sacensībā un hegemonijā. Un no šī brīža cilvēce arī saprata zinātniskā progresa briesmas un globālās katastrofas iespēju. Šo iespēju vēl pastiprina bioloģiskie ieroči.

Pagājušā gadsimta otrajā pusē zinātnes vēsturnieki un filozofi sāka interesēties par zinātnes izcelsmi un attīstības likumsakarībām. Šajā jomā īpaša loma bija amerikāņu fiziķim un filozofam Tomasam Kūnam (*Thomas Kuhn*, 1922–1996). Analizējot fizikas attīstību no renesanses līdz mūsu dienām, viņš parādīja zinātnes lēcienveidīgo attīstību, ievēdot paradigmas jēdzienu, kuras maiņas arī nosaka zinātniskās revolūcijas. Kā piemēru Kūns analizēja Ņūtona korpuskulāro gaismas teoriju un Heigensa gaismas viļņu teoriju ar mehānisko ēteri, kuru 20. gadsimtā aizstāja ar Alberta Einšteina relativitātes teorijām un gaismas kvantiem (fotoniem). Nedaudz vēlāk viss fizikā vēl vairāk sarežģījās sakarā ar kvantu mehānikas parametru statistisko raksturu, viļņu un korpuskulu duālismu un Heizenberga nenoteiktību relāciju. Šos kvantu fizikas filozofiskos aspektus lieliski analizēja akadēmiķis Imants Siliņš savā monogrāfijā “Lielo patiesību meklējumi”.

Šodien dabaszinātnes ir svarīgākais tehniskā progresa stimuls. Miljoniem zinātnieku strādā universitātēs un zinātniskos institūtos. Šodien cilvēces kopējā zināšanu kapacitāte divkārtšojās ik desmit gadus. Alberta Einšteina relativitātes teorijas un kvantu mehānika pagājušā gadsimtā būtiski izmainīja mūsu pasaules uzskatu. Beidzamo gadu desmitu astronomijas sasniegumi atklāja miljardu gadu ilgos Visuma evolūcijas noslēpumus. Molekulārā ģenētika gan apraksta *homo sapiens* komplicēto evolūciju, gan arī pārveido ģēnu (DNS) struktūru un tādā veidā rada jaunus dzīvības formas.

Mūsdienās dabaszinātņu horizonts ir tik plašs, ka atsevišķs cilvēks nevar aptvert problēmu pat vienā dabaszinātņu nozarē. Pagājušā gadsimta sākumā, Einšteina laikā tas vēl bija iespējams. Tas iespaido arī globālo zinātnes attīstību un sarežģīt zinātnes koordinēšanu. Amerikas Savienotās Valstis (ASV) zinātnei ik gadus izdala 2,8 % no nacionālā bruto ienākuma, kas sastāda ap 375 miljardus dolāru. Blakus šai finansēšanai, ASV universitātes saņem papildu finansiālu atbalstu no privātiem fondiem. ASV finansiālais atbalsts zinātnei ir ievērojami lielāks par vadošo Eiropas valstu finansējumu, un to var salīdzināt tikai ar Ķīnas Tautas Republikas atbalstu. Augsto Amerikas universitāšu līmeni raksturo fakts, ka starp desmit labākajām pasaules universitātēm sešas ir ASV.

Neraugoties uz modernās zinātnes sasniegumiem, it īpaši datoru tehnikā, elektronikā un gēnu tehnoloģijā, rodas jautājums par globālo zinātnes koordināciju un stratēģiju. Šodien šis jautājums pasaules mērogā nav atrisināts. Pirmkārt, to nevar izšķirt atsevišķa, pat ģeniāla personība. Otrkārt, zinātniskie virzieni tiek formulēti pasaules vadošajos institūtos un universitātēs neatkarīgi. Tai pašā laikā ASV, Ķīna un citas lielvalstis zinātnes finansēšanā lielā mērā vadās no valsts aizsardzības aspektiem, izdalot lielus līdzekļus militāriem pētījumiem un kosmiskai teknikai (tā lielā mērā saistās ar raķešu tehniku). Līdz ar to neviens neanalizē, vai būtu pastiprināti jāattīsta molekulārā ģenētika, vai datoru pilnveidošana, vai elementāro daļiņu fizika. Netiek diskutētas arī briesmas, kas saistītas ar molekulāro bioloģiju un iedzimtības problēmām. Zinātnes un sabiedrības tālākā attīstībā šīs problēmas ir jārisina.

Akadēmiķis Kurts Švarcs

LZA SENĀTA DARBĪBA

2015. gadā notika 9 Senāta sēdes (6. janvārī, 17. februārī, 10. martā, 28. aprīlī, 26. maijā, 15. septembrī, 13. oktobrī, 27. oktobrī, 1. novembrī).

Senāts apstiprināja balvu ekspertu komisiju lēmumus par LZA balvu piešķiršanu (6. janvārī), piešķīra LZA Lielo medaļu akadēmiķim Arvīdam Barševskim par nozīmīgu ieguldījumu entomoloģijas attīstībā Latvijā un Latvijas koleopteroloģijas skolas izveidošanu Daugavpilī un akadēmiķim Andrim Šternbergam par nozīmīgu devumu jaunu funkcionālo materiālu un nanotehnoloģiju attīstīšanā (10. martā). Senāts izvirzīja LR Ministru kabineta balvai akadēmiķi Jāni Krastiņu par nopelniem arhitektūras un pilsētvides pētījumos un nozīmīgu monogrāfiju izdošanu (15. septembrī).

6. janvāra sēdē LZA Senāta priekšsēdētājs Jānis Stradiņš iepazīstināja Senāta locekļus ar prezidija ierosinājumu 2015. gadu īpaši atzīmēt kā Zinātņu akadēmijas gadu, jo 2015. gada 23. novembrī pāiet 200 gadi, kopš dibināta Kurzemes literatūras un mākslas biedrība, kas ir pirmā provinciālā zinātņu akadēmija Latvijas teritorijā. 2015. gads ir izsludināts par starptautisko gaismas gadu (*International Year of Light*), jo pirms 150 gadiem Maksvels radīja gaismas teoriju. Gaisu var tulkot arī kā apgaismību, un apgaismot un izglītēt ir mūsu kopējais mērķis. J. Stradiņš aicināja universitātes dot priekšlikumus šāda gada pasākumiem un aktīvi piedalīties tajos, līdzdarboties zinātnisko institūciju transformācijā un zinātnisko personību izcelšanā nacionālā un starptautiskā līmenī. Uzturēt kontaktus ar ministrijām, gada pirmajā pusē censties izmantot Latvijas prezidentūras laika sniegtās iespējas, lai gads būtu efektīvs.

Informāciju par LZA nominētajiem 2014. gada izcilākajiem zinātnes sasniegumiem sniedza LZA prezidents O. Spārītis. Senāts nolēma ierosināt Jaņa Rozentāla 150. gadadienas iekļaušanu UNESCO starptautisko atceres dienu kalendārā un noklausījās *Dr.phys.* Arnolda Ūbeļa informāciju par Latvijas delegātiem ES ietvarprogrammas “*HORIZONTS -2020*” un citu ES līmeņa programmu komitejās un to pienesumu ES un Latvijas zinātnes un inovāciju politikas veidošanā un realizācijā.

17. februārī Senāts noklausījās LZP priekšsēdētāja Andreja Siliņa informāciju par situāciju ar Latvijas zinātnes finansējumu 2015. gadam, O. Spārīša informāciju par 14. Baltijas intelektuālās sadarbības konferenci Rīgā un Jelgavā 2015. gada 20.–21. aprīlī, informāciju par “*ACADEMIA -200*” gada pasākumiem un akadēmiķa Bruno Andersona zinātnisko ziņojumu “LV Koksnes ķīmijas institūts meža nozares un zinātnes kontekstā”. Senāts apstiprināja Ētikas komisiju (T. Jundzis, V. Kluša, O. Spārītis, M. Kūle, Ī. Rašāls, R. Balodis) un piešķīra LZA goda mecenāta nosaukumu Guntim Belēvičam.

10. martā Senāts noklausījās akadēmiķa Andra Šternberga zinātnisko ziņojumu “Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas: attīstības metamorfozes”, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta direktora *Dr.sc.ing.* Uģa Cābuļa ziņojumu par Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta sadarbību ar Eiropas Kosmosa aģentūru, apstiprināja

goda doktora grāda piešķiršanu Intai Dišlerei (*Dr.h.c.hist.*) un Ēvaldam Vēciņam (*Dr.h.c.hist.*), piešķīra LZA goda mecenāta nosaukumu Inārai un Borisam Tetereviem un Kirovam Lipmanam.

28. aprīlī Senāts noklausījās akadēmiķa Tālava Jundža informāciju par Latvijas neatkarības 25. gadadienai veltītiem pasākumiem LZA, LZA prezidenta Ojāra Spārīša informāciju par 14. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rezultātiem. LZA ģenerālsēkretārs Valdis Kampars analizēja LZA Pavasara pilnsapulces rezultātus. Senāts apstiprināja vakances LZA jaunu locekļu vēlēšanām 2015. gadā un noklausījās akadēmiķa Jāņa Grabja zinātnisko ziņojumu "RTU Neorganiskās ķīmijas institūta zinātniskā darbība un konsolidācija".

26. maijā akadēmiķi Raita Karnīte un Juris Ekmanis informēja par LZA attīstības stratēģiju, Senāts pieņēma LZA attīstības stratēģijas vadlīnijas tālākai izstrādei. Par žurnāla "LZA Vēstis" turpmāko darbību informēja LZA prezidents Ojārs Spārītis. LZA Senāts pieņēma lēmumu atbalstīt Starpdisciplinārās komisijas Latvijas PSR Valsts drošības komitejas (VDK) darbības zinātniskai izpētei nodošanu LU Latvijas vēstures institūta pārraudzībā un aicināja Izglītības un zinātnes ministriju veikt nepieciešamos pasākumus, lai Latvijas PSR VDK darbības zinātniskās izpētes komisija varētu nekavējoties uzsākt savu darbību.

15. septembrī Senāts apstiprināja LZA attīstības stratēģiju, noklausījās Firmas "CBB" auditors ekonomistes un juristes Lienītes Caunes audita ziņojumu par situāciju ar konferenču zāles (tagad "Koncertzāle Rīga") nomnieku Juri Milleru. Senāts izvirzīja LR Ministru kabineta balvai akadēmiķi Jāni Krastiņu par nopelniem arhitektūras un pilsētvides pētījumos un nozīmīgu monogrāfiju izdošanu. Notika divu grāmatu – akadēmiķa Elmāra Grēna grāmatas "*Ab Initio*" un akadēmiķes Vijas Klušas "Biobibliogrāfija II" prezentācija. Senāts piešķīra LZA goda mecenāta nosaukumu a/s "Latvenergo" valdes priekšsēdētājam Ārim Žīguram.

13. oktobrī Senāts noklausījās četru LZA korespondētājlocekļu – akadēmiķu kandidātu zinātniskos ziņojumus: "Morfoloģija kā ikdienas zinātniskā un akadēmiskā darba pamats" (Māra Pilmane), "Strukturālā bioloģija un tās pielietojumi jaunu vakcīnu un zāļu izstrādē" (Kaspars Tārs), "Kompozītie materiāli būvniecībā. Mehānika, tehnoloģijas un modelēšana" (Andrejs Krasņikovs) un "Rauga izmantošana biotehnoloģijās: "netradicionālas pieejas"" (Aleksandrs Rapoportis). Senāts noklausījās LZA ģenerālsēkretāra Valda Kampara informāciju par 2015. gada jaunu locekļu vēlēšanām pieteiktajiem kandidātiem un piešķīra divas papildu vakances ārzemju locekļu vēlēšanām.

27. oktobrī Senāts noklausījās trīs LZA korespondētājlocekļu – akadēmiķu kandidātu zinātniskos ziņojumus: "Novitātes 17. un 18. gs. literatūrpētniecībā" (Māra Grudule), "Starpmolekulārā mijiedarbība – manus pētījumus vienjošais fenomens" (Mārtiņš Rutkis) un "Modernā kardioloģija Latvijā – klīniskās prakses un medicīnas

bāzes zinātņu sintēze” (Andrejs Ērglis). Senāts apstiprināja LZA goda doktora grādu *Dr.h.c.chem.* Andrim Actīnam.

10. novembrī Senāts apsprieda LZA jauno locekļu kandidatūras, akadēmiķa Tālava Jundža informāciju par VI Letonikas kongresa rezultātiem. Atskaiti par Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisijas darbu (VZKK) laikā no 1999. līdz 2015. gadam sniedza tās priekšsēdētājs akadēmiķis Raimonds Valters. Par VZKK turpmākās darbības iecerēm runāja jaunievēlētais priekšsēdētājs Juris Ekmanis. Par situāciju zinātnes finansējumā informēja LZP priekšsēdētājs Andrejs Siliņš. Senāts apstiprināja LZA goda doktora grādu *Dr.h.c.sc.comp.* Mārim Vītiņam un *Dr.h.c.hist.* Kārlim Kangerim.

Senāts piešķir LZA Atzinības rakstus:

akadēmiķim Guntim Zemītim par ievērojamu devumu Latvijas arheoloģijas un vēstures izpētē, *Dr.h.c.geogr.* Guntim Eniņam par ilggadīgu izcilu devumu Latvijas dabas retumu atklāšanā un izpētē (26. maijā), Ģederta Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzeja direktorei Gitai Grasei par devumu Jelgavas pagātnes izpētē un radošu sadarbību ar Latvijas Zinātņu akadēmiju, Ventspils Augstskolas rektorei Gitai Rēvaldei par nopelniem Latvijas zinātnes un augstākās izglītības politikas veidošanā (15. septembrī), akadēmiķim Elmāram Grēnam par molekulārās bioloģijas iedibināšanu Latvijā un zinātniskās skolas izveidošanu, akadēmiķim Andrejam Siliņam par izcilu veikumu cietvielu fizikā un ievērojamu darbu jauno speciālistu sagatavošanā un zinātnes organizēšanā (13. oktobrī).

Dr.chem. Alma Edžiņa

ZINĀTNISKIE ZIŅOJUMI SENĀTA SĒDĒS

17. februārī

LV Koksnes ķīmijas institūts meža nozares un zinātnes kontekstā

Akadēmiķis *Bruno Andersons*

Tēzes ziņojumam

Meža nozari Latvijā veido klāsteris: industrija (nozares uzņēmumi), valsts pārvalde (IZM, ZM, EM) un pētniecības institūcijas (LLU (Meža fakultāte; Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts, MeKA); LVMI “Silava”; LV Koksnes ķīmijas institūts, LVKĶI), lai nodrošinātu šo Latvijai svarīgo resursu lietpratīgu izmantošanu ekonomiskam, ekoloģiskam un sociālam labumam.

Pētniecības ietver, no vienas puses, mežu audzēšanu (LVMI “Silava”, LLU), no otras – racionālu koksnes resursu izmantošanu (LVKĶI, MeKA). Nacionālais meža monitorings izvērtē meža koksnes resursus piecu gadu inventarizācijas ciklā, kurā regulāri tiek pārmērīti vairāk kā 300 000 koku. Šie mērījumi ļauj novērtēt resursu dinamiku, izsekojot meža platību un krājas izmaiņas, mežu vecuma struktūru pa atsevišķām koku sugām. Koksnes bilance (īkgadējais pieaugums) mežā uz 01.04.2014 ir 4,1 milj. m³ gadā pārpalikumu. Praksē tiek ieviesti mežzinātnes rezultāti, balstoties uz principu “Rets mežs jaunībā, biezs un ražīgs mežs vecumā”, rūpējoties par reproduktīvo materiālu un attīstot arī ātraudzīgās sugas (t. sk. hibrīdapsi).

Meža nozares eksports sastāda nozīmīgu Latvijas tautsaimniecības daļu un arvien vairāk orientējas uz produktiem ar augstāku pievienoto vērtību. Salīdzinot ar 2000. gadu, pie tādiem pašiem ciršanas apjomiem, 2014. gadā sasniegta 3x lielāka eksporta vērtība, bet zāģbaļķu eksports vairākus pēdējos gadus ir mazāks nekā to imports. Meža nozares uzņēmumos ir nodarbināti ~40 000 darbinieku.

Jaunu augstākas pievienotās vērtības produktu radīšana no atjaunojamiem resursiem, t.sk. koksnes, ir viena no LVKĶI stratēģijas prioritātēm un arī neatņemama bioekonomikas sastāvdaļa. Uzdevumi ietver kompleksu biomasas izmantošanu, konkurējot ar fosilajiem produktiem un tos pakāpeniski aizvietojot, un jaunu ekonomiski (t. sk. enerģētiski) izdevīgu procesu izstrāde biomasas tiešai konversijai galaproduktā vai sadalīšanai komponentos ar tālāku pārstrādi vērtīgos produktos. Vidēja termiņa virzieni ir: koksnes materiāli energoefektīviem, ekoloģiskiem mājokļiem; produkti un ķīmiskie savienojumi ar augstu pievienoto vērtību, integrējot koksnes pārstrādes tehnoloģijas un racionāli izmantojot visus koksnes komponentus; koksnes un šķiedru resursu pieejamības paplašināšana, attīstot reciklēšanu; biomasas produktu dzīves cikla analīzes aprēķins, produktu vides deklarācijas sagatavošana nozares vajadzībām.

Lignocelulozei kā izejmateriāla izmantošanai fosilo izrakteņu aizstāšanai praktiski ir neierobežotas iespējas, un vienīgais ierobežojums pagaidām ir ražošanas izmaksas.

Institucionāli svarīgākie LVKĶI uzdevumi pašlaik ir cilvēkresursu saglabāšana, zināšanu pārneses nepārtrauktības nodrošināšana, pētniecības infrastruktūras atjaunošana, modernizēšana un darbības nodrošināšana, atpazīstamības veicināšana. To realizēšanai nepieciešama stabila un prognozējama naudas plūsma.

Apzinoties nepieciešamību būtiski paplašināt LVKĶI konkurētspējīgu produktu piedāvājumu nozares uzņēmējiem, institūts kā būtiskāko ierobežojumu nosauc laboratoriju pētniecības rezultātu mērogošanas nodrošināšanu inovatīvu produktu iegūšanas tehnoloģiju atstrādāšanai pilotiekārtu līmenī. Šim nolūkam nepieciešama jauna tehnoloģisko iekārtu angāra celtniecība LVKĶI teritorijā, esošo telpu renovācija un pielāgošana iekārtu kompleksu izvietošanai, to uzturēšana un darbības nodrošināšana. Aprēķini liecina, ka sākotnēji būtu nepieciešami >5 milj. EUR. Latvijas valsts finansējums LVKĶI sastāda ~25% no kopējā, ko galvenokārt veido bāzes finansējums un Valsts pētījumu programma. Pašlaik IZM ar minimālo finansējumu uztur zinātni tikai pie dzīvības, un, nepaliekot finansējuma apjomu, nav iespējams nodrošināt nacionālo industriālās politikas pamatnostādņu realizēšanu attiecībā uz preču ar augstāku pievienoto vērtību, t.sk. nišas produktu, izstrādi ražošanai. IZM pamatā būtu jāfinansē fundamentālie pētījumi, savukārt EM būtu jāfinansē lietišķie pētījumi ar komersantu līdzfinansējumu. Visos – likumdošanas un vadības (ministriju) līmeņos – būtu jāsaprot, ka jaunu pieeju/tehnoloģisko risinājumu pamatā ir dziļa izpratne par pētāmo objektu atbilstoši pasaules zināšanu līmenim un pētniecības tehniskajām iespējām, kas savukārt nav iedomājams bez sistemātiskiem fundamentāliem pētījumiem, kuriem finansējums tiek sistemātiski samazināts.

10. martā

Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas: attīstības metamorfozes

Akadēmiķis *Andris Šternbergs*

Ievads. Nanozinātne un nanotehnoloģijas ir materiālu pētījumi, kur, prasmīgi kontrolējot un manipulējot ar materiālu struktūras elementiem atomu, molekulu un makromolekulu izmēru līmenī, rezultātā iegūst jaunus vielas parametrus, kuri būtiski var atšķirties no struktūras raksturlielumiem lielākās dimensijās un kuri ir pievilcīgi inovatīvu produktu izstrādē.

1. Segnetoelektriķi. Segnetoelektriķi ir vielas, kurās eksistē spontānā polarizācija, bet tās virzienu var mainīt ar ārējā elektriskā lauka palīdzību. Segnetoelektrisko relaksoru kā daudzfunkcionālu materiālu izteiktās dielektriskās, pjezoelektriskās, piroelektriskās, optiskās un elektrooptiskās īpašības dara tos pievilcīgus praktiskiem pielietojumiem. Tomēr to fizikālās dabas, sevišķi komplicētā fāžu pāreju mehānisma, izpratne, sākot no 19. gadsimta septiņdesmitajiem, turpina attīstīties – tagad līdz “polāro nanoapgabaliņu” ideoloģijai. Struktūras sakārtotības un radiācijas defektu ietekme uz

fāžu pāreju dinamiku segnetoelektriskajos relaksoros ir viena no aktualitātēm. “Rīgas skola” sadarbībā ar ASV un Japānas zinātniekiem ieguvusi starptautisku atzinību jaunas funkcionālas segnetokeramikas – caurspīdīgās segnetokeramikas izstrādē. Materiāla iegūšanai tika attīstīta izejvielas nanopulvera ķīmiskās kopizgulsnēšanas metode, kā arī oriģinālas karstās izostatiskās presēšanas metodikas un izbūvētas tehnoloģiskās iekārtas. Pētnieciskajos projektos, saprotams, sevišķi tika akcentēta keramikajam materiālam “jaunieģūto” īpašību (optisko, nelineāri optisko, elektrooptisko, vadāmas gaismas izkliedes, fotorefrakcijas) izpēte, kā arī tika attīstīta virkne oriģinālu pielietojumu un izstrādātas atbilstošas ierīces (lāzera stara modulatori, “Pulsar” sērijas lielas apertūras gaismas modulatori, aizsargbrilles, frekvences pārbīdes modulatori lāzera heterodīna interferometros, lieljaudas lāzeru iekšrezonatora telpas-laika modulācijas matricas, infrasarkanā starojuma modulatori). Nanokristālisku segnetoelektrisko plāno kārtiņu iegūšana (izmantojot sol-gel, lazera ablācijas, magnetronu tehnoloģijas) un to izpēte specifiskiem pielietojumiem ir šodienas prioritāte.

2. Funkcionālie materiāli elektronikai, fotonikai un enerģētikai. LU CFI pētniecības virzieni definēti atbilstoši Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas “Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas” un Eiropas Komisijas atslēgtehnoloģiju jomām: 1) plāno kārtiņu un pārklājumu tehnoloģijas; 2) funkcionālie materiāli elektronikai un fotonikai (informācijas pārraides un uzglabāšanas ierīcēm, fotovoltaikai, gaismas diodēm); 3) nanotehnoloģijas, nanokompozīti un keramika (cietvielu kurināmās šūnas, litija baterijas, materiāli kodolsintēzes reaktoriem); 4) tehnoloģiski nozīmīgu jaunu materiālu un ierīču izstrāde, izmantojot to modeļēšanu atomu līmenī. (Konstruēti neorganisko vien- un daudzdienu nanocauruļu modeļi, izpētīts pretestības pārlēgšanās mehānisms funkcionālos materiālos, paverot iespējas terabitu atmiņas izgatavošanai; materiāla īpašību prognozēšanai izstrādāta jauna skaitliskās simulācijas metode, kas izmanto evolucionāru algoritmu – pieeju, kas limitē dabiskās atlases procesus dzīvā dabā).

3. Ekselence – pētījumu kvalitāte & progresīva infrastruktūra & starptautiska sadarbība. Tuvākajā laika periodā (2015–2020) LU CFI plāno attīstīt CAMART:ISSP Ekselences centru jaunā Eiropas līmenī, realizējot brīvās pieejas (*open-access*) laboratoriju paradigmu Latvijā, kas paredzēta inovatīvo tehnoloģiju pārnesei, pētījumu komercializācijas atbalstam, studentu un augsto tehnoloģiju uzņēmumu darbinieku apmācībai un starptautisko projektu izpildei. Projekta rezultātā LU CFI ietvaros attīstītais CAMART:ISSP Ekselences centrs kļūs par Eiropas līmeņa Baltijas jūras reģiona centru materiālzinātnes un tehnoloģiju attīstības jomā, būtiski paaugstinot Latvijas zinātnes, inovāciju un komercijas konkurētspēju Eiropā un pasaulē. Paredzēts uzlabot Centra pētniecisko infrastruktūru, tai skaitā izveidojot metožu orientētus kompleksus mikroskopijā un spektroskopijā. Paredzēts attīstīt augsta līmeņa starpuniversitāšu izglītības (maģistrantūras un doktorantūras) centru cietvielu fizikā un materiālzinātnēs, aktīvi piedalīties studiju programmu modernizēšanā fizikā, ķīmijā un materiālzinātnēs,

kā arī kvalitatīvi sagatavot studentus un zinātni doktorus darbam uzņēmumos, kuri attīsta produktus ar augstu pievienoto vērtību. FM&NT konferences (LU CFI rīko kopš 2006. g.) – reizē veicina Latvijas materiālzinātnieku starptautisko atpazīstamību un ierosina jaunas starptautiskas sadarbības aktuālu zinātnisku un tehnoloģisku problēmu risināšanai.

Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta sadarbība ar Eiropas Kosmosa aģentūru

LV Koksnes ķīmijas institūta direktors *Dr.sc.ing. Uģis Cābulis*

Tēzes ziņojumam

Latvijas zinātnieku sabiedrībai un uz inovācijām orientētiem uzņēmējiem nācās pārvarēt ērkšķainu ceļu, līdz Latvija kļuva par Eiropas Kosmosa aģentūras (EKA) sadarbības valsti. Pēc ilgām diskusijām un amatpersonu mēģinājumiem atlikt mūsu dalību šajā “augsto tehnoloģiju kopienā”, 2015. gada 30. janvārī Parīzē Latvijas vēstniece Francijā un EKA ģenerāldirektors parakstīja Eiropas Sadarbības Valstu Plāna hartu. Šis dokuments ļauj Latvijas zinātniekiem un ražotājiem justies kā pilntiesīgiem partneriem EKA valstu saimē un piedalīties EKA rīkotos konkursos par tai nepieciešamo kosmosa tehnoloģiju izstrādi un iekārtu ražošanu. Arī LV KĶI ir piedalījies jau notikušajā EKA rīkotajā projektu konkursā un saņēmis pozitīvu vērtējumu par kriogēnās izolācijas izstrādi jaunākās paaudzes Eiropas kosmiskajām nesējraķeetēm. Mūsu potenciālais piensums tika augsti novērtēts arī balstoties uz institūta Polimēru laboratorijas ilggadējo pieredzi, strādājot kriogēnās izolācijas materiālu izstrādē gan padomju kosmosa programmā, gan pēdējo 10 gadu sadarbībā ar vācu kompāniju *Airbus DS* (agrāk *Astrium*). 20. gs. 70.–80. gados institūta zinātnieki strādāja pie padomju kosmiskā kompleksa *Buran-Energia* sašķidrinātā ūdeņraža un sašķidrinātā skābekļa tvertnes izolācijas, ar institūtā izstrādāto materiālu kuģis vienreiz veiksmīgi lidoja kosmosā. 2000. gados mēs sadarbībā ar firmu *Astrium GmbH* atgriezāmies pie līdzīgu tehnoloģiju izstrādes, bet šoreiz jau Eiropas nesējraķeetēm *Ariane*. Ir paties prieks, ka LV KĶI Polimēru laboratorijas vairāku paaudžu pētnieku darbs ir novērtēts un atzīts, ka tas ir nepieciešams Eiropas zinātnes un jo sevišķi Eiropai nepieciešamo kosmosa tehnoloģiju tālākvirzībai.

28. aprīlī

RTU Neorganiskās ķīmijas institūta zinātniskā darbība un konsolidācija

Akadēmiķis Jānis Grabis

Šinī priekšsvētku atmosfērā negribētos runāt par institūta problēmām, bet nāksies. Institūta kolektīvs ir novecojis, un tā darbība ir samazinājusies. Neorganiskās ķīmijas

institūta darbības mērķis ir, balstoties uz ilgstošu pieredzi un sadarbību ar partneriem, izveidot modernas, ekonomiski efektīvas un videi draudzīgas daudzfunkcionālas nanodaļiņu un to pārstrādes tehnoloģijas, veicināt to lietojumu sfēru optimizāciju un komercializāciju.

Galvenie uzdevumi

1. Daudzkomponentu oksīdu, nitrīdu, karbonitrīdu, borīdu plazmas un ķīmiskās sintēzes metodes funkcionālu, katalizatoru, fotokatalizatoru, augsttemperatūras, lielas cieftības konstruktīvo materiālu izveidei.

2. Polimēru un materiālu modificēšanas tehnoloģijas ar nanodaļiņām.

3. Nanostrukturētu keramisko materiālu un kermetu materiālu izstrāde, izmantojot ātrās saķepināšanas metodes – dzirkstsizlādes plazmas saķepināšana (SPS), mikroviļņu karsēšana un karstā presēšana.

4. Nanodaļiņu un nanostrukturēto materiālu īpašības un lietojums.

5. Tehnoloģiju pārneses veicināšana.

Pētījumu programmas materiālzinātnē visā pasaulē ir virzītas uz jaunu materiālu izstrādi vai esošo materiālu modificēšanu, lai nodrošinātu to fizikālo, ķīmisko, mehānisko parametru būtisku uzlabojumu un ilgmūžību.

Mērķa sasniegšana ir saistīta ar :

1) plašu nanodaļiņu un nanostrukturētu daudzkomponentu materiālu izveidi, kombinējot atsevišķu komponentu teicamās īpašības;

2) jaunu efektīvu ekonomiski pamatotu un videi draudzīgu tehnoloģisko procesu izstrādi.

Institūts piedalās 7 projektos:

1. LZP projekts nr. 327/2012 “Bora savienojumus saturošu nanodaļiņu un nanokompozītu sintēze plazmā un to pārstrāde materiālos dzirkstsizlādes procesā” 2013.–2016.

2. Valsts pētījumu programmas materiālzinātnē “IMIS2” sadaļa 2.3. “Nanomateriāli un nanotehnoloģijas” 2014.–2017.

3. LZP sadarbības projekts nr. 666-2014 3. apakšprojekts “Litija interkalācijas materiālu un cieto elektrolītu sintēze un izpēte” 2014.–2017.

4. Latvijas – Lietuvas – Taivānas sadarbības projekts.

5. “COST Action” FA0904.

6. VNCP ERAF projekts infrastruktūras attīstīšanai nr. 2011/0041/004.

7. RTU ERAF projekts “Mullīta-cirkonija keramikas izstrāde, pielietojot netradicionālās saķepināšanas paņēmienus” 2014.–2015.

Pašreizējās aktivitātes

1. Plazmas ķīmiskā supracietu nanodaļiņu izstrāde, to pārstrāde nanostrukturētos materiālos, tai skaitā ar reaktīvo saķepināšanu.
2. Nanodaļiņu ķīmiskās sintēzes metodes katalizatoru, fotokatalizatoru, luminiscento materiālu izveidei.
3. Modificēta uz fosfātiem bāzētu cieto elektrolītu sintēze.
4. Metālu izdalīšana no rūpnieciskiem šķīdumiem.

Tiek attīstītas supracietu augsttemperatūras materiālu, supracietu konstruktīvo materiālu, fotokatalizatoru, katalizatoru, ferītu nanodaļiņu un materiālu ieguves metodes. Tiek attīstītas nanodaļiņu ķīmiskās sintēzes metodes katalizatoru, fotokatalizatoru, luminiscento materiālu izveidei. Attīstītas metodes savienojumu un keramikas izstrādei ar lielu Li jonu vadītspēju; granulētu sīkdispersu kompozīcijas pulveru iegūšanai uz hidroksilapatīta un plazmā sintezētu oksīdu nanopulveru bāzes. Izveidoti modificēti hidroksilapatīta materiāli un cietie elektrolīti

HAP-ZrO₂-CeO₂; HAP/Sr, Mg, Mn, Si; Li₂O-Fe₂O₃-P₂O₅; Li₂O-Sc-Y-Zr-P₂O₅

Ir izdevies saglabāt divus mazos uzņēmumus, kas nodarbojas ar plazmoķīmisko sintēzi, bet to ražošanas apjomi ir samazinājušies, jo konkurence pieaug.

Tālāk par institūta konsolidāciju RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē. Nezinu, no kurienes radusies ideja par to, ka tiekam iesaistīti RTU struktūrā, uzzināju nejausi. Ir arī zināmas priekšrocības – nebūs jātaisa remonts Salaspils ēkā. Ķīpsalā šobrīd, izņemot koplietošanas telpas, nekā nav, bet varētu notikt kadru atjaunināšana (jo daudzi no vecajiem darbiniekiem uz Rīgu no Salaspils strādāt nebrauks) un varēs piesaistīt studentus. Risku ir vairāk – nepiemērotas telpas plazmas sintēzes un saķepināšanas procesiem, telpas būs jāpielāgo, un tas ne vienmēr izdosies, mūsu iekārtām jaudas ir vairākos simtos kW, Ķīpsalā tādas jaudas pagaidām nav pieejamas. Īsi pārvietošanas termiņi, pārtraukums zinātniskajā darbībā. Turklāt nauda joprojām nav parādījusies. Kas notiks ar Salaspils telpām, vai IZM gribēs tās pārņemt? Reformas tiek izsludinātas, pirms tās tiek pārdomātas. Līdz šim strādāt varējām, neskatoties uz neregulāro un mazo finansējumu, ja tikai tik daudz laika neaizņemtu birokrācija!

13. oktobrī

Morfoloģija kā ikdienas zinātniskā un akadēmiskā darba pamats

LZA korespondētājlocekle *Māra Pilmane*

Mākslas un zinātnes saskarsmes punkts ir metode.

Bulvjē

Atnākot uz Rīgas Medicīnas institūtu (tagadējo Rīgas Stradiņa universitāti, RSU) mans mērķis bija kļūt par ārsti. Šo tēzi sev atgādinu šad un tad, kad liktenis mani jau labu laiku kā atvedis uz RSU Anatomijas un antropoloģijas institūtu, kuru vadu un kur strādāju katedras vadītāja un profesora amatā. Zinātnisko darbu sāku strādāt II kursā, bet 1993. un 1997. gadā pulmonoloģijas jomā aizstāvēju zinātņu doktora un habilitētā doktora disertācijas, kurās ar morfoloģijas metodi pētīju plaušu audu pārmaiņas ieilgušu un hronisku elpceļu sasilšanu gadījumos. Tanī pat 1997. gadā kļuvi par LZA korespondētājlocekli, tādēļ patiesībā viss tālākkrastītais attiecināms uz laikosmu pēc tam. Tātad kopš tā laika vadīti 6 vietējie (LZP un IZM, VPP) projekti, esmu strādājusi kā vadošais pētnieks 14 citu vietējo projektu sadaļās; līdzdarbojies 19 citos LZP un IZM projektos. Vadīti arī 2 starptautiskie projekti un 3 tādu sadaļas. Izpētes jomas aptvērušas nopietnu sadarbību ar valsts lielākajām klīnikām un zinātniskajiem centriem, un bijušas vēltītas dažādu audu faktoru izpētei iedzimtu anomāliju (sejas šķeltnu, barības vada atrēziju, ankioložu u.c.) gadījumiem, neirozinātnes un biomateriālu jomai, veterinārās medicīnas aktuāliem jautājumiem un tādiem dermatoloģijā un zobārstniecībā, kā arī eksperimentāliem pētījumiem un antropoloģijai. Zinātniskā sadarbība veiksmīgi realizēta projektos, kas bijuši kopīgi ar Tartu Universitāti, Kauņas Medicīnas akadēmiju, Dikles un Upsalas universitātēm.

Tieši zinātniskā audu izpēte izrādījusies pamatā morfoloģiskajiem audu izpētes diagnostiskajiem algoritmiem, kas pielietoti, strādājot neauglības ārstēšanas jomā kā Eiropas AVA *clinic* Latvijas filiāles konsultantei un ilgstoši kā BOVAS Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas Patoloģijas biroja histoloģijas konsultantei.

Interesantākie projekti (un atklājumi), kas devuši konkrētu labumu augstākminētajā ikdienas praksē, saistījušies ar pulmonoloģijas, infertilitātes, iedzimtu anomāliju un daļēji biomateriālu jomu.

Kopējais publikāciju skaits 753, no tām 5 monogrāfijas (2 grāmatām esmu autore, bet 3 – grāmatu daļu autore). Publicēti 202 raksti pēc LZP atzīto recenzējamo zinātnisko izdevumu saraksta, no kuriem 33 raksti ir *Medline Pub Med* datubāzē, bet kopā 46 minēti *Scopus* datubāzē; ir raksti arī veterinārās medicīnas datubāzēs, *Biomed* un *IVIS* datubāzēs. 161 raksts ir starptautisko un/vai universitāšu rakstu krājumos. Papildus ir arī 327 starptautisko un 190 vietējo zinātnisko konferenču tēzes, kā arī regulāras prezentācijas zinātniskajās konferencēs.

Man pašsaprotami vienmēr licies, ka galvenās zinātniskās tēzes vienmēr ir jāaizvada līdz cilvēkiem, vienalga, vai tie būtu ārsti vai citu specialitāšu pārstāvji. Tādēļ 29 raksti publicēti Latvijas ārstu populārzinātniskos žurnālos; bijušas diskusijas par zinātniskām tēmām “cilvēkam saprotamā valodā” TV raidījumos “Šeit un tagad”, radio raidījumos (visbiežāk “Ko nezinām par zināmo?”), rediģēti “Ilustrētās Zinātnes” u.c. žurnālu raksti, sniegtas intervijas preseī...

Mīlu doktorantus un ābeles, un manā dārzā 22 ir iestādītas pēdējo 12 gadu laikā, kas atbilst to doktorantu skaitam, kurus šajā laika periodā esmu aizvadījis līdz doktora zinātniskajam grādam. Vislielākais prieks, ka no šiem cilvēkiem 1 jau kļuvis par profesoru, 1 – par asociēto profesoru, 11 ir docenti, 4 pētnieki, bet 3 ir centru/klīniku/slimnīcu vadītāji. Tas nozīmē, ka darbs zinātnē arī pēc grāda iegūšanas šiem cilvēkiem turpinās, bet man – turpinās lepnums, ka esmu viņus vadījis...

Lielu, klusu prieku rada jaunu izaicinājumu pārvarēšana, kas man saistījusies ar zinātnisko konferenču organizēšanu. Īpaši citu starpā atzīmējama Eiropas Neuropeptīdu kluba zinātniskā konference 2005. gadā, tāpat man, Rīgai un RSU ir loma Baltijas Morfologu zinātnisko konferenču rīkošanas atjaunošanā un organizēšanā katru otro gadu, un neatkarības laikā tādas jau bijušas 8. Regulāri morfologu sēdes noris pasaules Latviešu ārstu kongresos, pati jau daudzus gadus vadu Klīniski integrētās morfoloģijas asociāciju un tās sēdes, kas ir nenovērtējama “kalve” jauno doktorantu darba rezultātu interpretācijā un analizē. Īpaši atzīmējama arī regulārā RSU studentu morfoloģisko zinātņu konferenču rīkošana, kas nozīmīga jauno kadru audzināšanā, un tādas pēc skaita jau notikušas 20!

Par zinātniskā darba aktivitātēm un padarīto saņemtas arī 15 dažādas balvas un goda raksti, starp tām vistuvākās – Zemkopības un vides ministrijas konkursa “Sējējs” atzinības balva, J. Prīmaņa balva, RSU Atzinības raksts un, ļoti jau mīļās, visas studentu atzinības/oficiālas pateicības par viņu kā jauno zinātnes kadru audzināšanu...

Akadēmiskajā laukā morfoloģijas jomā minētās grāmatas rakstītas kopā ne tikai ar Latvijas, bet arī ar ārvalstu speciālistiem, bet daudzskaitlīgās mācību programmas, kuras izveidotas un tiek vadītas, aptver medicīnas un RTU studentus, rezidentus un doktorantus.

Lepojos ar izveidoto RSU Anatomijas un antropoloģijas institūta morfoloģijas laboratoriju un anatomisko un embrioloģisko preparātu ekspozīciju. Pirmajā zinātniskos darbus izstrādājuši ne tikai studenti, rezidenti, bakalauri un maģistri (kopā manā vadībā 46, bieži ieņemot godalgotas vietas dažādos konkursos), bet izstrādātas arī 3 ārvalstu doktora disertācijas (1 disertante no Zviedrijas, 2 – no Lietuvas). Savukārt, izveidotā institūta Muzeja ekspozīcija, kuras pamatā ir prof. P. Stradiņa, prof. A. Ameļina, dažādu slimnīcu savāktie interesantākie eksponāti un jaunizveidotā embriju eksponātu kolekcija, ir nerimstošs vidusskolēnu un citu interesentu uzmanības objekts, kur vienmēr kopā ar kolēģiem jaunajiem skaidrojam nāves un dzīvības likumsakarības. Apmeklētāju skaits mūsu muzejā sasniedz pat 1000 cilvēku gadā. Zinātnieku naktis ir īpaši notikumi, kad

Anatomikumu dažās stundās “gāž apkārt” nepārtraukta interesentu plūsma un rinda stiepjas līdz pat tramvaja sliedēm...

Visbeidzot, pat ja tas viss nebūtu padarīts, tad, manuprāt, vissvarīgākais tautas Mūžībai veikums, kuram esmu pielikusi plecu, ir Pateicības dievkalpojumu organizēšana 2002. un 2012. gadā tiem, kas sevi ziedojuši mācību un zinātnes nolūkiem, jebšu tikai tad, ja spējam pateikt paldies tiem, kas sevi ziedojuši pilnībā citu cilvēku labā, varam sākt aptvert pasaules lielākās greznības – žēlsirdības – dziļumu!

Neviens cilvēks nedzīvo izolēti, un šis laiks ir komandu laiks. Tādēļ nekad pilnībā nevarēšu vārdos, domās un sirdī beigt pateikties savai augstskolai, kolēģiem, studentiem un tām ārzemju augstskolām un cilvēkiem, kas manu mūžu darījuši skaistu, interesantu un atļāvuši kādu laiku iet kopā!

Strukturālā bioloģija un tās pielietojumi jaunu vakcīnu un zāļu izstrādē

LZA korespondētājloceklis *Kaspars Tārs*

Strukturālā bioloģija ir molekulārās bioloģijas un bioķīmijas novirziens, kurš pēta bioloģisko makromolekulu – parasti proteīnu, dažkārt arī nukleīnskābju – trīsdimensionālās struktūras. Bioloģisko makromolekulu funkcionalitāte ir kritiski atkarīga no pareizi izveidotas telpiskās struktūras, tādējādi ar strukturbioloģijas palīdzību var iegūt informāciju par bioķīmisko procesu norises molekulārajiem mehānismiem. Iegūtās zināšanas ir iespējams pielietot izpētīto molekulu funkcionalitātes izmainīšanā, tajā skaitā jaunu vakcīnu un zāļu radīšanā.

Šobrīd trīs galvenās metodes, ar kurām var izpētīt molekulu struktūru, ir kristalogrāfija jeb rentgenstruktūranālize, kodolmagnētiskā rezonanse un krio elektronu mikroskopija (Cryo-EM). Katrai metodei ir savas priekšrocības un trūkumi, bet aptuveni 90% no 112 000 zināmo makromolekulu struktūrām ir izpētītas ar rentgenstruktūranālizes palīdzību.

Kaspars Tārs vadītajā Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centra (LBMC) strukturālās bioloģijas grupā ar rentgenstruktūranālizes palīdzību tiek pētīti vienpavediena RNS fāgi un to vīrusveidīgās daļiņas, kā arī farmakoloģiski nozīmīgi enzīmi.

Vienpavediena RNS fāgi ir vieni no visvienkāršākajiem zināmajiem vīrusiem, kuri tiek izmantoti kā vienkārši modeļi dažādu problēmu risināšanai molekulārajā bioloģijā un pēdējā laikā – arī jaunu vakcīnu radīšanā. LBMC strukturālās bioloģijas grupa ir devusi nozīmīgu ieguldījumu RNS fāgu izpētē, kopumā publicējot 21 rakstu starptautiskos, recenzētos izdevumos. Nesen noskaidrotas molekulārās mijiedarbības, ar kuru palīdzību fāgs Qbeta specifiski atpazīst savu genomu. Tikko noskaidrotā bakteriofāga AP205 struktūra ir radījusi teorētisko pamatu AP205 vīrusveidīgo daļiņu izmantošanai jaunu

vakcīnu prototipu konstruēšanai, tajā skaitā nesen uzsāktā FP7 projekta “Flutcore” ietvaros, kura mērķis ir radīt universālas pretgripas vakcīnas prototipu.

LBMC strukturālās bioloģijas grupa sadarbībā ar Organiskās sintēzes institūta pētniekiem veic arī farmakoloģiski nozīmīgu enzīmu strukturālos pētījumus. Tā, piemēram, ogļskābes anhidrāze IX (CAIX) tiek pārproducēta dažādos audzējos, bet tikpat kā nav sastopama organisma normālajās šūnās. CAIX ir definēts kā pretvēža terapijas mērķis, tādējādi ir liela interese par CAIX specifiskiem inhibitoriem. CAIX specifisko inhibitoru izstrādi lielā mērā līdz šim kavēja grūtības enzīma producēšanā un kristalizēšanā. LBMC strukturālās bioloģijas grupa ir tikko izstrādājusi efektīvu CAIX producēšanas un kristalizēšanas sistēmu, kas veicinās CAIX specifisku inhibitoru izstrādi Latvijā un citur pasaulē.

Strukturālās bioloģijas grupas nākotnes plānos ietilpst padziļināta RNS fāgu strukturālā izpēte, kā arī fāgu vīrusveidīgo daļiņu pielietojums jaunu vakcīnu kandidātu izstrādē. LBMC ir nepieciešams izveidot BSLII un BSLIII biodrošības līmeņu laboratorijas vakcīnu pārbaudei dzīvnieku modeļos.

Ilgtermiņā LBMC grupai būtu nepieciešams ieviest Cryo-EM ka galveno makromolekulu struktūru noteikšanas metodi. Pēdējā laikā ar Cryo-EM pasaules vadošajās laboratorijā ir izdevies iegūt tikpat augstas izšķirtspējas struktūras, kā ar rentgenstruktūranalīzes palīdzību. Ņemot vērā apstākli, ka Cryo-EM nav nepieciešami kristāli, struktūru var noteikt praktiski jebkurai makromolekulai. Tādējādi tuvākās desmitgades laikā Cryo-EM var kļūt par galveno strukturālās bioloģijas metodi.

Visbeidzot, LBMC pētnieki turpinās darbu arī farmakoloģiski nozīmīgu enzīmu strukturālajā izpētē, bet efektīvākai darbībai būtu nepieciešams izveidot rentgenstruktūranalīzes servisa grupu un nodalīt to no pārējām zinātniskajām aktivitātēm.

Kompozītie materiāli būvniecībā. Mehānika, tehnoloģijas un modelēšana

LZA korespondētājloceklis *Andrejs Krasņikovs*

Tēzes ziņojumam

Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājloceklis, Latvijas Nacionālās mehānikas komitejas priekšsēdētājs, Rīgas Tehniskās universitātes profesors, *Dr.sc.ing.*, Betona mehānikas laboratorijas vadītājs, RTU promocijas padomes P-03 vadītājs. 2015. gadā LZA saņēmis F. Candra balvu par sasniegumiem mehānikā. Dzimis 27. 07. 1956. Ar izcilību 1978. gadā pabeidza Latvijas Valsts universitātes Fizikas un matemātikas fakultāti. Pēc universitātes beigšanas strādāja Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Polimēru mehānikas institūtā LZA akad. V. Tamuža vadītajā laboratorijā. 1986. gadā ieguva fizikas un matemātikas kandidāta grādu, aizstāvot disertāciju “Mehāniski noslogoto polimēro

un kompozītu materiālu iekšējo bojājumu kinētikas varbūtības modeļi” PSRS Zinātņu akadēmijas Hidrodinamikas institūtā (Novosibirska). No 1987. gadā strādāja Rīgas Tehniskajā universitātē, Materiālu pretestības katedrā (vēlāk Mehānikas institūtā) par lektoru, docentu, asociēto profesoru. 2006. gadā ievēlēts par RTU Mehānikas institūta profesoru, kopš 2000. gada vada Betona mehānikas laboratoriju. 1992. gadā ieguvis inženierzinātņu doktora grādu. 185 zinātniskās publikācijas, 25 Latvijas izgudrojumu patenti, viena ārzenju patenta un 3 mācību grāmatu līdzautors. Hirša indekss 7.

Veica pētījumus Apvienotās Karalistes (*Swansea University*, Wales, UK), Zviedrijas (*Lulea Technical university*, *SICOMP (Swedish Institut Of Composites)*), ASV (*Georgia Institute of Technology*, *Virginia Technical University and Polytechnic Institute*), Dānijas (*Riso National Laboratory*) un Lietuvas (Termoizolācijas institūts, *Vilnius Gediminas Technical University*) zinātniskos centros.

No 2007. līdz 2015. gadam ir vadījis RTU 25 bakalauru un 18 maģistru diplomdarbu zinātniskos pētījumus. Vadīja divu maģistru (*Riso National Laboratory*, Dānija) un divu doktoru (*Lulea Technical university*, Zviedrija) zinātniskos darbus ārzemēs. Vadīja un vada 14 RTU doktoru zinātniskos darbus. Oponēja četras doktora disertācijas ārzemēs. Ir bijis vairāku starptautisko konferenču organizācijas komiteju loceklis, ir viens no ikgadējās starptautiskās zinātniski praktiskās Latvijas Betona savienības konferences organizētājiem (katru gadu kopš 2000. gada). Latvijas Zinātnieku savienības, ASME (Amerikas inženieru mehāniķu sabiedrības), EIROMECH (Eiropas mehāniķu apvienības), ESCM (Eiropas kompozīto materiālu speciālistu apvienības), Latvijas Izgudrotāju biedrības un Latvijas Materiālzinātnieku savienības biedrs. Latvijas Betona savienības valdes loceklis. No 2007. līdz 2015. gadam piecu starptautisko un 10 reģionālo projektu vadītājs un izpildītājs, piesaistot RTU 1,47 miljonus eiro. Materiālu, konstrukciju, betonu, fibrobetonu, kompozīto materiālu mehānikas speciālists. Izveidoja Latvijā fibrobetona tehnoloģiskās mehānikas zinātnisko skolu. Pētījumi aptver visus fibrobetona izgatavošanas posmus: materiāla projektēšanu, iekļāšanas reoloģijas eksperimentālo un skaitlisko izpēti, tā stiprības un nestspējas mehānikas modelēšanu un eksperimentālo izpēti. Šajā virzienā ir izstrādātas vairāk par simts publikācijām, aizstāvētas piecas doktora disertācijas, saņemti daudzi patenti par izgudrojumiem. Daudzu inovatīvo tehnoloģisko risinājumu autors.

Rauga izmantošana biotehnoloģijās: “netradicionālas pieejas”

LZA korespondētājloceklis *Aleksandrs Rapoport*s

Aleksandrs Rapoport s dzimis 1946. gadā Rīgā, 1969. gadā pabeidzis Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāti un iestājies aspirantūrā LZA A. Kirhenšteina Mikrobioloģijas institūtā, no kura tika nosūtīts izstrādāt disertācijas darbu uz PSRS

ZA Molekulāras bioloģijas institūtu un Mikrobioloģijas institūtu Maskavā. Bioloģijas zinātņu kandidāta grādu saņēmis, aizstāvot disertāciju LZA Padomē Rīgā 1974. gadā, bet 1988. gadā PSRS ZA Mikrobioloģijas institūtā aizstāvējis bioloģijas zinātņu doktora disertāciju. 1992. gadā LZP piešķīra A. Rapoportam habilitētā bioloģijas doktora grādu. 1993. gadā viņš tika ievēlēts par LZA korespondētājlocekli.

A. Rapoporta zinātniskā grupa strādā mikroorganismu citoloģijas, fizioloģijas, bioķīmijas un biotehnoloģijas virzienā, kā galveno modeļorganismu izmantojot raugu. Viena no A. Rapoporta laboratorijas pamattēmām ir saistīta ar anabiozes pētījumiem. Anabioze – tā ir “apstādināta” dzīvība, kad dzīviem organismiem metabolisms ir atgrieziniski apturēts; šādā stāvoklī tie var atrasties neierobežoti ilgu laiku un pēc tā tiem atkal var atjaunoties aktīvie dzīvības procesi. Anabioze – tā ir dzīvās dabas parādība, kuras izziņāšana zinātnieku – dabaspētnieku prātus vilina jau vairāk par trim gadsimtiem un kura arī vēl šodien slēpj sevī ne mazumu mīklu. Latvijas zinātnieki neapšaubāmi ir pasaules līderi raugu anabiozes pētījumos.

Pašreiz kā tradicionālas raugu izmantošanas nozares var minēt maizes cepšanu, vīnrūpniecību, alus ražošanu un arī spirta iegūvi. Šiem mērķiem izmanto kā natīvos, tā arī aktīvus žāvētos raugus. Līdzās tam natīvos raugus izmanto hidrolizātu un autolizātu ražošanā (tajā skaitā kā garšīgas piedevas), arī dažu fermentu (piemēram, invertāzes un laktāzes) ražošanā. “Atstrādātie” (piemēram, pēc alus ražošanas) raugi tiek izmantoti dzīvnieku lopbarības ražošanai.

Latvijas zinātnieku pētījumi liecina, ka tieši likumsakarības, kuras novēroja, pētot raugu pārejas mehānismus anhidrobiozes stāvoklī, paver jaunas “netradicionālas” iespējas to pielietošanai mūsdienu biotehnoloģijā. Izrādījās, ka, par pamatu izmantojot atūdeņotus raugus, var veidot jaunus biofiltrus apkārtējās vides attīrīšanai no piesārņojuma, ieskaitot pat tādus kā cilvēkam un dzīvniekiem bīstamos – smagos metālus. Ir ļoti svarīgi, lai šie jaunie biofiltri darbotos efektīvi pat notekūdenī tad, ja šo smago metālu koncentrācija ir neliela, jo šodien pieejamā notekūdeņu attīrīšanas tehnoloģija šādos gadījumos ir neefektīva. Ir izstrādāts principiāli jauns, ieskaitot žāvēšanas procesu, mikroorganismu imobilizācijas paņēmieni, izmantojot lētu nesēju virsmas, kas ir pat rūpnieciskās ražošanas atlikums. Šī metode apvienoja šodien esošos sasniegumus mikroorganismu imobilizācijā, izvairoties no nepilnībām (no vienas puses, preparātu nestabilitāte un, no otras, – dārgas izmaksas). Ir izstrādātas metodes, kā paaugstināt raugu izturību žāvēšanas procesā, pat tādu, kurus nebija iespējams žāvēt, jo šūnas gāja bojā 100% gadījumu. Pie šādiem raugiem pieder pārtikas rūpniecības biotehnoloģiskos procesos nepieciešamie anaerobie raugi, kā arī ar gēnu inženierijas metodi iegūtie raugu celmi, kuru izmantošana dotu iespēju ražot jaunus biomedicīniskus preparātus. Šis imobilizācijas paņēmieni ir nozīmīgs arī, lai paaugstinātu ekonomisko efektivitāti bioetnola mikrobioloģiskajā ražošanā no dažādiem celulozi saturošiem lauksaimniecības un kokrūpniecības atkritumiem.

Parādīta iespēja, izmantojot stresa iedarbību, kas saistīta ar atūdeņošanu, kā paaugstināt mikrobiālo biopreparātu aktivitāti, kas savukārt virzīta uz to, lai efektīvi kāpinātu lauksaimnieciskoražošanu (augšanas stimulatori, biopesticīdi). Izdevās izstrādāt jaunu testa sistēmu, ar kuras palīdzību ātri un efektīvi novērtēt dažādu savienojumu, gan dabīgo, gan mākslīgi izveidoto, iedarbību uz dzīvajiem organismiem.

Visi šie piemēri parāda jaunas interesantas iespējas biotehnoloģijā, kas var tikt atklātas/ pētot dažādu stresu ietekmi uz raugu šūnām.

Aleksandrs Rapoportis ir 212 zinātnisko publikāciju autors, ieskaitot 5 grāmatas (kā autors un līdzautors) latviešu, angļu un krievu valodā, 5 patentus un 80 rakstus starptautiski citējamus izdevumos. A. Rapoportas vadībā ir izstrādāti un aizstāvēti vairāki bakalaura darbi, ap 30 maģistra darbu (šogad viņa vadībā izstrādāto maģistra darbu ļoti sekmīgi aizstāvēja Itālijā arī studente no Itālijas Perudžas Universitātes) un 4 doktora disertācijas. Arī nākamgad tiek plānota 1 disertācijas aizstāvēšana. A. Rapoportis ir daudzu starptautisku mikrobioloģijas un biotehnoloģijas žurnālu redkolēģiju loceklis. Viņš ir Latvijas pārstāvis Eiropas Mikrobioloģijas biedrības federācijā (FEMS) un Starptautiskajā Raugu komisijā (ICY), kā arī Amerikas Mikrobioloģijas biedrības vēstnieks Latvijā (*ASM Ambassador for Latvia*).

27. oktobrī

Novitātes 17. un 18. gadsimta literatūrpētniecībā

LZA korespondētājlocekle *Māra Grudule*

17. – 18. gadsimta latviešu literatūras vēsture ir galvenokārt tulkojumu, salīdzinoši mazāk – oriģinālu radīšanas vēsture. Tās izpēte pārsvarā ir bijusi saistīta ar latviešu rakstu valodas attīstību, kā arī galveno notikumu, faktu precizēšanu un interpretāciju, ieskicējot laikmeta metus – Mancelis–Fīrekers–Gliks–Stenders. Salīdzinoši mazāka uzmanība pievērsta tulkojumu un oriģināla salīdzinājumam. Tomēr tieši šis aspekts norāda uz saikni ar Eiropas kultūru, un tas ļauj pirmos šķietami vecos, senā, pat svešādā latviešu valodā publicētos tekstus ieraudzīt kā vēlās renesanses, klasicisma, baroka vai apgaismības kultūras lieciniekus. Tam spilgts apliecinājums ir 1621. gadā Braņevo (toreiz *Braunsberga*) publicētā pirmā latviešu katoļu dziesmu grāmata “Geistliche Catholische Gesänge / von guthertzigen Christen / auß de Lateinischen/ Teutschen / vnd Polnischen Psalmen / vnd Kirchengesängen in Unteutsche sprach gebracht. Jetzt aber mit vielen schönen Liedern vermehret vnd in Druck verfertigt Durch Societet IESV” (“Garīgas katoļu dziesmas / labsirdīgu kristiešu pārceltas no latīņu, vācu un poļu psalmiem / un baznīcas dziedājumiem nevācu valodā. Bet tagad ar daudzām jaukām dziesmām papildinātas un Jēzus biedrības sagatavotas izdošanai”). Tās teksti pārliecinoši apliecina latviešu dziesmu piederību 16. gadsimta beigū un 17. gadsimta pirmās puses Eiropas

renesances un agrīnā baroka kultūrai, kā arī ļauj izvirzīt hipotēzi par latviešu līdždalību kristīgajā kultūrā jau pirms reformācijas un norāda uz saikni ar latviešu kultūru, palīdzot ārdīt vai vismaz citām acīm paskatīties uz vienu otru pieņēmumu un nostiprinājušos stereotipu.

Pētniecības virzieni un to atspoguļojums galvenajās publikācijās:

latviešu 16.–18. gs. literatūra – kontekstu un pamatteksu izziņa; literatūra kā vēsturisko notikumu spogulis – vācvalodīgās Eiropas, t.s. Baltijas vāciešu, poļu un zviedru literatūras tulkojumi latviešu valodā.

Mach dich auf und werde licht – Celies nu, topi gaišs” – Zu Leben und Werk von Ernst Glück (1654–1705) Akten der Tagung anlässlich seines 300. Todestages vom 10. bis 13. Mai 2005 in Halle (Saale). Schiller Ch., Grudule M. [Hrsg.]. Halle: Harrassowitz, 2010.

The Dawn of Latvian Poetics (1697) and its Resonance in the 19th Century Literature. *(Re)Contextualizing Literary and Cultural History. The Representation of the Past in Literary and Material Culture.* 77. Acta Universitatis Stockholmiensis Stockholmer Germanistische Forschungen. Stockholm 2013, p.149–169.

Volksaufklärung in Lettland. In: *Die Entdeckung von Volk, Erziehung und Ökonomie im europäischen Netzwerk der Aufklärung.* Hrsg. H. Schmitt, H. Böning, W. Greiling, R. Siegert. Bremen: edition lumière, 2011, S. 137–157.

Die Gelegenheitsdichtung in lettischer Sprache im 17. Jahrhundert. In: *Paul Fleming und das literarische Feld der Stadt Tallinn in der frühen Neuzeit. Studien zum Sprach-, Literatur- und Kulturkontakt einer Region.* Hrsg. Mari Tarvas. Würzburg: Verlag Königshausen & Neumann GmbH, 2011, S. 127–142.

Baltijas vācu literatūra no pirmsākumiem līdz 20. gs. otrajai pusei.

Vācbaltiešu literatūra (1890–1939) . Grām.: B. Kalnačs, I. Daukste-Silasproģe, M. Grudule, Z. Gūtmane, J. Vērdiņa. *Vācu literatūra un Latvija. 1890–1945.* Rīga: Zinātne, 2005, 411. –556. lpp.

Rūdolfis Blaumanis Baltijas vācu preses spoguļi. Grām.: *Rūdolfis Blaumanis: teksts un konteksts.* Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2013, 237. –253. lpp.

Vācbaltieši Latvijas un latviešu kultūras vēsturē. Grām.: *Latvieši un Latvija. IV sēj. Latvijas izglītība, kultūra un zinātne.* Red. J. Stradiņš, V. Hausmanis u.c. Rīga: LZA, 2013, 207. –231. lpp.

“..sie empfinden nur, dass sie leben. “. – Der Lette in deutschbaltischer Prosa um die Wende vom 19. zum 20. Jahrhundert. In: *Deutschsprachige Literatur im Baltikum und in Sankt Petersburg.* Berlin: Dincker&Humboldt, 2010, S. 107–127.

Starpmolekulārā mijiedarbība - manus pētījumus vienojošais fenomens

LZA korespondētājloceklis *Mārtiņš Rutkis*

Molekulu savstarpējā (starpmolekulārā) mijiedarbība ir process, kurā blakus esošas daļiņas (atomi, molekulas, joni) savstarpēji pievelkas vai atgrūžas, bet neveido ķīmiskās saites. Starpmolekulāro mijiedarbību spēki ir ievērojami vājāki par iekšmolekulāriem spēkiem, kuri veido un satur kopā molekulas. Neskatoties uz to, starpmolekulārā mijiedarbība nosaka ļoti daudzus procesus un parādības. Kā nozīmīgākos piemērus varētu minēt DNS dubultspirāles un olbaltumvielu telpiskās struktūras veidošanos, arī daudzu praksē izmantoto materiālu īpašības nosaka starpmolekulārā mijiedarbība. Mūsdienu materiālzinātne nav iedomājama bez šo mijiedarbību pētījumiem. Pēdējā laikā starpmolekulāriem spēkiem īpaša uzmanība tiek veltīta kā līdzeklim, lai veidotu pašorganizējošas struktūras, tādējādi iegūstot materiālus ar vēlamajām īpašībām vai pat ierīces. Šādas augšupejošas (*bottom-up*) pieejas iespējas mums spīdoši demonstrē pati daba – nukleīnskābju bāzu starpmolekulārā mijiedarbībā (DNS) balstīta augšupejoša pašorganizācija noved līdz ļoti komplicētas “ierīces” – cilvēka izveidei.

Savdabīga pētniecības “pašorganizācija” novedusi pie tā, ka manos pētījumos un to objektos starpmolekulārā mijiedarbība spēlējusi nozīmīgu lomu. Būdams students, darbību pētniecības laukā sāku 1978. gadā PSRS ZA Praktiskās bioķīmijas pētniecības institūtā (Olainē) kā inženieris Hromatogrāfijas laboratorijā. Šeit arī radās interese par starpmolekulāro mijiedarbību – tā ļāva vielu maisījumus sadalīt individuālās komponentēs. Šis darba periods man deva ne tikai noturīgu interesi par starpmolekulāro mijiedarbību, bet arī līdzautorību sešās PSRS autorapliecībās – patentos, kuri tika ieviesti bioķīmisko preparātu ražošanā (BIOLAR). Hromatogrāfijā tikai izmanto starpmolekulāro mijiedarbību, tādēļ, turpinot pētniecību, pievērsos spektroskopijai (UV-VIS, IR, KMR), kura ļauj pētīt molekulu mijiedarbību procesus daudz tiešāk. Mans diplomdarbs (maģistra darbs) bija saistīts ar ūdeņraža saites (viens no nozīmīgākajiem molekulu mijiedarbības veidiem) veidotu molekulāro kompleksu spektroskopisku izpēti. Arī aspirantūrā (prof. Jāzepa Eidusa vadībā) turpināju pētīt ūdeņraža saites veidotus kompleksus, fokusējoties uz spektroskopijas metožu pilnveidošanu un kvantu ķīmijas metožu izmantošanu starpmolekulārās mijiedarbības struktūras un enerģijas noteikšanā. Izstrādātās fizikas un matemātikas zinātņu kandidāta disertācijas (aizstāvēta 1990. g., 1992. g. nostrificēta kā *Dr.phys.*) galvenais rezultāts bija molekulu šķīdumu IS spektru apstrādes metodika. Tā ļauj noteikt dažādu mijiedarbības struktūru veidošanās varbūtību un var tikt izmantota, piemēram, lai pētītu attiecības starp “pareizās” un “nepareizās” struktūras nukleīnskābju bāzu pāriem.

1988. gadā pārgāju strādāt uz LZA Fizikāli enerģētisko institūtu, kur profesora E. Siliņa vadībā aktīvi iesaistījies molekulārās elektronikas virziena attīstīšanā. Ūdeņraža saites kompleksus kā pētījumu objektus nomainīja Lengmīra–Blodžetas (LB) kārtiņas. Šīs vienu molekulu biezas (plānas) kārtiņas tiek veidotas uz ūdens/gaisa robežvirsmas,

tās iespējams pārnest uz cietām pamatnēm, un tobrīd tās tika uzskatītas par perspektīvām komponentēm nanotehnoloģijā un fotonikas ierīču veidošanā. Arī LB kārtiņu pētījumos centrālo vietu ieņēma starpmolekulārā mijiedarbība, jo to veidošanās pamatā ir īpašu, tā saukto amfifīlo molekulu divējādā daba. Nosaukums amfifīls cēlies no grieķu $\alpha\mu\phi\iota\varsigma$: $\alpha\beta\iota$ un $\phi\iota\lambda\iota\alpha$: mīla, jo šādas molekulas viena daļa “mīl” (enerģētiski izdevīgi starpmolekulāri mijiedarbojas) ūdeni (ir hidrofila), otra “mīl” taukus (ir lipofila). Bet, tā kā taukus mīlošā daļa “baidās” no ūdens, var arī teikt, ka tā ir hidrofoba. LB kārtiņas īpašības uz ūdens/gaiss robežvirsmas nosaka abu molekulas daļu (hidrofilās un hidrofobās) mijiedarbība ar ūdeni. Savukārt, lai sekmīgi varētu LB monomolekulāro kārtiņu pārnest uz cietu pamatni un no tām veidot ierīces, jānodrošina kārtiņas “mīla” (enerģētiski izdevīga starpmolekulārā mijiedarbība) ar pamatnes materiālu.

LB kārtiņas tika pētītas, lai izmantotu tās nelineāri optiskās (NLO) ierīcēs, tādās kā gaismas frekvences pārveidotāji un elektrooptiskie modulatori. Veiktie pētījumi noveda arī pie citām, iespējams, perspektīvākām NLO materiālu klasēm – polimēru materiāliem un molekulāriem stikliem. Šīs materiālu klases arvien lielāku nozīmīgumu manos pētījumos ieguva pēc tam, kad Organisko materiālu laboratorija 2003. gadā pārnāca uz LU Cietvielu fizikas institūtu. Kopš tā laika Organisko materiālu laboratorijas zinātnisko interešu spektrs arvien paplašinājies. Pašreiz pētām materiālus praktiskai pielietošanai gan fotonikas, gan molekulārās elektronikas jomās. Šajos pētījumos, tāpat kā visā savā iepriekšējā pētniecības praksē, man nākas saskarties ar starpmolekulāro mijiedarbību nozīmīgo lomu materiālu īpašību veidošanā. Sadarbībā ar RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes zinātniekiem cenšamies izmantot augšupejošo (*bottom-up*) pieeju. “Konstruējam” materiālus no īpašām molekulām, kuru struktūra veidota tā, lai tās, starpmolekulāri mijiedarbojoties, nodrošinātu nepieciešamo īpašību rašanos (pastiprināšanos) materiālā. Dažreiz nepieciešams veicināt molekulu pašsakārtošanos noteiktā veidā, citos gadījumos šāda pašsakārtošanās starpmolekulārās mijiedarbības ietekmē ir nevēlama. Piemēram, polārām NLO aktīvām molekulām ir tieksme savstarpēji kompensēt dipolu momentus, šādi tās pašsakārtojas centrosimetriskā NLO neaktīvā struktūrā, kā arī polāru savienojumu plānās kārtiņās parasti ir polikristāliskas, gaismu izkliedējošas. Tas ir ļoti nevēlami lietojumam fotonikas ierīcēs. Speciāli veidojot molekulu struktūru, iespējams šīs nevēlamās parādības mazināt, vienlaikus saglabājot aktīvā fragmenta polāro dabu. Tādējādi sadarbībā ar RTU ķīmiķiem izdevies radīt un izpētīt vairāk nekā 50 oriģinālas struktūras molekulāros materiālus – jauna veida organiskos stiklus, kuri veido dzidras plānas kārtiņas. 2013. gadā LZA šos pētījumus atzīmēja kā vienu no Latvijas zinātnes nozīmīgākajiem sasniegumiem praktiskajos lietojumos.

Pēdējās desmitgades laikā molekulārajā elektronikā un fotonikā sasniegts ievērojams progress – organiskie materiāli jau tiek izmantoti komerciālās fotonikas ierīcēs – organiskās gaismu emitējošās diodēs (*OLED – organic light emitting diodes*). Tajā pašā laikā organisko materiālu pielietojumu vairākās citās jomās kavē atsevišķu parametru

neatbilstība rūpniecības prasībām. Viens no veidiem, kā panākt nepieciešamo atbilstību, ir izmantot starpmolekulārajā mijiedarbībā balstītu augšupejošo (*bottom-up*) pieeju materiālu “konstruēšanā”. Tādēļ esmu pārliecināts, ka starpmolekulāro mijiedarbību pētīšana un izmantošana paplašināsies un arī manos turpmākajos pētījumos šis fenomens – starpmolekulārā mijiedarbība – saglabās nozīmīgu lomu.

Mana zinātniskā darbība rezultējusies 208 zinātniskās publikācijās, kuru skaitā ir 62 raksti starptautiski citējamos žurnālos, kā arī esmu 8 patentu (6 PSRS) līdzautors. Manā vadībā izstrādāti un aizstāvēti 3 bakalaura, 5 maģistra un 2 promocijas darbi. Esmu biedrs *Optical Society of America*, *American Chemical Society*, *Royal Society of Chemistry*, kā arī Latvijas Zinātnes padomes Dabaszinātņu un matemātikas ekspertu komisijas loceklis, Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisijas loceklis un žurnāla *Optics and Photonics Journal* redakcijas loceklis.

Modernā kardioloģija Latvijā – klīniskās prakses un medicīnas bāzes zinātņu sintēze

LZA korespondētājloceklis *Andrejs Ērglis*

Sirds un asinsvadu slimības (SAS) joprojām ieņem būtisku vietu gan mirstības, gan saslimstības rādītāju vidū pasaulē. Lai gan SAS tradicionāli ir galvenais nāves iemesls Latvijā, epidemioloģiskajos datos ir vērojamas pozitīvas tendences. Galvenokārt, tas ir panākts ar pilnveidotu un uzlabotu procesu primārās un sekundārās profilakses jomā – riska faktoru korekcija, agrīna slimības diagnostika un jaunu tehnoloģiju izmantošana gan slimību diagnostikā, gan slimību ārstēšanā. Kardiovaskulāro slimību diagnostika pēdējo divu gadsimtu laikā ir ievērojami attīstījusies, no anamnēzes ievākšanas, objektīvās izmeklēšanas un elektrokardiogrammas pieraksta nonākot līdz daudzfunkcionālai diagnostikai, kas ļauj izvērtēt kardiovaskulāro sistēmu funkcionāli, strukturāli, morfoloģiski un pat histoloģiski.

Koronāras sirds slimības pamatā ir aterosklerotiskas pārmaiņas sirds vainagartērijās. Koronāro artēriju anatomiju izvērtē ar tā saucamo “zelta standartu” jeb digitālo koronāro angiogrāfiju. Šīs izmeklēšanas laikā tiek vizualizētas koronārās artērijas, to anatomiskās īpatnības, tiek precizēta koronārās sirds slimības diagnoze, lielā mērā nosakot pacienta turpmāko terapijas taktiku. Tomēr pagājušā gadsimta 80. gados patologa S. Glagova un angioķirurga K. Zariņa veiktajos aterosklerozes un vaskulārās bioloģijas pētījumos novēroja kompensatoru koronāro artēriju palielināšanos jeb pozitīvu remodelāciju aterosklerozes sākotnējās stadijās, līdz ar to koronarogrāfija ne vienmēr sniedz pilnīgu informāciju par koronārās artērijas bojājuma smaguma pakāpi, jo nav iespējams novērtēt stenozes ietekmi uz hemodinamiku un nevar vizualizēt aterosklerotisko bojājumu artērijas sienā. Tāpat koronarogrāfijas sniegtā informācija

nereti ir nepietiekoša, pieaugot gan koronāro bojājumu sarežģītības pakāpei (kreisās koronārās artērijas kopējā stumbra bojājumi, bifurkācijas, hroniskas totālas oklūzijas), gan attīstoties revaskularizācijas tehnikām (griezoši baloni, bioabsorbējoši stenti utt.). Arvien biežāk tiek izmantotas papildu invazīvās izmeklēšanas metodes, kas ļauj diagnosticēt aterosklerotiskā procesa anatomisko (intravaskulārā ultraskaņa un optiskā koherences tomogrāfija aterosklerozes procesa vizualizācijai artērijas sienīņā) un funkcionālo substrātu (frakcionētās plūsmas rezerves mērījumi hemodinamikas novērtējumam), noteikt indikācijas revaskularizācijai un to vadīt. Latvijas Kardioloģijas centrā jau vairāk nekā 15 gadus intravaskulārās diagnostikas metodes tiek lietotas gan pētniecībā, gan klīniskajā praksē. *In vivo* novērtējot aterosklerotiskās pangas struktūru, kā arī kvantitatīvos parametrus, esam radījuši ārstēšanas tehnikas, kur aterosklerotiskā panga tiek modificēta ar speciāliem griezošiem baloniem un tālāk tiek implantēti bioabsorbējoši stenti. Savukārt, frakcionētās plūsmas mērījumus izmantoja FAME 2 pētījumā, salīdzinot perkutānas koronāras intervences kopā ar medikamentozo terapiju un tikai medikamentozās terapijas efektivitāti pacientiem ar stabili stenokardiju, izdarot revaskularizāciju tikai hemodinamiski nozīmīgos bojājumos. Iekļaušana pētījumā tika pārtraukta priekšlaicīgi, jo pēc 888 pacientu randomizācijas primārais galapunkts (12 mēnešu nāve, miokarda infarkts vai neatliekama revaskularizācija) bija statistiski ticami par labu PCI grupai (4,3 % PCI grupa pret 12,7 % medikamentu grupā, $p < 0,001$).

Taču katra kardiologa sapnis ir diagnosticēt slimības anatomisko un funkcionālo substrātu neinvazīvā ceļā. Pirmo reizi šāda metode klīniskajā praksē tika apobēta Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Latvijas Kardioloģijas centrā 2009. gadā. No neinvazīviem datortomogrāfijas koronarogrāfijas attēliem tiek izveidots koronāro artēriju trīsdimensiju modelis, kurā tiek modelēta koronārā plūsma, izmantojot fizikas šķidrumu mehānikas likumus, ko plaši lieto aerodinamikas pētījumos automobiļu un lidaparātu būvniecībā. Tādējādi neinvazīvi iespējams izmērīt gan plūsmas ātrumu, gan spiedienu jebkurā koronārās artērijas segmentā.

Nozīmīga loma sirds un asinsvadu slimību, īpaši hipertensijas un sirds mazspējas patofizioloģijā, ir ne tikai ateroskerozei, bet arī veģetatīvajai nervu sistēmai, īpaši pārmērīgai simpātiskās nervu sistēmas aktivitātei. Ideja par ķirurģisku veģetatīvās nervu sistēmas, piemēram, nieru simpātiskās inervācijas modulāciju ārstnieciskos nolūkos cilvēkiem ar arteriālu hipertensiju parādījās jau iepriekšējā gadsimta vidū. Pateicoties pēdējā laika invazīvās kardioloģijas attīstībai, zinātniskajiem un tehnoloģiskajiem jaunievedumiem, ir izdevies atrisināt dažādas anatomiskās un tehniskās grūtības un perkutāna nieru simpātiskā denervācija ir kļuvusi par efektīvu ārstniecisku manipulāciju, lai palīdzētu rezistentas hipertensijas pacientiem un, iespējams, efektīvi ārstētu arī citas nozīmīgas patoloģijas, kas ir saistītas ar paaugstinātu nieru simpātisko aktivitāti. Mūsdienās tiek pētītas un praksē jau ir ieviestas arī citas inovatīvas nefarmakoloģiskas ārstēšanas metodes, kuras labvēlīgi modulē ne tikai simpātisko nervu sistēmu tās dažādos līmeņos (miega artēriju sīnusu un aortas loka baroreceptoru stimulācija,

karotīdā ķermeņa hemoreceptoru modulācija), bet arī parasimpātisko nervu sistēmu (vagālā nerva stimulācija).

Līdz ar invazīvās kardioloģijas attīstību ir paplašinājušās iespējas neinvazīvi vai mazinvazīvi ārstēt daudzas nekoronāras kardiovaskulāras slimības, ko mūsdienās dēvē par strukturālām sirds slimībām. Pirms nedaudz vairāk kā 10 gadiem pasaulē pirmo reizi veica transkatetra stenta bioprotēžu implantācijas pacientiem ar kritisku aortālā vārstuļa stenozi un augstu konvencionālās ķirurģiskās operācijas risku. Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas “Sirds komanda”, kas apvieno gan kardiologus, gan kardiķirurgus, gan anesteziologus un citu specialitāšu ārstus, pirmie pasaulē implantēja ARTO sistēmu, kas ļauj invazīvā ceļā koriģēt smagas pakāpes mitrālā vārstuļa nepietiekamību pacientiem ar hronisku sirds mazspēju un samazinātu kreisā kambara izsviedes frakciju bez atvērtas sirds operācijas.

Modernā kardioloģija pēdējo gadu laikā piedzīvojuši paradigmas maiņu. Sirds slimību profilaksē tā ietver sevī jaunu riska faktoru atklāšanu, pielāgotas iespējas jauno un esošo riska faktoru korekcijai. Paradigmas maiņa sirds slimību diagnostikā ietver jaunas diagnostikas metodes, savukārt sirds slimību ārstēšanā – tas ir komandas darbs, jauni preparāti, ko izmanto ārstēšanā, un jaunās tehnoloģijas. Jau tuvākā modernās kardioloģijas nākotne, uz kuru mēs virzāmies slimību ārstēšanā, ir “personalizētā medicīna” – individuāla “pieeja” katra pacienta aprūpē.

LZA PREZIDIJA DARBĪBA

LZA Prezidiija darbu regulē LZA Statūti (5.3.2. punkts):

5.3.2. LZA Prezidijs prezidenta vadībā: 5.3.2.1. ierosina Senātam apstiprināšanai vēlēto LZA amatpersonu (izņemot Uzraudzības padomes locekļu) darbības virzienus un atbildību, formulē viņu konkrētos operatīvos pienākumus, kā arī atsevišķu LZA amatpersonu pienākumu izpildītāju statusa piešķiršanu citiem Senāta locekļiem, nosakot viņu funkcijas; 5.3.2.2. ierosina LZA kārtējo nozīmīgāko problēmu risinājumus; 5.3.2.3. ierosina LZA kārtējo un ārkārtas pilnsapulču darba kārtību un izziņo to akadēmijas locekļiem; 5.3.2.4. veic kārtējos LZA prezidenta, Senāta, pilnsapulces dotos darba un LZA pārstāvniecības uzdevumus.

LZA Prezidiija darbu vada LZA prezidents akadēmiķis Ojārs Spārītis, viņa prombūtnes laikā ar Prezidiija lēmumu Prezidiija sēdes vadība tiek deleģēta kādai no LZA amatpersonām, visbiežāk viceprezidentam. Prezidijs sanāk, ja nav lemts citādi, reizi nedēļā. 2015. gadā noturēta 31 LZA Prezidiija sēde.

Pārskata gadā LZA Prezidiijā ir tikuši izskatīti LZA dienaskārtības jautājumi, no kuriem būtiskākie ir saistīti ar LZA pamatfunkciju izpildi, proti, LZA struktūrvienību (Senāta, nodaļu) darbība, tai skaitā lemjot par LZA jauno locekļu kandidatūru izvirzīšanu, Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisijas darbs, Valsts emeritēto zinātnieku padomes darbs, Terminoloģijas komisijas darbs, LZA vārdbalvām un jauno zinātnieku balvām izvirzīto kandidatūru apspriešana un finansējuma piešķirums, LZA Lielās medaļas kandidatūru izvirzīšana, LZA un sadarbības partneru balvu kandidatūru izvirzīšana, apspriešana, nominācijas Baltijas Asamblejas, Ministru kabineta, Rīgas u.c. balvām, LZA dalība valsts pētījumu programmās EKOSOC-LV un LETONIKA, LZA konkursa par 2015. gada zinātniskajiem sasniegumiem izsludināšana, vērtēšana, apbalvošanas organizācija, kā arī virkne organizatorisko un publicitātes jautājumu, kas saistīti ar LZA pilnsapulču, konferenču, diskusiju u.c. pasākumu sagatavošanu. LZA Prezidijs ir izskatījis arī ierosinājumus, kas saistīti ar nepieciešamajām izmaiņām un uzlabojumiem LZA izdoto periodisko izdevumu – laikraksta “Zinātnes Vēstnesis” un zinātniskā žurnāla “LZA Vēstis” – konceptuālajās nostādņēs, redkolēģijas sastāvu, tirāžu, tulkošanu svešvalodā u.c.

LZA Prezidiija sēdēs ir izskatīti aktuālie jautājumi un problēmas zinātnes politikas, administrēšanas un finansēšanas jomā, to attiecinot gan uz nozari kopumā, gan LZA kā zinātniskas institūcijas darbu, tostarp atbalstot Prezidiija locekļu iniciatīvas, lai tiktu ieviesti uzlabojumi līdzšinējā LZA darba organizācijā. Tā, piemēram, LZA Prezidiijā ir notikušas diskusijas par LZA darbības stratēģijas līdz 2020. gadam izstrādi un atbalstīta tās izdošana. Jāatzīmē, ka LZA Prezidijs ir regulāri sekojis jaunu zinātnes politikas plānošanas dokumentu, tiesību aktu projektu (Ministru kabineta noteikumu u.tml.) izstrādei vai grozījumu ieviešanai esošajos normatīvos, ja nepieciešams, lemjot par nekavējošu LZA viedokļa paušanu, argumentētā veidā to adresējot atbildīgajām

izpildvaras institūcijām, tostarp Izglītības un zinātnes ministrijai, kā arī darot zināmu sabiedrībai. LZA Prezidijs arī rosinājis vairāku paplašināto sēžu noturēšanu, uz tām aicinot gan Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas, gan IZM amatpersonas, kā arī LZA Uzraudzības padomes pārstāvjus. LZA Prezidijs ir izskatījis un lēmis par atbalstu nevalstisko organizāciju iniciatīvām, kas saistītas ar problēmām izglītības un zinātnes nozarē (piemēram, LZA vēstule, kurā izteikts politisks atbalsts Latvijas izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības rīkotajam streikam).

LZA Prezidijā ar regulārām atskaitēm un informāciju par LZA saimniecisko darbību un problēmjasautājumiem, kas saistīti ar LZA un LZA bijušā nomnieka SIA "Rīgas koncertzāle" konfliktu un tam sekojošo tiesvedību, ir ziņojuši LZA Lietu pārvaldes pārstāvji, kā arī LZA Valdes priekšsēdētājs. Saistībā ar pēdējo jautājumu LZA Prezidijs ir sasaucis paplašinātu sēdi ar LZA pilnvarotā jurista un SIA "Rīgas koncertzāle" valdes locekļa piedalīšanos. Tāpat LZA Prezidijs ir apspriedis SIA "CBB konsultāciju birojs" veiktā LZA audita rezultātus.

LZA Prezidijs ir lēmis par tā locekļu deleģēšanu dalībai konferencēs, darba grupās u.c. forumos kā Latvijā, tā ārvalstīs, uzklaustījis viņu ziņojumus un atskaites, kā arī apspriedis LZA sadarbības projektus ar Latvijas valsts un valdības institūcijām (Latvijas Republikas Saeima, Ministru kabinets, ministrijas), augstākās izglītības iestādēm, starptautisko organizāciju nacionālajiem kontaktpunktiem (UNESCO Latvija), uzņēmējiem, ārvalstu vēstniecībām u.c.

Atsevišķs un pastāvīgs problēmjasautājumu loks LZA Prezidija darba kārtībā ir saistāms ar zinātnes komunikācijas jautājumiem, tostarp LZA sadarbībai ar medijiem un LZA sabiedrisko attiecību darbu.

Prezidija sēdes protokolē LZA sabiedrisko attiecību speciāliste Ilze Stengrevica.

LZA VALDES DARBĪBA

LZA Valde strādāja saskaņā ar LZA statūtiem un LZA Senāta apstiprināto nolikumu. Valdes pārraudzībā bija LZA pilnsapulču, Senāta un Prezidija lēmumu izpilde, LZA aktivitāšu praktiskā nodrošināšana, kā arī operatīvā darba plānošana.

Valde apsprieda LZA budžeta izpildi 2014. gadā un 2015. gada budžeta projektu, apstiprināja LZA darbinieku algu sarakstu 2015. gadam, LZA balvu piešķiršanas grafiku un finansējumu, saskaņoja LZA un nodaļu sēžu plānus, LZA personāla darba kārtības noteikumus, izskatīja un saskaņoja telpu īres līgumus un izstrādāja LZA–īrnieks attiecības regulējošus dokumentus, saskaņoja ēkas remontdarbu plānus, kā arī izstrādāja pasākumu plānus ēkas ekspluatācijas drošības pilnveidošanai atbilstoši prasībām.

Valdes sēdēs tika diskutēta LZA sadarbība ar Latvijas Zinātnes padomi, Augstākās izglītības padomi, Izglītības un zinātnes ministriju, Ekonomikas un Zemkopības ministrijām, Rīgas domi, universitātēm, zinātniskajiem institūtiem, ārzemju partnerorganizācijām un Latvijas plašsaziņas līdzekļiem.

Valde regulāri uzklausa un apsprieda LZA Lietu pārvaldnieka Vitālija Kozlovska ziņojumus par LZA valdījumā esošo objektu apsaimniekošanu un pieņēma attiecīgus lēmumus, lai LZA saimniecisko darbību pilnveidotu. Tika apspriesti visi ar saimniecisko darbību saistītie aktuālie jautājumi un izstrādāti nepieciešamie darbības plāni infrastruktūras darbības nodrošināšanai un pilnveidošanai.

Īpašu uzmanību valde veltīja tiesvedības procesam ar SIA “Rīgas koncertzāle” par telpu nomas un piegādātās siltumenerģijas parādu piedziņu. Vairākkārt tika izskatīti tiesvedības materiāli, apspriesti akadēmiju LR tiesās pārstāvošo juristu ziņojumi.

Valdes sēdes tika sasauktas ne retāk kā reizi divās nedēļās, un tajās piedalījās LZA prezidents un Lietu pārvaldnieks. Operatīvos jautājumus kārtoja Valdes priekšsēdētājs – LZA ģenerālsēkretārs.

**LZA DARBĪBAS FINANSĒŠANA NO VALSTS BUDŽETA
LĪDZEKĻIEM 2015. GADĀ**

Nr. p.k.	Izdevumu veids	Summa, EUR
1.	LZA pamatfunkciju nodrošinājums, t.sk.	292 109
1.1.	Darba alga	164 289
1.2.	Darba devēja VSAOI	38 756
1.3.	Starptautiskā sadarbība	27 746
1.4.	Pakalpojumi	54 255
1.5.	Kancelejas preces, materiāli, saimnieciskais inventārs, citi	7 063
2.	Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisijas darbības nodrošināšana	36 376
3.	Laikraksta "Zinātnes Vēstnesis" izdošana	25 406
4.	Žurnāla "Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis" izdošana	52 182
5.	LZA Terminoloģijas komisijas darbība	15 067
6.	LZA vārdbalvas, jauno zinātnieku balvas	10 165
7.	Emeritēto zinātnieku pabalsti	606 140
	KOPĀ	1 037 445

LZA FONDU DARBĪBA

LZA Fonda darbība 2015. gadā

No ziedojumiem piešķirtas šādas balvas:

- Emīlijas Gudrinieces vārdbalva ķīmijā jaunajam zinātniekam – RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes maģistrei **Evijai Rolavai**.
- Emīlijas Gudrinieces balva labākajam Latvijas 2015. gada ķīmijas skolotājam – Ziemeļvalstu ģimnāzijas ķīmijas, bioloģijas skolotājai **Vēsmai Sūnai**.

Stipendijas

Emīlijas Gudrinieces un Alfrēda Ieviņa stipendija ķīmijā un ķīmijas tehnoloģijā 2015/2016. m. g. piešķirta RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātes studentiem **Agnesei Stikutei** un **Kristeram Ozolam**.

Valdes priekšsēdētājs *Jānis Bērziņš*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Nodibinājums “Zinātnes fonds”

Latvijas Zinātņu akadēmijas Nodibinājums “Zinātnes fonds” Latvijas uzņēmumu reģistrā reģistrēts 2013. gada 3. jūnijā (vienotais reģistrācijas Nr. 40008211019). Nodibinājuma darbības mērķi ir sekojoši:

1. Piesaistīt līdzekļus, lai veicinātu un finansiāli atbalstītu zinātnieku un studentu zinātnisko un akadēmisko darbību.
2. Sniegt finansiālo palīdzību zinātnisko konferenču organizēšanā.
3. Nodrošināt grāmatu un zinātniskās literatūras sagatavošanu un izdošanu.
4. Zinātnieku sociālo problēmu risināšana.
5. Veikt pasākumus, lai nodrošinātu ziedotāju vēlmes un norādījumu īstenošanu.

Nodibinājuma valde darbojas šādā sastāvā ar tiesībām pārstāvēt nodibinājumu atsevišķi:

Jānis Bērziņš, Juris Ekmanis, Juris Jansons, Vitālijs Kozlovskis, Baiba Rivža un Raimonds Valters.

Atskaites gadā Nodibinājums piesaistīja šādus sponsorus:

1. SIA “Saules aptieka” – ziedojums 2200 EUR.

Par fonda līdzekļiem 2015. gadā tika finansēti šādi pasākumi:

1. Apgāds “Zinātne”, SIA, par grāmatas “Platons.Dialogi” izdošanu 2000.00 EUR.
2. SIA “Spotlight PR”, par reklāmraksta izvietošānu žurnālos *Railway Outlook* un *Status* (vasara 2015) 800.00 EUR.

3. Pārējiem saimnieciskās darbības izdevumiem (bankas pakalpojumi) 43.43 EUR.

Pēc stāvokļa uz 2015. gada 31. decembri fondā brīvo līdzekļu atlikums ir 186.63 EUR.

Valdes loceklis *Vitālijs Kozlovskis*

AR LZA SAISTĪTU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA

Valsts Zinātniskās kvalifikācijas komisija

VZK komisija 2015. gadā izskatīja 276 promocijas darbus, akceptēja 274. No akceptētajiem darbiem gada laikā astoņi darbi tika atļikti un skatīti atkārtoti pēc komisijas rekomendēto labojumu izdarīšanas, 53 darbi tika atgriezti promocijas padomēm ar lēmumu “var aizstāvēt pēc recenzijā minēto trūkumu novēršanas”. 2014. gadā komisija izskatīja 270 promocijas darbus. 2015. gadā izskatīto promocijas darbu skaits salīdzinājumā ar 2015. gadu ir palielinājies par 1,02 %.

2015. gadā izskatītie promocijas darbi pa specialitātēm iedalās šādi (iekavās 2014. gadā izskatīto darbu skaits): arhitektūra – 2 (4), bioloģija – 15 (12), būvzinātne – 3 (3), datorzinātne – 5 (5), ekonomika – 6 (19), vadībzinātne – 22 (18), elektronika un telekomunikācijas – 3 (5), enerģētika 5 (10), elektrotehnika – 4 (4), farmācija – 3 (3), filozofija – 5 (3), fizika – 17 (6), ģeogrāfija – 3 (4), informācijas tehnoloģijas – 11 (9), juridiskā zinātne – 13 (8), komunikāciju zinātne – 7 (7), ķīmija un ķīmijas inženierzinātnes – 18 (11), lauksaimniecības zinātne – 3 (7), literatūrzinātne – 2 (9), folkloristika – 1, materiālzinātne – 8 (6), mākslas zinātne – 17 (7), matemātika – 2 (6), medicīna – 20 (27), mehānika – 4 (2), mašīnzinātne – 5 (1), mežzinātne – 1 (2), pārtikas zinātne – 4 (5), pedagogija – 24 (18), psiholoģija – 4 (9), socioloģija un politikas zinātne – 8 (9), teoloģija – 1 (3), transports un satiksme – 6 (5), valodniecība – 10 (8), veterinārmedicīna – (1), vēsture – 1 (5), vides zinātne – 8 (9).

Promocijas darbi pa augstskolām iedalās šādi: LU – 126 (109), RTU – 56 (52), LLU – 15 (34), RSU – 25 (29), DU – 12 (18), RPIVA – 8 (5), Liepājas PU – 4 (3), Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija – 3 (1), Latvijas Mūzikas akadēmija – 5 (5), BA “Turība” – 3 (3) RISEBA – 1 (5), Latvijas Kultūras akadēmija – 4 (2), Transporta un sakaru institūts – 6 (4).

VZK komisijas priekšsēdētājs *Juris Ekmanis*

Valsts emeritēto zinātnieku padome

Valsts emeritēto zinātnieku (VEZ) padome strādājusi, pamatojoties uz LR MK 1995. gada 7. novembra noteikumiem Nr. 328 “Nolikums par valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu” un 1997. gada 11. februāra un 2006. gada 30. maija grozījumiem. Spēkā stājušies LR MK 2010. gada 27. jūlija noteikumi Nr. 692 “Valsts emeritētā zinātnieka statusa piešķiršanas kārtība”.

Atjaunotajā (LR IZM. rīkojums 30.09.2014/ Nr. 415) VEZ padomē iekļauti arī 8 LZA locekļi: akadēmiķi G. Duburs, I. Knēts, R. Kondratovičs, B. Rivža, O. Spārītis; korespondētājlocekļi E. Birģele, L. Vīksna; *Dr.h.c.* I. Ozolanta. Par Valsts emeritēto zinātnieku padomes priekšsēdētāju ievēlēta akadēmiķe Baiba Rivža.

Kopš 1996. gada, kad tika iedibināts valsts emeritētā zinātnieka statuss, piešķirtais finansējums (Ls) bijis sekojošs: 1996. g. – 17 820, 1997. g. – 59 226, 1998. g. – 91 720, 1999. g. – 105 848, 2000. g. – 111 077, 2001. g. – 121 077, 2002. g. – 133 000, 2003. g. – 153 000, 2004. g. – 153 000, 2005. g. – 263 000, 2006. g. – 314 000, 2007. g. – 505 000, 2008. g. – 695 600, 2009. g. – 708 576, 2010. g. – 502 000, 2011. g. – 468 800, 2012. g. – 438 150, 2013. g. – 426 600; (EUR) 2014. g. – 440 000, 2015. g. – 606 140.

2015. gada 23. februārī tika izsludināts jauns konkurss valsts emeritētā zinātnieka statusa iegūšanai. 26. maijā Valsts emeritēto zinātnieku padome izskatīja 89 pieteikumus un konkursa kārtībā valsts emeritētā zinātnieka statusu piešķīra 25 zinātniekiem, t. sk. 9 LZA locekļiem.

Kopš 1996. gada, atbilstoši piešķirtajam finansējumam, mūža granti piešķirti pavisam 466 zinātniekiem, t.sk. 65 LZA īstenajiem locekļiem, 18 goda locekļiem, 23 korespondētājlocekļiem un 20 LZA goda doktoriem.

2015. gada beigās mūža grantu maksāja 244 zinātniekiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas paspārnē aktīvi darbojas Valsts emeritēto zinātnieku biedrība “Emeritus” (priekšsēdētājs – akadēmiķis. Jānis Guntis Bērziņš).

Padomes priekšsēdētāja *Baiba Rivža*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Sertifikācijas centrs

Latvijas Zinātņu akadēmijas Sertifikācijas centrs ir notificēta (valsts paziņota Eiropas Komisijai) sertifikācijas institūcija būvmateriālu atbilstības novērtēšanas jomā. Tas nozīmē, ka Centra izsniegtie būvmateriālu drošību apliecināšie dokumenti tiek atzīti visās ES dalībvalstīs un uz šo apliecinājumu pamata ražotajiem ir tiesības marķēt produkciju ar ES pieņemto drošības marķējumu "CE". Tas savukārt dod tiesības marķētiem produktiem uz brīvu pieeju kopējā Eiropas tirgū.

Centrs ir akreditēts Latvijas (LATAK) akreditācijas institūcijā. Aizvadītajā gadā Centrs ir sekmīgi izturējis gadskārtējās uzraudzības akreditācijas novērtēšanas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 305/2011. Centra pakalpojumus izmanto daudzas Eiropas valstis (piem., Igaunija, Lielbritānija), to skaitā ārpus ES ietvariem (Krievija, Baltkrievija).

2015. gadā no jauna ir izsniegti:

- 18 izstrādājuma ekspluatācijas īpašību noturības sertifikāti,
- 8 atbilstības sertifikāti drošības prasībām;
- 145 ražošanas procesa kontroles atbilstības sertifikāti.

Pārraudzībā ir 64 klienti ar aprītē esošiem 654 atbilstības sertifikātiem.

Bez sertifikācijas pakalpojumiem Centrs sniedz konsultācijas un veic apmācību Eiropas standartu apgūšanā, piedalās Latvijas nacionālo standartu izstrādāšanas darbā (3 standartu tehniskajās komitejās).

LZA Sertifikācijas centra valdes priekšsēdētājs *Imants Matīss*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centrs

Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centrs (LZA BSPPC, turpmāk tekstā – Centrs) ir nodibinājums, kurš savu darbību ir uzsācis 1993. gada novembrī. Aizvadīto gadu laikā Centrs rīkojis vairāk nekā 60 dažādas vietējas un starptautiskas konferences, publicējis virkni monogrāfiju, mācību grāmatu un vairākus simtus zinātnisku rakstu. 2015. gadā Centra zinātniski pētnieciskajā darbā iesaistīti 10 pētnieki, tajā skaitā 8 ar doktora zinātnisko grādu.

Centra mērķis ir pētījumu veikšana starptautiskās un nacionālās drošības jomā, demokrātijas attīstības un Latvijas jaunāko laiku vēstures problēmu izpēte. Par zinātniski pētnieciskā darba rezultātiem tiek informēta sabiedrība un iesniegti priekšlikumi valsts un nevalstiskajām organizācijām.

2015. gadā Centra pētnieki bija iesaistījušies divu pētījumu programmu īstenošanā: “Letonika – Latvijas vēsture, valoda, kultūra, vērtības” un “Latvijas valstiskās neatkarības atgūšanas pieredze, mācības un starptautiskā nozīme (vēsturiskie, politiskie un tiesiskie aspekti)”. Šo projektu ietvaros 2015. gadā tika izdoti divi dokumentu krājuma sējumi “Nevardarbīgā pretošanās: Latvijas neatkarības atgūšana dokumentos”, kā arī monogrāfija angļu valodā par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu 1986–1994. Atzīmējot 25. gadadienu kopš neatkarības atjaunošanas procesam svarīgās Vislatvijas tautas deputātu sapulces 1990. gada 21. aprīlī Rīgā, “Daugavas” stadionā, Centrs sadarbībā ar Pašvaldību savienību sarīkoja šai gadadienai veltītu konferenci un izdeva rakstu, atmiņu un dokumentu krājumu “Vietējo padomju loma Latvijas neatkarības atjaunošanā”.

2015. gada septembrī Centrs piedalījās kārtējā Letonikas VI kongresa rīkošanā, kurš šogad bija veltīts Aspazijas un Raiņa 150 gadu jubilejai. Kongresa divās dienās Rīgā un Jūrmalā norisinājās divas plenārsēdes, kurās izskanēja Rainim un Aspazijai veltīti ziņojumi, kā arī strādāja 15 dažādām Letonikas nozarēm veltītas sekcijas.

LZA BSPC valdes priekšsēdētājs *Tālavs Jundzis*

Latvijas Zinātņu akadēmijas Terminoloģijas komisija (LZA TK)

Terminu izstrāde, izvērtēšana un apstiprināšana

2015. gadā sešās LZA TK sēdēs izskatīti un apstiprināti vairāku nozaru termini, to skaitā medicīnas termini, elektrotehnikas termini, kā arī atsevišķi svarīgi spēkratu termini. Valsts pārvaldes institūcijām, fiziskām un juridiskām personām sniegts apmēram 100 rakstisku un mutisku konsultāciju, galvenokārt par angļu terminu ekvivalentiem latviešu valodā.

Darbs LZA TK terminoloģijas apakškomisijās (TAK)

Visintensīvāk un regulāri (rīkojot sēdes divas reizes mēnesī) strādājusi Informācijas tehnoloģijas, telekomunikācijas un elektronikas (ITTE) terminoloģijas apakškomisija Eduarda Caunas vadībā.

Spēkratu TAK Jura Gunāra Pommera vadībā turpinājusi strādāt pie Spēkratu terminu skaidrojošās vārdnīcas un regulāri sniegusi konsultācijas Luksemburgas terminologiem, kā arī vietējiem speciālistiem. Tekstilrūpniecības TAK Ivara Krieviņa vadībā, Enerģētikas TAK Kārļa Timmermaņa vadībā, Botānikas TAK Edgara Vimbas vadībā un Poligrāfijas TAK Ulda Cerbuļa vadībā regulāri sniegusi konsultācijas pēc pieprasījuma.

Apstiprināta Valodniecības terminoloģijas apakškomisija. 22. septembrī nodibināta Izglītības terminoloģijas apakškomisija, kas apstiprināta TK sēdē 22. decembrī. Veikta personālsastāva maiņa, lai atjaunotu Vides TAK.

Citās TAK darbs pamatā noticis konsultāciju veidā.

LZA TK pieņemto lēmumu un ieteikumu publicēšana

Informācija par LZA TK sēdēm, to protokoli, LZA TK lēmumi u. c. materiāli ievietoti LZA TK mājaslapā www.termini.lza.lv. Turpināta datubāzes “AkadTerm” uzturēšana un pilnveidošana. Pārskata gadā LZA TK lēmumi laikrakstā “Latvijas Vēstnesis” nav publicēti.

Kopš 2012. gada, kad iznāca turpinājumi izdevuma “Terminoloģijas jaunumi” 17. numurs, tā darbība nav turpināta, bet nav arī pieņemti nekādi lēmumi par tā nākotni.

Cita nozīmīga informācija

Četrās LZA TK darba grupas sēdēs apspriesta TK turpmākā darbība. Minētā darba grupa secināja, ka nepieciešamas būtiskas pārmaiņas LZA TK darbā, lai ierobežota finansējuma apstākļos nodrošinātu iespējami efektīvu rezultātu.

Pārskata gadā LZA TK priekšsēdētāja pienākumus pildīja Ventspils Augstskolas profesors Juris Baldunčiks, kurš ar 2015. gada 31. decembri šo amatu atstāja.

Dalība Iekšlietu ministrijas organizētajā projekta “HESTIA” nacionālajā apaļā galda sanāsmē 2015. gada 19. martā, sniedzot viedokli par termina *fiktīva laulība* lietošanu latviešu valodā un tā ekvivalentiem angļu valodā.

Dalība seminārā “Eiropas valodu resursu koordinēšana” (*European Language Resource Coordination, ELRC*) Rīgā 2015. gada 6. oktobrī.

Dalība EK Tulkošanas ģenerāldirektorāta rīkotajā seminārā “Latviešu valodas resursi” 2015. gada 4. novembrī.

LZA TK priekšsēdētājs *Māris Baltiņš*
(kopš 2016. gada 2. februāra)

Zinātnes un tehnoloģijas pētniecības centrs

Zinātnes un tehnoloģiju pētniecības centrs (ZTPC, turpmāk – Centrs), izmantojot savu 2011.–2013. gadā veidoto datubāzi, 2015. gadā izanalizēja Latvijas zinātnisko publikāciju (2004–2013) kvalitāti un sagatavoja analītisku pārskatu “Zinātnisko publikāciju kvalitāte. Skats uz Latvijas zinātņi”. Pārskatā ir trīs daļas: Baltijas valstis; Nozaru un organizāciju publikāciju kvalitāte; Individuālā izcilība.

Tika papildināta Centra izveidotā Latvijas patentu, izgudrojumu un izgudrotāju datubāze. Turpinājās darbs pie monogrāfijas par Latvijas izgudrojumiem un izgudrotājiem sagatavošanas.

Starptautisko pētniecības projektu jomā 2015. gadā Centra pārstāvji turpināja dalību ilggadējā starptautiskā pētniecības projektā *Developing Universities – The Evolving Role of Academic Institutions in Economic Growth* (UniDev). Tā ietvaros veikts pētījums par sociālās iekļautības un ar to saistītiem sociālo inovāciju aspektiem Latvijas universitātēs. Uz iegūto rezultātu bāzes tika sagatavota izvērsta publikācija starptautiskam visas projektā iesaistītās valstīs pārstāvošam rakstu krājumam, kuru plānots izdot 2016. gadā. Cita sadarbības tīkla ietvaros uzsākts darbs pie raksta topošai starptautiska autoru kolektīva gatavotajai rokasgrāmatai par popkultūru un biomedicīnu, kuru plānots izdot 2016. gadā.

Turpinājās sadarbība ar Eiropas Savienības dalībvalstu, it īpaši Igaunijas un Lietuvas zinātniekiem. Turpināta līdzdalība Eiropas Pētniecības un tehnoloģiskās attīstības novērtēšanas tīkla (*European RTD Evaluation Network*) darbā, tai skaitā tā sanāksmē Rīgā 2015. gada maijā.

Centra vadītājs *Jānis Kristapsons*

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀ MEDAĻA, BALVAS UN PRĒMIJAS

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀ MEDAĻA

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir augstākais apbalvojums, ko akadēmija piešķir Latvijas un ārvalstu zinātniekiem par izciliem radošiem sasniegumiem.

Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielā medaļa ir atlieta bronzā, tās aversā attēlots LZA ģerbonis ar uzrakstu “*Academia Scientiarum Latviensis*”, reversā tiek iegravēts apbalvotā vārds, uzvārds un medaļas piešķiršanas datums.

Kandidātus apbalvošanai ar Latvijas Zinātņu akadēmijas Lielo medaļu var ieteikt LZA īstenie, goda un ārzemju locekļi, LZA nodaļas, rakstiski iesniedzot motivētu ierosinājumu un īsu uzziņu par ieteicamo kandidātu. Lēmumu par apbalvošanu pieņem LZA Senāts.

Līdz šim LZA Lielo medaļu saņēmuši J. Graudonis, J. Stradiņš, E. Dunsdorfs, E. Lavendelis, E. Grēns, D. A. Lēbers, E. Lukevics, M. Štaudingera-Voita, V. Viķe-Freiberga, E. Siliņš, D. Draviņš, J. Krastiņš, J. Upatnieks, O. Lielausis, G. Birkerts, M. Beķers, J. Hartmanis, A. Caune, T. Millers, V. Toporovs, R. M. Freivalds, I. Šterns, I. Lancmanis, A. Padeģis, E. Blūms, E. Vedējs, R. Kondratovičs, T. Fennels, V. Hausmanis, R. Evarestovs, V. Tamužs, Ē. Kupče, K. Zariņš, I. Kalviņš, M. Auziņš, K. Švarcs, Ē. Mugurēvičs, R. Villems, P. Pumpēns, A. Ezergailis, A. Ambainis, A. Brāzma, V. Ivbulis, R. Žuka, A. Barševskis un A. Šternbergs.

2016. gadā LZA Lielā medaļa piešķirta Tālavam Jundzim un Romanam Lācim.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVAS

Par labākajiem zinātniskajiem darbiem atsevišķās zinātņu nozarēs Latvijas Zinātņu akadēmija piešķir balvas, kuras nosauktas izcilu zinātnieku vārdā. Katru balvu izsludina reizi divos vai trijos gados.

Balvu piešķir par atsevišķiem zinātniskiem darbiem, atklājumiem, izgudrojumiem, kā arī par vienotas tematikas zinātnisku darbu kopumu. Par balvas pretendentu var izvirzīt tikai atsevišķu personu, no autoru kolektīviem — galveno autoru. Uz balvu var

pretendēt Latvijas zinātnieki un tie ārzemju zinātnieki, kuru darbu tematika saistīta ar Latviju.

LZA balvu fondu veido LZA naudas līdzekļi un atbalstītāju ziedojumi.

Katru gadu piešķir 4–6 LZA vārdbalvas. Šo balvu saraksts tiek izziņots jūnijā avīzē “Zinātnes Vēstnesis” un LZA interneta lapā (<http://www.lza.lv>). Dokumentu iesniegšanas termiņš izziņotajām balvām — 2016. gada 30. septembris.

Eižens Āriņš (1911–1987) — matemātiķis, viens no pirmajiem zinātniekiem, kurš 50. gados Latvijā pievērsies datortehnikai. Balva datorzinātnēs un to pielietojumos.

Balvas laureāti: R. M. Freivalds (2000), V. Detlovs (2002), J. Osis (2004), J. Bārdziņš (2006), Ļ. Kacnelsons (2008), A. Ambainis un J. Grundspenķis (2012), A. Baums, J. Ertis (2013), I. Biļinskis, V. Ozoliņš (2014), A. Kalniņš, S. Skusovs (2015).

Arturs Balklavs-Grīnhofs (1933–2005) — radioastronoms, izcils zinātnes popularizētājs. Balva par izciliem sasniegumiem zinātnes popularizēšanā.

Balvas laureāti: V. Grabovskis, I. Vilks (2007), A. Alksnis, I. Pundure (2008), A. Vēriņš (2009), M. Gills (2010), Z. Kipere (2011), O. Gerts (2012), V. Hermanis (2013), J. Jansons (2015).

Kārlis Balodis (1864–1931) — plaša profila tautsaimniecības speciālists, kurš savos darbos pamatojis daudzas jaunas ekonomiskas teorijas. Balva tautsaimniecības zinātnēs.

Balvas laureāti: N. Balabkins (1994), P. Zvidriņš (1996), O. Krastiņš (1998), J. Krūmiņš (2004), R. Karnīte (2007), P. Guļāns (2015).

Pīrss Bols (1865–1921) — izcilākais matemātiķis, kurš dzīvojis un strādājis Latvijā. Balva matemātikā.

Balvas laureāti: A. Buiķis (2005), A. Reinfelds (2009).

Fricis Brīvzemnieks (1846–1907) — folklorists, literāts, viens no pirmajiem latviešu etnogrāfijas un folkloras materiālu vācējiem, sakārtotājiem un publicētājiem. Balva folkloristikā, Latvijas etnogrāfijā un antropoloģijā.

Balvas laureāti: J. Rozenbergs (1996), M. Vīksna (1999), A. Alsupe (2005), G. Zariņa (2011), I. Loze (2016).

Fridrihs Candērs (1887–1933) — inženieris izgudrotājs, viens no raķešu būves un astronautikas celmlaužiem pasaulē. Balva mehānikā un astronomijā.

Fridriha Candera balva turpina 1967. gada 7. decembrī dibinātās F. Candera prēmijas labākās tradīcijas. Ar to apbalvoti E. Blūms, J. Mihailovs (1971), G. Teters (1972), J. Uržumcevs, R. Maksimovs (1976), E. Lavendelis (1978), A. Mālmeisters, V. Tamužs, G. Teters (1981),

E. Jakubaitis (1985), A. Bogdanovičs (1989), E. Ščerbiņš, J. Geļfgats (1991), A. Gailītis (1994), P. Prokofjevs, R. Rikards (1996), J. Kotomins, J. Tarnopoļskis (1998), M. Ābele, A. Skudra (2000), J. Žagars, V. Poļakovs (2002), A. Balklavs-Grīnhofs, J. Vība (2004), K. Lapuška, K. Rocēns (2007), A. Lagzdīņš (2009), J. Andersons (2011), A. Krasņikovs (2015), J. Vārna (2016).

Valters Caps (1905–2003) — izcils izgudrotājs, ar savu pasauleslaveno fotoaparātu *VEF – Minox* veicinājis Latvijas vārda atpazīšanu pasaulē. Balva labākajam izgudrotājam.

Balva iedibināta 2004. gadā kopā ar LR Patentu valdi. Balvas laureāti ir B. Joffe, R. Kalniņš (2005), J. Upatnieks (2007), R. Skuruls (2009), M. Ābele, K. Lapuška (2011), J. Spīgulis (2013), I. Kalviņš (2015).

Teodors Celms (1893–1989) — latviešu filozofs. Balva filozofijā.

Balvas laureāti ir M. Kūle (2006), E. Buceniece (2009), U. Vēgners (2015).

Jānis Endzelīns (1873–1961) — latviešu valodnieks. Balva latviešu valodniecībā un baltoloģijā.

J. Endzelīna balvas laureāti: A. Laua (1970), B. Laumane (1974), L. Cepļītis (1976), A. Reķēna (1978), D. Nītiņa (1980), T. Jakubaite (1982), E. Kagaine, S. Raģe (1984), J. Rozenbergs (1986), B. Bušmane (1990), K. Karulis (1994), T. Fennels (1996), V. Rūķe-Draviņa (1998), V. Skujiņa (2001), I. Jansone (2004), D. Markus (2007), P.U. Dini (2011), A. Blinkena (2016).

Emīlija Gudriniece (1920–2004), LZA akadēmiķe, RTU profesore — izcila ķīmiķe un augstskolu pedagoģe, RTU (RPI) Organiskās sintēzes un biotehnoloģijas katedras dibinātāja un ilggadēja vadītāja (1963–1989). Balva jaunajiem zinātniekiem ķīmijā vai ķīmijas tehnoloģijā.

Balvas laureāti: A. Kotova (2007), D. Lubriks (2008), K. Jaundzems (2009), V. Rjabovs (2010), P. Ostrovskis (2011), I. Novosjolova (2012), J. Mackeviča (2013), J. Lugiņina (2014), E. Rolava (2015), D. Posevins (2016).

Solomons Hillers (1915–1975) — LZA akadēmiķis, ķīmiķis, Latvijas Organiskās sintēzes institūta dibinātājs un ilggadējs direktors, izcils zinātnes un ražošanas organizators. Balva biomedicīnā un jaunu medicīnas preparātu izstrādē.

Balva iedibināta 2004. gadā kopā ar akciju sabiedrību “Grindeks”, Latvijas Organiskās sintēzes institūtu un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centru. Balva piešķirta I. Kalviņam (2004), E. Grēnam (2006), V. Klušai (2008).

Ludvigs un Māris Jansoni — Ludvigs Jansons (1909–1958) un viņa dēls Māris Jansons (1936–1997) — Latvijas fiziķi un pedagogi. Balva labākajam jaunajam zinātniekam fizikā.

Balva piešķirta: H. Rjabovam (1999), A. Kuļšam (2000), O. Nikolajevai (2001), J. Alnim (2002), O. Docenko (2003), O. Starkovai (2004), K. Blušam (2005), Z. Gavarei (2006), B. Poļakovam (2007), A. Vembrim (2008), E. Laizānei (2009), Z. Gavarei un A. Šarakovskim (2011), L. Kalvānam (2012), A. Kaļinko un J. Zavickim (2013), A. Šutkam un D. Zablockim (2014), J. Timošenko (2015), R. Zabelam (2016).

Arvids Kalniņš (1894–1981) — ķīmiķis un koksnes pētnieks, mežzinātnieks. Balva mežzinātnē, koksnes pētniecībā un pārstrādē.

Balvas laureāti: P. Eriņš (2000), M. Daugavietis (2002), Ģ. Zaķis (2003), I. Liepa (2004), J. Zandersons (2005), A. Priedītis (2006), N. Vederņikovs (2008), L. Līpiņš (2012), G. Teliševa (2016).

Dītrihs Andrejs Lēbers (1923–2004) — tiesību zinātnieks, mecenāts. LZA ārzemju loceklis, LZA Lielās medaļas laureāts. Balva tiesību zinātnēs vai politikas zinātnē.

Balvas laureāti T. Jundzis (2008), K. Torgāns (2009), E. Levits (2013).

Paulis Lejiņš (1883–1959) — latviešu lauksaimniecības zinātnieks, lopkopības speciālists. Balva lauksaimniecības zinātnēs.

Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas Pauļa Lejiņa balvu saņēmuši J. Latvietis (1994), J. Neilands (1996), A. Boruks (1997), C. Šķiņķis (1998), S. Timšāns (1999), M. Skrīvele (2002), R. Baltakmens un A. Jemeljanovs (2003), U. Osītis (2006), A. Adamovičs (2007), A. Ruža (2009), A. Kārklīšs (2011), I. Turka (2015).

Zenta Mauriņa (1897–1978) — literatūrzinātniece, kultūrfilozofe, rakstniece. Balva labākajam jaunajam zinātniekam literatūrzinātnē vai filozofijā.

Balvas laureāti: Z. Šiliņa (1999), I. Zepa (2000), D. Balode (2002), D. Oļukalne (2003), R. Ceplis (2004), S. Stepena (2005), A. Gaigala (2006), P. Daija (2007), D. Ratinīka (2008), K. Šlihta (2009), Z. Borgia (2010), I. Deigele (2011), A. Hiršs (2012), H. Akatova (2014), A. Koroševskis (2016).

Kārlis Mīlenbahs (1853–1916) — latviešu valodnieks. Balva par praktisku devumu latviešu valodniecībā.

LZA un Rīgas Latviešu biedrības Kārļa Mīlenbaha balvu saņēmuši J. Kušķis (1999), Dz. Hirša (2002), M. Stengrevica (2004), A. Blinkena (2007), O. Bušs (2009), R. Grīsele (2012), I. Druvietē (2015).

Vilis Plūdonis (1874–1940) — latviešu dzejnieks. Balva latviešu literatūrzinātnē.

Balvas laureāti: V. Hausmanis (1996), J. Kursīte-Pakule (1998), B. Kalnačs (2000), I. Daukste-Silasproģe (2003), Z. Frīde (2005), A. Cimdiņa (2008), G. Grīnuma (2011), V. Vāvere (2014).

Jānis Rainis (1865–1929) — latviešu dzejnieks, domātājs un sabiedriskais darbinieks. Balva par izcilu radošu veikumu zinātnē un kultūrā.

Balvas laureāti: I. Ranka (1998), I. Ziedonis (2001), A. Eglītis (2006), J. Streičs (2008), V. Hausmanis (2012), J. Strupulis (2013), F. Fjodorovs (2015). LZA Senāts uzskata, ka Raiņa balva sava prestiža ziņā ir nākamā pēc LZA Lielās medaļas.

Edgars Siliņš (1927–1998) — viens no Latvijas izcilākajiem fiziķiem. Balva fizikā.

Balvas laureāti: I. Muzikante (1999), A. Gailītis, P. Prokofjevs (2001), L. Skuja (2003), A. Cēbers (2006), J. Purāns (2008), L. Grigorjeva (2010), J. Žukovskis (2012), V. Kuzovkovs (2014), R. Eglītis (2016).

Heinrichs Skuja (1892–1972) — latviešu biologs — floras pētnieks. Balva bioloģijas zinātnē.

Balvas laureāti: M. Selga (1994), A. Piterāns (1996), M. Beķers (1998), A. Āboliņa (2001), M. Balode (2004), E. Parele (2007), A. Barševskis (2009), G. Sprinģe (2015).

Mārgers Skujenieks (1886–1941) — zinātnieks un valstsvīrs, Ministru prezidents, ministrs, Valsts statistikas pārvaldes organizētājs un direktors (1919–1940). Balva statistikā.

Balvas laureāti: P. Zvidriņš (2004), O. Krastiņš (2008), J. Krūmiņš (2014).

Pauls Stradiņš (1896–1958) — latviešu ķirurgs, onkologs un medicīnas vēsturnieks. Balva medicīnas zinātnē un tās vēsturē, par ievērojamu zinātnisku veikumu praktiskajā ārstniecībā.

Paula Stradiņa balva turpina Medicīnas vēstures muzeja 1983. gadā iedibinātās Paula Stradiņa balvas tradīcijas. Kopš 1991. gada 14. novembra balvu piešķir kopīgi LZA un MVM, kopš 2014. gada arī ar RSU. Medicīnas zinātnē balvu saņēmuši V. Rudzīte un V. Utkins (1992), K. J. Keggi (1994), J. O. Erenpreiss (1996), K. K. Zariņš un I. Lazovskis (1998), J. Kļaviņš (2000), J. Volkolākovs (2002), A. Bļugers (2004), A. Skaģers (2006), B. Zariņš (2008), J. Gardovskis (2010), V. Pīrāgs (2011), R. Lācis (2014), A. Pētersons (2016).

Balvu medicīnas vēsturē saņēmuši V. Kaņeps, J. Stradiņš (1983), P. Gerke, B. Petrovs (1984), V. Derums, A. Georgijevskis (1985), Ņ. Stradiņa, P. Zabludovskis (1986), K. Arons, J. Ļisicins (1987), K. Vasiljevs, A. Vīksna (1988), A. Kaikaris, V. Kalnins (1989), H. Millers-Dics, I. un J. Krūmaļi (1990), J. Āboliņš, A. Alksnis (1991), Dz. Alks (1993), A. Dirbe (1995), J. Strupulis (1997), Z. Čerfass, E. Larsens (1999), J. Salaks, V. Kalnbērzs (2001), J. Vētra (2003), K. Habriha, V. Jākobsons (2005), E. Platkājs (2007), Ē. Ezerietis (2008), J. Gaujēns (2009), F. Ungers (2009), L. Alikmets (2011), G. Belēvičs (2013).

Mārtiņš Eduards Straumanis (1898–1973) un **Alfrēds Ieviņš** (1897–1975) — latviešu ķīmiķi, kristāliskā režģa parametru rentgenogrāfiskās metodes autori (1935). Balva jaunajiem zinātniekiem ķīmijā.

Balva piešķirta: M. Turkam (1999), T. Ivanovai (2000), V. Mihailovam (2001), R. M. Meri (2002), K. Zihmanei (2003), I. Juhņevičiai (2004), K. Edolfai (2005), L. Černovai (2006), E. Erdmanei (2007), E. Kolodinskai (2008), J. Petuškovai (2009), L. Grigorjevai un A. Maļeckim (2010), K. Traskovskim (2011), D. Rasiņai (2012), E. Priedei (2013), O. Stepanovai (2014), M. Skvorcovai (2015), A. Grigalovičiai (2016).

Arveds Švābe (1888–1959) — vēsturnieks, tiesību zinātnieks, rakstnieks. Balva Latvijas vēstures zinātnē.

Balvas laureāti: T. Zeids (1996), J. Bērziņš (1998), I. Šterns (2000), I. Šneidere (2003), A. Zariņa (2007), A. Varslavāns (2009), Ē. Mugarēvičs (2015).

Kārlis Ulmanis (1877–1942) — tautsaimnieks un valstsvīrs, Latvijas Republikas pirmais Ministru prezidents. Balva par Latvijas tautsaimniecības un valsts vēstures problēmu izpēti un risinājumiem.

Balva iedibināta 2003. gadā pēc LZA goda doktora prof. J. Labsvīra ierosinājuma. Balvas laureāti: V. Bērziņš un V. Strīķis (2004), A. Boruks (2006), A. Caune (2008), B. Rivža (2010), D. Bleiere (2013).

Gustavs Vanags (1891–1965) — Latvijas ķīmiķis organīķis. Balva ķīmijas zinātnēs.

Gustava Vanaga balva turpina 1967. gada 7. decembrī dibinātās G. Vanaga prēmijas labākās tradīcijas. Ar to apbalvoti A. Ārens (1971), E. Gudriniece, A. Strakovs (1972), V. Oškāja (1974), J. Freimanis (1976), O. Neilands (1978), J. Bankovskis (1980), R. Valters (1982), G. Duburs, E. Stankeviča (1984), E. Lukevičs (1986), B. Puriņš (1988), M. Līdaka (1990), G. Čipēns (1992), J. Stradiņš (1994), F. Avotiņš, M. Šimanska (1996), T. Millers (1998), M. Kalniņš (2000), I. Kalviņš (2003), E. Liepiņš (2005), A. Zicmanis (2007), G. Veinbergs (2009), V. Kampars (2011), V. Kauss (2012), E. Sūna (2014), M. Turks (2016).

Tālvāldis Vilciņš (1922–1997) — vēsturnieks un sociologs. Balva socioloģijā.

Balvas laureāti: B. Zepa (2002), A. Tabuns (2007), T. Tisenkopfs (2011), I. Koroļeva (2016).

Alfrēds Vītols (1878–1945) — hidromehānikas speciālists. Balva inženierzinātnēs un enerģētikā.

LZA un va/s “Latvenergo” Alfrēda Vītola balvas laureāti: J. Ekmanis (1999), V. Zēbergs (2002), N. Zeltiņš (2003), J. Barkāns (2004), K. Timermanis (2005), L. Ribickis (2006), J. Gerhards (2007), J. Dirba (2008), V. Gavars (2009), J. Inde (2010), V. Pugačevs (2011), A.S. Sauhats (2012), V. Krēsliņš (2013), Z. Krišāns (2014), K. Brinķis (2015).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN SPONSORU KOPĪGĀS
BALVAS*Sponsors**Balvas*

Eiropas Zinātņu un
mākslu akadēmija

Latvijas balva (Lielā Feliksa balva) un 2 veicināšanas
balvas par ievērojamiem sasniegumiem humanitāro
zinātņu jomās

Balvas 2001. gadā piešķīra pirmo reizi. Lielo Feliksa balvu saņēma V. Viķe-Freiberga, veicināšanas balvas — I. Ose un I. Šuvajevs. 2003. g. Lielo Feliksa balvu saņēma M. Kūle, veicināšanas balvas — D. Baltaiskalna un Ē. Jēkabsons, 2006. g. Lielo Feliksa balvu saņēma V. Zariņš, veicināšanas balvas — R. Blumberga un A. Sprūds. 2009. g. Lielo Feliksa balvu saņēma J. Vētra, veicināšanas balvas — R. Bičevskis un A. Irmejs, 2011. g. — Lielo Feliksa balvu saņēma I. Blumbergs, veicināšanas balvas — K. Ābele un R. Spirģis, 2013. g. — A. Jurkāne, veicināšanas balvas — S. Laime, P. Daija, 2015. g. — I. Lancmanis, veicināšanas balvas — I. Lībiete, D. Zigmunde.

A/s “Grindeks”

3 *balvas* ievērojamākajiem zinātniekiem par izcilu
veikumu vai mūža devumu katru otro gadu

Balvu laureāti: M. Līdaka, U. Ulmanis, S. Cimermanis (1998), E. Lukevics, O. Lielausis, K. Arājs (1999), O. Neilands, V. Tamužs, V. Bērziņš (2000), V. Kluša, E. Blūms, A. Caune (2001), T. Millers, J. Kristapsons, O. Spārītis (2002), R. M. Freivalds, E. Gudriniece, P. Guļāns (2003), G. Čipēns, I. Knēts, Ē. Mugurēvičs (2004), J.G. Bērziņš, E. Kagaine, A. Strakovs (2005), V. Baumanis, P. Eglīte, J. Dehtjars (2006), V. Kauss, V. Skujiņa, J. Spīgulis (2007), G. Duburs, J. Stradiņš, I. Lācis (2008), I. Jansone, R. Ferbers, E. Liepiņš (2010), G. Bārzdīņš, J. Krastiņš, R. Valters (2012), M. Dambrova (2014).

Va/s “Latvenergo”

2 *gada balvas* par izcilu veikumu vai mūža devumu
enerģētikā vai ar to saistītās inženierzinātnēs

Balvu laureāti: Z. Krišāns, I. Staltmanis (1999), K. Briņķis, A. Grundulis (2002), A. S. Sauhats, P. Šipkovs (2003), E. Tomsons, J. Dirba, J. Rozenkrons (2004), D. Blumberga, V. Pugačevs (2005), V. Čuvičins, A. Šnīders (2006), G. Šlihta (2007), G. Kaškarova, Ā. Žīgurs (2009), A. Mutule (2010), L. Bisenieks (2011), L. Latkovskis (2012), I. Ranķis (2013), K. Ketners, I. Stuklis (2014), G. Bažbauers, U. Sarma (2015).

A/s “Exigen Services Latvia” un RTU Attīstības fonds
 2 *ikgadējas balvas* ievērojamiem zinātniekiem par izcilu veikumu vai mūža devumu datorzinātnēs, informātikā vai par nozīmīgu informācijas izstrādes sistēmu veicināšanu

Balvu laureāti: J. Bārzdīņš, A. Anspoks (1999), J. Osis, M. Treimanis (2000), L. Niceckis, A. Vasiļjevs (2001), I. Kabaškins, A. Brūvelis (2002), J. Bičevskis, E. Karnītis (2003), P. Rivža, A. Virtmanis (2005), I. Ilziņa (2007), A. Kalniņš, S. Skusovs (2015), J. Merkurjēvs (Atzinības raksts, 2015).

A/s “ITERA Latvija” un RTU Attīstības fonds
 2 *gada balvas* ievērojamiem Latvijas zinātniekiem un praktiķiem par izcilu veikumu vai mūža devumu vides, zemes un ģeogrāfijas zinātnēs vai par nozīmīgu vides izstrādes sistēmu veicināšanu

Balvu laureāti: G. Andrušaitis, A. Melluma (2001), G. Eberhards, R. Kondratovičs (2002), A. Andrušaitis, M. Kļaviņš (2003), E. Kaufmane, J. Vīksne (2004), V. Jansons, V. Melecis (2005), G. Pētersons, P. Zālītis (2006), O. Āboltiņš, D. Blumberga (2007), O. Nikodemus, I. Veidenbergs (2008), I. Liepa, N. Zeltiņš (2010), U. Sedmalis, D. Zigmunde (2011), P. Šipkovs, S. Strautiņa (2012), L. Legzdiņa, G. Lināre (2013), T. Juhna, A. Ziemeļniece (2014), N. Ņitavska, S. Treija (2015).

A/s “Latvijas gāze” un RTU Attīstības fonds
 2 *gada balvas* ievērojamiem zinātniekiem un praktiķiem gāzes, siltumtehnikas un ar tām saistītās ķīmijas tehnoloģijas nozarēs, sirds ķirurģijas un kardioloģijas zinātnēs, orgānu transplantoloģijas nozarēs par izcilu darbu kopumu vai mūža veikumu

Balvu laureāti: R. Lācis, A. Krēsliņš (2002), J. Anšelevičs, E. Dzelzītis (2003), J. Volkolākovs, V. Zēbergs (2004), I. Siliņš, N. Zeltiņš (2005), V. Rudzīte, D. Turlajs (2006), A. Kalvelis, I. Platais (2007), A. Lācis, P. Šipkovs (2008), R. Rozentāls, P. Graudiņš (2009), V. Dzērve-Tāluts, A. Lešinskis (2010), J. Gardovskis (2011), A. Kokins, A. Ješinska, J. Raibarts (2012), O. Kalējs, R. Kolītis, J. Volkolākovs jun. (2013), J. Romanova, G. Freibergs, A. Rudzītis (2014), J. Bažbauers, I. Lubaua, I. Krūmiņa (2015).

Rīgas dome un
Rīgas balvas
biedrība

Ikgadēja “Rīgas balva” par nozīmīgāko zinātnisko pētījumu Rīgas vēsturē un kultūrvēsturē, arhitektūras un mākslas vēsturē, etnogrāfijā, demogrāfijā un etnisko attiecību izpētē, ģeogrāfijā, ekoloģijā un citās nozarēs, kas saistītas ar Rīgas attīstību

Balvas laureāti: J. Krastiņš, K. Radziņa, A. Celmiņš (veicināšanas balva — V. Bebrei, R. Spirģim) (2002), A. Caune, O. Spārītis un O. Zanders (2003), L. Balodis, J. Stradiņš, M. Zunde (2004), J. Bērziņš, V. Viķe-Freiberga, A. Holcmanis, J. Vīksne, J. Savickis (2005), V. Apsītis, J. Ekmanis, I. Knēts, V. Jākobsons (2006), Z. Gaile, V. Mihailovskis, I. Ose, J. Stabulnieks, A. Vārpa (2007), E. Grēns, J. Indāns, J. Gombergs, A/s “Sidrabe” (2008), A. Henriņš, A. Kapenieks, I. Ranka (2009), I. Kalviņš, Z. Skujiņš (2010). D. A. Lēbers apbalvots ar “Rīgas balvas” Goda diplomu (pēc nāves).

Kopš 2011. gada balvu piešķir LZA, Rīgas balvas biedrība un a/s “ITERA Latvija”. Balvas laureāti: M. Barzdeviča, J. Erenštreits I. Gerčikovs, L. Šēnbergs (2011), L. Ribickis, R. Pauls, A. Taimiņa, Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs (2012).

Rīgas balvas goda diploms: LU Latvijas vēstures institūts, LU Akadēmiskā bibliotēka, Rīgas 1. Valsts ģimnāzija (2011), D. Īvāns, E. Hrščenoviča, D. Leimane (2012). Balvas piešķiršana pārtraukta.

Rīgas dome un LZA

Ikgadēja balva par nozīmīgāko pētījumu humanitārajās un eksaktajās zinātnu nozarēs, kas saistītas ar Rīgas attīstību.

A. Šternbergs (2011), T. Jundzis (2012), A. Caune (2013), A. Cimdiņa (2014), R. Kondratovičs (2015).

SIA “L`ORÉAL
BALTIC”, UNESCO
Latvijas Nacionālā
komisija

3 gada stipendijas “Sievietēm zinātnē” nozīmīgu zinātnisku pētījumu veikšanai dzīvības zinātnu un materiālzinātnu jomā

Stipendijas saņēmēmušas R. Muceniece, A. Linē, A. Zajakina (2005), M. Dambrova, O. Starkova, M. Plotniece (2006), L. Grīnberga, B. Jansone, A. Plotniece (2007), I. Aulika, J. Pupure, T. Voronkova (2008), L. Zvejniece, T. Glaskova, K. Siliņa (2009), I. Čakstiņa, E. Pajuste, U. Riekstiņa (2010), L. Ņikitina-Zaķe, M. Duncce, B. Švalbe (2011), D. Loča, I. Smeltere, E. Škapare (2012), Z. Kalniņa, J. Sokolovska, L. Širmane (2013), D. Pjanova, A. Aleksejeva, M. Makrecka (2014), L. Beķere, I. Mihailova, A. Hūna (2015).

A/s “Latvijas dzelz-
ceļš” un RTU
Attīstības fonds

Gada balva par izcilu veikumu vai mūža devumu
Latvijas dzelzceļa transportā

Balvas laureāti: V. Junovičs (2007), M. Mezītis, B. Perniķis (2008),
J. Račko, S. Mihailovs (2009), T. Lukonens, I. Korago (2010),
J. Ceicāns, N. Petuhova (2011), A. Poča, A. Plešaunieks (2012),
J. Strods, J. Švabs (2014), J. Luceničs, I. Režgorina (2015).

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVAS UN PRĒMIJAS JAUNAJIEM ZINĀTNIEKIEM

Balvas uz darbu konkursa pamata tiek piešķirtas maģistrantiem vai doktorantiem, vai jaunajiem pētniekiem ne vēlāk kā vienu gadu pēc maģistra vai doktora darba aizstāvēšanas. Reflektēšanai var iesniegt darbus, kurus veicis atsevišķs zinātnieks, kurš pieteikuma iesniegšanas brīdī nav vecāks par 30 gadiem.

Balva par labāko jaunā zinātnieka darbu fizikā nosaukta *Ludviga un Māra Jansonu* vārdā,

par labāko darbu ķīmijā *Mārtiņa Straumaņa* — *Alfrēda Ieviņa* vārdā,

par labāko darbu ķīmijā vai ķīmijas tehnoloģijā — *Emīlijas Gudrinieces* vārdā,

par labāko darbu literatūrzinātnē un filozofijā — *Zentas Mauriņas* vārdā.

Jauno zinātnieku konkursam darbi iesniedzami līdz 2016. gada 30. septembrim LZA sekretariātā vai attiecīgo zinātņu nodaļās (Akadēmijas laukumā 1, 2.stāvā, Rīga, LV 1050)

Uzziņas par nepieciešamajiem dokumentiem var saņemt pa tel. 67223931.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS
LIELĀS MEDAĻAS, BALVU UN PRĒMIJU LAUREĀTI
2015. UN 2016. GADĀ

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LIELĀS MEDAĻAS LAUREĀTI

(LZA Senāta 2016. gada 1. marta lēmums)

LZA īstenais loceklis **Tālavš Jundzis** – par pētījumiem Latvijas neatkarības atjaunošanas vēsturē.

Dr.habil.med., Dr.h.c.med. **Romans Lācis** – par nozīmīgu ieguldījumu sirds ķirurģijas attīstībā Latvijā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS VĀRDBALVU LAUREĀTI

PhD **Jānis Vārna** (Lulea Tehniskā universitāte, Zviedrija) – *Frīdriha Candra* balva mehānikā par tematiski vienotu darbu kopu “Bojājumi slāņainajos kompozītos: to izcelsmes mehānismi, eksperimentālās noteikšanas metodes un to teorētiskā modelēšana”.

LZA korespondētājloceklis **Roberts Eglītis** (LU Cietvielu fizikas institūts) – *Edgara Siliņa* balva fizikā par darbu kopu “Tehnoloģiski svarīgu materiālu teorētiski pētījumi”.

LZA īstenais loceklis **Māris Turks** (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – *Gustava Vanaga* balva ķīmijas zinātnēs par darbu kopu “Jaunu metožu un produktu izstrāde biorganiskajā un heterociklisko savienojumu ķīmijā”.

Dr.habil.med. **Aigars Pētersons** (VSIA BKUS Bērnu ķirurģijas klīnika) – *Paula Stradiņa* balva medicīnas zinātnēs par inovatīvu metožu ieviešanu bērnu ķirurģijā un bērnu traumatisma profilaksē Latvijā.

LZA īstenā locekle **Aina Blinkena** – *Jāņa Endzelīna* balva latviešu valodniecībā par mūža ieguldījumu latviešu valodas izpētē un valodas tiesību atjaunošanā un nostiprināšanā.

Dr.sc.soc. **Ilze Koroļeva** (LU Filozofijas un socioloģijas institūts) – *Tālivalža Vilciņa* balva socioloģijā par monogrāfiju “Profesiju prestižs un izvēle jauniešu vidū: divu paaudžu salīdzinājums”.

LZA korespondētājlocekle **Ilze Loze** – *Friča Brīvzemnieka* balva par mūža ieguldījumu arheoloģijā un Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma izpētē.

Dr.habil.chem. **Galina Teliševa** (LV Koksnes ķīmijas institūts) – *Arvīda Kalniņa* balva mežzinātnē, koksnes pētniecībā un pārstrādē par darbu kopu “Inovatīvu produktu ieguve uz lignīna, zemmolekulāro polifenolu savienojumu un koksnes polifenolu saturošu pārstrādes atlikumu bāzes ar mērķi izstrādāt koksnes biorafinērijas virkni”.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS UN SPONSORU BALVU LAUREĀTI

LZA korespondētājloceklis **Audris Kalniņš** (Latvijas Universitāte) – LZA, a/s “*Exigen Services Latvia*” un RTU Attīstības fonda *Eižena Āriņa balva datorzinātnē* par mūža devumu Latvijas datorzinātnes attīstībā.

Sergejs Skusovs (SIA “Meditec”) – LZA, a/s “*Exigen Services Latvia*” un RTU Attīstības fonda *Eižena Āriņa balva datorzinātnē* par praktisku ieguldījumu informācijas tehnoloģijas (IT) jomā, izstrādājot un ieviešot novatoriskus un sabiedrībai aktuālus IT risinājumus.

LZA īstenais loceklis **Jurijs Merkurjevs** (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA, a/s “*Exigen Services Latvia*” un RTU Attīstības fonda Atzinības raksts par ieguldījumu Latvijas datorzinātnes teorijas attīstībā.

Dr.arch. **Natālija Ņitavska** (Latvijas Lauksaimniecības universitāte) – LZA, a/s “ITERA Latvija” un RTU Attīstības fonda balva par darbu “Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā” un ieguldījumu ainavu arhitektūras jauno speciālistu sagatavošanā.

Dr.arch. **Sandra Treija** (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA, a/s “ITERA Latvija” un RTU Attīstības fonda balva par darbu kopu “Dzīvojamās vides kvalitāte lielmēroga dzīvojamo rajonu kontekstā” un ieguldījumu arhitektūras jauno speciālistu sagatavošanā.

Dr.med. **Inguna Lubaua** (Rīgas Stradiņa universitāte) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par izcilu veikumu bērnu kardioloģijā.

Jānis Bažbauers (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par mūža ieguldījumu enerģētikas nozares jauno speciālistu sagatavošanā.

Inga Krūmiņa (a/s “Latvijas Gāze”) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par ieguldījumu Latvijas dabasgāzes nozares attīstībā un normatīvu regulējuma izstrādē.

LZA īstenais loceklis **Rihards Kondratovičs** – LZA un Rīgas domes “Rīgas balva” zinātnē par izcilu selekcionāra darbu, ieguldījumu daiļdārzniecībā un Rīgas atpazīstamības veicināšanu pasaulē.

Dr.sc.ing. **Kārlis Briņķis** (Rīgas Tehniskā universitāte) – *Alfrēda Vītola balva* par izcilu mūža ieguldījumu Latvijas enerģētikā (kopā ar a/s “Latvenergo”).

Dr.sc.ing. **Gatis Bažbauers** (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA un a/s “Latvenergo” Gada balva par nozīmīgu devumu enerģētikā.

Uģis Sarma (a/s “Latvenergo”) – LZA un a/s “Latvenergo” Gada balva par nozīmīgu devumu enerģētikā.

Dr.chem. **Laura Beķere** (Latvijas Organiskās sintēzes institūts) – *L'ORÉAL* Latvijas 2015. gada stipendija “Sievietēm zinātnē” (kopā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju) pētījumam “**Jaunas fluorescentās zondes kā teranostiskie līdzekļi: pašorganizējošu lipīdu tipa savienojumu sintēze un īpašības**”.

Mg. **Anda Hūna** (Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs) – *L'ORÉAL* Latvijas 2015. gada stipendija “Sievietēm zinātnē” (kopā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju) pētījumam “**Autofāģijas loma novecošanās un pašatjaunošanās sadarbībā audzēju šūnu rezistencē pret terapiju**”.

Mg. **Irēna Mihailova** (Daugavpils Universitāte) – *L'ORÉAL* Latvijas 2015. gada stipendija “Sievietēm zinātnē” (kopā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju) pētījumam “**Telpā orientētu cinka oksīda nanostruktūru sintēze**”.

Jurijs Lucevičs (SIA “LDZ CARGO”) – LZA, a/s “Latvijas Dzelzečļš” un RTU Attīstības fonda balva par mūža darba devumu Latvijas dzelzečļa transportā.

Mg. **Inese Rezgoriņa** (Latvijas Dzelzečļa vēstures muzejs) – LZA, a/s “Latvijas Dzelzečļš” un RTU Attīstības fonda balva par pētījumiem Latvijas dzelzečļa transporta nozarē.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LOCEKĻI – CITU IEVĒROJAMĀKO ZINĀTNISKO APBALVOJUMU LAUREĀTI

LZA īstenais loceklis **Benedikts Kalnačs** – Baltijas zinātņu akadēmiju medaļa par ilggadēju un sekmīgu Baltijas jūras valstu literāro kontaktu izpēti.

Dr.philol., Dr.h.c.philol. **Gundega Grīnuma** – Ministru kabineta 2015. gada balva zinātnē par mūža ieguldījumu Raiņa un Aspazijas daiļrades pētniecībā, kā arī par ieguldījumu Raiņa un Aspazijas 150. jubilejas gada sekmīgā norisē.

LZA īstenais loceklis **Ivars Kalviņš** – *Valtera Capa* balva par izciliem izgudrojumiem medicīnas ķīmijā un Latvijas zinātnes sasniegumu nešanu pasaulē.

LZA goda locekle **Džemma Skulme** – *Cicerona* balva par Latvijas kultūras virzīšanu pasaulē un būtisku devumu valstiskās neatkarības atjaunošanā.

LZA īstenais loceklis **Leonīds Ribickis** – *Cicerona* balva par konsekventu augstākās tehniskās izglītības un tās tautsaimnieciskās ietekmes stiprināšanu.

LZA goda locekle **Džemma Skulme** – Rīgas domes balva “Gada rīdzinieks” par ieguldījumu Latvijas mākslas un sabiedriskās dzīves attīstībā un Rīgas atpazīstamības veicināšanu pasaulē.

LZA īstenais loceklis **Jānis Gardovskis** – Rīgas domes Atzinības raksts par daudzpusīgas augstākās izglītības attīstību un ārvalstu studentu sekmīgu piesaisti.

Dr.h.c. **Romans Lācis** – Rīgas domes Atzinības raksts par izcilu ieguldījumu medicīnas zinātnes attīstībā un sekmīgu starptautisko sadarbību.

LZA goda loceklis **Imants Lancmanis** – Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas Lielā Feliksa balva par Rundāles pils restaurācijas vadību, kā arī par Jelgavas pils Kurzemes hercogu kapeņu zinātnisko izpēti un atjaunošanas vadību.

Dr.arch. **Daiga Zigmunde** – Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas veicināšanas balva par Latvijas kultūrainavas vērtību zinātniskiem pētījumiem un ieguldījumu ainavu arhitektūras jomas attīstībā Latvijā un sadarbības veicināšanu Eiropā.

Dr.med. **Ieva Libiete** – Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas veicināšanas balva par pētījumiem Latvijas psihiatrijas vēsturē un Andreja Vezālija piecsimtgadē un psihiatrijas vēsturei veltītu muzeja ekspozīciju veidošanu.

LZA īstenais loceklis **Jānis Stradiņš** – Tbilisi Valsts universitātes medaļa par izcilu ieguldījumu internacionalizācijas pētījumos sadarbībā ar Gruzijas zinātniekiem.

Dr.h.c.geogr. **Guntis Eniņš** – *Eduarda Veidenbauma* literārā prēmija par grāmatu “Nezināmā Latvija”.

LZA goda loceklis **Andris Nelsons** – *Grammy* balva nominācijā *Labākais orķestra sniegums* par “Deutsche Grammophon” izdoto Dmitrija Šostakoviča 10. simfonijas ierakstu.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS JAUNO ZINĀTNIEKU BALVU UN PRĒMIJU LAUREĀTI

Dr.phys. **Roberts Zabels** (LU Cietvielu fizikas institūts) – *Ludviga un Māra Jansonu* balva fizikā par darbu “Ātro jonu izraisītie struktūras un mikromehānisko īpašību modifikācijas procesi platzonas jonu kristālos”. Vad. *Dr.habil.phys.* J. Maniķis.

- Dr.sc.ing. Agnese Grigaloviča* (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – *Mārtiņa Straumaņa un Alfrēda Ieviņa* balva ķīmijā par darbu “Polioksimetilēnu, etilēna-oktēna kopolimēru un nano cinka oksīda kompozīciju struktūra un īpašības”. Vad. *Dr.sc.ing. J. Zicāns*.
- Mg. Daniels Posevins* (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte) – *Emīlijas Gudrinieces* balva ķīmijas tehnoloģijā par darbu “Ritera reakcija šķidrā sēra dioksīdā”. Vad. LZA īst.loc. M. Turks.
- Mg. Arnis Koroševskis* (LU Humanitāro zinātņu fakultāte) – *Zentas Mauriņas* balva literatūrzinātnē par darbu “Andreja Upīša literārā darbība no 1899. gada līdz 1990. gadam”. Vad. *Dr. philol. I. Kalniņa*.
- Dr.phys. Jurgis Grūbe* (LU Cietvielu fizikas institūts) – *Jauno zinātnieku* balva par darbu “Luminiscences procesi ar Er^{3+} aktivētā $NaLaF_4$ ”. Vad. *Dr.habil.phys. M. Springis, Dr.phys. A. Šarakovskis*.
- Dr.pharm. Marina Makrečka-Kūka* (Latvijas Organiskās sintēzes institūts) – *Jauno zinātnieku* balva par darbu “Jauna kardioprotektīva savienojuma metil-GBB atklāšana: farmakoloģiska pieeja acilkarnitīnu samazināšanai”. Vad. *Dr.pharm. M. Dambrova*.
- Mg. Jānis Zariņš* (LLU Ekonomikas un sabiedrības attīstības fakultāte) – *Jauno zinātnieku* balva par darbu “Uzņēmējdarbības izvērtējums un attīstības virzieni Jelgavas novadā un pilsētā”. Vad. LZA īst.loc. B. Rivža.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS UN SPONSORU BALVU JAUNAJIEM ZINĀTNIEKIEM LAUREĀTI

- Mg. Jurgis Zemītis* (RTU Būvniecības inženierzinātņu fakultātes doktorants) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par darbu “Telpu gaisa kvalitātes analīze un prognozēšanas metodoloģija”. Vad. *Dr.sc.ing. A. Borodiņecs*.
- Raimonds Karls** (Rīgas Stradiņa universitāte) – LZA, a/s “Latvijas Gāze” un RTU Attīstības fonda balva par aktīvu darbību ādas vēža profilaksē, savlaicīgā diagnosticēšanā un ārstēšanā.
- Dr.chem. Gints Šmits* (Rīgas Tehniskā universitāte) – LZA, “Olainfarm” un RTU Attīstības fonda *Solomona Hillera balva* jaunam zinātņu doktoram par darbu “Airlenda-Klaizena pārgrupēšanās reakcijas pielietojumi dabasvielu totālajās sintēzēs”. Vad. *Dr.chem. R. Zemribo*.
- Dr.sc.ing. Dmitrijs Antonovs* – LZA un a/s “Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu “Energosistēmas asinhronā režīma modelēšana, vadība un novēršana”. Vad. LZA kor.loc. A. Sauhats un *Dr.sc.ing. A. Utāns*.

Dr.sc.ing. Ludmila Lavrinoviča – LZA un a/s “Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu “Bezkontakta sinhronie dzinēji ar ārējo rotoru”. Vad. *Dr.habil.sc.ing. J. Dirba*, zin. konsult. U. Brakanskis.

Dr.sc.ing. Baiba Ose-Zaļā – LZA un a/s “Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu “Cilindriska magnētiskā sajūga konstrukcijas optimizācija balstīta uz magnētiskā lauka aprēķiniem”. Vad. *Dr.sc.ing. V. Pugačevs*, *Dr.sc.ing. J. Dirba*, LZA kor.loc. A. Sauhats.

Dr.sc.ing. Ļubova Petričenko – LZA un a/s “Latvenergo” jauno zinātnieku balva par darbu “Pilsētas tīklu parametru izvēles tehniski ekonomiskais pamatojums tirgus cenu apstākļos”. Vad. LZA kor. loc. A. Sauhats, *Dr.sc.ing. S. Guseva*.

Dr.sc.ing. Sergejs Kovaļenko – LZA un a/s “Latvenergo” veicināšanas balvas par panākumiem enerģētikā. Vad. *Dr.sc.ing. I. Zicmane* un zin. konsult. *Dr.sc.ing. G. Georgijevs*.

Dr.sc.ing. Sergejs Artjoms Obuševs – LZA un a/s “Latvenergo” veicināšanas balvas par panākumiem enerģētikā. Vad. *Dr.sc.ing. I. Oļeiņikova*.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS FONDA STIPENDIĀTI

2015./2016.g.

Agnese Stikute (Rīgas Tehniskā universitāte) – *Emīlijas Gudrinieces – Alfrēda Ieviņa* stipendija ģimijā.

Kristers Ozols (Rīgas Tehniskā universitāte) – *Emīlijas Gudrinieces – Alfrēda Ieviņa* stipendija ģimijā.

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJAS GODA MECENĀTI

Privātie ziedotāji

LZA goda locekle **Magda Štaudingera-Voita** (1902–1997) un Nobela prēmijas laureāts **Hermanis Štaudingers** (1881–1965)

Skolotāja **Erna Poča** (1920–2001) un LZA goda doktors **Konstantīns Počs** (1912–1994)

LZA ārzemju loceklis **Dītrihs Andrejs Lēbers** (1923–2004)

Tautsaimnieks **Jānis Sadovskis** (1904–2006) un skolotāja **Austra Sadovska** (1913–1999)

LZA goda doktors **Jānis Labsvīrs** (1907–2002)

LZA īstenā locekle **Emīlija Gudriniece** (1920–2004)

Uzņēmējs **Atis Sausnītis**

Uzņēmējs **Ivars Strautiņš**

Uzņēmējs **Pēteris Avens**

Uzņēmējs **Guntis Belēvičs**

Sabiedrību un institūciju pārstāvji

Dr.sc.ing. **Adrians Dāvis** (A/s “Latvijas Gāze”)

LZA goda loceklis **Valdis Jākobsons** (A/s “Grindeks”)

Dr.chem. **Imants Meirovics** (1930–2015) (Latvijas Izglītības fonda mērķprogramma “Izglītībai, zinātnei un kultūrai”)

Juris Savickis (Firma “ITERA Latvija”)

Borisa un Ināras Teterevu fonds

Kirovs Lipmans (A/s “Grindeks”)

Āris Žīgurs (A/s “Latvenergo”)

ZINĀTŅU NODAĻAS

FIZIKAS UN TEHNISKO ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67223633. Fakss: 67821153

E pasts: fizteh@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētājs Juris JANSONS

Zinātniskā sekretāre Sofja NEGREJEVA

Padomes locekļi

Māris ĀBELE, Juris BORZOVS, Ivars KNĒTS, Andris KRŪMIŅŠ,
Pēteris RIVŽA, Antans Sauļus SAUHATS, Pēteris ŠIPKOVŠ

Nodaļa apvieno 106 LZA locekļus, t.sk. 40 īstenos, 3 goda, 27 ārzemju locekļus un 36 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 18 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

astronomija

Māris Ābele, kor. loc.

Edgars Bervalds, kor. loc.

Juris Žagars, kor. loc.

Dainis Draviņš, ārz. loc.

Agris Gailītis, īst. loc.

Jevgeņijs Kotomins, īst. loc.

Māris Knite, īst. loc.

Andris Krūmiņš, īst. loc.

Ivars Lācis, īst. loc.

Oļģerts Lielausis, īst. loc.

Andris Ozols, īst. loc.

Juris Purāns, īst. loc.

Mārtiņš Rutkis, īst. loc.

Andrejs Siliņš, īst. loc.

Linards Skuja, īst. loc.

Jānis Spīgulis, īst. loc.

Andris Šternbergs, īst. loc.

Kurts Švarcs, īst. loc.

Ivars Tāle, īst. loc.

Juris Zaķis, īst. loc.

Imants Bērsons, kor. loc.

Roberts Eglītis, kor. loc.

Donāts Erts, kor. loc.

Jevgeņijs Joļins, kor. loc.

Aleksejs Kuzmins, kor. loc.

Vjačeslavs Kaščejevs, kor. loc.

enerģētika

Leonīds Ribickis, īst. loc.

Pēteris Šipkovs, īst. loc.

Andris Krēsliņš, kor. loc.

Antans Sauļus Sauhats, kor. loc.

Namejs Zeltiņš, goda loc.

fizika

Mārcis Auziņš, īst. loc.

Jānis Guntis Bērziņš, īst. loc.

Elmārs Blūms, īst. loc.

Andrejs Cēbers, īst. loc.

Jurijs Dehtjars, īst. loc.

Oļģerts Dumbrājs, īst. loc.

Juris Ekmanis, īst. loc.

Ruvins Ferbers, īst. loc.

Juris Banis, ārz. loc.
 Antonio Biankonī, ārz. loc.
 Hermanis Branovers, ārz. loc.
 Tills fon Egidijs, ārz. loc.
 Roberts Evarestovs, ārz. loc.
 Pauls Janmeijs, ārz. loc.
 Marko Kirms, ārz. loc.
 Nils Kristensens, ārz. loc.
 Aleksandrs Luščiks, ārz. loc.
 Ivars Melngailis, ārz. loc.
 Jānis Melngailis, ārz. loc.
 Žaks Simons, ārz. loc.
 Pauls Stradiņš, ārz. loc.
 Juris Pēteris Svenne, ārz. loc.
 Aleksandrs Šļugers, ārz. loc.
 Juris Upatnieks, ārz. loc.

informātika

Andris Ambainis, īst. loc.
 Jānis Bārzdiņš, īst. loc.
 Ivars Biļinskis, īst. loc.
 Jānis Grundspeņķis, īst. loc.
 Jurijs Merkurjevs, īst. loc.
 Guntis Arnicāns, kor.loc.
 Guntis Bārzdiņš, kor. loc.
 Juris Borzovs, kor. loc.
 Kārlis Čerāns, kor. loc.
 Jānis Grabis, kor. loc.
 Modris Greitāns, kor.loc.
 Igors Kabaškins, kor. loc.
 Audris Kalniņš, kor. loc.
 Leonīds Novickis, kor. loc.
 Uldis Sukovskis, kor. loc.
 Pēteris Videnieks, kor. loc.
 Jānis Osis, goda loc.
 Žils Brasārs, ārz. loc.
 Alvis Brāzma, ārz. loc.
 Juris Hartmanis, ārz. loc.
 Andris Padegs, ārz. loc.

informātika (zinātniecība)

Jānis Kristapsons, kor. loc.

inženierzinātne

Ralejs Tapfers, ārz. loc.
 Vilis Vītols, goda loc.

matemātika

Andris Buiķis, īst. loc.
 Agnis Andžāns, kor. loc.
 Andrejs Reinfelds, kor. loc.
 Felikss Sadirbajevs, kor. loc.
 Aleksandrs Šostaks, kor. loc.
 Aivars Zemītis, kor. loc.
 Raimonds Čiegis, ārz. loc.
 Tarmo Soomere, ārz. loc.

materiālzinātne (fizika)

Līga Grinberga, kor. loc.

mehānika

Juris Jansons, īst. loc.
 Ivars Knēts, īst. loc.
 Andrejs Krasņikovs, īst. loc.
 Egons Lavendelis, īst. loc.
 Imants Matīss, īst. loc.
 Rolands Rikards, īst. loc.
 Kārlis Rocēns, īst. loc.
 Vitauts Tamužs, īst. loc.
 Jānis Auziņš, kor. loc.
 Andris Čate, kor. loc.
 Vladimirs Kašjanovs, kor. loc.
 Roberts Maksimovs, kor. loc.
 Jānis Rudzītis, kor. loc.
 Narimants Salenieks, kor. loc.
 Jānis Vība, kor. loc.
 Jānis Dundurs, ārz. loc.
 Jiri Engembrehts, ārz. loc.
 Renē Moro, ārz. loc.

Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa apvieno 106 locekļus, t.sk. 40 īstenos, 3 goda, 27 ārzemju locekļus un 36 korespondētājlocekļus, kā arī 18 goda doktorus.

2015. gadā notika 6 nodaļas sēdes, tajā skaita jau tradicionāli paplašinātā sēde ar Latvijas enerģētiķiem. Nodaļas locekļi organizēja trīs populārzinātniskas LZA sēdes un aktīvi piedalījās LZA pilnsapulcēs un citos pasākumos.

Sēdes

4. martā notika kārtējā nodaļas 2014. gada darba pārskata sēde, kurā referēja nodaļas priekšsēdētājs akad. Juris Jansons. Nolēma atzīt nodaļas darbību 2014. gadā par sekmīgu un akceptēt priekšlikumus nodaļas darbībai 2015. gadā. Diskusijas gaitā tika izteikts rosinājums nodaļas darbam piesaistīt citu nozaru speciālistus, piemēram no būvniecības vai materiālzinātnes. Jau šogad tas tika apstiprināts LZA Senātā un atvērta viena korespondētājlocekļa vakance materiālzinātnē (fizika).

11. martā notika sēde sērijā “2014. gada nozīmīgākie sasniegumi Latvijas zinātnē”. No Cietvielu fizikas institūta referēja *Dr.phys.* Jānis Timošenko par tēmu “Kristālisko materiālu struktūras statiskās un termiskās nesakārtotības modelēšana ar apgriezto Monte-Karlo metodi”. Materiālu īpašības nosaka tā ķīmiskais sastāvs un to veidojošo atomu līdzsvara novietojums, kā arī atomu kustības dinamika un to korelācijas. Visa informācija ir iekodēta materiāla rentgenstaru absorbcijas spektrā (RAS). Referātā tika prezentēta jauna skaitlisko simulāciju metode, kas ļauj, analizējot RAS, šo bagātīgo informāciju rekonstruēt. Apvienojot pieejamo lieldatoru un modernās RAS teorijas piedāvātās iespējas, metode būtiski paplašina no RAS analīzes iegūstamās informācijas apjomu kompleksiem kristāliskiem un nanokristāliskiem materiāliem. Izstrādātā metode ļauj sekmīgi analizēt daudzatomu sadalījumu funkciju ieguldījumus, tādējādi tiek iegūta informācija ne tikai par starpatomu attālumiem, bet arī par starpsaišu leņķiem, atomu svārstību anizotropiju, atomu kustības korelāciju un pat par starpatomu saišu stiprumiem. Diskusijas gaitā tika ierosināts rast finansējumu, lai apmaksātu Latvijas dalību Grenobles ESRS sinhrotronā, ar to nostiprinot Latvijas zinātnieku iespējas izmantot šo jauniem atklājumiem fizikā svarīgo instrumentu.

21. oktobrī ar CFI vadošas pētnieces *Dr.phys.* Līgas Grīnbergas ziņojumu “Par pētījumiem udeņražā uzglabāšanā un iegūšanā” sākās nodaļas locekļu iepazīstināšana ar jaunajiem LZA locekļu kandidātiem. Labus vārdus par Līgas pētījumiem un darbību zinātnes popularizēšanā Latvijā teica akad. Andris Šternbergs, akad. Andrejs Siliņš un akad. Andris Krūmiņš. Ārzemju locekļa kandidātu Tarmo Soomeri raksturoja LZA prezidents Ojārs Spārītis un akad. Andrejs Siliņš. Tarmo Soomere ir Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidents, Tallinas Tehniskās universitātes Kibernētikas institūta Viļņu inženierijas laboratorijas vadītājs, *Academia Europaea* loceklis un Baltijas Asamblejas balvas zinātnē laureāts. Šo balvu viņš saņēma par izciliem sasniegumiem jūras zinātnē,

sadarbībā ar Latvijas un Lietuvas zinātniekiem. Akad. Juris Purāns un akad. Andris Šternbergs raksturoja otro ārzemju locekļa kandidātu izcilo itāļu fiziķi Antonio Bianconi un viņa sadarbību ar LU CFI. Antonio Bianconi ir Romas Starptautiskā materiālzinātnes Centra direktors, Romas Sapienza Universitātes profesors, Eiropas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis un LU CFI Starptautiskās konsultatīvās padomes loceklis.

Sēdes otrajā daļā FTZN nolikuma apspriešanai un uzlabošanai vienbalsīgi tika izveidota darba grupa J. Ekmaņa, A. Krūmiņa un A. Siliņa sastāvā.

28. oktobrī nodaļas locekļi noklausījās divus ziņojumus: īstenā locekļa kandidāta RTU profesora, LZA kor.loc. *Dr.sc.ing.* Andreja Krasņikova – “Kompozītie materiāli būvniecībā. Mehānika, tehnoloģijas un modelēšana” un LU CFI direktora vietnieka, LZA kor.loc. *Dr.phys.* Mārtiņa Rutka – “Starpmolekulārā mijiedarbība – manus pētījumus vienojošais fenomens”, piedalījās viņu un LZA goda doktora kandidāta LU profesora Māra Vītiņa *kandidatūras* apspriešanā. Māri Vītiņu raksturoja LU Datorikas fakultātes dekāns, LZA kor.loc. Juris Borzovs. Pēc nodaļas aizklāta balsojuma Mārim Vītiņam tika piešķirts LZA goda doktora grāds un 10.11.2015. LZA Senāts apstiprināja šo lēmumu. FTZN sēdē tika apstiprināts nodaļas nolikums. Slēgtā balsošanā FTZN izteica savu atbalstu visiem LZA locekļu kandidātiem. LZA Rudens pilnsapulce 26. novembrī par akadēmiķiem ievēlēja Andreju Krasņikovu un Mārtiņu Rutki, par korespondētājlocekli Līgu Grīnbergu. Par ārzemju locekļiem ievēlēti Tarmo Soomere un Antonio Bianconi.

11. novembrī nodaļas locekļi noklausījās divus ziņojumus. LZA goda doktors Jānis Jansons sakarā ar ANO pasludināto “Gaismas gadu” nolasīja referātu “Optisko fotonu skaitīšana un tās lietojums vēsturiskā skatījumā”. Prezentācijā īsumā tika apskatīta autora daudzu gadu ilgā pieredze fotonu skaitīšanas metodikas attīstīšanā un tās lietošanā vāju un ātri mainīgu optiskā starojuma plūsmu mērīšanā. Vidzemes Augstskolas profesors Egils Ginters nolasīja referātu “Politikas lēmumu imitāciju modelēšana – Eiropas Komisijas iniciēto zinātniskās pētniecības ietvara programmu projektu pieredze”. Tautsaimniecības politikas plānošanā bieži tiek pieņemti intuitīvi un kļūdaini lēmumi. Analītiska modelēšana ir apgrūtināta, jo to ietekmē liels stohastisku būtisko faktoru skaits. Tādēļ aktuāls ir imitāciju modelēšanas pielietojums, nodrošinot nozares speciālistiem interaktīvas un nepastarpinātas piekļuves iespējas politikas plānošanas lēmumu seku prognozēšanas un analīzes rīkiem. Eiropas Komisija FP7 programmas ietvaros tika iniciējusi vairākus projektus, kas ir saistīti ar politikas modelēšanu. Viens no šādiem projektiem ir FP7-ICT-2011-7 IP projekts FUPOL (2011–2015) *Future Policy Modelling*, kura galvenais uzdevums ir jaunas pieejas izstrāde politikas modelēšanā, piedāvājot politikas veidotājiem gan semantiskas analīzes, gan imitācijas modelēšanas rīku kopu, tas dod iespēju pārbaudīt eventuālos risinājumus, kas saistīti ar atpūtas vides teritorijas pieļaujamās noslodzes plānošanu, velosipēdu maršrutu izstrādi lielajās pilsētās un biznesa attīstības plānošanu ierobežotu ražošanas resursu apstākļos. Savukārt FP7-ICT-2009-5 IP projekta CHOReOS (2010–2014) *Large Scale Choreographies for the Future Internet* īstenošanas gaitā izstrādātā metodika, kas

balstās uz sistēmu dinamikas imitācijas modelēšanas lietojumu, ļauj novērtēt piedāvāto tehnoloģisko risinājumu ilgtspēju. Referāts izraisīja lielu interesi un diskusiju. Nodaļas locekļi ierosināja vēlreiz izdiskutēt problēmu plašākā akadēmiskā vidē.

16. decembrī jau tradicionāli notika FTZN, Pasauls Enerģijas padomes Latvijas Nacionālās komitejas un Nacionālās enerģētikas konfederācijas paplašinātā sēde. Šoreiz tā bija veltīta tēmai “Iestrādes Latvenergo koncerna jaunajai vidēja termiņa stratēģijai (2017–2020)”. Klātesošie noklausījās Latvenergo koncerna Korporatīvās stratēģijas direktora Uģa Sarmas ziņojumu. Tika uzsvērts, ka, tuvojoties jaunajam stratēģiskās plānošanas periodam, Latvenergo koncerna pozīcijas ir stabilas un koncerna rīcībā ir vissabalansētākais un modernākais elektroenerģijas bāzes ģenerācijas portfelis Baltijā, un tas kontrolē ievērojamu tirgus daļu. Apņēmīgi tiek turpināta Sadales tīkla modernizācija un attīstība. Uģa Sarmas ziņojums izraisīja lielu interesi, klātesošie uzdeva daudz jautājumu. Atbildot uz jautājumu par jaunu bāzes jaudu nepieciešamību, Latvenergo pārstāvji norādīja, ka no elektroenerģijas ražotāja pozīcijām šāda nepieciešamība Latvijā nepastāvēs vismaz līdz 2025. gadam. Šādu nepieciešamību varētu radīt vien lielu un energoietilpīgu projektu attīstība – energoietilpīga ražošana vai vērīenīga dzelzceļa elektrifikācija vai kādu šodien nezināmu ilglaicīgu faktoru ietekmē pieaugošas elektroenerģijas cenas Baltijā un Ziemeļeiropā. Klātesošie atzinīgi novērtēja Latvenergo veikto elektroapgādes sektora vispusīgo izvērtējumu gan nacionālā, gan reģionālā griezumā un atbalstīja iezīmētos pamatvirzienus Latvenergo koncerna jaunās vidējā termiņa stratēģijas projektam.

LZA sēdes un tikšanās

19. janvārī notika LZA svinīgā sēde, veltīta Latvijas zinātnes sasniegumiem 2014. gadā. Starp laureātiem tika godināti nodaļas locekļi akad. Juris Purāns un akad. Jurijs Merkurjevs, LZA kor.loc. Vjačeslavs Kaščejevs, LZA kor.loc. Aleksejs Kuzmins un viņu doktoranti. Kā vienmēr, svinīgais pasākums piesaistīja masu saziņas līdzekļu lielu uzmanību.

19. februārī notika LZA sēde – populārzinātniskā lekcija “Infrasarkanie un milimetru elektromagnētiskie viļņi cīņā pret terorismu”, kuru sagatavoja akad. Oļģerts Dumbrājs. Kopš 1974. gada katru gadu notiek vispasaules infrasarkanā un milimetru viļņu konference (500–600 dalībnieku no 30–40 valstīm). Akad. Oļģerts Dumbrājs piedalījies 21 šādā konferencē. Viņa populārzinātniskās lekcijas jau kļuvušas par labu tradīciju. Autors atsvaidzināja sēdes dalībnieku zināšanas par elektromagnētisko viļņu spektru un raksturoja milimetru viļņu īpašības, aprakstīja, kā tas izmanto cīņā pret terorismu.

21. maijā svinīgā ceremonijā nosaukti laureāti vienam no augstākajiem Latvijas informācijas tehnoloģijas (IT) nozares apbalvojumiem – Eižena Āriņa balvai datorikā 2015. Balvu saņēma Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūta

(LU MII) vadošais pētnieks LZA kor.loc. Audris Kalniņš un ar Atzinības rakstu tika apbalvots RTU profesors akad. Jurijs Merkurjevs.

24. septembrī LZA sēdē jau tradicionāli referātu “Zinātnes sākumi un evolūcija” nolasīja LZA Lielās medaļas laureāts akad. Kurts Švarcs. Akadēmijas Portretu zālē, kuru pārpildīja studenti, viņš dalījās savās pārdomās par vienu no civilizācijas pamatjautājumiem – cilvēka attiecībām ar zinātni. Zinātņi apraksta kā cilvēka darbības sfēru, kuras mērķis ir iegūt zināšanas par apkārtējo pasauli, ieskaitot pašu cilvēku un sabiedrību. Neraugoties uz modernās zinātnes sasniegumiem, it īpaši datortehnikā, elektronikā un gēnu tehnoloģijā, aktuāls ir jautājums par globālo zinātnes koordināciju un stratēģiju. Šodien šis jautājums pasaules mērogā nav atrisināts. Netiek diskutētas arī briesmas, kas saistītas ar molekulāro bioloģiju un iedzimtības problēmām. Zinātnes un sabiedrības tālākā attīstībā šīs problēmas ir jārisina (sk. 90. lpp.).

12. novembrī LZA Portretu zālē notika Oksfordas Universitātes matemātikas profesora Džona Lenoksa (*John Lennox*) zinātniskā lekcija – diskusija: “Hokings un Dokins par Dievu – patiesība vai maldi?”, kuru organizēja LZA kor.loc. Vjačeslavs Kaščejevs. Katru no mums interesē atbildes uz šiem pamata jautājumiem un bija unikāla iespēja piedalīties atklātā diskusijā par šo tēmu. Visas trīs nodaļas rīkotās populārzinātniskās lekcijas bija ļoti labi apmeklētas – pulcējās ne tikai LZA locekļi, bet arī studenti, liecinot, ka tādu tradīciju akadēmijai ir lietderīgi turpināt.

Nodaļas locekļi ar referātiem uzstājušies LZA Senāta sēdēs:

Akad. Andris Šternbergs – “Funkcionālie materiāli un nanotehnoloģijas: attīstības metamorfozes”, LZA kor.loc. Andrejs Krasņikovs – “Kompozītie materiāli būvniecībā. Mehānika, tehnoloģijas un modelēšana”, LZA kor.loc. Mārtiņš Rutkis – “Starpmolekulārā mijiedarbība – manus pētījumus vienojošais fenomens”. LZP priekšsēdētājs akad. Andrejs Siliņš sniedza informāciju par Latvijas zinātnes finansējumu 2015. gadam, akad. Juris Ekmanis – par LZA attīstības stratēģiju un par VZKK turpmāko darbību.

Nodaļas locekļi aktīvi piedalījušies vairāku svarīgu pasākumu organizēšanā

10.–12. jūnijā notika visnozīmīgākā konference Latvijas prezidentūras laikā Eiropas Padomē *EuroNanoForum 2015* ar izstādi un 1100 dalībniekiem. Konferenci organizēja Latvijas Universitāte, LU Cietvielu fizikas institūts, LU Polimēru mehānikas institūts, LU Fizikas institūts, Rīgas Tehniskā universitāte un Latvijas Tehnoloģiskais centrs.

Nodaļas locekļi devuši nozīmīgu ieguldījumu Latvijas zinātnes attīstībā

Ceturtajai daļai no Latvijas Zinātņu akadēmijas 2015. gadā nosauktajiem 12 nozīmīgākajiem zinātniskajiem sasniegumiem autori vai līdzautori ir nodaļas locekļi – akadēmiķi Mārcis Auziņš, Ruvins Ferbers un Juris Purāns (sk. 43. lpp.).

Nodaļas locekļu citi svarīgākie zinātniskie 2015. gada rezultāti:

- Magnetostatiskās nestabilitātes: no mikrofluidikas līdz spintronikai. Akad. **A. Čēbers** u.c. (LU Fizikas un matemātikas fakultāte).
- Nanostruktūru teorētiskie pētījumi tehnoloģiski nozīmīgiem materiāliem. LZA kor. loc. **R. Eglītis** (LU CFI).
- Pētnieki ar Baldones Šmita teleskopu atklājuši piecus jaunus asteroīdus.
- Atrasts skaidrojums novērotajam starpzvaigžņu ledus sastāvam (Ventspils Augstskolas Inženierzinātņu institūts, Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs).
- Radīts formu jutīgs viedais audums (angliski *shape sensing fabric*), kura pamatā ir audumā iestrādāts sensoru tīkls, kas ļauj monitorēt auduma 3D formu. LZA kor.loc. **M. Greitāns** u.c. (Elektronikas un datorzinātņu institūts).
- Izstrādāta industriāla līdzstrāvas elektroapgādes sistēma. Akad. **L. Ribickis** u.c. (RTU Industriālās elektronikas un elektrotehnikas institūts).

Daudzi nodaļas locekļi ir starptautisku zinātnisko žurnālu redaklējumu locekļi un eksperti.

2015. gadā publicētas zinātniskas grāmatas:

- **Matiss I.** *Capacitance Measurement Techniques – a New Challenge*. Lambert Academic Publishing, Saarbrücken, Germany, 2015. 217 p.
- *Laima – Mūža licējiņa*. Tautas dziesmu izlase. Sakārtojais **Freiberģis I.** Rīga: Pētergailis, 2015. 280 lpp.
- Apse-Apsītis P., **Ribickis L.** *Viedās elektrotehnoloģijas un lietiskais internets*. RTU, Enerģētikas un elektrotehnikas fakultāte, Industriālās elektronikas un elektrotehnikas institūts. Rīga: RTU izdevn., 2015. 100 lpp.
- Apse-Apsītis P., **Ribickis L.** *Elektrotehnoloģisko iekārtu bezvadu monitorings un vadība*. RTU, Enerģētikas un elektrotehnikas fakultāte, Industriālās elektronikas un elektrotehnikas institūts. Rīga: RTU izdevn., 2015. 80 lpp.
- **Ribickis L.**, Galkins I., Tamulaitis G., Pashayev A., Tagiyev B., Allahverdiyev K., Uteshevs I., Suzdalenko A., Avotins A., Tetervenoks O. *Effective Lighting*. Riga Technical University. Riga: RTU Press, 2015. 275 pp.
- **Ribickis L.**, Ion V.I., De Craemer R., Zabasta A., Radosavljevic J., Arsic N., Zukowski P., Koltunowicz N.T., Zhiravetska A., Avotins A., Adrian R.L., Brazis V., Kunicina N. *Energy Saving Technologies*. Riga Technical University. Riga: RTU Press, 2015. 240 pp.
- **Ribickis L.**, Peuteman J., Galkins I., Rankis I., Vanoost D., Zhiravetska A. *Power Electronics*. Riga Technical University. Riga: RTU Press, 2015. 277 pp.

- **M.Knīte**, Artis Linarts, Polymer/ Nanographite Composites for Mechanical Impact Sensing, Chapter in book Graphene-Based Polymer Nanocomposites in Electronics, Springer, 2015, 223-2 ISBN 978-3-319-13874 (SCOPUS)
- **Aizstāvētas 16 disertācijas**. Vadītāji: akad. K. Švarcs – 2, akad. J. Dehtjars – 2, akad. M.Rutkis, LZA kor.loc. A. Sauhats – 3, LZA kor.loc. J. Borzovs – 2, LZA kor.loc. A. Čate, LZA kor.loc. A. Kuzmins, LZA kor.loc. D. Erts, Jānis Auziņš. kor.loc. J. Rudzītis, LZA kor.loc. V.Kašjanovs

Daudzi nodaļas locekļi ir starptautisku zinātnisko žurnālu redakciju locekļi un eksperti.

LR Izglītības un zinātnes ministrijas Pateicības rakstu par starptautiskas konferences *Euronanoforum 2015* organizēšanu saņēma LZA kor.loc. Donāts Erts. LR Ārlietu ministrijas Atzinības rakstu par nozīmīgu ieguldījumu LR stiprināšanā un Cicerona balvu par konsekventu augstākās tehniskās izglītības un tās tautsaimnieciskās ietekmes stiprināšanu saņēma akad. Leonīds Ribickis. LU 2015. gada balvas saņēma LZA goda doktors Jānis Bičevskis par zinātniskās skolas izveidi, LZA kor.loc. Donāts Erts par oriģinālu pētījumu rezultātiem, LU Atzinības rakstu saņēma LZA kor.loc. Līga Grīnberga par konferences *Euronanoforum 2015* organizēšanu. Apjomīgs darbs veikts nodaļas ekspertu komisijās nozīmīgāko zinātnes sasniegumu un projektu vērtēšanā, dažādu balvu pretendentu iesniegto pieteikumu izskatīšanā, kā arī balvu pasniegšanas pasākumu organizēšanā.

Nodaļas priekšsēdētājs *Juris Jansons*

Zinātniskā sekretāre *Sofja Negrejeva*

ĶĪMIJAS, BIOĻĢIJAS UN MEDICĪNAS ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67220725. Fakss: 67821153

E pasts: chem@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētājs Raimonds VALTERS

Nodaļas priekšsēdētāja vietnieki Gunārs DUBURS

Vija KLUŠA

Zinātniskā sekretāre Baiba ĀDAMSONE

Padomes locekļi

Bruno ANDERSONS, Jekaterina ĒRENPREISA, Elmārs GRĒNS,
Aleksandrs JEMEĻJANOVŠ, Uldis KALNENIEKS, Mārtiņš KALNIŅŠ,
Rihards KONDRATOVIČS, Tālis MILLERS, Jānis STRADIŅŠ,
Andris STRAKOVŠ, Jānis VOLKOLĀKOVŠ, Henriks ZENKEVIČS

Nodaļa apvieno 117 LZA locekļus, t.sk. 45 īstenos, 2 goda, 28 ārzemju locekļus un 42 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 25 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

bioloģija

Arvīds Barševskis, īst. loc.
Jekaterina Ērenpreisa, īst. loc.
Elmārs Grēns, īst. loc.
Jānis Kloviņš, īst. loc.
Rihards Kondratovičs, īst. loc.
Aija Linē, īst. loc.
Indriķis Muižnieks, īst. loc.
Īzaks Rašals, īst. loc.
Nikolajs Sjakste, īst. loc.
Kaspars Tārs, īst. loc.
Uldis Kalnenieks, kor. loc.
Tatjana Kozlovska, kor. loc.
Imants Liepa, kor. loc.
Viesturs Melecis, kor. loc.
Aleksandrs Rapoportš, kor. loc.
Maija Rukliša, kor. loc.
Gunta Sprinģe, kor. loc.
Henriks Zenkevičs, kor. loc.
Māris Hartmanis, ārz. loc.
Vitauts Kalniņš, ārz. loc.

Uldis Streips, ārz. loc.
Rihards Vilems, ārz. loc.
Kurts Vitrihs, ārz. loc.

biotehnoloģija

Andrejs Daugulis, ārz. loc.

ekoloģija, videszinātnes

Pēteris Cimdiņš, īst. loc.
Māris Kļaviņš, īst. loc.
Tālis Juhna, kor. loc.
Aija Melluma, kor. loc.

farmācija

Maija Dambrova, īst. loc.
Edgars Liepiņš, kor. loc.

ģeogrāfija

Guntis Eberhards, kor. loc.
Zaiga Krišjāne, kor. loc.
Oļģerts Nikodemus, kor. loc.
Edmunds Bunkše, ārz. loc.

ģeoloģija

Ervīns Lukševičs, kor. loc.

Vitālijs Zelčs, kor. loc.

ķīmija

Gunārs Duburs, īst. loc.

Mārtiņš Kalniņš, īst. loc.

Ivars Kalviņš, īst. loc.

Valdis Kampars, īst. loc.

Ēriks Kupče, īst. loc.

Edvards Liepiņš, īst. loc.

Tālis Millers, īst. loc.

Uldis Sedmalis, īst. loc.

Jānis Stradiņš, īst. loc.

Andris Strakovs, īst. loc.

Edgars Sūna, īst. loc.

Māris Turks, īst. loc.

Raimonds Valters, īst. loc.

Nikolajs Vederņikovs, īst. loc.

Grigorijs Veinbergs, īst. loc.

Andris Zicmanis, īst. loc.

Edgars Ābele, kor. loc.

Pāvels Arsenjans, kor. loc.

Aigars Jirgensons, kor. loc.

Māra Jure, kor. loc.

Valerjans Kauss, kor. loc.

Valdis Kokars, kor. loc.

Aivars Krauze, kor. loc.

Osvalds Pugovičs, kor. loc.

Pēteris Trapencieris, kor. loc.

Nikodems Bojārs, ārz. loc.

Pēteris Bolšaitis, ārz. loc.

Olafs Daugulis, ārz. loc.

Benedikts Juodka, ārz. loc.

Georgs Pauls Kreišmanis, ārz. loc.

Arnis Kuksis, ārz. loc.

Gotfrīds Ottings, ārz. loc.

Valdemars Razums, ārz. loc.

Edvīns Vedējs, ārz. loc.

Regīna Žuka, ārz. loc.

lauksaimniecības zinātnes

Aleksandrs Jemeljanovs, īst. loc.

Edīte Birģele, kor. loc.

Jānis Latvietis, goda loc.

materiālzinātne

Bruno Andersons, īst. loc.

Jānis Grabis, īst. loc.

Jānis Grāvītis, kor. loc.

Elza Reihmane, ārz. loc.

medicīna

Georgs Andrejevs, īst. loc.

Andrejs Ērglis, īst. loc.

Dace Gardovska, īst. loc.

Jānis Gardovskis, īst. loc.

Viktors Kalnbērzs, īst. loc.

Vija Kluša, īst. loc.

Aivars Lejnietis, īst. loc.

Ruta Muceniece, īst. loc.

Modra Murovska, īst. loc.

Jānis Priedkalns, īst. loc.

Rafails Rozentāls, īst. loc.

Arnis Vīksna, īst. loc.

Jānis Volkolākovs, īst. loc.

Igors Aksiks, kor. loc.

Andris Ferdats, kor. loc.

Dainis Krieviņš, kor. loc.

Mārcis Leja, kor. loc.

Sandra Lejniece, kor. loc.

Alfrēds Miltiņš, kor. loc.

Māra Pilmane, kor. loc.

Valdis Pīrāgs, kor. loc.

Ingrīda Rumba-Rozenfelde, kor. loc.

Andrejs Skaģers, kor. loc.

Pēteris Stradiņš, kor.loc.

Uldis Vikmanis, kor. loc.

Ludmila Viksna, kor. loc.

Aija Žileviča, kor. loc.

Kristaps Juris Kegģi, goda loc.

Haralds cur Hauzens, ārz.loc.

Meinhardus Klasens, ārz. loc.

Jānis Kļaviņš, ārz. loc.

Ruta Kundziņa, ārz. loc.

Andrejs Okše, ārz. loc.

Felikss Ungers, ārz. loc.

Jarls Vikbergs, ārz. loc.

Bertrams Zariņš, ārz. loc.

Kristaps Zariņš, ārz. loc.

mežzinātnes

Pēteris Zālītis, kor. loc.

zinātnes vēsture

Jurijs Solovjovs, ārz. loc.

Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa apvieno 117 locekļus, t.sk. 45 īstenos, 2 goda, 28 ārzemju locekļus un 42 korespondētājlocekļus, kā arī 25 goda doktorus.

Sēdes

2015. gadā organizētas 7 nodaļas sēdes.

13. februārī nodaļas pilnsapulcē sēdes dalībnieki ar klusuma brīdi godināja aizvadītajā gadā mūžībā aizgājušo nodaļas locekļu akadēmiķu Jāņa Viksnes, Mārtiņa Beķera, Arņa Treimaņa un goda doktoru Tāļivalža Bērziņa, Valta Ložas un Andra Zvirgzda piemiņu.

Nodaļas priekšsēdētājs akad. Raimonds Valters prezentēja ziņojumu par nodaļas darbu 2014. gadā, kā arī pārskatu par nodaļas locekļu zinātniskajām un organizatoriskajām aktivitātēm. Nodaļas priekšsēdētājs iepazīstināja ar 2015. gadā plānotajiem pasākumiem.

Priekšlasījumu “Vislielākā laime ir piedzimt veselam (Latvijas cilvēku preimplantācijas embriju un implantācijas embriju morfofunkcionālā kvalitāte)” sniedza LZA kor. loc. RSU profesore Māra Pilmane.

6. martā notika nodaļas sēde “Farmācijas nozares jauno zinātnieku preklīniskie pētījumi: no dabas vielām līdz jaunām zālēm”.

Sēdi organizēja Latvijas Organiskās sintēzes institūta (LOSI) Farmaceutiskās farmakoloģijas laboratorijas vadītāja akad. Maija Dambrova. Pasākuma mērķis – iepazīstināt ar LOSI, Latvijas Universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes farmācijas nozares jaunajiem zinātniekiem un viņu pētījumu rezultātiem. Tika nolasīti 8 ziņojumi:

Dr.pharm. Zane Dzirkale (LU). “Dabas vielu un peptīdu neurofarmakoloģiskie pētījumi”.

Dr.pharm. Jānis Kūka (LOSI). “No zarnu mikrofloras atkarīgā ceturtejo amīnu metabolisma regulācija kardiovaskulāro saslimšanu terapijā”.

Dr.pharm. Elīna Makarova (LOSI). “Ābolu produktu veselību veicinošo īpašību izpēte”.

Dr.pharm. Baiba Švalbe (LOSI). “Mildronāta efekti smadzeņu audos hipoksijas apstākļos”.

Dr.pharm. Reinis Vilšķērsts (LOSI, RSU). “Metil-GBB ietekme uz aterosklerozes attīstību ApoE-/- pelēs”.

Marina Makrecka-Kūka (doktora grāda pretendente, RSU). “Acil-karnitīnu loma sirds išēmijas-reperfūzijas bojājumā”.

Ulrika Beitnere (doktora grāda pretendente, LU). “Neirodeģeneratīvo slimību modeļi: uzvedības un smadzeņu proteīnu ekspresijas izmaiņu novērtēšana”.

Edijs Vāvers (RSU doktorants). “Sigma-1 receptora aktivitātes modulēšana: jauna pieeja atmiņas procesu uzlabošanai”.

Debatēs akad. I. Kalviņš izteica pateicību akad. M. Dambrovai par vērtīgā pasākuma organizēšanu, atzīmējot, ka sēdes referenti galvenokārt ir akad. M. Dambrovas un akad. V. Klušas skolnieki, kas tuvākajā laikā varēs turpināt pētījumus jaunajā modernajā Biofarmācijas centrā, kura pamatakmens tika iemūrēts 5. martā. Centra izveidošana ļaus veikt visaugstākā līmeņa preklīniskos pētījumus par jaunu zāļu kandidātvielu darbības mehānismiem, iesaistīties ķīmiskās bioloģijas pētnieciskajos projektos un iegūt drošus toksikoloģijas un bioekvivalences datus labas laboratoriju prakses (GLP) prasībām atbilstošos apstākļos, būtiski paplašinot sadarbības iespējas ar farmaceutiskās nozares uzņēmumiem Latvijā un ārvalstīs, kā arī nodrošinot tiem jaunu zāļu vielu attīstībai nepieciešamos rezultātus. Noslēgumā sēdes dalībnieki atzina, ka noteikti jāturpina šāda veida jauno zinātnieku ziņojumi nodaļas sēdēs.

27. martā nodaļas sēdē tās dalībnieki noklausījās LOSI vadošā pētnieka *Dr.chem.* Eināra Ložas priekšlasījumu “Par aktīvo pretvēža vielu *belinostats*”. Kā zināms, LZA nosaukto nozīmīgāko 2014. gada Latvijas zinātnes sasniegumu skaitā ir Latvijā sintezētā aktīvā pretvēža viela *belinostats*, kura atļauta lietošanai ASV medicīnas praksē perifērālās T-limfomas ārstēšanai (autori akad. I. Kalviņš, *Dr.chem.* E. Loža, *Dr.chem.* K. Dikovska; LOSI). Referents galveno uzmanību veltīja veiktajam apjomīgajam eksperimentālajam sintētiskajam darbam preparāta izstrādāšanā. Akad. Nikolajs Sjakste referētā “Modificētu nukleozīdu un 1,4-dihidropiridīnu mijiedarbība ar DNS” informēja, ka, pētot vairāku vielu, t.sk. ftorafūra un 1,4-dihidropiridīna atvasinājumu mijiedarbību ar DNS un izmantojot spektroskopijas metodes, iegūtie rezultāti dod iespēju izstrādāt pamatu jaunām lietošanas indikācijām, piemēram, cukura diabēta komplikāciju ārstēšanai. Sēdes noslēgumā “saldajā ēdienā” bija LZA goda doktora selekcionāra Aldoņa Vēriņa atraktīvais priekšlasījums “Pasaules un Latvijas peoniju audzētāju un selekcionāru

sasniegumi”. Autora monogrāfija “Latvietis un viņa peonijas” arī ierindota LZA nosaukto nozīmīgāko 2014. gada Latvijas zinātnes sasniegumu skaitā.

17. aprīļa nodaļas sēdē ar ziņojumu par LZA 2014. gada nominācijā “Sasniegumi lietišķajā zinātnē” apbalvoto darbu “Augstas izšķirtspējas masspektrometrijas pielietojums pētījumiem par noturīgā organiskā piesārņojuma izplatību Baltijas jūras reģionā”, kas veikts Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskajā institūtā “BIOR” un LU Ķīmijas fakultātē (autori Dz. Začs, J. Rjabova, I. Pugajeva, Dr. A. Viksna, Dr. V. Bartkevičs), uzstājās Mg. Dzintars Začs, kurš par šo tēmu izstrādājis savu promocijas darbu. Izstrādātās metodes veiksmīgi pielietotas, lai savāktu iespējami vairāk datu par minētā piesārņojuma izplatību Baltijas jūras un Latvijas iekšējo ūdeņu zivīs, un ir konstatēts plašs piesārņotāju spektrs. Šie Latvijas zinātnieku pētījumi paver daudzpusīgas sadarbības iespējas ar ārzemju institūtiem, jo problēma ir aktuāla visiem pasaules reģioniem, un izstrādātā metodoloģija plaša toksisko savienojumu spektra noteikšanai spēj attīstīt pētījumus jaunā kvalitātē. Referātu “Multirezistences modulatoru konstruēšana ķīmijterapijas efektivitātes uzlabošanai” nolasīja LOSI vadošais pētnieks, LZA kor.loc. Aivars Krauze. Veikto pētījumu rezultātā Latvijas Organiskās sintēzes institūtā atrasta jauna pretvēža terapijā aktuālās multirezistences modulējoša savienojumu klase. Nepieciešami padziļināti pētījumi, lai radītu pretvēža preparātu multirezistences modulatoru, medikamentu augstas nepieciešamības zāļu kategorijā. Plašu pārskata ziņojumu “Molekulārās bioloģijas, ‘ideālās’ sintēzes, polimēru termodinamiskās saderības un sinhrotrona strukturālo metožu loma 21. gadsimta biomasas pētniecībā (Biomasas biorafinēšana enerģijai, ķimikālijām un biokompozītiem)” sniedza Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta vadošais pētnieks, LZA kor.loc. Jānis Grāvītis.

16. oktobrī nodaļas sēdē noklausījās un vērtēja LZA locekļu kandidātu pārskatus par zinātnisko, pedagoģisko un organizatorisko darbību.

LZA īstenā locekļa kandidāts LZA kor.loc. *Dr.habil.biol.* Aleksandrs Rapoportss ziņojumā “Raugu anhidrobioze un tās netradicionāla izmantošana biotehnoloģiskajos procesos” informēja par sasniegto pēdējā desmitgadē. LZA kor.loc. *Dr.habil.med.* Māra Pilmane savu devumu atspoguļoja pārskatā “Morfoloģija kā ikdienas zinātniskā un akadēmiskā darba pamats”. Savukārt, LZA korespondētājlocekļa kandidāts ķīmijā Latvijas Organiskās sintēzes institūta vadošais pētnieks *Dr.chem.* Pāvels Arsenjans referēja par tēmu “Selēnu saturošu medikamentu dizains: stratēģija un priekšrocības”.

Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem.

Sēdes dalībnieki, aizklāti balsojot, atbalstīja akad. Jāņa Stradiņa un akad. Edgara Sūnas ierosinājumu piešķirt LZA goda doktora grādu ķīmijā Latvijas Universitātes Ķīmijas fakultātes Fizikālās ķīmijas katedras vadītājam profesoram Andrim Actiņam un nolēma lūgt LZA Senātu apstiprināt nodaļas lēmumu.

30. oktobrī nodaļas sēdē noklausījās un apsprieda LZA īsteno locekļu kandidātu Andreja Ērgļa un Kaspara Tāra ziņojumus.

LZA kor.loc. *Dr.med.* A. Ērgļa priekšlasījuma tēma bija “Modernā kardioloģija Latvijā – klīniskās prakses un medicīnas bāzes zinātņu sintēze”. LZA kor.loc. *Dr.biol.* K. Tārs ziņojumā “Strukturālā bioloģija un tās pielietojumi jaunu vakcīnu un zāļu izstrādē” informēja par paveikto un nākotnes plāniem.

LZA prezidents Ojārs Spārītis raksturoja LZA ārzemju locekļa kandidātu Lietuvas Zinātņu akadēmijas prezidentu Valdemāru Razumu.

Aizklāti balsojot, nodaļas locekļi izteica atbalstu visiem pretendentiem.

Par dalību *Inter Academy Medical Panel* rīkotajā Jauno ārstu līderu programmā atskaiti sniedza *Dr.med.* Mārtiņš Kalējs.

Atklāti balsojot, nodaļas locekļi apstiprināja LZA Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas Nolikumu.

13. novembrī atklātā nodaļas sēdē priekšlasījumu “Filozofiskas pārdomas par šodienas internās medicīnas izpratnes maiņu jeb ārsta personīgā un profesionālā attīstība” sniedza LZA akad. profesors Aivars Lejniece un LZA kor.loc. profesore Sandra Lejniece.

Nodaļas locekļi aktīvi piedalījušies vairāku nozīmīgu pasākumu organizēšanā

- **12.maijā** Latvijas prezidentūras ES Padomē pasākums “ES ieguldījums infekcijas slimību pētniecībā”, kas bija organizēts EK 7. Ietvara programmas REGPOT projekta “Infekcijas slimību pētniecības potenciāla attīstīšana Rīgas Stradiņa universitātē (“Baltinfect”)” ietvaros. Projekta koordinatore – akad. Modra Murovska. Pasākumā tika nolasīti 15 ziņojumi, kuru mērķis – dot izpratni, ko dalībvalstīs var gūt no Eiropas Savienības, lai uzlabotu infekcijas slimību pētniecību, kā arī par to, ko Eiropas Savienība šajā ziņā gaida no Baltijas jūras reģiona valstu zinātniekiem.
- **13.–15. maijā** projekta “Baltinfect” ietvaros (akad. M. Murovska) RSU rīkota starptautiska zinātniska konference “Imunoloģiskā modelēšana: teorija un prakse (*Immunological Modelling: Theory and Practice*)”. Šādas tematikas konference Baltijas valstīs organizēta pirmo reizi, un tās mērķis – vairot zināšanas un izpratni par imunoloģiskās modelēšanas iespējām ne vien Baltijas reģionā, bet arī citu bijušo padomju valstu zinātniskajās iestādēs. Konferencē piedalījās 110 zinātnieki no 16 valstīm. Sešās tematiskās sekcijās tika nolasīti 27 zinātniskie referāti, kā arī prezentēti 20 stenda ziņojumi.
- **27. –29. augustā** Zāļu atklāšanas konference (*Drug Discovery Conference*) (Rīga, LOSI; akad. M. Dambrova, akad. I. Kalviņš, kor.loc. O. Pugovičs, akad. G. Duburs, kor.loc. P. Trapencieris).
- **21. –22. maijā** Paula Valdena 9. simpozijš Organiskajā ķīmijā (Rīga, LOSI; kor.loc. P. Trapencieris).

- **28. novembrī** RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē seminārs “Ķīmija kā prioritāte” (kor.loc. M. Jure, kor.loc. V. Kokars), kurā labākie Latvijas ķīmijas skolotāji saņēma sponsoru balvas. LZA prezidents O. Spārītis pasniedza LZA fonda Emīlijas Gudrinieces vārdbalvu Ziemeļvalstu ģimnāzijas ķīmijas skolotājam Vēsmai Sūnai.
- Akad. A. Barševskis ir organizējis un piedalījies divās starptautiskās ekspedīcijās:
2015. g. martā – Uz Vahšas upes ieleju un Varzobas kalniem Tadžikistānā
2015. g. septembrī – uz Krka Nacionālo parku Horvātijā

Nodaļas locekļi devuši nozīmīgu ieguldījumu Latvijas zinātnes attīstībā

Akad. B. Andersons un kor.loc. V. Pīrāgs ir Valsts pētījumu programmu vadītāji.

Latvijas Zinātnes padomē darbojas B. Andersons, T. Juhna, I. Kalviņš, J. Kloviņš, V. Pīrāgs. LZP zinātniskās ekspertīzes komisijā iekļauti I. Muižnieks, M. Murovska, A. Zicmanis, K. Tārs. LZP ekspertu komisijās ievēlēti G. Duburs, M. Dambrova, Z. Krišjāne, A. Linē, P. Trapencieris, K. Tārs, M. Turks, L. Vīksna.

Nodaļas locekļi ir daudzu starptautisku un Latvijas zinātnisko projektu vadītāji un līdzdalībnieki.

Nodaļas locekļi ir vadītāji vairāk nekā 25 promocijas darbiem, kas aizstāvēti 2015. gadā; patlaban nodaļas locekļi vada vairāk nekā 90 promocijas darbu izstrādi.

Trijiem no LZA nosauktajiem 2015. gada nozīmīgākajiem sasniegumiem zinātnē autori vai līdzautori ir mūsu nodaļas locekļi – akad. Valdis Kampars, kor. loc. Pāvels Arsenjans un kor. loc. Mārcis Leja (sk. 43. lpp.).

Nodaļas locekļu citi nozīmīgi zinātniskie sasniegumi:

- Pētījumi par dabiskas izcelsmes organiskām vielām (humusvielām) to praktiskās izmantošanas iespējām un to ražošanas izveidi (vad. akad. M. Kļaviņš; Latvijas Universitāte, SIA “Humīnvielu institūts”)
- Jaunu sintēzes un analīzes metožu izstrāde monosaharīdu ķīmijā (akad. M. Turks, *Dr.chem.* V. Rjabovs, *Dr.chem.* I. Novosjolova, D. Posevins, J. Uzuleņa, A. Stikute, E. Rolava, *Dr.chem.* D. Stepanovs, *Dr.phys.* A. Mišņovs; RTU, LOSI)
- Izstrādāta efektīva ogļskābes anhidrāzes IX producēšanas, kristalizēšanas un trīsdimensionālās struktūras noteikšanas sistēma. Pētījuma rezultāti paver iespējas racionālajam zāļu dizainam pret ogļskābes anhidrāzi IX, kas ir viens no pretvēža terapijas mērķiem (J. Leitāns, *Dr.biol.* A. Kazāks, akad. K. Tārs; Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs; A. Balode, J. Ivanova, *Dr.chem.* R. Žalubovskis; LOSI).
- LU Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētavā “Babīte” izveidotās 7 jaunās mūžzaļo brīvdabas rododendru šķirnes reģistrētas Lielbritānijas

Karaliskās dārzkopības biedrības Starptautiskajā rododendru šķirņu reģistrā (akad. R. Kondratovičs).

- Atklāta vairāku Latvijā radītu medicīnisku preparātu (ftorafūrs, cerebrokrasts, etaftorons u.c.) spēja mijiedarboties ar DNS (akad. N. Sjakste, akad. G. Duburs u.c.; LOSI, Latvijas Universitāte).
- Atklāti melanokortīnu otrā tipa receptora membrānas transporta un liganda atpazīšanas specifiskumu nosakošie elementi. Noskaidroti šī receptora aminoskābju sekvenču reģioni, kas nosaka tā specifiskās īpašības (akad. J. Kloviņš, *Dr. biol.* D. Fridmans u.c.; Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs, Upsalas Universitātes Medicīnas fakultātes Neurozinātņu institūts).
- Atklātas un aprakstītas 6 zinātnei jaunas vaboļu sugas.

Izveidota un tiek administrēta Pasaules koksngrauzu dzimtas vaboļu datubāze: www.cerambicidae.org (akad. A. Barševskis, Daugavpils Universitāte).

- Atklāti vairāki jauni Latvijā radītu 1,4-dihidropiridīna atvasinājumu darbības aspekti. Darba rezultāti dod iespēju izstrādāt pamatu jaunām lietošanas indikācijām, piemēram, cukura diabēta komplikāciju ārstēšanai (akad. N. Sjakste u.c.; LOSI, Latvijas Universitāte).
- Izpētīta jauna stenta protēze vēdera aortas aneirismu ārstēšanai (Altura). Tā implantēta 36 pacientiem, izveidojot klīnisko modeli.

Izstrādāta jauna pieeja femorālās artērijas perkutāna šunta veidošanai, kas pašlaik nonācis klīniskajā izpētē Latvijā, Polijā, Vācijā, Čīlē un Jaunzēlandē (kor.loc. D. Krieviņš u.c.).

- Iegūti savienojumi ar cilmes šūnu diferenciaciju virzošām īpašībām (akad. G. Duburs u.c.; LOSI un Dortmundas Tehniskās universitātes zinātnieki)
- Ar KMR metodi noteikta telpiskā uzbūve šķīdumos vairākiem proteīniem. Uzsākts darbs pie struktūras noteikšanas, izmantojot cietvielu KMR metodi (akad. E. Liepiņš; LOSI)
- Izstrādāta konceptuāli jauna organiskās sintēzes metodoloģija dubultsaišu ģeometrijas kontrolei, kas ļauj sasniegt dabasvielu sintēzē nepieciešamo stereoselektivitāti (LOSI Medicīniskās ķīmijas nodaļa, vad. akad. I. Kalviņš).

Daudzi nodaļas locekļi ir starptautisku zinātnisko žurnālu redkolēģiju locekļi un eksperti.

Iznākušas vairākas grāmatas, kuru autori vai līdzautori ir nodaļas locekļi, tai skaitā:

- **Barševskis A.** *Tur, aiz tuksnešiem un kalnu grēdām.* Daugavpils: DU Akadēmiskais apgāds, 2015. 118 lpp.

- **Eniņš G.** *Nezināmā Latvija*. Rīga: Lauku Avīze, 2015. 324 lpp.
- **Grēns E.** *Ab Initio jeb kā mēs Latvijā izveidojām molekulāro bioloģiju*. Rīga: Zinātne, 2015. 118 lpp.
- Krumins J., Silamikele I., **Klavins M.** *Peat, its characteristics and wise use: peat studies in Latvia*. Dortmund: Lambert Academic Publishers, 2015. 245 pp.
- **Lejniece S.** *Dzelzs deficīta anēmija*. Rīga: Medicīnas apgāds, 2015. 78 lpp.
- **Lejnieks A.** *Ceļojums metaboliskā sindroma un insulīna rezistences klīniskajos stāvokļos. [Journey of metabolic syndrome and insulin resistance in clinical status]*. Rīga, 2015. 77 lpp.
- *Porfirija – mīti, leģendas un realitāte (izziņai un sapratnei)*. Profesora A. **Lejnieka** redakcijā. Rīga: Medicīnas apgāds, 2015. 75 lpp.
- **Nikodemus O.**, Brūmelis G., Ruskule A., Auniņa L., Ikauniece S., Mendziņa I., Račinska L. *Dabas aizsardzība*. Red. Nikodemus O., Brūmelis G. 2. izd. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2015. 287 lpp.
- **Rozentāls, R.** un citi. *Rekomendācijas nieru transplantācijā*. Rīga: Medicīnas apgāds, 2015. 160 lpp.
- **Vīksna A.** *No Pitraga līdz Zabolovai. Raksti par medicīnas gadsimtiem Latvijā*. Saarbrücken: GlobeEdit, 2015. 143 lpp.
- **Vīksna A.** *Ārstu zvaigznājs*. Rīga: Medicīnas apgāds, 2015. 144 lpp.

Balvas un atzinības

Akad. **Arvīdam Barševskim** – LZA Lielā medaļa par nozīmīgu ieguldījumu entomoloģijas attīstībā Latvijā un Latvijas koleopteroloģijas skolas izveidošanu Daugavpilī.

Akad. **Jānim Stradiņam** – Jelgavas pilsētas atzinības zīme un balva “Jelgava 750 – Vēstures griežos”; Tbilisi Valsts universitātes Ivanes Džavahišvili medaļa par par izcilu ieguldījumu internacionalizācijas pētījumos sadarbībā ar Gruzijas zinātniekiem.

Akad. **Ivaram Kalviņam** – Valtera Capa medaļa par izciliem izgudrojumiem medicīnas ķīmijā un Latvijas prestiža celšanu pasaulē (LZA, Latvijas Patentu valde un *Minox GmbH*); Starptautiskā Zinātniskās sadarbības fonda, Lomonosova Maskavas Valsts universitātes un Krievijas Mendeļejeva Ķīmijas biedrības apbalvojums – prof. A.N. Kosta 100 gadu jubilejas medaļa par sasniegumiem heterociklisko savienojumu ķīmijā; Eiropas Patentu organizācijas izvirzījums par vienu no trim finālistiem 2015. gada Eiropas Izgudrotāju balvai kategorijā “Mūža ieguldījums”.

Kor.loc. **Guntai Sprinģei** – LZA Heinriha Skujas balva bioloģijas zinātnē par zinātnisko darbu kopu “Latvijas iekšzemes ūdeņu ekoloģiskā izpēte”.

Akad. **Rihardam Kondratovičam** – Rīgas domes un LZA balva par izcilu selekcionāra darbu, ieguldījumu daiļdārzniecībā un Rīgas atpazīstamības veicināšanu pasaulē.

Akad. **Jānim Gardovskim** – Rīgas domes Atzinības raksts par daudzpusīgas augstākās izglītības attīstību un sekmīgu ārvalstu studentu piesaisti.

Dr.h.c.med. **Romanam Lācim** – Rīgas domes Atzinības raksts par izcilu ieguldījumu medicīnas zinātnes attīstībā un sekmīgu starptautisko sadarbību.

Kor.loc. **Oļģertam Nikodemus** – LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Pateicības raksts par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas teritorijas attīstības plānošanā.

Kor.loc. **Andrejam Skaģeram** – LR Veselības ministrijas Atzinības raksts, RSU Atzinības raksts.

Akad. **Modrai Murovsikai** – RSU Atzinības raksts.

Kor.loc. **Mārai Pilmanei** – RSU Atzinības raksts.

Dr.h.c.geogr. **Guntim Eniņam** – Eduarda Veidenbauma literārā prēmija par grāmatu “Nezināmā Latvija”.

2015. gadā konkursa kārtībā valsts emeritētā zinātnieka statuss piešķirts nodaļas locekļiem akadēmiķiem **Edvardam Liepiņam** un **Raimondam Valteram**.

Apjomīgs darbs veikts nodaļas ekspertu komisijās nozīmīgāko zinātnes sasniegumu vērtēšanā, balvu (LZA Gustava Vanaga balva, *L'OREAL* stipendijas, Paula Stradiņa balva, Solomona Hillera balva, jauno zinātnieku balvas) pretendentu iesniegto pieteikumu izskatīšanā, kā arī balvu pasniegšanas pasākumu organizēšanā.

Nodaļas priekšsēdētājs *Raimonds Valters*

Zinātniskā sekretāre *Baiba Ādamsons*

HUMANITĀRO UN SOCIĀLO ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67225889. Fakss: 67821153. E pasts: humana@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētāja Raita KARNĪTE

Nodaļas priekšsēdētājas vietnieks Juris URTĀNS

Zinātniskās sekretāres p.i. Līva GRĪNEVIČA

Padomes locekļi

Jānis BĒRZIŅŠ, Andris CAUNE, Saulvedis CIMERMANIS, Oskars GERTS,
Māra GRUDULE, Viktors HAUSMANIS, Tālavš JUNDZIS, Tatjana KOĶE,
Jānis KRASTIŅŠ, Oļģerts KRASTIŅŠ, Juris KRŪMIŅŠ, Maija KŪLE,
Daina LĀCE, Dace MARKUS, Baiba RIVŽA, Ojārs SPĀRĪTIS,
Jānis STRADIŅŠ, Igors ŠUVAJEVS, Aivars TABUNS, Kalvis TORGĀNS,
Guntis ZEMĪTIS

Nodaļa apvieno 158 LZA locekļus, t.sk. 35 īstenos, 50 goda, 39 ārzemju locekļus un 34 korespondētājocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 38 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

antropoloģija

Raisa Denisova, goda loc.

arheoloģija

Andris Caune, īst. loc.
Ēvalds Mugurēvičs, īst. loc.
Ieva Ose, īst. loc.
Guntis Zemītis, īst. loc.
Ilze Biruta Loze, kor. loc.
Andrejs Vasks, kor. loc.

arhitektūra

Jānis Krastiņš, īst. loc.
Gunārs Asaris, goda loc.
Andris Kronbergs, goda loc.
Gunārs Birkerts, ārz. loc.

bibliogrāfija

Andris Vilks, goda loc.
Jānis Krēsliņš, ārz. loc.

demogrāfija

Juris Krūmiņš, īst. loc.
Pārsla Eglīte, kor. loc.

ekonomika

Arnīs Kalniņš, īst. loc.
Raita Karnīte, īst. loc.
Oļģerts Krastiņš, īst. loc.
Baiba Rivža, īst. loc.
Edvīns Vanags, īst. loc.
Pēteris Zvidriņš, īst. loc.
Konstantīns Didenko, kor. loc.
Imants Kirtovskis, kor. loc.
Uldis Osis, kor. loc.
Remigijšs Počs, kor. loc.
Inna Šteinbuka, kor. loc.
Pēteris Guļāns, goda loc.
Valdis Jākobsons, goda loc.
Nikolajs Balabkins, ārz. loc.

etnoloģija

Saulvedis Cimermanis, īst. loc.
Gunita Zariņa, kor. loc.
Renāte Blumberga, ārz. loc.
Kārlis (Karl) Pajusalu, ārz. loc.

filozofija

Maija Kūle, īst. loc.
Andris Rubenis, kor. loc.
Igorš Šuvajevs, kor. loc.
Ivans Vedins, kor. loc.
Jānis (John) Tālivaldis Ozoliņš, ārz. loc.
Pāvels Štolls, ārz. loc.
Arvīds Ziedonis, ārz. loc.

kultūras vēsture

Juris Tālivaldis Urtāns, īst. loc.
Karina Pētersone, goda. loc.
Vjačeslavs Ivanovs, ārz. loc.

literatūra

Alberts Bels, goda loc.
Uldis Bērziņš, goda loc.
Leons Briedis, goda loc.
Roalds Dobrovenskis, goda loc.
Guntars Godiņš, goda loc.
Dainis Īvāns, goda loc.
Juris Kronbergs, goda loc.
Jānis Peters, goda loc.
Jānis Rokpelnis, goda loc.
Valdis Rūmnieks, goda loc.
Knuts Skujenieks, goda loc.
Zigmunds Skujiņš, goda loc.
Māra Zālīte, goda loc.
Anna Žīgure, goda loc.

literatūrzinātne

Māra Grudule, īst. loc.
Viktors Hausmanis, īst. loc.
Viktors Ivbulis, īst. loc.
Benedikts Kalnačs, īst. loc.

Janīna Kursīte-Pakule, īst. loc.
Vera Vāvere, īst. loc.
Ausma Cimdiņa, kor. loc.
Fjodors Fjodorovs, kor. loc.
Maija Burima, kor. loc.
Rolfs Ekmanis, ārz. loc.
Lalita Muižniece, ārz. loc.
Valters Nollendorfs, ārz. loc.
Radegasts Paroleks, ārz. loc.
Juris Silenieks, ārz. loc.
Frīdrihs Šoles, ārz. loc.
Jana Tesaržova, ārz. loc.

māksla

Biruta Baumannē, goda loc.
Uldis Dumpis, goda loc.
Maija Einfelde, goda loc.
Guntis Gailītis, goda loc.
Alvis Hermanis, goda loc.
Imants Kalniņš, goda loc.
Gidons Krēmers, goda loc.
Arturs Maskats, goda loc.
Aleksejs Naumovs, goda loc.
Andris Nelsons, goda loc.
Jānis Andris Osis, goda loc.
Raimonds Pauls, goda loc.
Indulis Ojārs Ranka, goda loc.
Māris Sirmais, goda loc.
Džemma Skulme, goda loc.
Jānis Streičs, goda loc.
Jānis Strupulis, goda loc.
Pēteris Vasks, goda loc.
Andris Vārpa, goda loc.
Uldis Zemzaris, goda loc.
Ernsts Ņeizvestnijs, ārz. loc.

mākslas vēsture

Jānis Zilgalvis, īst. loc.
Imants Lancmanis, goda loc.

mākslas zinātnes

Ojārs Spārītis, īst. loc.
 Silvija Radzobe, kor. loc.
 Eduards Kļaviņš, goda loc.
 Gunārs Krollis, goda loc.
 Māra Lāce, goda loc.

pedagoģija

Tatjana Koķe, kor. loc.

politoloģija

Tālavš Jundzis, īst. loc.
 Jānis Ikstens, kor. loc.
 Artis Pabriks, kor. loc.
 Aina Nagobads-Ābola, goda loc.
 Juris Dreifelds, ārz. loc.
 Jānis Peniķis, ārz. loc.
 Rasma Šilde-Kārklīņa, ārz. loc.

folkloristika

Vaira Viķe-Freiberga, īst. loc.
 Sandis Laime, kor. loc.
 Valdis Muktupāvels, kor. loc.

socioloģija

Aivars Tabuns, kor. loc.
 Tālis Tisenkopfs, kor. loc.

teoloģija (religiju pētniecība)

Valdis Tēraudkalns, kor. loc.
 Juris Rubenis, goda loc.
 Zbigņevs Stankevičs, goda loc.

tiesību zinātnes

Juris Bojārs, īst. loc.
 Kalvis Torgāns, īst. loc.
 Ringolds Balodis, kor. loc.
 Ārija Meikališa, kor. loc.
 Andris Plotnieks, kor. loc.
 Erki Hollo, ārz. loc.

valodniecība

Aina Blinkena, īst. loc.

Ilga Jansone, īst. loc.
 Dace Markus, īst. loc.
 Andrejs Veisbergs, īst. loc.
 Brigita Bušmane, kor. loc.
 Ina Druviete, kor. loc.
 Benita Laumane, kor. loc.
 Daina Nītiņa, kor. loc.
 Anna Stafecka, kor. loc.
 Jānis Valdmanis, kor. loc.
 Aleksejs Andronovs, ārz. loc.
 Dzintra Bonda, ārz. loc.
 Maikls Brančs, ārz. loc.
 Pjetro Umberto Dini, ārz. loc.
 Trevors Fennels, ārz. loc.
 Tomass Gamkrelidze, ārz. loc.
 Baiba Metuzāle-Kangere, ārz. loc.
 Aļģirds Sabaļausks, ārz. loc.
 Lembits Vaba, ārz. loc.
 Zigms Zinkevičs, ārz. loc.

vēsture

Jānis Bērziņš, īst. loc.
 Valdis Bērziņš, īst. loc.
 Inesis Feldmanis, īst. loc.
 Aivars Stranga, īst. loc.
 Ilga Apine, kor. loc.
 Anna Jurkāne, goda loc.
 Norberts Angermanis, ārz. loc.
 Andrievs Ezergailis, ārz. loc.
 Ervins Oberlenders, ārz. loc.
 Gerts fon Pistolkorss, ārz. loc.
 Andrejs Plakans, ārz. loc.
 Enns Tarvels, ārz. loc.
 Eberhards Vinklers, ārz. loc.

zinātnes vēsture

Anto Leikola, ārz. loc.

žurnālistika

Oskars Gerts, goda loc.

Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa apvieno 24 dažādu nozaru zinātniekus, kopskaitā 158, t.sk. 35 īstenos, 50 goda, 39 ārzemju un 34 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbu saistīti 38 goda doktori.

Nodaļa turpināja īstenot stratēģiskos mērķus: novēroja un sekmēja līdzvērtīgu humanitāro un sociālo zinātņu nozaru attīstību un iesaisti LZA darbībā; organizēja pasākumus zinātnes sasniegumu popularizēšanai un zināšanu apmaiņai; stiprināja LZA un Latvijas zinātnieku identitāti un godināja izcilākos zinātniekus; veidoja sadarbību ar jaunajiem zinātniekiem; godināja gada labākās publikācijas un sasniegumus; aktīvi informēja par LZA HSZN aktivitātēm un darbību interneta vidē; sadarbojās ar žurnāla “LZA Vēstis” A sadaļu, atspoguļojot tajā HSZ nozaru darbību. Nodaļas vadība sadarbojās ar valsts institūcijām un veica pieprasītās ekspertīzes humanitāro un sociālo zinātņu nozaru kompetenču ietvaros, iespēju robežās iekļāvās starptautiskajā sadarbībā.

LZA HSZN veica galveno darbu “Latvijas Zinātņu akadēmijas darbības stratēģijas 2015.–2020. gadam” sagatavošanā (apstiprināta LZA Senātā 2015. gada 15. septembrī, lēmums Nr. 61).

Nodaļas mājaslapā atvērta sadaļa “Vērtējumi un pārdomas”, kurā iespējams ievietot un izlasīt esejas, atziņas, komentārus un citādi vēstīt par aktuālām tēmām.

Nodaļas Padome, pārstāvot visas humanitāro un sociālo zinātņu (HSZ) disciplīnas, darbojās kā konsultatīva institūcija. Padomes darbs tika organizēts elektroniskās saziņas veidā, ņemot vērā to, ka sēžu apmeklējums intensīvās lekciju slodzes dēļ vairākiem Padomes locekļiem bija apgrūtināts.

Nodaļas darbība zinātnes attīstībai

Nodaļa sekoja HSZ nozaru attīstībai, kā arī zinātnes un sabiedriskās dzīves aktualitātēm.

Regulārus darba seminārus, kopsēdes, konferences un citus pasākumus sociālo zinātņu jomā rīkoja valsts pētījumu programmas “Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai” (VPP EKOSOC-LV) pārstāvji un vadītāja akadēmiķe, *Dr.habil.oec.* Baiba Rivža. Programmā ir iekļauti 10 apakšprojekti, kas apvieno vairāk nekā 10 Latvijas augstskolas un LZA kopīgās pētniecības aktivitātēs. LZA valsts pētījumu programmā ieņem pārstāvošās un koordinējošās institūcijas lomu. Programmas kopējie pasākumi notiek LZA telpās, kas sekmē Latvijas augstskolās darbojošos zinātnieku iesaisti LZA darbībā.

Humanitāro zinātņu jomā LZA turpināja vadīt otru valsts pētījumu programmu “Letonika – Latvijas vēsture, valodas, kultūra, vērtības” (vada akad. Ojārs Spārītis). Programmas mērķis ir veicināt letonikas kā stabilas starpnozaru kompleksas pētījumu

nozares pastāvēšanu un attīstību Latvijā un tās iekļaušanos pasaules zinātnē, veikt fundamentālus un lietišķus, tostarp starpdisciplinārus, pētījumus, izstrādājot jaunas, zinātniski pamatotas atziņas par letonikas tēmām, un nodrošināt to pieejamību sabiedrībai.

Izmaiņas nodaļas sastāvā

2015. gada vēlēšanās vairākās HSZ nozarēs LZA sastāvs tika radoši papildināts. Par LZA īsteno locekli tika ievēlēta *Dr. philol.* Māra Grudule, LZA goda locekļiem – mākslas zinātniece Māra Lāce un mākslinieks Gunārs Krollis, LZA ārzemju locekli – Tartu Universitātes profesors *Dr. Kārlis (Karl) Pajusalu*, LZA korespondētājlocekli – *Dr.phil.* Valdis Tēraudkalns. Gada laikā par LZA goda doktoriem tika ievēlēti *Dr.h.c.hist.* Ēvalds Vēciņš, *Dr.h.c.hist.* Inta Dišlere, *Dr.hist., Dr.h.c.hist.* Kārlis Kangeris, *Dr. philol., Dr.h.c.philol.* Gundega Grīnuma un *Dr.h.c.hist.* Ivars Ločmelis.

Nodaļas sēdes

6. februārī HSZN sēdē tika pārrunāta nodaļas darbība 2014. gadā. Sēdes sākumā LZA īstenā locekle Dace Markus pastāstīja par kopā ar LZA ārzemju locekli Dzintru Bondu izdoto grāmatu “Ievads fonoloģijā” (Rīga: Zinātne, 2014. 200 lpp.). Nodaļas priekšsēdētāja Raita Karnīte informēja par paveikto 2014. gadā un iepazīstināja ar 2015. gada plānu. 2014. gadā HSZN stingri sekoja savā stratēģijā pieņemtajiem uzdevumiem. Sēdi papildināja 2015. gada publikāciju izstāde.

26. februāra sēde bija veltīta reliģijpētniecības tematikai. Sēde iesākās ar Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes dekāna *Dr. theol.* Ralfa Kokina ievadvārdiem. Sēdē ziņoja: *Dr.phil.* Valdis Tēraudkalns – “Kas ir reliģija? Reliģijas mainīgās definīcijas”; *Dr. theol., Dr. paed.* Laima Geikina – “Reliģijpētniecības aktualitātes mūsdienā Eiropā”; *Dr. phil. (theol.)* Dace Balode – “Reliģija starp grāmatu vākiem: Svēto Rakstu pētniecība teoloģijā un reliģijzinātnē”. Sēdes turpinājumā LZA īstena loceklis J. Urtāns iepazīstināja klātesošos ar 2013.–2015. gadā izdotajām grāmatām, ko J. Urtāns izveids kopā ar kolēģiem no Latvijas Arheologu biedrības: Kultūras krustpunkti, 6. laidniens (Rīga: Nordik, 2014. 247 lpp.); Arheologu pētījumi Latvijā 2012.–2013. gadā (Rīga: Nordik, 2014. 334 lpp.); Slate un Slates sils. Folklorā un arheoloģijā. Zinātniskie raksti un folkloras kopojums (Rīga: Nordik, 2014. 256 lpp.); Apceres par Latvijas pilskalniem (Rīga: Nordik, 2013. 244 lpp.); Vladislavs Urtāns. Par ko? (Rīga: Nordik, 2015. 286 lpp.). Sēdes nobeigumā tika izteikts atbalsts balsojumā LZA goda doktora kandidātiem Ēvaldam Vēciņam un Intai Dišlerei.

26. marta sēdē tika ziņots par vairākām atzinības vērtām grāmatām. Klātesošie noklausījās sekojošus ziņojumus: LZA goda doktors, *Dr.h.c.philol.* Ilgonis Bērsons par grāmatu “Segvārdi un segburti. Noslēpumi un meklējumi” (Rīga: Mansards, 2014. 392 lpp.); Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodaļas vadītāja *Dr.philol.* Ināra Klekera par izdevumu “Latvijas citvalodu seniespiedumu kopkatalogs.

1588–1830” (Rīga: Latvijas Nacionālā bibliotēka, 2013. 980 lpp.); Latviešu folkloras krātuves vadītāja *Dr.philol.* Rīta Treija par trīs grāmatām – “Latviešu folkloristika starpkaru periodā” (Rīga: Zinātne, 2014. 607 lpp.), “Folkloras vākšanas vēsture fotogrāfijās”, *Dr. philol.* Sanitas Bērziņas-Reinsones dokumentālās prozas grāmatu “Meža meitas. 12 sievietes par dzīvi mājās, mežā, cietumā” (Rīga: Dienas Grāmata, 2015. 364 lpp.); *Dr.habil.philol.* Viktors Hausmanis par trīs grāmatām – “Laimonis Siliņš un Sanfrancisko Mazais teātris” (Rīga: Zinātne, 2014. 256 lpp.), “Jelgavas teātris” (Rīga: Zinātne, 2014. 464 lpp.), *Dr. philol.* Ingūnas Daukstes-Silasproģes grāmatu “Tāla zeme, tuvi laudis. Latvieši Austrālijā: dzīve, literārais process, personības” (Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2014. 720 lpp.); *Dr.art.* Ilze Liepiņa ziņoja par grāmatu “Latviešu mūzikas kods. Versijas par mūziku gadsimtu mijā” (Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2014. 207 lpp.).

7. maija sēde bija veltīta Daugavpils Universitātes jaunākajiem pētījumiem humanitārajās un sociālajās zinātnēs. Sēdes sākumā LZA īstenā locekle *Dr.habil.phil.* Maija Kūle iepazīstināja ar izdevumiem – *Dr.phil.* profesora I. Šuvajeva zinātniskajā redakcijā izdoto grāmatu “Bēgšana no brīvības? Ēriks Fromms un Latvija” un *Dr.hist.* A. Gavriļina grāmatu “Jānis (Garklāvs): pareizticīgais latvietis”. Daugavpils Universitātes darbu parādē asoc. profesors *Dr.hist.* Henrihs Soms sniedza ziņojumu “Romas pāvestam Leo XIII 1888. gadā dāvinātā albuma “Terra Mariana (Marijas zeme)” atkārtots izdevums: starptautisks projekts, faksimila un zinātnisko komentāru izveide”, *Dr.theol.* Anita Stašulāne klātesošajiem ziņoja par tēmu “Indijas izcelsmes jaunās reliģiskās kustības Latvijā”.

28. maija sēdē LZA HSN iepazīna savus goda locekļus un goda doktorus. Sēdi atklāja un gandarījumu par LZA un Rīgas Latviešu biedrības (RLB) sadarbību izteica RLB vadītājs, LZA goda loceklis Guntis Gailītis. Sēdes sākumā nodaļas priekšsēdētāja Raita Karnīte informēja par LZA HSN sastāvu un sēdes turpinājumā aicināja klātesošos LZA HSN goda locekļus un goda doktorus iepazīstināt ar savām “mazajām vizītkartēm”, pastāstot klātesošajiem par savu zinātnisko darbību un jaunākajiem sasniegumiem, kurus vēlas īpaši izcelt. Ar savu darbību iepazīstināja – Jānis Rokpelnis, Ēvalds Vēciņš, Džemma Skulme, Knuts Skujenieks, Romāns Apsītis, Raisa Denisova, Sarma Kļaviņa, Eduards Kļaviņš, Inta Dišlere, Aina Blinkena, Valdis Villerušs, Venta Kocere u.c.

24. septembra sēdē klātesošie uzklausa LZA korespondētājlocekļa kandidāta vakancei “teoloģija (reliģiju pētniecība)” *Dr.phil.* Valda Tēraudkalna ziņojumu par savu profesionālo un akadēmisko darbību. Sēdē tika izteikts atbalsts balsojumā LZA goda locekļa kandidātam Gunāram Krollim, LZA goda locekles kandidātei Mārai Lācei, LZA ārzemju locekļa kandidātam Kārlim (Karl) Pajusalu un LZA korespondētājlocekļa kandidātam Valdim Tēraudkalnam. Akadēmiķe R. Karnīte klātesošos iepazīstināja ar sagatavoto LZA HSN Nolikumu (reglamentu).

29. oktobra sēdes pirmajā daļā klātesošie uzklausa LZA īstenā locekļa kandidātes *Dr.philol.* Māras Grudules ziņojumu “Kurzemes kultūrvēstures izpētes jautājumi 18. gs.” un īsu pārskatu par profesionālo darbību. Sēdes otrā daļa bija veltīta pētījumu programmas “Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai (EKOSOC-LV)” pirmā gada rezultātu analīzei. Akadēmiķe Baiba Rivža sniedza detalizētu ieskatu valsts pētījumu programmas EKOSOC-LV 1. posmā paveiktajā un iepazīstināja ar programmas 2. posma uzdevumiem. Par programmas apakšprojektu rezultātiem ziņoja arī *Dr.habil.oec.* Remigijs Počs un *Dr.habil.oec.* Juris Krūmiņš. Sēdes ietvaros tika izteikts atbalsts LZA goda doktora kandidātam Kārlim Kangerim.

13. novembrī sadarbībā ar Rīgas pašvaldības aģentūru “Rīgas pieminekļu aģentūra” tika organizēta LZA HSNZ izbraukuma sēde “Brīvības pieminekļa apskate un iepazīšanās ar vēsturi” sakarā ar Latvijas valsts 97. gadadienu un Brīvības pieminekļa 80. gadskārtu. Sēdes iesākumā Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” direktors Guntis Gailītis dalībniekus iepazīstināja ar Brīvības pieminekļa būvniecības vēsturi un kultūrvēsturiskajiem aspektiem. Sēdes dalībnieki apmeklēja arī Brīvības pieminekļa goda telpu un uzklausa Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” Sabiedrisko pieminekļu nodaļas vadītājas Mārītes Šenbergas stāstījumu par Brīvības pieminekļa vēsturi. Izbraukuma sēdē piedalījās arī pārstāvji no Latvijas Nacionālās operas un baleta.

17. decembrī notika tradicionālais LZA Ziemassvētku pasākums. To ievadīja LZA prezidents Ojārs Spārītis ar svinīgu uzrunu “Kura vārds paliks mūžībai”. Turpinājumā klātesošie uzklausa Rīgas arhidiēzes arhibīskapa – metropolīta, LZA goda locekļa Zbigņeva Stankeviča uzrunu. Pasākuma lietišķajā daļā jaunievēlētie LZA locekļi saņēma diplomus. Norisi greznoja muzikālais priekšnesums, kuru uzbūra akordeonists un dziedātājs Ēriks Zeps un Zane Dukaļska ar dziedājumu un *bubyna* spēli.

HSZN organizētās izstādes LZA

17. februārī tika atklāta LZA goda locekļa (1992) un LZA Raiņa balvas laureāta (1998) mākslinieka Induļa Rankas darbu izstāde “Gals un sākums”. Izstāde bija veltījums Raiņa 150 gadu jubilejai – šī tēma atklāta darbos “Raiņa portrets Kastaņolā” (2013) un “Gals un sākums” (20. gs. 80. gadi).

9. aprīlī atklāja grafiķes Elitas Viliamas izstādi “Gaismas gads”.

28. maijā tika atklāta Latvijas ainavas cildinātāja Edgara Vintera darbu izstāde.

13. oktobrī tika atklāta četru Latgales mākslinieču – Vēsmas Ušpeles, Ilzes Griezānes, Vijas Stupānes un Agras Ritiņas gleznu izstāde “V.I.V.A.”. Kopš 2009. gada mākslinieces regulāri dodas kopīgos plenēros gan Latvijā, gan ārvalstīs. Tad top gleznas, ko iedvesmo mūžam mainīgā daba dažādos gadalaikos un ziedī.

17. decembrī tika atklāta LZA locekļu vadīto projektu izstāde.

Citi LZA organizēti pasākumi

17. martā notika atklāta ekspertu diskusija “Par prezidenta institūciju Latvijā”, ko bija rosinājuši Latvijas Republikas Saeimas deputāti no Nacionālās apvienības “Visu Latvijai!”– “Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK. Diskusiju vadīja LZA Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļas priekšsēdētāja Raita Karnīte. Diskusijas mērķis bija izprast Valsts prezidenta institūcijas būtību un nozīmi, veidot viedokli par vēlamo prezidenta institūciju Latvijā un paust to sabiedrībai.

19. jūnijā LZA Senāta zālē notika LZA kor.loc. *Dr.habil.hist.* Ilzes Birutas Lozes monogrāfijas “Lubāna mitrāja apdzīvotība akmens laikmetā” (Rēzekne: Rēzeknes Augstskola, 2015. 311 lpp.) monogrāfijas atvēršanas svētki.

8. septembrī LZA goda loceklis *Dr.habil.oec.* Pēteris Guļāns svinēja 95 gadu jubileju. LZA par godu jubilāra ievērojamai jubilejai rīkoja svinīgu pieņemšanu. Ieradušies sveikt bija arī bijušie kolēģi no LZA Ekonomikas institūta, Rīgas Tehniskās universitātes un RISEBA.

10.–11. septembrī norisinājās Letonikas 6. kongress, kas bija veltīts Aspazijas un Raiņa 150 gadu jubilejai. Kongresā vairākās sekcijās ar referātiem uzstājās LZA locekļi.

Apbalvojumi

LZA goda loceklis Jānis Rokpelnis saņēmis Latvijas Republikas Ministru kabineta Atzinības rakstu par mūža ieguldījumu Latvijas literatūrā, radot izcilus darbus deejā un prozā un veicinot jauno autoru daiļrades attīstību, un LR Kultūras ministrijas Atzinības rakstu par izcilu ieguldījumu Latvijas literatūrā un jaunās literātu paaudzes izaugsmē.

LZA goda doktors Egils Levits saņēmis Latvijas Republikas Ministru kabineta Atzinības rakstu par nozīmīgu ieguldījumu Latvijas tieslietu sistēmas attīstībā, demokrātijas un tiesiskuma stiprināšanā un īpaši nozīmīgiem zinātniskajiem sasniegumiem tieslietu nozarē.

LZA goda loceklis Leons Briedis saņēmis laikraksta “Diena” Gada balvu kultūrā – 2014 par spāņu 20. gadsimta dzejas antoloģijas atdzejojumu latviski un Latvijas Literatūras gada balvu (LaLiGaBa) par mūža ieguldījumu literatūrā.

LZA goda doktors Ilgonis Bērsons uzņemts Latvijas Ordeņu brālībā (XII).

Par izcilu veikumu latviešu valodniecībā LZA īstenajai loceklei Aina Blinkenai piešķirta LZA Jāņa Endzelīna vārdbalva latviešu valodniecībā, baltoloģijā.

Tālivalža Vilciņa vārdbalvu socioloģijā saņēma Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūta vadošā pētniece *Dr.soc.sc.* Ilze Koroļeva.

Par izciliem pētījumiem arheoloģijā LZA kor.loc. *Dr.habil.hist.* Ilze Loze saņēma Friča Brīvzemnieka vārdbalvu folkloristikā, Latvijas etnogrāfijā un antropoloģijā.

Zentas Mauriņas balvu jaunajiem zinātniekiem literatūrzinātnē piešķīra Arnim Koroševskim par maģistra darbu “Andreja Upiša literārā darbība no 1899. gada līdz 1990. gadam” (Darba vadītāja *Dr. philol.* Ieva Kalniņa).

Jauno zinātnieku balvu 2015. gadā piešķīra Jānim Zariņam par maģistra darbu “Uzņēmējdarbības izvērtējums un attīstības virzieni Jelgavas novadā un pilsētā” (Darba vadītāja *Dr. habil. oec.* Baiba Rivža).

Starptautiskas atzinības

16. aprīlī Gruzijas prezidents Georgijs Margvelašvili (*Giorgi Margvelashvili*) pasniedza Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas direktorei LZA goda doktorei *Dr.h.c.philol.* Ventai Kocerei Gruzijas Goda ordeni.

9. maijā Rundāles pils muzeja direktoram un gleznotājam *Dr.h.c.art.* Imantam Lancmanim tika pasniegta Vācbaltu apvienības Vācijā 2015. gada Kultūras balva par viņa ieguldījumu Rundāles pils kompleksa atjaunošanā un mūža darbu vācbaltu kultūrvēsturiskā mantojuma pētīšanā un saglabāšanā.

Latvijas zinātnes sasniegumi TOP 10

2015. gadā tika pieteikti 13 izcilākie darbības rezultāti HSZ jomā, no kuriem atzinību guva divi sasniegumi teorētiskajā zinātnē un viens sasniegums lietišķajā zinātnē (sk. 43. lpp.).

Teorētiskajā zinātnē atzinību ieguva:

- pētījums par līdz šim neapzinātu Latvijas kultūras mantojuma vērtību – unikālo jūgendstila arhitektūru Liepājā, kas atspoguļots LZA akadēmiķa Jāņa Krastiņa grāmatā “Liepāja: Jūgendstila arhitektūra. Liepāja: Art Nouveau Architecture”. Liepāja: Liepājas pilsētas dome, 2015. 376 lpp. (latviešu un angļu valodā);
- pētījums par angļu dzejnieka un dramaturga Viljama Šekspīra daiļradi un viņa darbu interpretācijām teātrī, sākot no 16. gs. angļu teātra pieredzes līdz Baltijas mūsdienu režisoru interpretācijām, kas atspoguļots *Dr.art.* Gunas Zeltiņas monogrāfijā “Šekspīrs. Ar Baltijas akcentu”. Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2015. 639 lpp.

Lietišķajā zinātnē atzinību ieguva Vadima Mantrova teorētisko un praktisko ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aspektu pētījumi Eiropas tiesību kontekstā, kas atspoguļoti monogrāfijā: *EU Law on Indications of Geographical Origin. Theory and Practice*. Springer-Verlag, 2014. 450 lpp.

Sadarbība ar Latvijas pašvaldībām

Novadu kultūrvēstures izpētes radošā kopa, ko vada akadēmiķis Saulvedis Cimermanis, gatavo izdošanai “Letonikas bibliotēkas” kārtējo sējumu “Kultūrvēstures avoti un Mālpils novads”. Krājuma izdošanu finansē Mālpils novada pašvaldība.

HSZN piederīgo LZA locekļu darbība

6. janvārī Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā tika atvērts grāmatu sērijas “Latvijas zinātnieki” biobibliogrāfiskais izdevums, kas veltīts Saulveža Cimermaņa ražēnā mūža darbam, laikabiedru izteikumiem un vērtējumiem, rosinājumiem un atmiņām par kopīgās Latvijas kultūrvēstures izziņas takās piedzīvoto.

10. februārī Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā notika latviešu valodniekam, kultūrvēsturniekam un literātam Konstanīnam Karulim (1915–1997) veltīta zinātniska konference “Senie un mūsdienu raksti”. Konferencē par K. Karuļa dzīves un personības līkločiem referēja akadēmiķi Tālavš Jundzis un Jānis Stradiņš, par devumu zinātnē un grāmatniecībā *Dr.h.c.philol.* Venta Kocere un akadēmiķe Ilga Jansone, par K. Karuļa vēstulju liecībām – akadēmiķe Janīna Kursīte.

Februārī akadēmiķis Kalvis Torgāns piedalījās LU 73. zinātniskajā konferencē ar referātu “Likumisko procentu aprēķināšana”.

23. februārī LZA kor.loc. Ina Druvieta ar ziņojumu “Latvijas Republikas Satversmes Ievads (Preambula): simboliska valsts lingvistiskās identitātes atzīšana vai praktiskas rīcībpolitikas programma?” un LZA goda doktore Sarma Kļaviņa ar ziņojumu “Kā no Padomju Latvijas universitātes aizgāja profesors Jānis Endzelīns: 1947–1960” piedalījās akadēmiķa Jāņa Endzelīna 142. dzimšanas dienas atceres starptautiskajā zinātniskajā konferencē “Letonika un kultūru migrācija”.

26.–27. februārī akad. Raita Karnīte uzstājās ar diviem ziņojumiem Latvijas prezidentūras ES Padomē ietvaros organizētā starptautiskā konferencē “Arod biedrību loma ilgtspējīgas izaugsmes un kvalitatīvu darbavietu veidošanā”.

10. martā LZA goda loceklis Andris Vilks Latvijas vēstniecībā pie Svētā Krēsla Vatikānā uzstājās ar priekšlasījumu par izdevumu “Terra Mariana. 1186–1888”.

6. aprīlī Tallinas Rātsnamā notika LZA goda doktora Raimo Pullata 80. dzimšanas dienas svinības. LZA vārdā viņu sveica *Dr.h.c.philol.* Venta Kocere.

10. aprīlī LU aģentūra “Filozofijas un socioloģijas institūts” rīkoja zinātnisko konferenci “Impēriskās vērtības fenomenoloģiskā, psihoanalītiskā, diskursanalītiskā skatījumā”, kuras ietvaros tika prezentēta LZA kor.loc. Igora Šuvajeva grāmata “Krievijas *homo imperii*”. Konferencē piedalījās arī akad. Maija Kūle ar lasījumu “Totalitārās un liberālās sabiedrības apziņas struktūra – fenomenoloģiskais skatījums” un I. Šuvajevs ar lasījumu “Tagadējo “vērtību/ nevērtību” senums (psihoanalītiskas piezīmes)”.

10. aprīlī akad. Dace Markus piedalījās starptautiskā zinātniskā konferencē “Teorija praksei mūsdienu sabiedrības izglītībā” (Rīgā) ar referātu “Bērnu valodas pasaulaina: jēdzieniskais aspekts”.

10. aprīlī akad. Ilga Jansone piedalījās Turnas tautas namā piemiņas pasākumā valodniecei, novadniecei Elgai Kagainei ar “Priekšlasījumu par uzvārdu došanu

Ērģemes draudzē (pēc 1826. gada dvēseļu revīzijas materiāliem) un Elgu Kagaini kā latviešu dialektālās leksikogrāfijas aizsācēju”.

21. aprīlī Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas aktu zālē notika akad. Jāņa Krastiņa grāmatas “Liepāja: Jūgendstila arhitektūra” atvēršanas svētki.

8. maijā norisinājās Ģertrūdes fon den Brinkenas autobiogrāfiskā romāna “Nogramusī zeme: Piedzīvojumi divos pasaules karos, boļševiku laikā un pēckara gados” (“Land unter”. Darmstadt: J. G. Bläschke Verlag, [1976]) (Tukums: Tukuma muzejs, 2015. 415 lpp.) atvēršanas svētki Durbes pilī. Grāmatu latviešu valodā tulkojusi LZA goda doktore, Tukuma muzeja “Durbes pils” vadītāja Inta Dišlere.

13.–19. maijā LZA goda loceklis Jānis Streičs organizēja un vadīja Latvijas gleznotāju piedalīšanos starptautiskajā plenērā “Veisiejas pavasaris”, Lietuvā.

24.–30. augustā LZA kor.loc. Remigijs Počs piedalījās 23. INFORUM Pasaules konferencē Bangkokā, Taizemē, kur uzstājās ar referātu *Evaluation of Competitiveness in the Latvian Multisectoral Model* (kopā ar V. Ozoliņu).

27. augustā starptautiskā konferencē *Castella Maris Baltici XIII* (Dānijā) akad. Ieva Ose uzstājās ar referātu “Turaidas pils lielais pusapaļais tornis”.

7.–11. septembrī akad. Juris Urtāns piedalījās starptautiskā konferencē Luksemburgā *Ruralia XI (Religious, places, cults and rituals in medieval rural environment* ar referātu *Livs' Offering Cave 14-19yh C. New Discoveries*.

19. septembrī LZA goda loceklis J. Streičs vadīja Jāzepa Pīgožņa zelta medaļas piešķiršanas ceremoniju gada labākajam ainavistam. Projekta īstenošanā piedalījās arī LZA goda loceklis Jānis Strupulis un mākslinieks Jānis Anmanis. Par pirmo Jāzepa Pīgožņa medaļas laureātu kļuva gleznotājs Roberts Muzis.

28. oktobrī LZA kor.loc. Ina Druvieta piedalījās XII Starptautiskajā baltistu kongresā Viļņā, kur uzstājās ar ziņojumu “Kārļa Mīlenbaha polemikas latviešu valodniecības vēsturē: *post scriptum* 21. gadsimtā”.

17. novembrī LZA norisinājās 2. zinātniskā konference “Kultūru migrācija Latvijā: virzienu dinamika”, kurā uzstājās LZA goda doktors Leo Dribins ar ziņojumu “Antikultūra un tās izpausmes publicistikā” un akad. Viktors Hausmanis ar ziņojumu “Kultūras migrācija Latvijā: virzienu dinamika”.

Terminoloģijas komisija

Nomainīta LZA Terminoloģijas komisijas (TK) vadība – par vadītāju kļuvis *Dr.habil.med.* Māris Baltiņš. Izstrādāta LZA TK attīstības stratēģija. Veikti priekšdarbi vienotas terminoloģijas datubāzes izveidošanā.

Dāvinājumi un pateicība

Paldies LU Filozofijas un socioloģijas institūtam (akad. Maija Kūle), LU Latvijas vēstures institūtam (LZA kor.loc. Guntis Zemītis), LU Latviešu valodas institūtam

(akad. Ilga Jansone), LU Literatūras, folkloras un mākslas institūtam (*Dr.philol.* Dace Bula) un tā Latviešu folkloras krātuves vadītājai *Dr.philol.* Ritai Treijai, LU Teoloģijas fakultātei, RPIVA rektorei akad. Dacei Markui, Latvijas Nacionālās bibliotēkas Reto grāmatu un rokrakstu nodaļas vadītājai *Dr.philol.* Inārai Klekerei, Latvijas Mākslas akadēmijai un tās Mākslas vēstures institūtam, Daugavpils Universitātes rektoram akad. Arvīdam Barševskim un prorektorei *Dr.biol.* Inesei Kokinai, Vidzemes Augstskolas rektoram Gatim Krūmiņam, Rīgas Latviešu biedrības vadītājam, LZA goda loceklim Guntim Gailītim, Rīgas pašvaldības aģentūras “Rīgas pieminekļu aģentūra” Sabiedrisko pieminekļu nodaļas vadītājai Mārītei Šenbergai, LZA locekļiem un zinātniskajām institūcijām, kas ar savu līdzdalību un atbalstu sekmējuši HSN darbību.

LZA goda doktore Inta Dišlere dāvājusi grāmatu “Ģertrūde fon den Brinkena. Nogrimusi zeme. Piedzīvojumi divos pasaules karos, boļševiku laikā un pēckara gados” (Tukums: Tukuma muzejs, 2015. 415 lpp.).

LZA kor.loc. Benita Laumane dāvājusi nodaļai savu grāmatu “Vēju un vētru grāmata. Dabas parādību nosaukumi latviešu valodā II” (Liepāja: LiePA, 2015. 431 lpp.).

LZA kor.loc. Ilze Biruta Loze dāvājusi grāmatu “Lubāna mitrāja apdzīvotība akmens laikmetā” (Rēzekne: Rēzeknes augstskola, 2015. 312 lpp.).

LZA īstenais loceklis Juris Urtāns dāvinājis HSN vairākas grāmatas:

- “Ķīšukalns. Ludza pirms Ludzas” (Rīga: Nordik, 2015. 96. lpp.), veltīta autora nekad nesastaptajam vectēvam Antonam Urtānam;
- “Vladislavs Urtāns. Par ko? 1941.14.VI–1946.4.IX” (Rīga: Nordik, 2015. 287 lpp.), autors rakstījis par savu tēvu, pazīstamo arheologu, muzeju darbinieku un skolotāju Vladislavu Urtānu.
- “Vidzemes Svētupe mītiskajā un reālajā kultūrtelpā” (Rīga: NT Klasika, 2016. 318 lpp.).

LZA goda doktors Nikolai (Niko) Džavahišvili nodaļai dāvājis grāmatu “Ieskats Gruzijas un Baltijas tautu attiecību vēsturē” (Rīga: Latvijas Gruzīnu biedrība “Šamšoblo”, 2015. 183 lpp.).

LZA īstenais loceklis Benedikts Kalnačs dāvājis grāmatu *20th Century Baltic Drama: postcolonial Narratives, Decolonial Options* (Germany: Aisthesis Verlag, 2016. 235 lpp.).

Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts dāvājis LZA HSN Agneses Bergholdes monogrāfiju “Rīgas Doma viduslaiku arhitektūra un būvplastika eiropeisko analogiju kontekstā” (Rīga: Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts, Mākslas vēstures pētījumu atbalsta fonds, 2015. 408 lpp.).

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts dāvājis grāmatu “No Dainu skapja līdz “Latvju dainām” LFK krājums, I” (Rīga: LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2015. 368 lpp.).

Rīgas Latviešu biedrība un LZA goda loceklis Guntis Gailītis nodaļai dāvājis grāmatas “Brīvības piemineklis. Tautas celts un aprūpēts” (Rīga: Brīvības pieminekļa atjaunošanas fonds, 2002. 224 lpp.) un “Rīgas Brāļu kapi. 1915. 1936. 2011.” (Rīga: Rīgas pieminekļu aģentūra un Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta Kultūras pārvalde, 2011. 255 lpp.).

HSZN pateicas arī citiem LZA locekļiem un zinātniskajām institūcijām, kas dāvājuši savas grāmatas.

Īpaša pateicība lai izskan māksliniekiem, kas priecējuši LZA ļaudis un viesus ar saviem darbiem un klātbūtni.

HSZN pateicas visiem LZA kolēģiem par sadarbību un atbalstu.

Nodaļas priekšsēdētāja *Raita Karnīte*

Zinātniskās sekretāres p.i. *Līva Griņeviča*

LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZINĀTŅU NODAĻA

Akadēmijas laukumā 1, Rīga, LV 1050

Tel.: 67223448. Fakss: 67821153

E pasts: lmzn@lza.lv

Nodaļas padome

Nodaļas priekšsēdētāja Baiba RIVŽA

Nodaļas priekšsēdētājas vietnieks Bruno ANDERSONS

Zinātniskā sekretāre Viktorija ZAĻŪKSNE

Padomes locekļi

Aleksandrs JEMEĻJANOVŠ, Īzaks RAŠALS

Nodaļa šobrīd apvieno 30 LZA locekļus, t.sk. 9 īstenos, 2 goda locekļus, 2 ārzemju locekļus un 17 korespondētājocekļus. Ar nodaļas darbību saistīti 2 LZA goda doktori.

Nodaļas locekļu sadalījums pa specialitātēm

bioloģija un biotehnoloģija

Īzaks Rašals, īst.loc.

ekonomika

Arnis Kalniņš, īst.loc.

Oļģerts Krastiņš, īst.loc.

Baiba Rivža, īst.loc.

Irina Pilvere, kor.loc.

Vladimirs Gusakovs, ārz. loc.

lauksaimniecība un pārstrādes tehnoloģijas

Aleksandrs Jemeljanovs, īst.loc.

Edīte Kaufmane, īst.loc.

Aldis Kārkliņš, īst.loc.

Biruta Bankina, kor.loc.

Edīte Birģele, kor.loc.

Inga Ciproviča, kor.loc.

Zinta Gaile, kor.loc.

Daina Kārkliņa, kor.loc.

Dalija Segliņa, kor. loc.

Ilze Skrabule, kor.loc.

Juris Skujāns, kor.loc.

Jānis Latvietis, goda loc.

Ina Alsiņa, kor. loc.

mežzinātne un koksnes tehnoloģijas

Bruno Andersons, īst.loc.

Nikolajs Vederņikovs, īst.loc.

Tatjana Dižbite, kor.loc.

Tālis Gaitnieks, kor.loc.

Āris Jansons, kor.loc.

Imants Liepa, kor.loc.

Dainis Edgars Ruņģis, kor.loc.

Pēteris Zālītis, kor.loc.

Aivars Žūriņš, kor.loc.

Oskars Fejs, ārz.loc.

māksla

Arta Dumpe, goda loc.

Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas darbība

Nodaļa šobrīd apvieno 30 LZA locekļus, t.sk. 9 īstēnos, 2 goda locekļus, 2 ārzemju locekļus un 17 korespondētājlocekļus. Ar nodaļas darbību saistīti 2 LZA goda doktori.

Nodaļas darbs tika organizēts 2015. gada 23. februārī parakstītā nodomu protokola starp Latvijas Zinātņu akadēmiju (turpmāk – LZA), Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmiju (turpmāk – LLMZA) un Zemkopības ministriju (turpmāk – ZM) ietvaros.

Nodomu protokols paredz: sadarbību informācijas apmaiņā starp ZM, LZA un LLMZA par augstākās izglītības un zinātnes jautājumiem; sadarbību ieteikumu izstrādē politikas plānotājiem par uzlabojumiem augstākajā izglītībā un zinātnē, tostarp par veicamajām darbībām zinātnisko institūciju starptautiskās konkurētspējas veicināšanai, kā arī ciešākai sasaistei ar industriju; kopīgu konferenču, izstāžu un citu pasākumu rīkošanu zinātnes sasniegumu popularizēšanai; sadarbību jauno zinātnieku sagatavošanā ZM kompetences nozarēs; sadarbību jauno zinātnieku konkursa organizēšanā lauksaimniecības zinātnes jomā; sadarbību atbalsta sniegšanā ražas svētku “Vecauce–2015” organizēšanā; sadarbību Zemkopības ministrijas konkursa “Sējējs” grupas “Zinātne lauku attīstībai” darbu vērtēšanā; starptautiskās zinātniskās sadarbības veicināšanā, lauksaimniecības un meža zinātņu institūtu ikgadējā apsekošanā.

Nodomu protokola parakstīšana starp LZA, LLMZA un ZM 2016. gada 17. februārī. LR zemkopības ministrs Jānis Dūkļavs, LZA LMZN priekšsēdētāja, LLMZA prezidente Baiba Rivža, LZA prezidents Ojārs Spārītis.

LZA Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļa (turpmāk – LMZN) 2015. gadā sadarbojās ar LR Zemkopības ministriju, Lauksaimniecības zinātnisko iestāžu direktoru padomi, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi, Ziemeļvalstu lauksaimnieku zinātnieku asociāciju un citām institūcijām.

2015. gadā LLMZA noslēdza sadarbības līgumu ar Baltkrievijas Nacionālo zinātņu akadēmiju. Līguma ietvaros paredzēts sadarboties, izstrādājot un realizējot kopīgus zinātniskos projektus, kopīgi pretendēt uz nacionāliem un starptautiskiem grantiem, kopīgi organizēt vai piedalīties organizētajos zinātniskajos pasākumos lauksaimniecības

un meža zinātņu jomās, rīkot zinātniskās apmācības, sagatavot publikācijas par kopīgi veikto zinātnisko pētījumu rezultātiem un apmainīties ar dažāda veida zinātniska rakstura informāciju.

Šajā darba gadā ir atjaunots un parakstīts Pauļa Lejiņa balvas nolikums. Pauļa Lejiņa balvu piešķir individuāliem zinātniekiem par fundamentāliem pētījumiem, kas būtiski sekmējuši Latvijas lauku attīstību. Līdz šim ir saņēmuši – J. Latvietis (1994), J. Neilands (1996), A. Boruks (1997), C. Šķiņķis (1998), S. Timšāns (1999), M. Skrīvele (2002), R. Baltakmens un A. Jemeljanovs (2003), U. Osītis (2006), A. Adamovičs (2007), A. Ruža (2009), A. Kārklīšs (2011).

LLMZA pārstāvji piedalījās dažādu zinātnisko projektu realizēšanā, īstenoja Eiropas Komisijas 7. ietvarprogrammas ERA-NET projektu “Pētniecības koordinēšana ilgtspējīgai un multifunkcionālai mežsaimniecībai aktuālos jautājumos – līdzeklis politisko lēmumu izstrādei” (SUMFOREST) un Zviedru Institūta tematisko partnerību “ICE – Inovācija. Radošums. Vienlīdzība” (*Innovation. Creativity. Equality, ICE*). Šīs partnerības ietvaros veiktie pētījumi ir saistīti ar inovāciju veicināšanu mazos un vidējos uzņēmumos sieviešu dominējošās tūrisma, kultūras un radošajās industrijās.

LLMZA locekļi aktīvi darbojās LLMZA organizētajā jauno zinātnieku konkursā iesniegto darbu vērtēšanā, kā arī piedalījās LLMZA, LZA Lauksaimniecības zinātņu nodaļas un Latvijas Lauksaimniecības zinātnisko iestāžu direktoru padomes rīkotās lauku izmēģinājumu un laboratoriju eksperimentu skates – konkursa ietvaros rīkotajos pasākumos, kas norisinājās lauksaimniecības un meža zinātņu institūtos.

Papildus tam LMZN, sadarbībā ar LLMZA, organizēja nodaļas sēdes, kā arī izbraukuma seminārus, kuru ietvaros uzstājās gan pieredzējuši zinātnieki, gan doktoranti.

Svarīgākie pasākumi

16. februārī LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā B. Rivža ziņoja par sadarbības līguma noslēgšanu starp LLMZA un Baltkrievijas Nacionālo zinātņu akadēmiju. Vienošanās mērķis - iesaistīto pušu zinātniski tehniskā potenciāla uzlabošana lauksaimniecības un meža zinātnēs; abu pušu zinātnisko institūciju savstarpējo attiecību veicināšana un nostiprināšana; zinātniskās sadarbības veicināšana; kopīgu zinātnisko un tehnisko sasniegumu ieviešana. B. Rivža informēja arī par aktualitātēm LLMZA un Zviedru Institūta tematiskās partnerības ICE ietvaros: par starptautisko konferenci Baltkrievijā (21.–22. janvārī); par nacionālo semināru 18. martā, kura darba kārtībā iekļauti jautājumi, kas saistīti ar inovatīvas uzņēmējdarbības atbalstu kā mūsdienu izaicinājumu reģionālā kontekstā.

23. martā LZA LMZN, LLMZA prezidija kopsēde. Sēdē tika uzklauts LLU doktoranta Arņa Lēnerta ziņojums “Bioekonomikas trīs aspekti Latvijas lauku attīstībā”. Sēdē arī apspriests jautājums par nepieciešamajām izmaiņām LZA un LLMZA Pauļa

Lejiņa balvas nolikumā, kas saistīts ar balvas fonda iemaksu veicēju precizēšanu, klātesošie detalizēti pārrunāja balvas nolikumu.

20. aprīlī LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā LVMI “Silava” direktors Jurgis Jansons uzstājas ar ziņojumu “Mežzinātnes attīstības perspektīvas Latvijā. Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava””, pēc referāta turpinājās tematiskā diskusija. B. Rivža informēja par LVMI “Silava”, a/s “Latvijas valsts meži”, Daugavpils Universitātes un Meža pētīšanas stacijas organizēto Latvijas mežzinātnes dienu “Meža un medību fauna cilvēku apsaimniekotā vidē – zinātnes atziņas un patiesības” 15. maijā. Sēdē tika pārrunāta LLMZA kopsapulces darba kārtība, sēde plānota Jelgavā, LLU pils aulā 5. jūnijā. P. Rivža iepazīstināja klātesošos ar gatavošanās procesu Ziemeļvalstu lauksaimniecības zinātnieku asociācijas (NJF) kongresam.

18. maijā LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde, kuras laikā notika balsošana par jauno LLMZA locekļu kandidātiem. Sēdē I. Rašals ziņoja par Eiropas Lauksaimniecības pārtikas un dabas zinātņu akadēmiju apvienības konferenci Kijevā (visus izdevumus sedza Ukrainas puse). Ukrainas kolēģi vēlējas, lai Eiropas zinātņu akadēmiju pārstāvji viņiem dod padomus, kā Ukrainas Nacionālajai Agrāro zinātņu akadēmijai uzsākt ceļu Eiropas virzienā. Konferencē laikā tika parakstīta Rezolūcija par sadarbību starp Eiropas lauksaimniecības akadēmijām, pētniecības centriem un līdzīgām institūcijām, lai reformētu agrāro zinātni. B. Rivža informēja klātesošos par iespējamo pirmo SUMFOREST uzsaukumu 2016 meža ilgtspējīgās apsaimniekošanas izpētes ietvaros.

21. septembrī LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēdē tika apspriesti lauku izmēģinājumu un laboratoriju eksperimentu skates–konkursa rezultāti. Apspriestas aktualitātes zinātnisko institūtu konsolidācijas jautājumos attiecībā uz lauksaimniecības zinātņu institūtiem, kuru centrālo vadību turpmāk realizēs Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Ģ. Siliņš ziņoja par aktuālo situāciju piena nozarē. Nodaļas priekšsēdētāja ziņoja par 1. starptautisko zinātnisko videokonferenci *Trends in Regional Development in the EU Countries 2015*, kas notiek ICE projekta un EKOSOC-LV programmas ietvaros sadarbībā ar Varšavas Dzīvības zinātņu universitāti (*Warsaw University of Life Sciences*). Tika apspriests un pieņemts turpmākai rīcībai *Dr.biol.* Inas Alsiņas pieteikums uz LZA korespondētājlocekļa vakanci lauksaimniecības zinātnēs.

26. oktobrī LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēdē tika uzklauti doktorantu ziņojumi LZA jauno zinātnieku konkursam. Ar ziņojumu “*Pinus contorta* var. *latifolia* un *Pinus sylvestris* uzņēmība pret *Heterobasidion annosum* s.l.” uzstājās Astra Zaļuma, ar ziņojumu “Zemeņu sakņu kakla puves ierosinātāju raksturojums” – Irina Petroveca. Sēdē notika balsošana par LZA korespondētājlocekļa amata kandidātes *Dr.biol.* Inas Alsiņas izvirzīšanu, kā arī tika uzklauts kandidātes ziņojums “LZA korespondētājlocekļa kandidātes I. Alsiņas zinātniskā darbība”. Par EKOSOC-LV virzību ziņoja nodaļas priekšsēdētāja un programmas vadītāja Baiba Rivža. Vadītāja iepazīstināja ar Valsts pētījumu programmas projektu 1. posma rezultātiem un 2. posma izaicinājumiem, kā arī

ar projekta 5.2.3. “Latvijas Lauku un reģionālās attīstības procesi un iespējas zināšanu ekonomikas kontekstā” aktuālākajām norisēm un nākotnē paredzētajiem pasākumiem.

23. novembrī LZA LMZN un LLMZA prezidija kopsēde apkopoja gada laikā paveikto darbu, tika atzīmēti gada laikā apbalvotie, pieredzējušie un jaunie zinātnieki: *Dr.habil.agr.* Ināra Turka – Pauļa Lejiņa balvas lauksaimniecības zinātnēs ieguvēja par zinātniskiem pētījumiem un publikācijām lauksaimniecības kultūraugu aizsardzībā no 1974. līdz 2014. gadam; Iveta Zirvīte – LZA Jauno zinātnieku balvas ieguvēja par darbu “Augstākās izglītības loma Zemgales reģiona attīstībā”. LMZA doktorantu Jauno zinātnieku konkursa pirmo trīs vietu ieguvēji – Anda Liniņa “Agroekoloģisko faktoru ietekme uz ziemas kviešu graudu tehnoloģiskajām īpašībām”, Ieva Mežaka “Videi draudzīgā un ilgtspējīgā lauksaimniecībā vasaras miežiem (*Hordeum vulgare* L.) nozīmīgu pazīmju ģenētiskā kartēšana”, Līva Griņeviča “Jauniešu ilgstošā bezdarba problēma un risinājumi lauku reģionos”. Konkursa “Sējējs–2015” sadaļas “Jaunais zinātnieks” laureāti – *Dr.agr.* Ilze Grāvīte “Dažādu faktoru ietekme uz plūmju (*Prunus domestica* L.) augšanu un attīstību, ražu un augļu kvalitāti”, *Dr.agr.* Valda Laugale “Agrotehnoloģisko faktoru ietekme uz zemeņu ražošanas periodu lauka apstākļos”, *Dr.agr.* Diāna Ruska “Kopproteīna un urīnvielas saturs dinamika slaucamo govju pienā”.

Tika pieminēts Ziemeļvalstu lauksaimniecības zinātnieku asociācijas (NJF) 25. kongress un pārrunāta sadarbība ar Lietuvas kolēģiem šī kongresa organizēšanā 2016. gadā. Nodaļas priekšsēdētāja iepazīstināja ar darba rezultātiem Eiropas zinātņu akadēmiju Konsultatīvās padomes ekspertu grupā, kurā tika izstrādāta cirkulārās ekonomikas jeb aplveida ekonomikas koncepcija. Tika pārrunāti plāni sakarā ar projekta SUMFOREST 1. pētniecisko projektu konkursa uzsaukumu par tēmu “Ilgtspējīgi meži nākotnes sabiedrībai”. Sēdē ar ziņojumu par Valsts pētījumu programmas “AGROBIORES” gaitu uzstājās programmas vadītāja *Dr.sc.ing.* Ruta Galoburda.

2015. gada Latvijas Zinātnes nozīmīgāko sasniegumu skaitā ir iekļauti divi LZA LMZN izvirzītie sasniegumi, kuros kā izstrādātāji piedalījušies arī LZA LMZN locekļi:

- Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta zinātnieku kolektīvs – *Mg.* Aleksandrs Aršaiņa, *Mg.* Jegors Akišins, *Dr.habil.chem.* Gaļina Teliševa, *Dr.habil.chem.* Tatjana Dižbite un *Mg.* Valentīns Solodovņiks par inovatīva procesa izstrādi, kas ietver sevī augu biomasas granulu pirmsapstrādi mikroviļņu laukā un turpmāku to virsmas modificēšanu ar dabiskās izcelsmes atstrādātām eļļām (pārtikas eļļas) vai ar atstrādātiem naftas produktiem, tādējādi būtiski palielinot granulētās augu biomasas vērtību kā kurināmajam, uzlabojot arī citu patēriņu raksturlielumus.
- Latvijas Lauksaimniecības universitātes Pārtikas tehnoloģijas fakultātes kolektīvs – *Dr.sc.ing.* Ilga Gedrovica, *Dr.sc.ing.* Sandra Muižniece-Brasava un SIA “Milzu!” valdes loceklis Enno Ence par zinātniski pamatotu ar šķiedrvielām bagātinātu

graudaugu pārslu izstrādi. Pārslas izgatavotas no Latvijas reģionam tipiskajiem graudaugiem un reģistrētas ar preču zīmi “Milzu!”.

LZA LMZN locekļi saņēmuši apbalvojumus

Pauļa Lejiņa balva lauksaimniecības zinātnēs – Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauksaimniecības fakultātes Augsnes un augu zinātņu institūta profesorei *Dr.habil.agr. Inārai Turkai* par zinātniskiem pētījumiem un publikācijām lauksaimniecības kultūraugu aizsardzībā no 1974. līdz 2014. gadam.

LR Zemkopības ministrijas Atzinības raksts piešķirts *Dr.oec. Sandijai Zēvertei-Rivžai* par Ziemeļvalstu lauksaimniecības zinātnieku 25. kongresa norises sekmēšanu un kongresa rakstu krājuma *Proceedings of the 25th NJF Congress – “Nordic View to Sustainable Rural Development”* sagatavošanu.

Iznākušas nodaļas locekļu grāmatas

Tisenkopfs Tālis, Šūmane Sandra, Kunda Ilona, Pilvere Irina, Zēverte-Rivža Sandija, Stokmane Ilze. *Latvijas Mazo saimniecību dzīvotspēja.* Baltijas Studiju centrs, Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Jelgava, 2015. 95 lpp.

Zēverte-Rivža Sandija, Jankova Ligita, Luguzs Atis. *Proceedings of the 25th NJF Congress – Nordic View to Sustainable Rural Development. NJF Latvia.* Rīga, 2015. 512 p.

Ikase Laila (atb. red.). Autori: **Feldmane Daina, Kaufmane Edīte ...** u.c. *Auglīkopība.* Zin. rec. **Antons Ruža, Uldis Kondratovičs.** Dobeles novads: LV Auglīkopības institūts, 2015. 544 lpp.

Autoru kolektīvs **J. A. Broka, J. Jansona** vadībā. *Meža enciklopēdija, 2. sēj.* Rīga: Zelta grauds, 2015. 269 lpp.

LZA LMZN locekļi 2015. gadā ir publicējuši vairāk nekā 60 zinātnisko rakstu, vairāk nekā 40 starptautisko konferenču tēzes, saņēmuši 4 patentus un licences, izdevuši 4 grāmatas, snieguši intervijas par lauksaimniecības un nozares aktualitātēm un publicējuši 18 populārzinātniskos rakstus.

Izmaiņas nodaļas locekļu sastāvā

2015. gadā LZA LMZN ievēlēja jauna korespondētājlocekli *Dr.biol. Ina Alsīņa* un ārzemju loceklis *Dr.oec. Vladimirs Gusakovs.*

Nodaļas priekšsēdētāja *Baiba Rivža*
Zinātniskā sekretāre *Viktorija Zaļūksne*

STARPTAUTISKĀ SADARBĪBA

2015. gadā Latvijas Zinātņu akadēmija turpināja sadarbību ar citām zinātņu akadēmijām un pārstāvēja Latvijas zinātni starptautiskās zinātniskās organizācijās. Tā kā LZA funkciju, kuru atbilstoši IZM deleģējuma līgumam veica LZA Eiropas programmu centrs, saskaņā ar Ministru kabineta lēmumu (2014.11.03) ir pārņēmusi Valsts izglītības attīstības aģentūra, LZA 2015. un 2016. gadā pabeigs jau iesākto ERA-NET projektu ieviešanu Latvijā

LZA pārstāv Latvijas zinātni šādās starptautiskās zinātniskās organizācijās:

- **ALLEA** (angliski pilns nosaukums *European Federation of Academies of Sciences and Humanities*), Eiropas zinātņu akadēmiju federācija (apvieno 58 zinātņu akadēmijas no vairāk kā 40 Eiropas valstīm) dibināta 1994. gadā Parīzē. Svarīga ALLEA misijas sastāvdaļa ir zinātnes politikas veidošana un īstenošana Eiropā un plašākā mērogā (www.allea.org);
- **EASAC** (angliski pilns nosaukums *European Academies Science Advisory Council*), Eiropas Savienības zinātņu akadēmiju konsultatīvā padome, kuras misija ir veicināt zinātnes sasniegumu un atziņu ieviešanu un lietošanu ES politikas izstrādē. Tās darbība aptver trīs plašas zinātņu jomas – vides zinātnes, biozinātnes un enerģija (<http://www.easac.org>).
- **ICSU** (angliski pilns nosaukums *International Council for Science*), Starptautiskā padome zinātnē dibināta 1931. gadā, un tagad tās sastāvā ir 140 valstu 120 zinātniskās organizācijas un 31 starptautiskā zinātniskā biedrība. LZA uzņēma ICSU saimē 1992. gadā (<http://www.icsu.org>)
- **UAI** (angliski pilns nosaukums *The Union Académique Internationale*), Starptautiskā humanitāro zinātņu akadēmiju apvienība apvieno vairāk kā 60 nacionālo zinātņu akadēmiju no visas pasaules. LZA uzņēma UAI saimē 1997. gadā (<http://www.uai-iaa.org>)
- **IAP**. Pārskata gadā, saglabājot labi pazīstamo akronīmu IAP, globālais zinātņu akadēmiju tīkls IAP (angliski pilns nosaukums *IAP: the global network of science academies*), globālais medicīnas zinātņu akadēmiju un zinātņu akadēmiju medicīnas nodaļu tīkls IAMP (angliski pilns nosaukums *The InterAcademy Medical Panel*) un IAC (angliski pilns nosaukums *InterAcademy Council*) strādāja pie jumtorganizācijas – Globālās akadēmiju partnerības izveidošanas. LZA ir IAP dalībniece kopš 2000. gada, un arī IAMP dalībniece (sīkāk pie IAP aktivitāšu apraksta). <http://www.interacademies.org/>

2015. gada 26. martā piecas Eiropas organizācijas (*Academia Europaea*, ALLEA, EASAC, Euro-CASE jeb pilnajā nosaukumā *European Council of Applied Sciences Technologies and Engineering*, FEAM), no kurām LZA ir pārstāvēta pirmajās trijās, parakstīja Saprašanās memorandu, tādējādi apliecinot savu gatavību padziļināt jau esošo auglīgo akadēmiju sadarbību Eiropā. Gada gaitā šis konsorcijs izteica kopīgu viedokli:

- par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību <http://www.easac.eu/home/easac-news/detail-view/article/statement-of.html>.
- izteica gandarījumu un atbalstu Eiropas Komisijas prezidenta Žana Kloda Junkera iniciatīvai daudz ciešāk iesaistīt Eiropas zinātņu akadēmijas caur to apvienojošām organizācijām, jaunajā zinātnisko konsultāciju/ ieteikumu sistēmā (*scientific advice mechanism*, SAM), kas nodrošinās neatkarīgu zinātnisku viedokli Eiropas Komisijai politikas veidošanas procesā (jaunā Ž.K. Junkera vadītā Komisija likvidēja galvenā zinātniskā konsultanta amatu). Eiropas akadēmiju organizācijas apvieno 90 zinātņu akadēmijas ar vairāk kā 10 000 augsti kvalificētiem ekspertiem, kas pārstāv visas zinātņu nozares, un spēj sniegt objektīvu neatkarīgu viedokli Eiropas Savienības politikas veidošanas procesā, kā arī veicināt diskusijas par jaunām vai jau esošajām Eiropas Savienības politikām. Savā paziņojumā Eiropas akadēmiju organizācijas atzina, ka iecerētā pieeja ir mēģinājums labāk organizēt neatkarīga zinātniskā viedokļa piedāvājumu-pieprasījumu, un apliecināja savu gatavību sastrādāties ar Eiropas Komisiju, lai pabeigtu darbu pie jaunās sistēmas un nodrošināt ciešu un efektīvu mijiedarbību ar Augsta līmeņa ekspertu grupu (pieejams <http://www.allea.org/Pages/ALL/33/584.bGFuZz1FTkc.html>).

Šādā sakarā 2015. gada otrajā pusē īpaši ALLEA un EASAC veltīja daudz darba jaunās sistēmas izstrādāšanai, konsultējoties ar nacionālajām zinātņu akadēmijām.

ALLEA. 2015. gadā darbu turpināja divas ALLEA pastāvīgās komisijas (intelektuālā īpašuma tiesības, zinātne un ētika) un darba grupas, kas nodarbojas ar (1) dabaszinātņu izglītību, (2) E-humanitārajām zinātnēm, (3) sociālajām un humanitārajām zinātnēm. Komisijās un darba grupās LZA nav pārstāvēta. 2015. gadā ALLEA aktivitātes, tostarp ar LZA dalību, bija:

- 23.–24. aprīlī prezidents Ojārs Spārītis piedalījās ALLEA ģenerālajā asamblejā Lisabonā, kuras ietvaros pirmajā dienā notika zinātniska konference *Science and Research in Europe – Past, Present and Future: 15 Years of Lisbon Agenda*, kuras noslēgumā partnerakadēmijas pieņēma kopīgu deklarāciju “Lisabonas stratēģijas 15 gadi (*15 Years of Lisbon Agenda*)”, aicinot Eiropas iestādes un dalībvalstis veikt visas nepieciešamās darbības, lai sasniegtu Lisabonas stratēģijas mērķus, kas vēl joprojām nav izpildīti. Pēc konferences notika De Stāla kundzes balvas (sīkāk skat. LZA Gg 2015) pasniegšanas ceremonija. Šā gada balvu no Eiropas pētniecības, zinātnes un inovāciju komisāra Karlosa Moedas (*Carlos Moedas*) rokām par savu

ievērojamo zinātnisko darbu Eiropas politikas un Eiropas integrācijas studijās saņēma Britu akadēmijas profesore lēdija Helēna Vollesa. Otrajā dienā notika partnerakadēmiju slēgta darba sanāksme.

- 7. maijā Briselē tika atvērts “Pārskats par humanitāro un sociālo zinātņu pētījumiem Eiropas zinātņu akadēmijās un saistītās pētnieciskās organizācijās (*Survey and Analysis of Basic Social Science and Humanities Research at the Science Academies and related Research Organisations of Europe*, SASSH), kuru izstrādāja ALLEA sadarbībā ar Vācijas Zinātņu akadēmiju apvienību. Savā uzrunā ALLEA prezidents Ginters Štoks atzina, ka “Akadēmijām piemīt liels potenciāls veikt kopīgus Eiropas kultūras mantojuma un identitātes pētījumus, un šis pētījums parāda, ka tās patiesi vēlas to darīt. Akadēmijas un ar tām saistītie pētniecības institūti varētu dot ievērojamu pienesumu sociālo un humanitāro zinātņu pētniecības integrācijai Eiropā, kā arī izstrādāt kopīgu pieeju sabiedrības problēmu izskaidrošanai un risināšanai. Tas, kā šobrīd trūkst, ir akadēmiju pētniecības programma un atbilstoša digitālā infrastruktūra, kas nodrošinātu efektīvu ilgtermiņa sadarbību.”

No Latvijas pētījumā piedalījās Turaidas muzejrezervāts, Rēzeknes Augstskola, Rīgas Stradiņa universitāte, Latvijas Jūras akadēmija, Latvijas Zinātņu akadēmija, LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija (kopā raksturoti 9 projekti). Darbs turpināsies, tuvāko 18 mēnešu laikā izstrādājot akadēmiju interneta portālu.

- Gandrīz vienlaikus ar augstākminētā pārskata atvēršanu ALLEA E-humanitāro zinātņu darba grupa publicēja ziņojumu “Pārejot uz digitālo vidi (*Going Digital*)”, kurā novērtēta pašreizējā situācija un izteiktas rekomendācijas, kādas inovācijas un kādi apstākļi spēs nodrošināt digitālo humanitāro zinātņu pastāvīgu izaugsmi un izcilību Eiropas Savienībā.
- Novembrī ALLEA intelektuālā īpašuma darba grupa laida klajā ziņojumu “Eiropas Savienības patentu sistēmas stāvoklis (*On the Status of the Patent System of the European Union*)”, aicinot dalībvalstis un Eiropas iestādes veikt pasākumus, kas turpmāk atvieglotu vienota spēka Eiropas patentu reģistrāciju. Īpaši akcentēta nepieciešamība koordinēt dalībvalstu pievienošanas līgumam par Vienoto patentu tiesu (*Unified Patent Court Agreement*) un vērsta uzmanība uz turpmākām darbībām, lai veiksmīgi ieviestu ES patentu sistēmu. Latvija, citu ES 25 dalībvalstu vidū, ir parakstījusi līgumu par Vienoto patentu tiesu 2013. gada 19. februārī. LZA nosūtīja ziņojumu iesaistītajām pusēm mūsu valstī.

EASAC svarīgākās aktivitātes ar LZA dalību 2015. gadā bija:

- 8. aprīlī EASAC publicēja ziņojumu “Ekosistēmu pakalpojumi, lauksaimniecība un neonicotinoīdi (*Ecosystem services, agriculture and neonicotinoids*)”, kurā sīki analizēti zinātniskie dati par neonicotinoīdu grupas insekticīdu kaitīgo ietekmi, secinot, ka preventīvos nolūkos plaši pielietotajiem neonicotinoīdiem ir nelabvēlīga ietekme uz blakus organismiem, kas nodrošina tādas ekosistēmu pakalpojumus kā

apputeksnēšana un dabiska kaitēkļu apkarošana. Veiktais pētījums aptver ne tikai medus bites, bet arī citus vērtīgus augu apputeksnētājus, piemēram, kameenes un vientuļās bites, un apskata tos ekosistēmu pakalpojumus, kas ir būtiski ilgtspējīgai lauksaimniecībai. LZA nosūtīja šo ziņojumu attiecīgo jomu institūcijām Latvijā.

- 21.–22. maijā LZA ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš piedalījās EASAC pavasara sēdes darbā. Pasākumu organizēja Nīderlandes Zinātņu akadēmija, jo, sākot ar 2016. gada 1. janvāri, Nīderlande kļūst par prezidējošo valsti Eiropas Savienībā. Atklājot sēdi, EASAC prezidents profesors Mīrs (*Jos van der Meer*) kā galveno notikumu sēžu starplaikā atzīmēja Saprāšanās memoranda parakstīšanu starp piecām Eiropas valstis pārstāvošām zinātņu akadēmiju apvienībām (*Academia Europea*, ALLEA, EASAC, Euro-CASE, FEAM). Par vadošo šīs apvienības vidū tiek uzskatīta EASAC.

Sēdes laikā apsprieda EASAC Enerģijas programmas ejošos projektus: izlietotās kodoldegvielas apsaimniekošana, slānekļa gāze, elektrības uzkrāšana, mežu līdzsvarota izmantošana, gudrie ciemi, galvenās tehnoloģijas, enerģija transportam. Ziņojumu par Apvienotā pētniecības centra (JRC) aktivitātēm sniedza tā ģenerāldirektors Vladimirs Šuha (*Vladimir Šucha*). Starp JRC un EASAC notiek aktīva sadarbība, tiek gatavoti kopēji ziņojumi. Plaši apsprieda Vides un Biozinātnes programmu aktivitātes. Īpašu interesi sabiedrībā ir izraisījis EASAC ziņojums par pesticīdu ietekmi uz bišu veselību.

- 8. jūnijā – ANO iedibinātajā Pasaulē okeāna dienā – EASAC sadarbībā ar Eiropas Komisijas Apvienoto pētījumu centru laida klajā pētījuma “Jūru un okeānu ilgtspējība mūsdienu mainīgajos apstākļos (*Marine sustainability in an age of changing oceans and seas*)” kopsavilkumu, atzīstot, ka jūru ilgtspēja un cilvēku sabiedrība ir nesaraucami saistītas. Okeāniem ir izšķiroša ietekme uz pārtikas drošību, cilvēku veselību un klimatu globālā mērogā. Pasaulē vairāk kā 3 miljardu cilvēku iztīka ir atkarīga no jūras un krastu bioloģiskās daudzveidības sniegtajiem pakalpojumiem. Eiropas Savienības Zilās izaugsmes stratēģija atzīst, ka jaunie jūras produkti un pakalpojumi, piemēram, no jūras ūdeņiem iegūstamā atjaunojamā enerģija, jūras biotehnoloģija un jūras minerāli, ir svarīgi nodarbinātības, ekonomiskās drošības un ilgtspējīgas attīstības avoti.

Pētījuma rezultāti pilnā apjomā tika publicēti gada nogalē.

- 16. oktobrī EASAC publicēja ziņojumu “Funkcijas iegūšana: pandēmiju izraisīto patogēnu izmantošana eksperimentos (*Gain of Function: experimental applications relating to potentially pandemic pathogens, GoF*)”. Funkcijas aktivēšanas (GoF) pētījumos ģēnus eksperimentāli pārveido, lai pētītu to bioloģisko funkciju determinantus. Šādi pētījumi ir ļoti noderīgi mikrobioloģijā, lai varētu spriest par patogēnu īpašībām un pareizi izvēlētos un izstrādātu atbilstošas zāles un vakcīnas. Taču nesenie GoF eksperimenti, kuros izmantots putnu gripas (*avian influenza*) vīrusa apakštips H5N1 ar mērķi labāk saprast tā pārnēsī, izraisīja bažas par šādu eksperimentu drošumu. Ziņojums apskata dažus kritiski svarīgus jautājumus

attiecībā uz ieguvumu un riska novērtējumu, zinātnisko atbildību un pašpārvaldi, pētniecības darba pārskatu un pārvaldības regulējumu, par konsultatīvo struktūru nozīmi un sensitīvas informācijas publicēšanu. Lai gan vairāki jautājumi ir un paliek strīdīgi, ziņojuma sagatavošanas darba grupā un starp zinātņu akadēmijām panākts konsenss.

- 19. oktobrī EASAC publicēja ziņojumu *Facing critical decisions on climate change in 2015* ar mērķi: 1) sniegt jaunākās zinātnes atziņas par dažiem klimata pārmaiņu jautājumiem, par kuriem iespējama maldinošas informācijas izplatība plašsaziņas līdzekļos (ziņas par globālās sasilšanas “pauzi” ir nepatiesas); 2) aktualizēt pēdējos gados (kopš ANO Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) piektā novērtējuma ziņojuma 2013/2014 publicēšanas) izveidojušos zinātnisko izpratni par klimata pārmaiņu tempu (jaunākie dati par kriosfēras kušanu Arktikā, Antarktīdā un Grenlandē; ietekme uz Golfa straumi); 3) iezīmēt vissvarīgākos jautājumus, kas būtu jāņem vērā Eiropas Savienības politikas veidotājiem.

Ziņojums tika izstrādāts, gatavojoties ANO klimata sarunām Parīzē 2015. gada novembra beigās. LZA nosūtīja šo ziņojumu attiecīgo jomu institūcijām Latvijā.

- 25. novembrī EASAC publicēja ziņojumu “Komentāri par aprites ekonomiku dabaszinātņu un sociālo zinātņu skatījumā (*Circular economy: a commentary from the perspectives of the natural and social sciences*)”. EASAC izveidoja zinātnieku un ekonomistu darba grupu 2015. gada sākumā, lai dotu savu pienesumu strīdīgajā aprites ekonomikas koncepcijas jautājumam, kad jaunā Komisija noraidīja 2014. gada priekšlikumus un izlēma izstrādāt jaunu Aprites ekonomikas tiesību aktu kopumu (*Circular Economy Package*). Aprites ekonomikas koncepcijas pamatā ir ideja par nepieciešamību pāriet no lineārās ekonomikas uz resursus saudzējošu saimniekošanas modeli, veicināt resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Ziņojuma sagatavošanas darba grupā piedalījās LZA īst. loc. Baiba Rivža. Aprites ekonomikas pētāmie jautājumi ir cieši saistīti ar VPP EKOSOC-LV tematiku.

ICSU. 2015. gads bija iezīmīgs ar to, ka 19.–20. novembrī notika ICSU Eiropa grupas valstu sanāksme Parīzē. Ar šo sanāksmi ICSU – Eiropa sekretariāta darbību no Somijas Akadēmiju padomes (*Council of Finnish Academies*), kas to uzņēmās 2011. gadā, pārņēma Šveices Zinātņu akadēmija. Sanāksmi ar savu klātbūtni pagodināja ICSU izpilddirektors Heide Hakmans (*Heide Hackmann*), kā arī ICSU programmas “Nākotnes Zeme – pētniecība globālai ilgtspējai (*Future Earth – research for global sustainability*)” sekretariāta pārstāve Sandrine Peilarda (*Sandrine Paillard*) un šīs programmas Eiropas grupas pārstāvis Peters Liss (*Peter Liss*), kuri pārrunāja paveikto un turpmākos plānus (skat. LZA Gg 2014). Latvijas Zinātņu akadēmija nebija pārstāvēta šajā sanāksmē un saņēma sīkāku informāciju no Igaunijas ZA.

Līdzekļu trūkuma dēļ Latvijas zinātnieki nepiedalās nevienā no ICSU lielo globālo programmu izstrādes darba grupām.

UAI. 2015. gada 24.–28. maijā Briselē notika UAI 88. ģenerālā asambleja, kurā LZA pārstāvēja LMA Mākslas vēstures institūta vadošā pētniece *Dr.art.* Kristiāna Ābele. Asamblejas laikā tiek noklausīti UAI atbalstīto projektu progresa ziņojumi. Līdz šim Latvija nav piedalījies nevienā no UAI projektiem. Lielākajā daļā gadījumu tas izskaidrojams ar dominējošo orientāciju uz Seno Austrumu, antīkās pasaules un viduslaiku mantojuma ilgtermiņa izpēti, nu jau no paaudzes paaudzē pakāpeniski veidojot fundamentālus apkopojumus – enciklopēdijas, vārdnīcas, katalogus, t. s. korpusus u. tml. Liela daļa pētījumu ir uzsākti 20. gs. vidū un pat vēl senāk. Tiesa, UAI rīcībā projektu atbalstam ir samērā maz naudas līdzekļu: 2015./2016. finanšu gadam pavisam sadalīti EUR 60 000, no kuriem atsevišķs projekts saņem EUR 1000–5000. Līdz ar to UAI jebkurā gadījumā var būt tikai līdzfinansētājs.

Asamblejas tematiskajā sekcijā “Humanitārās zinātnes akadēmiskās sāncensības apstākļos” apsprieda bibliometrisko rādītāju (ne)piemērotību humanitāro zinātņu specifikai, saskatot risinājumu starptautiski pieejamās nacionālās zinātniskās informācijas sistēmās, kas, katru gadu atjaunojot datus, parādītu pilnu zinātniskās darbības ainu.

UAI rosina katru dalībvalsti iesaistīties kādā projektā, sagaidot iniciatīvu no nacionālās zinātņu akadēmijas.

IAP svarīgākās aktivitātes ar LZA dalību 2015. gadā bija:

- 3. martā IAP publicēja ziņojumu “Aicinājums rīkoties, lai uzlabotu veselības aprūpi vārdzirdības un ar to saistīto veselības traucējumu jomā (*A Call for Action to Strengthen Healthcare for Hearing Loss*)”. Šī aktivitāte bija pieskaņota Pasaules Ausu un dzirdes dienai, kas ik gadus tiek atzīmēta 3. martā. Ziņojumu izstrādāja, atsaucoties Vācijas nacionālās zinātņu akadēmijas *Leopoldina* ierosinājumam. IAMP ziņojuma sagatavošanas 16 ekspertu darba grupas sastāvā bija arī Latvijas Zinātņu akadēmijas nominētā eksperte – Latvijas Bērnu dzirdes centra vadītāja Dr. Sandra Kuške.
- 18. maijā LZA īst.loc. Andrejs Siliņš tika nominēts par nacionālo kontaktpersonu IAP Dabaszinātņu izpratības programmā (angliski saīsin. IAP SEP). Dabaszinātņu izpratība un zinātnisko konsultāciju nodrošināšana lēmēj institūcijām tika izvirzītas par galvenajām IAP prioritātēm 2013. gada ģenerālajā asamblejā, kas notika Riodežaneiro.
- 5. augustā LZA apstiprināja savu atbalstu globālās zinātņu akadēmiju partnerības IAP (angliski pilns nosaukums *InterAcademy Partnership*) izveidošanai, kas būs jumtorganizācija trim globāliem tīkliem, kuru jaunie nosaukumi būs:

IAP for Science (līdzšinējais nosaukums *The global network of science academies*, IAP)

IAP for Health (līdz šim – globālais medicīnas zinātņu akadēmiju un zinātņu akadēmiju medicīnas nodaļu tīkls IAMP. (angliski pilns nosaukums *The InterAcademy Medical Panel*)

IAP for Research (līdz šim IAC, angļiski pilns nosaukums *InterAcademy Council*).

- 9.–13. oktobrī Globālais medicīnas zinātņu akadēmiju tīkls, IAMP, sapulcēja Berlīnē 20 jaunos ārstus, kas bija konkursa kārtā izvēlēti dalībai Jauno ārstu līderu programmā. Šāda IAMP programma tiek īstenota jau piekto gadu. To organizē kā atsevišķu praktiskās apmācības kursu, kas norisinās paralēli Pasaules Veselības samitam Berlīnē. Pēc vairāku LZA locekļu ieteikuma Latviju pārstāvēja kardiķirurgs *Dr.med.* Mārtiņš Kalējs.

IAMP Jauno ārstu līderu apmācības kursus jau absolvējuši 88 jaunie ārsti (<40 g.). Detalizēta informācija par katru šīs programmas absolventu, tostarp par *Dr.* Mārtiņu Kalēju, atrodama IAMP datubāzē (<http://www.iamp-online.org/ypl/kalejs-martins>).

- 7.–9. decembrī Globālā akadēmiju partnerība (*InterAcademy Partnership*, IAP) kopā ar Starptautisko padomi zinātnei (ICSU), Starptautisko Sociālo zinātņu padomi (*International Social Science Council*, angļiski saīsin. ISSC) un Pasaules zinātņu akadēmiju zinātnes veicināšanai attīstības valstīs (*The World Academy of Sciences for the advancement of science in developing countries*, angļiski saīsin. TWAS), kas kopā pārstāv vairāk kā 250 nacionālās un reģionālās zinātņu akadēmijas, zinātniskās savienības un citas organizācijas visā pasaulē, uzsāka globālu kampaņu “Atvērtie dati liela datu apjoma laikmetā”. Četru minēto organizāciju rīcības plānā iecerēts rīkot vairākas sanāksmes, no kurām pirmā – *Science International 2015* – notika Pretorijā (Dienvidāfrikas Republika) 2015. gada 9. decembrī. Četras lielākās starptautiskās zinātnes organizācijas aicina uz globālu vienošanos, kas palīdzētu nodrošināt brīvu pieeju “lielo datu” apjomiem, kuri arvien biežāk ir pētniecības un politikas veidošanas pamatā.

Turpmākajos 12 mēnešos kampaņas rīkotāji plāno vākt parakstus vienošanās dokumenta atbalstam no citām zinātnes, izglītības un politiskām iestādēm, cerot pabeigt darbu 2016. gada trešajā ceturksnī.

- 2016. gada 28. februārī – 2. martā IAP ģenerālajā asamblejā Hērmanesā (Dienvidāfrika), kuru uzņēma Dienvidāfrikas Zinātņu akadēmija, tika oficiāli uzsākta Globālā akadēmiju partnerība (*InterAcademy Partnership*).

LZA dalību starptautisko organizāciju aktivitātēs diemžēl ierobežo nepietiekamie finanšu resursi starptautiskai sadarbībai, jo ekspertu dalība darba grupās nacionālajām akadēmijām jāsedz no saviem līdzekļiem.

UNESCO. LZA ir parakstījusi zinātniskās sadarbības līgumu ar starpvaldību organizāciju UNESCO un sadarbojas ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju (LNK). LZA pārstāvis LNK Asamblejā ir ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš.

- **23. janvārī (2015)** Latvijas Zinātņu akadēmijā LZA prezidents Ojārs Spārītis, UNESCO LNK viceprezidente, izglītības un zinātnes ministre Māriete Seile un *L'OREAL Baltic SIA* ģenerāldirektors Johans Bergs parakstīja sadarbības protokolu

par gadskārtējā konkursa par *L'ORÉAL* Latvijas stipendiju "Sievietēm zinātnē" rīkošanu. Stipendija paredzēta sievietēm, kas veic pētījumus divās zinātnes jomās – dzīvības zinātnēs un materiālzinātnēs. Stipendija tiek piešķirta jau vienpadsmito gadu.

- **14. maijā** LZA sadarbībā ar UNESCO LNK un *L'OREAL Latvija* pasniedza *L'OREAL* Latvijas stipendijas "Sievietēm zinātnē" dzīvības zinātņu un materiālzinātņu jomas pētniecēm (pavisam 3). Trīs šā gada stipendiātes – *Dr.chem. Laura Beķere, Mg. Anda Hūna* un *Mg. Irēna Mihailova* – ar *L'OREAL*, UNESCO un LZA atbalstu meklēs atbildes uz dzīvības zinātnēs un materiālzinātnēs būtiskiem jautājumiem – kā efektīvāk cīnīties pret ļaundabīgajiem audzējiem un kā padarīt atjaunojamās enerģijas avotus plašāk pieejamus.
- **11.–12. septembrī** LZA īst.loc. Raita Karnīte piedalījās starptautiskā seminārā *Sustainability Science in Central and Eastern Europe* Varšavā, kuru rīkoja UNESCO Polijas Nacionālā komisija un kura mērķis bija sapulcēt potenciālos partnerus tāda paša nosaukuma projekta apspriešanai. Ar iniciatīvu par šāda projekta realizēšanu 2014. gadā nāca klajā Vācijas, Austrijas, Polijas un Slovākijas nacionālās komisijas.
- **30. novembrī** LZA iesniedza UNESCO Latvijas Nacionālajai komisijai Pārskatu par UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā iekļautās vietas "Daugavas loki – Augšdaugava" (*Upper Daugava and its Meanders*) vērtību saglabāšanas stāvokli un pārvaldību aizvadītajos piecos gados (2011.– 2015.). Pārskata iesniegšanu noteica tas, ka LZA bija tā organizācija, kas 2011. gada 25. februārī nominēja Aizsargājamo ainavu apvidu "Augšdaugava" (Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija NATURA 2000) iekļaušanai UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā.
- **23. janvārī (2016)** Latvijas Zinātņu akadēmijā LZA prezidents Ojārs Spārītis, UNESCO LNK viceprezidente, izglītības un zinātnes ministre Māriete Seile un *L'OREAL Baltic SIA* ģenerāldirektors Jarls Johans Kristians Bergs (*Jarl Johan Kristian Berg*) parakstīja sadarbības protokolu par gadskārtējā konkursa par *L'ORÉAL* Latvijas stipendiju "Sievietēm zinātnē" rīkošanu. 2016. gadā tiks piešķirtas trīs *L'ORÉAL* Latvijas stipendijas "Sievietēm zinātnē" ar UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas atbalstu. Viena stipendija 6000 eiro vērtībā paredzēta zinātņu doktorei vecumā līdz 40 gadiem iesākto pētījumu turpināšanai, bet divas – doktorantēm līdz 33 gadu vecumam disertācijas izstrādes atbalstam.

Sadarbība ar citu valstu zinātņu akadēmijām /zinātniskām organizācijām

Uz 2016. gada 15. martu LZA ir 29 spēkā esoši zinātniskās sadarbības dokumenti ar: Austrijas Zinātņu akadēmiju (ZA), Azerbaidžānas ZA, Baltkrievijas Nacionālo ZA,

Berlīnes–Brandenburgas ZA, Britu Akadēmiju, Bulgārijas ZA, Čehijas ZA, Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmiju, Francijas ZA, Gruzijas Nacionālo ZA, Igaunijas ZA, Itālijas Nacionālo ZA, Izraēlas ZA, Kanādas Karalisko biedrību, Krievijas ZA, Lietuvas ZA, Londonas Karalisko biedrību, Melnkalnes ZA, Polijas ZA, Saksijas ZA, Slovērijas ZA, Slovēnijas ZA, Somijas ZA, Šveices ZA, Taivānas (Ķīnas Republika) Nacionālo zinātnes padomi, Ukrainas Nacionālo ZA, Ungārijas ZA, Uzbekistānas ZA un Zviedrijas Karalisko literatūras, vēstures un kultūras mantojuma akadēmiju. Daudzu sadarbības līgumu darbības ilgums ir neierobežots, bet regulāri tiek atjaunoti protokoli par zinātnisko vizīšu administrēšanas kārtību.

2015. gada 31. martā LZA prezidenta Ojāra Spārīša vizītes laikā Uzbekistānā tika parakstīts zinātniskās sadarbības līgums starp LZA un Uzbekistānas Zinātņu akadēmiju.

2015. gada 21. aprīlī triju akadēmiju – Igaunijas, Latvijas un Lietuvas Zinātņu akadēmiju prezidenti parakstīja kārtējo trīspusējo Protokolu par zinātnisko vizīšu apmaiņas kārtību 2015.–2017. gadam. Parakstīšana notika 14. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences otrajā dienā Jelgavā.

2015. gada 21. decembrī tika parakstīts jauns LZA un Čehijas Zinātņu akadēmijas sadarbības līgums turpmākajiem pieciem gadiem un protokols (2016–2018).

Daļa sadarbības līgumu paredz zinātnieku īstermiņa vizītes, kas notiek saskaņā ar Noteikumiem par Latvijas zinātnieku īstermiņa mobilitātes vizītēm un ārvalstu zinātnieku uzņemšanu LZA divpusējās zinātniskās sadarbības līgumu ietvaros (apstiprinājusi LZA valde 2015. gada 17. jūnijā).

Sadarbībā ar Polijas, Bulgārijas, Čehijas un Ungārijas zinātņu akadēmijām prioritāte tiek piešķirta tādām vizītēm, kuru mērķis ir abu akadēmiju akceptēto sadarbības projektu izpilde.

LZA – Bulgārijas ZA kopprojekti 2015 – 2017

- Metodes un līdzekļi kultūras mantojuma saglabāšanā (*Dr. Mila Santova*, Bulgārijas ZA Folkloras institūts ar Brīvdabas muzeju; *Dr. Aija Jansone*, LU Latvijas vēstures institūts)
- Plazmas ķīmiskās sintēzes izpēte un izstrāde. Jaunu nanomateriālu izgatavošana un izpēte (*Dr. Slavcho Rakovsky*, BZA Katalīzes institūts; *Dr. Jānis Grabis*, RTU Neorganiskās ķīmijas institūts)
- Bulgārija un Latvija: reliģisko pārvērtību dinamika post-sociālistiskajā telpā eiointegrācijas procesa ietekmē (*Dr. Ekaterina Anastasova*, Bulgārijas ZA Folkloras institūts ar Brīvdabas muzeju; *Dr. Inese Runce*, LU Filozofijas un socioloģijas institūts)

- Vīrusu infekciju saistība ar autoimūno slimību rašanos (*Dr. Russy Rusev*, BZA Eksperimentālās morfoloģijas, patoloģijas un antropoloģijas institūts; *Dr. Modra Murovska*, RSU A. Kirhenšteina Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts)
- Digitālo bibliotēku ieviešana izglītībā un kultūrā (*Prof. Radoslavs Petrovs*, Bulgārijas ZA, Matemātikas un informātikas institūts; *Gita Senka*, Latvijas Kultūras koledža)
- Gaismas izraisītas parādības halkogēnīdu stiklos, kas tiek izmantoti optoelektronikā (*Prof. Zoja Ivanova*, Bulgārijas ZA Cietvielu fizikas institūts; *Dr. Jānis Teteris*, LU Cietvielu fizikas institūts)
- Kviešu (*Triticum aestivum L.*) ģenētiskā materiāla izturības izvērtējums pret dažām sēnīšu slimībām (*Prof. Rossitza Rodeva*, Bulgārijas ZA Augu fizioloģijas un ģenētikas institūts; *prof. Biruta Bankina*, Latvijas Lauksaimniecības universitāte)
- Uz kultūraugiem Bulgārijā un Latvijā esošu *Colletotrichum/Glomerella* sugu genotipisks un fenotipisks raksturojums (*Prof. Rossitza Rodeva*, Bulgārijas ZA Augu fizioloģijas un ģenētikas institūts; *Jūlija Volkova*, Latvijas Augu aizsardzības pētniecības centrs)

LZA – Čehijas ZA kopprojekti 2015 – 2017

- Nacionālās minoritātes un etniskās grupas – pagātnes un šodienas pieredze Čehijā un Latvijā (*Dr. Nadežda Pazuhina*, LU Filozofijas un socioloģijas institūts; *Dr. Petrs Berdnariks*, ČZA Mūsdienu vēstures institūts)
- Plānas plēves optoelektronikai – sagatavošana un defektu pētījumi (*Prof. Jurijs Dehtjars*, RTU Biomedicīnas inženierzinātņu un nanotehnoloģiju institūts; *Dr. Mihails Novotnijs*, ČZA Fizikas institūts)

LZA – Polijas ZA kopprojekti 2015 – 2017

- Pagātne tagadnē. Postpadomju mantojums Polijā un Latvijā (*Dr. Ilze Boldāne*, LU Latvijas vēstures institūts; *Prof. Dagnoslaw Demski*, PZA Arheoloģijas un etnoloģijas institūts)
- Livonija un Polijas – Lietuvas ūnija (Žečpospoļita) 16.–18. gs. (*Prof. Boguslaw Dybaś*, PZA Vēstures institūts; *Dr. Mārīte Jakovļeva*, LU Latvijas vēstures institūts)
- Polijas–Latvijas, Latvijas–Polijas lingvistiskās un kultūras saites. (*Dr. Anna Stafecka*, LU Latviešu valodas institūts; *Dr. Malgorzata Ostrowka*, PZA Slāvu valodas institūts)
- Paaudžu maiņa mainīgajā pasaulē – pārejas valstu piemērs (*Dr. Dina Bite*, Ekonomikas institūts; *Krystyna Szafraniec*, PZA Lauku un lauksaimniecības attīstības institūts)

LZA – Ungārijas ZA kopprojekts 2014 – 2016

- Metālorganisko peptīdu un metālorganisko proteīnu katalītiskais pielietojums, ar uzsvāru uz cinku (II) (Prof. *Bela Gyurcsik*, Ungārijas ZA un Segedas Universitātes Dabaszinātņu pētniecības centrs; Dr. Ilze Vosekalna, Latvijas Organiskās sintēzes institūts)

2015. gadā notika 19 Latvijas zinātnieku Īstermiņa vizītes (112 dienas) un Latvijā ieradās 42 ārvalstu zinātnieki (327 dienas). Īstermiņa vizīšu iedalījums pēc to mērķa:

- Kopprojektu izpilde un/vai regulāra zinātniskā sadarbība (no Latvijas 12 cilv./79 d.; uz Latviju 21 cilv./230 d.);
- Dalība konferencēs/semināros (no Latvijas 6 cilv./26 d.; uz Latviju 14 cilv./63 d.);
- Individuāls pētnieciskais darbs (no Latvijas 0; uz Latviju 1 cilv./6 d.);
- Darbs arhīvos un muzejos (no Latvijas 1 cilv./7d.; uz Latviju 3 cilv./28 d.).

Nozīmīgi pasākumi un vizītes, 01.01.2015 – 15.03.2016

- **28. janvārī** LZA prezidents O. Spārītis nosūtīja apsveikumu Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidentam Tarmo Soomerem (*Tarmo Soomere*) sakarā ar viņa inaugurāciju šajā amatā.
- **30. janvārī** LZA nominēja ģist.loc. Vairu Vīķi-Freibergu Džona Vernera Klūges balvai, ko piešķir Kongresa bibliotēka (ASV). Šis atbalvojums pazīstams kā “Nobela prēmija humanitārajās un sociālajās zinātnēs”.
- **9. februārī** Latvijas Zinātņu akadēmiju un Latvijas Zinātnes padomi apmeklēja Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (turpmāk – OECD) eksperti. Viesu mērķis bija precizēt un pārbaudīt Izglītības un zinātnes ministrijas sniegto informāciju par zinātnes jomu Latvijā sakarā ar Latvijas gatavošanos pievienoties OECD. No LZA un LZP puses sarunās piedalījās akadēmiķi Andrejs Siliņš, Tālav Jundzis un Jānis Kloviņš.
- **31. martā** LZA prezidents Ojārs Spārītis viesojās Uzbekistānas Zinātņu akadēmijā, lai tiktos ar tās prezidentu akadēmiķi Šavkatu Salihovu (*Shavkat Salikhov*) un parakstītu zinātniskās sadarbības līgumu starp Latvijas Zinātņu akadēmiju un Uzbekistānas Zinātņu akadēmiju.
- **20.–21. aprīlī** Rīgā un Jelgavā notika 14. Baltijas intelektuālās sadarbības konference, kurā tradicionāli piedalās Latvijas, Igaunijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju delegācijas akadēmiju prezidentu vadībā (Ojārs Spārītis, Tarmo Soomere un Valdemars Razums), kā arī Somijas Zinātņu akadēmijas pārstāvis Olli Martio. Šajā reizē pasākumā piedalījās arī Norvēģijas Zinātņu akadēmijas galvenais zinātniskais sekretārs Eivinds Andersens (*Øivind Andersen*), Vācijas nacionālās

zinātņu akadēmijas *Leopoldina* viceprezidente Berbela Frīdriha (*Bärbel Friedrich*), Polijas Zinātņu akadēmijas delegāts Macejs Janovskis (*Maciej Janowski*), kā arī Slovērijas ZA zinātniskais sekretārs Dušans Galiks (*Dušan Galik*), kurš pārstāvēja Višegradas četrinieka akadēmijas.

Konferences ietvaros (kopš 1999. gada) tiek pasniegtas Baltijas valstu zinātņu akadēmiju medaļas. Tika godināti Baltijas zinātņu akadēmijas medaļas laureāti – Peters Jervelaidis (Igaunija), Zenons Norkuss (Lietuva) un Benedikts Kalnašs.

Otrajā dienā konference notika Ģ. Eliasa Jelgavas Vēstures un mākslas muzejā Jelgavā. Jelgavā tika godināta vēsture – Kurzemes literatūras un mākslas biedrības 200. gadadiena, atklājot piemiņas plāksni pie muzeja ēkas un svinīgā ceremonijā atzīmējot šai biedrībai veltītās pastmarkas izdošanu. Par Kurzemes literatūras un mākslas biedrību kā sava laika zinātnes gaišāko prātu pulcinātāju un zinātniski pētniecisko aktivitāšu veicinātāju referēja akadēmiķis Jānis Stradiņš.

- **23. un 24. aprīlī** prezidents Ojārs Spārītis piedalījās Eiropas zinātņu akadēmiju federācijas (ALLEA) ģenerālajā asamblejā, kas notika Lisabonā un kuras mājvieta bija Lisabonas Zinātņu akadēmija. Asamblejā pulcējās 75 delegāti no 32 Eiropas un pasaules valstīm. Asamblejas noslēgumā izskanēja vairākas kopīgi kardinātas atziņas: 1) politikā ir vajadzīgs vairāk zinātnes, bet, lai pētniecībā un attīstībā sasniegtu labākus rezultātus, stratēģiskajā plānošanā ir nepieciešama zinātnes politika; 2) ir jātiecas pēc mazākas politiskas indifferences, bet arī zinātnē ir vajadzīgs vairāk savstarpējas iekļaušanas; 3) mūsu zemēm ir nepieciešama demokrātiska, aktīva un izglītota sabiedrība. Apzinoties zinātnes globālo mērogu, nacionālo zinātņu akadēmiju vadītāji bija vienoti atziņā, ka ir nepieciešama uz mērķi orientēta sadarbība ne tikai ES valstu starpā, bet sadarbības izdevīgums ir meklējams vēl plašākā starptautiskā mērogā.
- **30. aprīlī** prezidents Ojārs Spārītis nosūtīja apsveikumu Polijas Zinātņu akadēmijas prezidentam bioķīmijas profesoram Jeržijam Dušinskim (*Jerzy Duszynski*) sakarā ar viņa ievēlēšanu par šīs akadēmijas prezidentu š.g. 19. martā.
- **21.–22. maijā** LZA ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš piedalījās Eiropas Savienības zinātņu akadēmiju konsultatīvās padomes (EASAC) pavasara sēdes darbā Amsterdamā. To organizēja Nīderlandes Zinātņu akadēmija.
- **21.–22. maijā** prezidents Ojārs Spārītis piedalījās Vācijas nacionālās zinātņu akadēmijas *Leopoldina* un Šveices Zinātņu akadēmijas (*Swiss Academies of Arts and Sciences*) kopīgi rīkotajā konferencē Bernē, lai dalītos pieredzē par cilvēktiesību aspektiem zinātniskā darba laukā ar starptautiskiem tiesību ekspertiem, kas pārstāvēja 12 valstis.
- **24.–28. maijā** LMA Mākslas vēstures vecākā pētniece *Dr.art.* Kristiāna Ābele piedalījās Starptautiskās humanitāro zinātņu akadēmiju apvienības (*Union Académique Internationale, UAI*) 88. ģenerālajā asamblejā, kas notika Briselē.

- **11.–13. jūnijā** LZA LMZN priekšsēdētāja Baiba Rivža pārstāvēja LZA Turkmenistānas Zinātņu akadēmijas organizētajā starptautiskajā konferencē “Zinātne, tehnika un inovatīvās tehnoloģijas laimes un varenības laikmetā” Ašhabadā, kas tiek rīkota par godu Turkmenistānas Zinātnes dienai.
- **7. jūlijā** Latvijas Zinātņu akadēmiju iepazīšanās vizītē apmeklēja Korejas Republikas vēstniecības Rīgā vadītājs pilnvarotais lietvedis Kyong-Ho Min. Tikšanās laikā ar LZA prezidentu Ojāru Spārīti, ārlietu sekretāru Andreju Siliņu un prezidenta padomnieci Anitu Dravenieci tika pārrunātas iespējas, kā veicināt informācijas apmaiņu un savstarpējos zinātnieku un zinātnisko institūciju kontaktus abu valstu starpā. Viesis uzsvēra, ka Latvijai un Korejai ir liels savstarpējās sadarbības potenciāls dažādās jomās, tostarp zinātnē. Gan Korejas valsts, gan Korejas lielās kompānijas *Samsung*, *LG* un citas investē zinātnē, kā arī pievērš īpašu uzmanību augstākajai izglītībai un arī sadarbībai ar ārvalstu universitātēm un studentu apmaiņai. Tāpat ir iespējama sadarbība starp abu valstu zinātņu akadēmijām un zinātniskajiem institūtiem. Tika pārrunāti arī sadarbības veidi, kas iespējami tādu Eiropas Savienības projektu, tostarp programmas *HORIZONTS-2020*, ietvaros, kas ir atvērti trešajām valstīm.
- **18. augustā** Latvijas Zinātņu akadēmijā viesojās Ķīnas Sociālo zinātņu akadēmijas (ĶSZA) Eiropas Studiju institūta asociētais profesors Dr. Liu Zuokui. Ar viesi tikās prezidents Ojārs Spārītis un HSNZ priekšsēdētāja Raita Karnīte. Viesis informēja par Ķīnas puses rosināto starptautiskās sadarbības intensificēšanu starp Ķīnas un Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīm (*China-CEE Think Tanks Exchange and Cooperation Network*, 16+1 formātā). Valdības uzdevumā pie ĶSZA tiek veidots 16+1 valstu sadarbības tīkla sekretariāts darbu koordinēšanai ar Dr. Liu Zuokui vadībā.
- **4.–5. septembrī** Rīgā uzturējās vācu firmas *Minox GmbH* pārstāvis Frīdrihs Ēlšlēgers, lai piedalītos triju institūciju – LZA, Patentu valdes un firmas *Minox GmbH* – kopīgās Valtera Capa balvas pasniegšanas ceremonijā. Ceremoniju pagodināja arī Vācijas Federatīvās Republikas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Rolfs Ernsts Šute (*Rolf Ernst Schütte*).
- **22. septembrī** prezidents Ojārs Spārītis tikās ar Polijas Republikas vēstnieci Latvijā Evu Dembsku (*Ewa Dębska*), kas ieradās akadēmijā iepazīšanās vizītē. Tikšanās laikā tika pārrunāti divpusējās zinātniskās sadarbības jautājumi, gan arī sadarbība starp abām valstīm tūrisma jomā.
- **24. septembrī** Latvijas Zinātņu akadēmijas sēdē piedalījās akadēmiķis K. Švarcs, kurš pastāvīgi uzturas Heidelbergā (Vācija), un nolasīja lekciju “Zinātnes sākumi un evolūcija”.
- **1.–2. oktobrī** Latvijā ieradās Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas (EZMA) prezidents Felikss Ungers, lai piedalītos 27. Baltijas zinātņu vēstures konferences ietvaros notiekošajā LZA – EZMA rudens kopsēdē Jelgavā, kuras laikā viņš

pasniedza 2015. gada Feliksa balvas. 2015. gadā Lielā Feliksa balva piešķirta LZA goda loceklim Imantam Lancmanim par Jelgavas pils un Kurzemes hercogu kapeņu izpēti un atjaunošanas vadību, un veicināšanas balvas – Latvijas Lauksaimniecības universitātes Lauku inženieru fakultātes asociētajai profesorei Daigai Zigmundeī par Latvijas kultūrainavas vērtību zinātniskiem pētījumiem un ieguldījumu ainavu arhitektūras jomas attīstībā Latvijā un sadarbības veicināšanu Eiropā, un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja Medicīnas vēstures izpētes un ekspozīciju darba nodaļas vadītājai Ievai Lībieteī par zinātniskiem pētījumiem Latvijas psihiatrijas vēsturē un Andreja Vežālija piecsimtgadei un psihiatrijas vēsturei veltītu muzeja ekspozīciju veidošanu.

- **4.–6. oktobrī** saskaņā ar foruma “Zinātne un tehnoloģija sabiedrībā” dibinātāja un priekšsēdētāja Koji Omi ielūgumu LZA prezidents Ojārs Spārītis piedalījās 12. pasaules forumā “Zinātne un tehnoloģija sabiedrībā (*Science and Technology in Society*)”, kas tradicionāli notiek Kioto (Japāna), kā arī foruma ietvaros notiekošajā pasaules zinātņu akadēmiju prezidentu sanāksmē, kuru savukārt rīko Japānas Zinātnes padome.
 - **8. oktobrī** Latvijas Zinātņu akadēmijā viesojās Francijas institūta Latvijā direktors Žils Bonviāls (*Gilles Bonneville*) un institūta starpnozaru projektu koordinatore Sandra Urtāne. Viesus pieņēma LZA prezidents Ojārs Spārītis, ārlietu sekretārs Andrejs Siliņš un HSNZ priekšsēdētāja Raita Karnīte. Tikšanās laikā tika pārrunātas vairākas iespējamās sadarbības idejas, tostarp Latvijas zinātnieku piesaiste pie materiālu kopas par Latvijas un Francijas sadarbības vēsturi sagatavošanas, sagaidot Latvijas Republikas simtgadi.
 - **11.–14. oktobrī** LZA īst.loc. Baiba Rivža piedalījās Višegradas (V4) akadēmiju forumā un pārstāvēja Baltijas zinātņu akadēmijas. B. Rivža sniedza ziņojumu “Baltijas valstu zinātņu akadēmiju sadarbības pieredze un tās izmantošanas iespējas V4 akadēmiju darbā”. Forumā dalībnieki uzklusīja visu četru Višegradas valstu izcilu jauno humanitāro zinātņu zinātnieku sniegumu prezentācijas par savām pētījumu tēmām, un pēc diskusijas jaunie zinātnieki tika apbalvoti ar V4 akadēmiju atzinības rakstiem.
- Līdzīgi kā Latvijā, V4 akadēmiju pārstāvji (Polija, Čehija, Slovākija, Ungārija) pauda satraukumu par situāciju zinātnē pēc 2020. gada, ja nacionālais finansējums zinātnē netiek palielināts, jo arī šajās valstīs lielāko pētniecības finansējuma daļu veido Eiropas struktūrfondi. V4 zinātņu akadēmiju prezidenti atzina, ka par šo problēmu ar valdībām ir jārunā skaļi un neatlaidīgi, un vienojās par kopīgu memorandu, kurā akcentēs 2020. gada svarīgumu zinātnes pēctecībā un kuru nosūtīs visu četru valstu parlamentiem un valdībām.
- **2. novembrī** prezidents Ojārs Spārītis nosūtīja apsveikumu Azerbaidžānas Nacionālās zinātņu akadēmijas prezidentam Akifam Alizadem (*Akif Alizadeh*) sakarā ar tās 70. gadadienu, ko Azerbaidžānas NZA atzīmē 2015. g. 10.–11. novembrī.

- **8.–13. novembrī** LZA prezidents Ojārs Spārītis kopā ar Latvijas delegāciju (no Izglītības un zinātnes ministrijas puses – Agrita Kiopa un Maija Bundule, no Latvijas Zinātnes padomes – Jānis Kloviņš) apmeklēja Taivānu. Tā kā vizītes laikā notika kārtējā Latvijas–Lietuvas–Taivānas zinātniskās sadarbības atbalsta fonda sanāksme, ar nelielu delegāciju pārstāvēta bija arī Lietuvas Republikas zinātnes administrācija. O. Spārītis tikās ar Taivānas visprestīžākās zinātniskās institūcijas *Academia Sinica* viceprezidenti profesori Yu Wang, referēja Taipejas Nacionālās tehnoloģiju universitātes Arhitektūras un dizaina fakultātē, kā arī apmeklēja vairākas citas ar pētniecību un inovācijām saistītas universitātes un Hsinchu Industriālo tehnoloģiju parku – Taivānas “Silīcija ieleju”. O. Spārītis galvenā atziņa, kas gūta pēc daudz ar zinātnei saistīto institūtu, tehnoloģisko centru un universitāšu apmeklējuma, ir tā, ka neliela, bet uz intelektuālo resursu attīstību orientēta valsts spēj kļūt par ekonomiski plaukstošu, modernu tehnoloģiju un inovatīvas rūpniecības zemi.
- **17. novembrī** LZA prezidents Ojārs Spārītis tikās ar jauno Izraēlas vēstnieci Latvijā Lironu Bar-Sadē (*Lironne Bar-Sadeh*), kas ieradās akadēmijā iepazīšanās vizītē. Sirsnīgu sarunu gaitā vēstniece interesējās par līdzšinējo Latvijas sadarbību ar Izraēlas zinātniskajām institūcijām un solīja sniegt visa veida atbalstu sadarbības veicināšanai starp Latviju un Izraēlu.
- **19. novembrī** prezidents Ojārs Spārītis nosūtīja līdzjutības vēstuli LZA ārzemju locekļa profesora Endela Lippmā ģimenei un Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidentam Tarmo Soomerem sakarā ar profesora, Igaunijas ZA locekļa E. Lippmā aiziešanu mūžībā.
- **17. decembrī** Latvijas Zinātņu akadēmiju apmeklēja Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidents Tarmo Soomere un Igaunijas ZA loceklis Karls Pajusalu, kurus LZA 26. novembra Rudens pilnsapulce ievēlēja par LZA ārzemju locekļiem. Abi viesi ieradās Rīgā, lai saņemtu savus ārzemju locekļa diplomus.
- **21. decembrī** LZA prezidents Ojārs Spārītis parakstīja Latvijas Zinātņu akadēmijas un Čehijas Zinātņu akadēmijas sadarbības līgumu un protokolu (2016–2018). Ar šo dienu abi dokumenti stājās spēkā, jo no Čehijas puses tie parakstīti 2015. gada 15. decembrī: līgumu parakstīja prezidents Jiri Drahošs (*Jiří Drahoš*) un protokolu Čehijas ZA Starptautisko lietu padomes prezidente Hanna Sihrova (*Hana Sychrová*). Jaunais līgums paredz turpmāk atbalstīt abu valstu zinātnieku sadarbību divpusēju mobilitātes projektu formā.
- **2016. gada 16. februārī** LZA viesojās profesors Tarmo Soomere (*Tarmo Soomere*), Igaunijas ZA prezidents un LZA ārzemju loceklis. Viesis ieradās Rīgā, lai piedalītos svinīgajā sēdē, kas bija veltīta LZA nodibināšanas 70. gadadienai.
- **2016. gada 23. februārī** LZA delegācija prezidenta O. Spārītša vadībā devās uz Viļņu, lai piedalītos Lietuvas ZA 75 gadu jubilejas pasākumā. Delegācijas sastāvā LZA īst. loc. A. Siliņš un B. Rivža. Dāvinājumā draudzīgās kaimiņakadēmijas prezidentam

tika pasniegta apsveikuma adrese un Latviju rakstu 3 sējumi. Izmantojot iespēju, uz Lietuvu aizceļoja arī 2015. gada LZA Rudens pilnsapulcē ievēlētā ārzemju locekļa Valdemāra Razuma (*Valdemaras Razumas*) diploms.

LZA locekļu piederība citām zinātņu akadēmijām ārvalstīs

Daudzi LZA īstenie locekļi (ja nav norādīts citādāk) ir citu valstu zinātņu akadēmiju un Eiropas mēroga zinātņu akadēmiju locekļi:

Academia Scientiarum et Artium Europaea (Zalcburga) īstenie locekļi ir M. Auziņš, E. Blūms, A. Caune, J. Ekmanis, T. Jundzis, I. Kalviņš, V. Kluša, I. Knēts, R. Kondratovičs, M. Kūle, T. Millers, O. Spārītis, J. Stradiņš, J. Volkolākovs, P. Zvidriņš, LZA goda doktori R. Lācis, J. Vētra un LZA goda locekļi I. Lancmanis, Z. Stankevičs un A. Naumovs.

Academia Europaea. M. Auziņš, A. Cēbers, E. Grēns, R. M. Freivalds, V. Tamužs, A. Linē.

Accademia dei Geogofili (Itālija). B. Rivža – ārzemju locekle.

Eiropas Zinātņu akadēmija (*European Academy of Sciences in Support of Excellence in Science and Technology*). V. Tamužs, A. Krūmiņš, LZA kor.loc. A. Šostaks.

Gruzijas Nacionālā zinātņu akadēmija. J. Stradiņš – ārzemju loceklis.

Igaunijas Zinātņu akadēmija. J. Stradiņš – ārzemju loceklis.

Kanādas Karaliskā biedrība. V. Vīķe-Freiberga – locekle.

Krievijas Zinātņu akadēmija. E. Grēns – korespondētājloceklis; B. Rivža – ārzemju locekle.

Lietuvas Zinātņu akadēmija. J. Stradiņš, J. Ekmanis, B. Rivža un LZA *Dr.h.c.* V. Strīķis – ārzemju locekļi.

Saksijas Zinātņu akadēmija. J. Stradiņš – korespondētājloceklis.

Ukrainas Medicīnas stomatoloģijas akadēmija. I. Kalviņš – Goda akadēmiķis.

Vācijas nacionālā zinātņu akadēmija *Leopoldina*. J. Stradiņš – *Leopoldina* loceklis.

Zviedrijas Karaliskā lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija. B. Rivža un LZA *Dr.h.c.* P. Rivža – ārzemju locekļi.

Starptautiskās daļas vadītāja *Dr. Anita Draveniece*

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS LOCEKĻI

ĪSTENIE LOCEKĻI

Ambainis Andris (informātika), dz. 18.01.1975., ievēlēts 22.11.2007. (Kor.loc.: 20.11.2003.–22.11.2007.). LZA Lielā medaļa (2013). FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034517. E pasts: *ambainis@lanet.lv; andris.ambainis@lu.lv*

Andersons Bruno (materiālzinātnes), dz. 22.07.1951., ievēlēts 25.11.2004. (Kor.loc.: 29.11.2001.–25.11.2004.). ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts*. Tel.: 67552554, 29472010. E pasts: *bruno.andersons@edi.lv*

Andrejevs Georgs (medicīna), dz. 30.10.1932., ievēlēts 10.11.1995. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26402512. E pasts: *georgsandrejevs@gmail.com*

Auziņš Mārcis (fizika), dz. 11.01.1956., ievēlēts 27.11.1998. LZA Lielā medaļa (2010). FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel. 67034301. E pasts: *marcis.auzins@lu.lv*

Barševskis Arvīds (bioloģija), dz. 20.09.1965., ievēlēts 24.11.2011. (Kor.loc.: 20.11.2008.–24.11.2011.). LZA Lielā medaļa (2015). ĶBMZN. *Daugavpils Universitāte*. Tel.: 65422180. E pasts: *arvids.barsevskis@du.lv*

Bārzdziņš Jānis (informātika), dz. 23.01.1937., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 06.12.1990.–09.04.1992.). FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts*. Tel.: 67224363. E pasts: *janis.barzdins@lumii.lv*

Bērziņš Jānis (vēsture), dz. 29.04.1941., ievēlēts 23.11.2000. (Kor.loc.: 27.11.1998.–23.11.2000.). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67034509, 28754810. E pasts: *j.berzinsh@gmail.com*

Bērziņš Jānis Guntis (fizika), dz. 19.01.1936., ievēlēts 25.11.2004. (Kor.loc.: 26.11.1999.–25.11.2004.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67261304, 26632768. E pasts: *jberzins@latmet.lv*

Bērziņš Valdis (vēsture), dz.18.06.1935., ievēlēts 27.11.1998. (Kor.loc.: 09.01.1992.–27.11.1998.). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 64041450. E pasts: *berzinsv@yahoo.com*

Biļinskis Ivars (informātika), dz. 23.10.1934., ievēlēts 06.12.1990. (Kor.loc.: 12.02.1987.–06.12.1990.). FTZN. *Elektronikas un datorzinātņu institūts*. Tel.: 67558190. E pasts: *bilinskis@edi.lv*

Blinkena Aina (valodniecība), dz. 05.09.1929., ievēlēta 09.01.1992. (Kor.loc.: 16.03.1978.–09.01.1992.). HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67574288, 29572160. E pasts: *blinkena@gmail.com*

- Blūms Elmārs** (fizika), dz. 05.02.1936., ievēlēts 09.01.1992. (Kor.loc.: 06.04.1989.–09.01.1992.). LZA Lielā medaļa (2005). FTZN. *LU Fizikas institūts*. Tel.: 67944664. E pasts: eblums@sal.lv; eblums@latnet.lv
- Bojārs Juris** (tiesību zinātnes), dz. 12.02.1938., ievēlēts 24.11.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–24.11.1992.). HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034413. E pasts: juris.bojars@lu.lv
- Buiķis Andris** (matemātika), dz. 15.03.1939., ievēlēts 21.11.1997. (Kor.loc.: 24.11.1992.–21.11.1997.). FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts*. LR Saeima. E pasts: buikis@latnet.lv
- Caune Andris** (arheoloģija), dz. 27.06.1937., ievēlēts 10.11.1995. (Kor.loc.: 25.11.1994.–10.11.1995.). LZA Lielā medaļa (2001). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67226934, 67810701. E pasts: lvi@lza.lv
- Cēbers Andrejs** (fizika), dz. 15.12.1947., ievēlēts 26.11.1993. (Kor.loc.: 24.11.1992.–26.11.1993.). FTZN. *LU Fizikas institūts*. Tel.: 67033767, 29195961. E pasts: aceb@sal.lv; aceb@lanet.lv
- Cimdiņš Pēteris** (ekoloģija), dz. 21.08.1944., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–09.04.1992.). ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29437830. E pasts: cimdins@inbox.lv
- Cimermanis Saulvedis** (etnoloģija), dz. 03.07.1929., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–09.04.1992.). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 26223068, 67565265. E pasts: kameel@inbox.lv
- Dambrova Maija** (farmācija), dz. 03.05.1968., ievēlēta 29.11.2012. (Kor.loc.: 22.11.2007.–29.11.2012.). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 66155159. E pasts: maija.dambrova@farm.osi.lv
- Dehtjars Jurijs** (fizika), dz. 19.06.1947., ievēlēts 20.11.2008. (Kor.loc.: 29.11.2001.–20.11.2008.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel./fakss: 67089383. E pasts: dekhtyar@latnet.lv
- Duburs Gunārs** (ķīmija), dz. 12.06.1934., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 06.12.1990.–09.04.1992.). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014946. E pasts: gduburs@osi.lv
- Dumbrājs Oļģerts** (fizika), dz. 16.02.1942., ievēlēts 26.11.2009. (Ārz.loc.: 29.11.2001.–26.11.2009.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 26359386. E pasts: olģerts.dumbrajs@lu.lv
- Ekmanis Juris** (fizika), dz. 02.12.1941., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–09.04.1992.). LZA prezidents: 01.05.2004.–26.12.2012. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67223644, 29233023. E pasts: ekmanis@lza.lv; lza@lza.lv
- Ērenpreisa Jekaterina** (bioloģija), dz. 13.02.1945., ievēlēta 20.11.2003. (Kor.loc.: 26.11.1999.–20.11.2003.). ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808220. E pasts: katrina@biomed.lu.lv

- Ērglis Andrejs** (medicīna), dz. 25.12.1964., ievēlēts 26.11.2015. (Kor.loc.: 20.11.2008.–26.11.2015.). ĶBMZN. *LU Kardioloģijas institūts. Tel.: 67069575. E pasts: a.a.erglis@stradini.lv*
- Feldmanis Inesis** (vēsture), dz. 01.08. 1949., ievēlēts 20.11.2003. (Kor.loc.: 29.11.2001.–20.11.2003.). HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033825. E pasts: inesis.feldmanis@lu.lv*
- Ferbers Ruvins** (fizika), dz. 13.12.1946., ievēlēts 07.12.2006. (Kor.loc.: 23.11.2000.–07.12.2006.). FTZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033754. E pasts: ferber@latnet.lv -*
- Gailītis Agris** (fizika), dz. 18.11.1935., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *LU Fizikas institūts. Tel.: 28878453. E pasts: gailitis@sal.lv*
- Gardovska Dace** (medicīna), dz. 30.12.1952., ievēlēta 28.11.2013. (Kor.loc.: 26.11.2009.–28.11.2013.). ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 67621730. E pasts: dace.gardovska@rsu.lv*
- Gardovskis Jānis** (medicīna), dz. 11.05.1955., ievēlēts 07.12.2006. (Kor.loc.: 21.11.1997.–07.12.2007.). ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 67409224, 67069745. E pasts: rector@rsu.lv*
- Grabis Jānis** (materiālzinātnes), dz. 18.08.1943., ievēlēts 20.11.2003. (Kor.loc.: 23.11.2000.–20.11.2003.). ĶBMZN. *RTU Neorganiskās ķīmijas institūts. Tel.: 29450343. E pasts: jgrabis@rtu.lv*
- Grēns Elmārs** (bioloģija), dz. 09.10.1935., ievēlēts 12.02.1987. (Kor.loc.: 17.06.1982.–12.02.1987.). LZA Lielā medaļa (1995). ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs. Tel.: 29226029. E pasts: grens@biomed.lu.lv*
- Grudule Māra** (literatūrzinātne), dz. 1.03.1963., ievēlēta 26.11.2015. (Kor.loc.: 25.11.2010.–26.11.2015.). HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033850, 26520096. E pasts: mara.grudule@lu.lv, maragru@latnet.lv*
- Grundspenķis Jānis** (informātika), dz. 19.06.1942., ievēlēts 20.11.2003. (Kor.loc.: 27.11.1998.–20.11.2003.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089506, 29453128. E pasts: Janis.Grundspenkis@rtu.lv*
- Hausmanis Viktors** (literatūrzinātne), dz. 06.12.1931., ievēlēts 06.04.1989. (Kor.loc.: 12.02.1987.–06.04.1989.). LZA Lielā medaļa (2007). LZA Raiņa balva (2012). HSN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts. Tel.: 67357912. E pasts: litfom@lza.lv*
- Ivbulis Viktors** (literatūrzinātne), dz. 31.05.1933., ievēlēts 26.11.1999. (Kor.loc.: 21.11.1997.–26.11.1999.). LZA Lielā medaļa (2014). HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67674634, 26350663. E pasts: ivbulis@lanet.lv*
- Jansone Ilga** (valodniecība), dz. 20.06. 1958, ievēlēta 22.11.2007. (Kor.loc.: 24.11.2005.–22.11.2007.). HSN. *LU Latviešu valodas institūts. Tel./fakss: 67227696, 29550647. E pasts: ilgajan@lza.lv*
- Jansons Juris** (mehānika), dz. 16.09.1939., ievēlēts 29.11.2001. (Kor.loc.: 26.11.1999.–29.11.2001.). FTZN. *LU Materiālu mehānikas institūts. Tel.: 29284330. E pasts: jansons@pmi.lv; fizteh@lza.lv*

- Jemeljanovs Aleksandrs** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 05.02.1938., ievēlēts 26.11.1999. (Kor.loc.: 09.01.1992.–26.11.1999.). ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67970236, 29408433. E pasts: AJemeljanovs@gmail.com
- Jundzis Tālavs** (politoloģija), dz. 04.10.1951., ievēlēts 23.11.2000. (Kor.loc.: 27.11.1998.–23.11.2000.). HSN. *LZA Baltijas stratēģisko pētījumu centrs*. Tel./fakss: 67227555, 29489249. E pasts: bspc@lza.lv
- Kalnačs Benedikts** (literatūrzinātne), dz. 25.02.1965., ievēlēts 24.11.2005. (Kor.loc.: 29.11.2001.–24.11.2005.). HSN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts*. Tel.: 29610407. E pasts: benedikts.kalnacs@lulpmi.lv
- Kalnbērzs Viktors** (medicīna), dz. 02.07.1928., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26359060. E pasts: iraras@inbox.lv
- Kalniņš Arnis** (ekonomika), dz. 24.01.1935., ievēlēts 10.02.1987. (Kor.loc.: 16.03.1978.–10.02.1987.). HSN un LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67568319, 26480029. E pasts: arnisk8@inbox.lv
- Kalniņš Mārtiņš** (ķīmija), dz. 25.02.1939., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–09.04.1992.). ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089218. E pasts: martinsk@parks.lv
- Kalviņš Ivars** (ķīmija), dz. 02.06.1947., ievēlēts 25.11.1994. (Kor.loc.: 24.11.1992.–25.11.1994.). LZA Lielā medaļa (2009). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67551822, 67553233. E pasts: kalvins@osi.lv
- Kampars Valdis** (ķīmija), dz. 05.10.1944., ievēlēts 21.11.1997. (Kor.loc.: 25.11.1994.–21.11.1997.). ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 29230958, 67225361. E pasts: kampars@ktf.rtu.lv; lza@lza.lv
- Karnīte Raita** (ekonomika), dz. 16.10.1949., ievēlēta 07.12.2006. (Kor.loc.: 21.11.1997.–07.12.2006.). HSN. *SIA "EPC"*. Tel.: 29411607. E pasts: raita@epc.lv
- Kaufmane Edīte** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 14.10.1956., ievēlēta 24.11.2011. (Kor.loc.: 22.11.2007.–24.11.2011.). LMZN. *Dārzkopības institūts, LLU*. Tel.: 63722294, 63724926. Fakss: 63781718. E pasts: kaufmane@latnet.lv
- Kārklīšs Aldis** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 06.02.1951., ievēlēts 28.11.2013. (Kor.loc.: 21.11.1997.–28.11.2013.). LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 630 05634, 29182992. E pasts: Aldis.Karklins@llu.lv
- Kloviņš Jānis** (bioloģija), dz. 26.09.1969., ievēlēts 28.11.2013. (Kor.loc.: 07.12.2006.–28.11.2013.). ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 26438469. E pasts: klovins@biomed.lu.lv
- Kluša Vija** (medicīna), dz. 05.09.1940., ievēlēta 24.11.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–24.11.1992.). ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 29276263. E pasts: vijaklus@latnet.lv; vija.klusa@lu.lv
- Kļaviņš Māris** (videszinātnes), dz. 12.03.1956., ievēlēts 26.11.1999. (Kor.loc.: 21.11.1997.–26.11.1999.). ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 29479430. E pasts: mklavins@lanet.lv

- Knēts Ivars** (mehānika), dz. 17.09.1938., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–09.04.1992.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089340, 29199301. E pasts: ivars.knets@rtu.lv
- Knite Māris** (fizika), dz. 2.04.1955., ievēlēts 29.11.2012. (Kor.loc.: 25.11.2004.–29.11.2012.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089181. E pasts: knite@latnet.lv
- Kondratovičs Rihards** (bioloģija), dz. 12.05.1932., ievēlēts 09.01.1992. (Kor.loc.: 06.04.1989.–09.01.1992.). LZA Lielā medaļa (2006). ĶBMZN. *LU Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētava "Babūte"*. Tel.: 29103858. Tel./fakss: 67913127. E pasts: Rihards.Kondratovics@lu.lv
- Kotomins Jevgeņijs** (fizika), dz. 20.09.1949., ievēlēts 24.11.2011. (Kor.loc.: 26.11.2009.–24.11.2011.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 6718 7480. E pasts: kotomin@latnet.lv
- Krasņikovs Andrejs** (mehānika), dz. 27.07.1956., ievēlēts 26.11.2015. (Kor.loc.: 24.11.2011.–26.11.2015.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089159, 67089473, 29436518. E pasts: akrasn@latnet.lv
- Krastiņš Jānis** (arhitektūra), dz. 23.06.1943., ievēlēts 25.11.1994. (Kor.loc.: 24.11.1992.–25.11.1994.). LZA Lielā medaļa (1998). HSN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089115, 26406066. E pasts: janis.krastins_1@rtu.lv
- Krastiņš Oļģerts** (ekonomika), dz. 27.08.1931., ievēlēts 10.11.1995. (Kor.loc.: 24.11.1992.–10.11.1995.). HSN un LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67273489, 22014838. E pasts: okrast@inbox.lv
- Krūmiņš Andris** (fizika), dz. 31.03.1943., ievēlēts 29.11.2001. (Kor.loc.: 26.11.1999.–29.11.2001.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67187816. E pasts: krumins@latnet.lv
- Krūmiņš Juris** (demogrāfija), dz. 17.11.1947., ievēlēts 20.11.2008. (Kor.loc.: 26.11.1999.–20.11.2008.). HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034794. E pasts: Juris.Krumins@lu.lv
- Kūle Maija** (filozofija), dz. 21.04.1951., ievēlēta 22.11.1996. (Kor.loc.: 24.11.1992.–22.11.1996.). HSN. *LU Filozofijas un socioloģijas institūts*. Tel.: 67034520, 28385810. E pasts: fsi@lza.lv
- Kupče Ēriks** (ķīmija), dz. 11.10.1955., ievēlēts 24.11.2011. (Kor.loc.: 24.11.1992.–24.11.2011.). LZA Lielā medaļa (2008). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. *Pašreizējā adrese: Bruker UK LTD, United Kingdom*. Tel.: (44) (0) 24 7685 5200. E pasts: eriks.kupce@bruker.com
- Kursīte-Pakule Janīna** (literatūrzinātne), dz. 08.03.1952., ievēlēta 21.11.1997. (Kor.loc.: 25.11.1994.–21.11.1997.). HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033850. E pasts: janina.kursite-pakule@lu.lv; kursite@hotmail.com
- Lācis Ivars** (fizika), dz. 11.02.1949., ievēlēts 23.11.2000. FTZN. *LU Fizikas un matemātikas fakultāte*. Tel.: 67261068. E pasts: Ivars.Lacis@lu.lv
- Lavendelis Egons** (mehānika), dz. 20.12.1934., ievēlēts 06.04.1989. (Kor.loc.: 12.02.1987.–06.04.1989.). LZA Lielā medaļa (1994). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 29255019. E pasts: lavendelis.egons@gmail.com

- Lejnieks Aivars** (medicīna), dz. 26.05.1957., ievēlēts 27.11.2014. (Kor.loc.: 25.11.2010.–27.11.2014.). ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte*. Tel.: 29554397. E pasts: lejnieks@latnet.lv
- Lielausis Oļģerts** (fizika), dz. 02.09.1930., ievēlēts 24.11.1992. LZA Lielā medaļa (1999). FTZN. *LU Fizikas institūts*. Tel.: 26333689. E pasts: mbroka@sal.lv; lielais@sal.lv
- Liepiņš Edvards** (ķīmija), dz. 01.07.1944., ievēlēts 27.11.1998. (Kor.loc.: 10.11.1995.–27.11.1998.). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014817, 67014900. E pasts: edv@osi.lv
- Linē Aija** (bioloģija), dz. 19.11.1973., ievēlēta 27.11.2014. (Kor.loc.: 26.11.2009.–27.11.2014.). ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808208, 29357839. E pasts: aija@biomed.lu.lv
- Markus Dace** (valodniecība), dz.13.11.1950., ievēlēta 23.11.2000. (Kor.loc.: 27.11.1998.–23.11.2000.). HSN. *Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija*. Tel.: 26442598. E pasts: markus@latnet.lv
- Matīss Imants** (mehānika), dz. 29.04.1935., ievēlēts 09.01.1992. (Kor.loc.: 06.04.1989.–09.01.1992.). FTZN. *LZA Sertifikācijas centrs*. Tel.: 67225996. Tel./fakss: 67212807. E pasts: certcn@latnet.lv
- Merkurjēvs Jurijs** (informātika), dz. 30.04.1954., ievēlēts 27.11.2014. (Kor.loc.: 25.11.2004.–27.11.2014.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089514. E pasts: merkur@itl.rtu.lv
- Millers Tālis** (ķīmija), dz. 04.01.1929., ievēlēts 09.01.1992. (Kor.loc.: 06.04.1989.–09.01.1992.). LZA prezidents: 01.03.1994.–28.02.1998. LZA Lielā medaļa (2002). ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67225361. E pasts: talism@inbox.lv
- Muceniece Ruta** (medicīna), dz. 24.03.1950., ievēlēta 20.11.2008. (Kor.loc.: 29.11.2001.–20.11.2008.). ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 26437377, 67033944. E pasts: Ruta.Muceniece@lu.lv
- Mugurēvičs Ēvalds** (arheoloģija), dz. 06.04.1931., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 06.04.1989.–09.04.1992.). LZA Lielā medaļa (2011). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67944113, 26750623.
- Muižnieks Indriķis** (bioloģija), dz. 09.07.1953., ievēlēts 23.11.2000. (Kor.loc.: 27.11.1998.–23.11.2000.). ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034300. E pasts: Indriķis.Muižnieks@lu.lv
- Murovska Modra** (medicīna), dz. 16.07.1949., ievēlēta 29.11.2012. (Kor.loc.: 25.11.2004.–29.11.2012.). ĶBMZN. *RSU A.Kirhenšteina Mikrobioloģijas un virusoloģijas institūts*. Tel.: 67060834, 29218082. E pasts: modra.murovska@rsu.lv
- Ose Ieva** (arheoloģija), dz. 08.06.1961., ievēlēta 25.11.2004. (Kor.loc.: 27.11.1998.–25.11.2004.). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67034518. E pasts: ieva@lza.lv
- Ozols Andris** (fizika), dz. 06.12.1944., ievēlēts 25.11.2010. (Kor.loc.: 27.11.1998.–25.11.2010.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089456, 67089201. E pasts: aozols@latnet.lv

- Priedkalns Jānis** (medicīna), dz. 28.03.1934., ievēlēts 27.11.1998. (Ārz.loc.: 25.11.1994.–27.11.1998.). ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26496128. E pasts: *jpuka@chariot.net.au*
- Purāns Juris** (fizika), dz. 29.08.1952., ievēlēts 28.11.2013. (Kor.loc.: 25.11.2010.–28.11.2013.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67251691. E pasts: *purans@cfi.lu.lv*
- Rašals Īzaks** (bioloģija), dz. 29.06.1947., ievēlēts 29.11.2001. (Kor.loc.: 22.11.1996.–29.11.2001.). ĶBMZN un LMZN. *LU Bioloģijas institūts*. Tel.: 29516935. E pasts: *izaks@email.lubi.edu.lv; izaks.rasals@lu.lv*
- Ribickis Leonīds** (enerģētika), dz. 24.08.1947., ievēlēts 22.11.2007. (Kor.loc.: 29.11.2001.–22.11.2007.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089300. E pasts: *Leonids.Ribickis@rtu.lv*
- Rikards Rolands** (mehānika), dz. 15.12.1942., ievēlēts 21.11.1997. (Kor.loc.: 24.11.1992.–21.11.1997.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089124. E pasts: *rikards@latnet.lv*
- Rivža Baiba** (ekonomika), dz. 01.12.1949., ievēlēta 26.11.1999. (Kor.loc.: 10.11.1995.–26.11.1999.). LMZN un HSN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte*. Tel.: 63021041, 29254469. E pasts: *baiba.rivza@llu.lv*
- Rocēns Kārlis** (mehānika), dz. 03.03.1939., ievēlēts 21.11.1997. (Kor.loc.: 10.11.1995.–21.11.1997.). FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089184. E pasts: *rocensk@latnet.lv*
- Rozentāls Rafails** (medicīna), dz. 27.09.1937., ievēlēts 23.11.2000. (Kor.loc.: 21.11.1997.–23.11.2000.). ĶBMZN. *P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca*. Tel.: 29241308. E pasts: *Rafail_Rozental@transplantation.lv; Rafail_Rozental@inbox.lv*
- Rutkis Mārtiņš** (fizika), dz. 8.08.1957., ievēlēts 26.11.2015. (Kor.loc.: 24.11.2011.–26.11.2015.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67132778. E pasts: *martins.rutkis@cfi.lu.lv*
- Sedmalis Uldis** (ķīmija), dz. 22.05.1933., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 06.12.1990.–09.04.1992.). ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 26403286. E pasts: *gsedmale@ktf.rtu.lv*
- Siliņš Andrejs** (fizika), dz. 12.10.1940., ievēlēts 09.01.1992. (Kor.loc.: 06.12.1990.–09.01.1992.). FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67211405. E pasts: *silins@lza.lv*
- Sjakste Nikolajs** (bioloģija), dz. 11.05.1955., ievēlēts 25.11.2010. (Kor.loc.: 24.11.2005.–25.11.2010.). ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 29198804. E pasts: *Nikolajs.Sjakste@lu.lv*
- Skuja Linards** (fizika), dz. 08.02.1952., ievēlēts 20.11.2003. (Kor.loc.: 22.11.1996.–20.11.2003.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67260756. E pasts: *skuja@latnet.lv*
- Spārītis Ojārs** (mākslas zinātnes), dz. 28.11.1955., ievēlēts 25.11.2004. (Kor.loc.: 26.11.1999.–25.11.2004.). LZA prezidents: 27.12.2012. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67225361. E pasts: *lza@lza.lv*

- Spīgulis Jānis** (fizika), dz. 09.05.1950., ievēlēts 29.11.2012. (Kor.loc.: 22.11.2007.–29.11.2012.). FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67228249. E pasts: Janis.Spigulis@lu.lv; janispi@latnet.lv
- Stradiņš Jānis** (ķīmija), dz. 10.12.1933., ievēlēts 06.07.1973. (Kor.loc.: 26.12.1968.–06.07.1973.). LZA prezidents: 01.03.1998.–30.04.2004. LZA Lielā medaļa (1993). *ĶBMZN. Latvijas Zinātņu akadēmija, Latvijas Organiskās sintēzes institūts, LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67213663, 67014801. E pasts: stradins@lza.lv
- Strakovs Andris** (ķīmija), dz. 27.06.1934., ievēlēts 10.11.1995. (Kor.loc.: 24.11.1992.–10.11.1995.). *ĶBMZN. Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67560615. E pasts: strakovs@latnet.lv
- Stranga Aivars** (vēsture), dz. 15.06.1954., ievēlēts 26.11.2009. (Kor.loc.: 27.11.1998.–26.11.2009.). HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033825. E pasts: aivars.stranga@lu.lv
- Sūna Edgars** (ķīmija), dz. 07.06.1970., ievēlēts 27.11.2014. (Kor.loc.: 20.11.2008.–27.11.2014.). *ĶBMZN. Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014895. E pasts: edgars@osi.lv
- Šipkovs Pēteris** (enerģētika), dz. 16.06.1944., ievēlēts 25.11.2010. (Kor.loc.: 23.11.2000.–25.11.2010.). FTZN. *Fizikālās enerģētikas institūts*. Tel.: 67553537. E pasts: shipkovs@edi.lv
- Šternbergs Andris** (fizika), dz. 13.05.1944., ievēlēts 24.11.2005. LZA Lielā medaļa (2015). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67187810. E pasts: stern@latnet.lv
- Švarcs Kurts** (fizika), dz. 27.04.1930., ievēlēts 06.12.1990. (Kor.loc.: 17.06.1971.–06.12.1990.). LZA Lielā medaļa (2010). FTZN. *Darmstadt, Deutschland*. Tel.: (496159) 712169. E pasts: k.schwartz@gsi.de
- Tāle Ivars** (fizika), dz. 23.01.1936., ievēlēts 22.11.1996. (Kor.loc.: 26.11.1993.–22.11.1996.). FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 67260639, 29119943. E pasts: iatale@latnet.lv
- Tamužs Vitauts** (mehānika), dz. 02.12.1935., ievēlēts 09.01.1992. (Kor.loc.: 17.06.1982.–09.01.1992.). LZA Lielā medaļa (2008). FTZN. *LU Materiālu mehānikas institūts*. Tel.: 67543306, 29410902. E pasts: tamuzs@pmi.lv
- Tārs Kaspars** (bioloģija), dz. 25.10.1971., ievēlēts 26.11.2015. (Kor.loc.: 25.11.2010.–26.11.2015.). *ĶBMZN. Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs*. Tel.: 67808200, 27076237. E pasts: kaspars@biomed.lu.lv
- Torgāns Kalvis** (tiesību zinātnes), dz. 31.03.1939., ievēlēts 21.11.1997. (Kor.loc.: 24.11.1992.–21.11.1997.). HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034527. E pasts: kalvis.torgans@lu.lv
- Turks Māris** (ķīmija), dz. 11.03.1976., ievēlēts 27.11.2014. (Kor.loc.: 24.11.2011.–27.11.2014.). *ĶBMZN. Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089251, 26001234. E pasts: maris_turks@ktf.rtu.lv
- Urtāns Juris Tālivaldis** (kultūras vēsture), dz. 15.12.1952., ievēlēts 24.11.2011. (Kor.loc.: 26.11.2009. – 24.11.2011.). HSN. *Latvijas Kultūras akadēmija*. Tel.: 67114800, 29485326. E pasts: urtans@lka.edu.lv

- Valters Raimonds** (ķīmija), dz. 27.05.1938., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–09.04.1992.). ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija, Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 26537092. E pasts: rvalters@latnet.lv
- Vanags Edvīns** (ekonomika), dz. 12.07.1938., ievēlēts 26.11.1999. (Kor.loc.: 26.11.1993.–26.11.1999.). HSN. E pasts: inga.vilka@ppk.lv
- Vāvere Vera** (literatūrzinātne), dz. 31.12.1929., ievēlēta 09.04.1992. (Kor.loc.: 09.01.1992.–09.04.1992.). HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67246908, 28449816. E pasts: litfom@lza.lv
- Vedernikovs Nikolajs** (ķīmija), dz. 08.02.1937., ievēlēts 24.11.1992. (Kor.loc.: 06.04.1989.–24.11.1992.). ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts*. Tel.: 67553760. E pasts: nik.vedernikov@edi.lv
- Veinbergs Grigorijs** (ķīmija), dz. 17.07.1941., ievēlēts 25.11.2010. (Kor.loc.: 23.11.2000.–25.11.2010.). ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014941. E pasts: veinberg@osi.lv
- Veisbergs Andrejs** (valodniecība), dz. 22.02.1960., ievēlēts 28.11.2013. (Kor.loc.: 24.11.2005.–28.11.2013.). HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034816. E pasts: anveis@lanet.lv; andrejs.veisbergs@lu.lv
- Viksna Arnis** (medicīna), dz. 25.02.1942., ievēlēts 29.11.2001. (Kor.loc.: 10.11.1995.–29.11.2001.). ĶBMZN. *Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs*. Tel.: 67222667. E pasts: Arnis.Viksna@mvm.lv
- Viķe-Freiberga Vaira** (psiholoģija, folkloristika), dz. 01.12.1937., ievēlēta 05.07.1999. (Ārz.loc.: 05.07.1990.–05.07.1999.). LZA Lielā medaļa (1997). HSN. *Rātslaukums 7, Rīga, LV 1900*. Tel.: 67092191, 28320939. E pasts: daina.lasmane@president.lv
- Volkolākovs Jānis** (medicīna), dz. 28.04.1931., ievēlēts 25.11.1994. (Kor.loc.: 24.11.1992.–25.11.1994.). ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67605546.
- Zaķis Juris** (fizika), dz. 04.11.1936., ievēlēts 06.12.1990. (Kor.loc.: 17.06.1982.–06.12.1990.). FTZN. *Sociālo tehnoloģiju augstskola*. Tel.: 29299188. E pasts: juris.zakis@riga.lv
- Zemītis Guntis** (vēsture), dz. 13.06.1955., ievēlēts 27.11.2014. (Kor.loc.: 20.11.2008.–27.11.2014.). HSN. *LU Latvijas vēstures institūts*. Tel.: 67223715, 26416884. E pasts: lvi@lza.lv; guntis.zemitis@gmail.com
- Zicmanis Andris** (ķīmija), dz. 21.04.1941., ievēlēts 22.11.2007. (Kor.loc.: 27.11.1998.–22.11.2007.). ĶBMZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 26149853. E pasts: zicmanis@latnet.lv
- Zilgalvis Jānis** (māksla), dz. 23.05.1955, ievēlēts 29.11.2012. (Kor.loc.: 22.11.2007.–29.11.2012.). HSN. *Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija*. Tel.: 67224519, 29451090. E pasts: janis.zilgalvis@inbox.lv
- Zvidriņš Pēteris** (ekonomika), dz. 31.05.1943., ievēlēts 09.04.1992. (Kor.loc.: 06.12.1990.–09.04.1992.). HSN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67034788, 29103629. E pasts: peteris.zvidrins@lu.lv

GODA LOCEKĻI

- Asaris Gunārs** (arhitektūra), dz. 23.06.1934., ievēlēts 29.11.2001. HSN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67272691, 26557533. E pasts: gunars.asaris@rtu.lv*
- Baumane Biruta** (māksla), dz. 06.06.1922., ievēlēta 25.11.1994. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67459444.*
- Bels Alberts** (literatūra), dz. 06.10.1938., ievēlēts 26.11.1999. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67614105, 22019638. E pasts: albertsbels@apollo.lv*
- Bērziņš Uldis** (literatūra), dz. 17.05.1944., ievēlēts 24.11.1993. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29397630. E pasts: uldis.eba@gmail.lv*
- Briedis Leons** (literatūra), dz. 16.12.1949., ievēlēts 22.11.2007. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 27012711. E pasts: kentaurisXXI@inbox.lv*
- Denisova Raisa** (antropoloģija), dz. 30.08.1930., ievēlēta 27.11.1998. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67451842, 29818171. E pasts: lvi@lza.lv*
- Dobrovskis Roalds** (literatūra), dz. 02.09.1936., ievēlēts 28.11.2002. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29419203. E pasts: veroa@inbox.lv*
- Dumpe Arta** (māksla), dz. 26.05.1933., ievēlēta 25.11.2010. LMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67674634, 20362051. E pasts: ivbulis@lanet.lv*
- Dumpis Uldis** (māksla), dz.03.10.1943., ievēlēts 20.11.2008. HSN. *Latvijas Nacionālās teātris. Tel.: 67006304. E pasts: info@teatris.lv*
- Einfelds Maija** (māksla), dz. 02.01.1939., ievēlēta 29.11.2001. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija.*
- Gailītis Guntis** (māksla), dz. 11.02.1949., ievēlēts 24.11.2011. HSN. *Rīgas Latviešu biedrība. Tel.: 67222932, 29244251. E pasts: info@rlb.lv*
- Gerts Oskars** (žurnālistika), dz. 28.12.1940., ievēlēts 21.11.1997. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29491340. E pasts: gertsoskars@gmail.com*
- Godiņš Guntars** (literatūra), dz. 26.04.1958., ievēlēts 28.11.2013. HSN. *Tel.: 26143924. E pasts: guntars.godins@inbox.lv*
- Gulāns Pēteris** (ekonomika), dz. 08.09.1920., ievēlēts 20.11.2003. HSN. *LZA Ekonomikas institūts. Tel.: 67567909, 26027055. E pasts: gulans@apollo.lv*
- Hermanis Alvis** (māksla), dz. 27.04.1965., ievēlēts 22.11.2007. HSN. *Jaunais Rīgas teātris. Tel.: 67283225. E pasts: jrt@jrt.lv*
- Īvāns Dainis** (literatūra), dz. 25.09.1955., ievēlēts 29.11.2012. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 26554414. E pasts: dainis.ivans@inbox.lv*

- Jākobsons Valdis** (ekonomika), dz. 04.06.1938., ievēlēts 22.11.1996. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29210625. E pasts: valdisjakobsons@inbox.lv*
- Jurkāne Anna** (vēsture), dz. 30.06.1944., ievēlēta 28.11.2002. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67971797, 20278317. E pasts: anna.jurkane@turaida-muzejs.lv*
- Kalniņš Imants** (māksla), dz. 26.05.1941., ievēlēts 22.11.1996. HSN. *Latvijas Komponistu savienība. Tel.: 66901070. E pasts: komponisti.lv@gmail.com*
- Keggi Kristaps Juris** (medicīna), dz. 09.08.1934., ievēlēts 05.07.1990. ĶBMZN. *Yale School of Medicine, New Haven, USA. Tel.: 203-737-5656. E pasts: kristaps.keggi@yale.edu*
- Kļaviņš Eduards** (mākslas zinātnes), dz. 23.09.1937., ievēlēts 27.11.2014. HSN. *Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūts. Tel.: 67227852. E pasts: eduards_klavins@tvnet.lv ; eduards.klavins@lma.lv*
- Krēmers Gidons** (māksla), dz. 27.02.1947., ievēlēts 26.11.1999. HSN. *KREMERata Baltica. Tel.: 67224055. E pasts: kb@kremeratabaltica.lv*
- Krollis Gunārs** (māksla), dz.23.06.1932., ievēlēts 26.11.2015. HSN. *Tel.: 29179864.*
- Kronbergs Andris** (arhitektūra), dz. 11.01.1951., ievēlēts 28.11.2013. HSN. *Arhitektu birojs ARHIS. Tel. : 67225852. E pasts: arhis@arhis.lv*
- Kronbergs Juris** (literatūra), dz. 09.08.1946., ievēlēts 20.11.2003. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Zviedrija Tel.: (4673)5676229; 26050561. E pasts: juris.kronbergs@comhem.se*
- Lancmanis Imants** (mākslas vēsture), dz. 29.07.1941., ievēlēts 09.01.1992. HSN. *LZA Lielā medaļa (2004). Rundāles pils muzejs. Tel.: 63962272, 29454360. E pasts: lancmanis@rundale.net*
- Latvietis Jānis** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 15.02.1928., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63081163, 26343120. E pasts: ilzelatviete@gmail.com*
- Lāce Māra** (mākslas zinātnes), dz. 18.02.1954., ievēlēta 26.11.2015. HSN. *Latvijas Nacionālais mākslas muzejs. Tel.: 67325051. E pasts: Mara.Lace@lnmm.lv*
- Maskats Arturs** (māksla), dz. 20.12.1957., ievēlēts 27.11.2014. HSN. *Latvijas Mūzikas akadēmija, Latvijas koncerti. E pasts: artursmaskats@yahoo.com*
- Nagobads-Ābola Aina** (politoloģija), dz. 09.06.1920., ievēlēta 24.11.2011. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. E pasts: baibapaulsone@inbox.lv*
- Naumovs Aleksejs** (māksla), dz. 10.01.1955., ievēlēts 28.11.2013. HSN. *Latvijas Mākslas akadēmija. Tel.: 67326068, 26387212. E pasts: aleksejs.naumovs@lma.lv*
- Nelsons Andris** (māksla), dz. 18.11.1978., ievēlēts 29.11.2012. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67073715. E pasts: info@opera.lv*
- Osis Jānis** (informātika), dz. 06.04.1929., ievēlēts 27.11.1998. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089523, 22023399. E pasts: Janis.Osis@rtu.lv*

- Osis Jānis Andris** (māksla), dz. 04.10.1943., ievēlēts 28.11.2002. HSZN. *Latvijas Mākslas akadēmija*. Tel.: 28311929. E pasts: jaosis@inbox.lv
- Pauls Raimonds** (māksla), dz. 12.01.1936., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *Latvijas Komponistu savienība*. Tel.: 66901070. E pasts: komponisti.lv@gmail.com
- Peters Jānis** (literatūra), dz. 30.06.1939., ievēlēts 06.12.1990. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67339350.
- Pētersone Karina** (kultūras vēsture), dz. 19.11.1954., ievēlēta 27.11.2014. HSZN. *LR Saime*. E pasts: petersone.karina@gmail.com
- Ranka Indulis Ojārs** (māksla), dz. 15.04.1934., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *LZA Raiņa balva* (1998). *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 25150916. E pasts: marcat@inbox.lv
- Rokpelnis Jānis** (literatūra), dz. 02.10.1945., ievēlēts 27.11.2014. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26385252. E pasts: slite@inbox.lv
- Rubenis Juris** (teoloģija), dz. 20.12.1961., ievēlēts 28.11.2002. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67601564, 29434906. E pasts: j.rubenis@elijasnams.lv
- Rūmnieks Valdis** (literatūra), dz. 06.10.1951., ievēlēts 24.11.2005. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29491073. E pasts: valdis.rumnieks@gmail.com
- Sirmais Māris** (māksla), dz. 27.06.1969., ievēlēts 24.11.2005. HSZN. *Valsts akadēmiskais koris "Latvija"*. Tel./fakss: 67223839. E pasts: info@koris.lv
- Skujenieks Knuts** (literatūra), dz. 05.09.1936., ievēlēts 09.01.1992. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67980189, 26226668. E pasts: knutsskujenieks@hotmail.com
- Skujiņš Zigmunds** (literatūra), dz. 25.12.1926., ievēlēts 27.11.1998. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67227266, 28635372. E pasts: zigmundsskujins@inbox.lv
- Skulme Džemma** (māksla), dz. 20.09.1925., ievēlēta 24.11.1992. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67519086, 27111310. E pasts: dzemmaskulme@gmail.com
- Stankevičs Zbignevs** (teoloģija), dz. 15.02.1955., ievēlēts 29.11.2012. HSZN. *Mazā Pils iela 2a, Rīga, LV 1050, Latvija*. Tel.: 67227266, 29948353. E pasts: metropolitan@catholic.lv
- Streičs Jānis** (māksla), dz. 26.09.1936., ievēlēts 26.11.1999. *LZA Raiņa balva* (2008). HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67339569, 29444308. E pasts: janis@streich.lv; janis.streics@gmail.com
- Strupulis Jānis** (māksla), dz. 28.01.1949., ievēlēts 25.11.1994. *LZA Raiņa balva* (2013). HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 26811186. E pasts: janis.strupulis@gmail.com
- Vārpa Andris** (māksla), dz. 19.02.1950., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 29111420. E pasts: andrisvarpa@inbox.lv
- Vasks Pēteris** (māksla), dz. 16.04.1946., ievēlēts 25.11.1994. HSZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija*. Tel.: 67629960. E pasts: peterisv@inbox.lv

Vilks Andris (bibliotēku/informācijas zinātnes), dz. 16.05.1957., ievēlēts 28.11.2013. HSN. *Latvijas Nacionālā bibliotēka. Tel.: 67806100. E pasts: andris.vilks@lnb.lv*

Vītols Vilis (inženierzinātnes), dz. 14.02.1934., ievēlēts 26.11.2009. FTZN. “*Vītolu fonds*”. *Tel.: 67289535. E pasts: vilis.vitols@latnet.lv*

Žāļīte Māra (literatūra), dz. 18.02.1952., ievēlēta 27.11.1998. HSN. *Latvijas Rakstnieku savienība. <http://www.marazalite.lv/>*

Zemzaris Uldis (māksla), dz. 24.02.1928., ievēlēts 20.11.2008. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija.*

Zeltiņš Namejs (enerģētika), dz. 12.08.1935., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *Fizikālās enerģētikas institūts. Tel.: 67558636, 29363105. SKYPE: namejs.zeltins. E pasts: zeltinsh@edi.lv*

Žigūre Anna (literatūra), dz. 25.08.1948., ievēlēta 24.11.2005. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 26675202. E pasts: veleda48@gmail.com*

ĀRZEMJU LOCEKĻI

- Andronovs Aleksejs (Aleksey Andronov)** (valodniecība), dz. 12.12.1972., ievēlēts 22.11.2007. HSZN. *Санкт-Петербургский государственный университет, Россия.* Tel.: (7-812)3289762, (7-962) 6913162. E pasts: *baltistica@gmail.com*
- Angermanis Norberts (Norbert Angermann)** (vēsture), dz. 02.11.1936., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *Universität Hamburg, Deutschland.* Tel.: (49-40)428384833. E pasts: *norbertangermann@t-online.de*
- Balabkins Nikolajs** (ekonomika), dz. 17.07.1926., ievēlēts 27.06.1991. HSZN. *College of Business and Economics, Lehigh University, USA.* E pasts: *nib2@lehigh.edu*
- Banis Juris (Jūras Banys)** (fizika), dz. 30.12.1962., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *Vilniaus Universitetas, Lietuva.* Tel.: (+370)52822366077. E pasts: *juras.banys@ff.vu.lt*
- Bianconi Antonio (Bianconi Antonio)** (fizika), dz. 19.12.1944., ievēlēts 26.11.2015. FTZN. *Rome International Center for Materials Science Superstripes, Italy.* Tel.: (+39) 3388438281. E pasts: *antonio.bianconi@ricmass.eu*
- Birkerts Gunārs** (arhitektūra), dz. 17.01.1925., ievēlēts 27.06.1991. LZA Lielā medaļa (2000). HSZN. *Gunnar Birkerts, FAIA, USA.* Tel.: (1-781)2354901. E pasts: *gunnarbirk@aol.com*
- Blumberga Renāte** (etnoloģija), dz. 26.02.1971., ievēlēta 27.11.2014. HSZN. *University of Helsinki, Finland.* Tel.: +358 408336002. E pasts: *renate.blumberga@gmail.com*
- Bojārs Nikodēms (Nicodemus E. Boyer)** (ķīmija), dz. 01.06.1925., ievēlēts 10.11.1995. ĶBMZN. *Delta Scientific Consultants, USA.* Tel.: (1-269)2781098. E pasts: *studeophile@live.com*
- Bolšaitis Pēteris** (ķīmija), dz. 12.07.1937., ievēlēts 05.07.1990. ĶBMZN. *Latvija.* Tel.: 67283955, 29101062. E pasts: *irapeteris@aol.com*
- Bonda Dzintra** (valodniecība), dz. 01.09.1940., ievēlēta 29.11.2001. HSZN. *Ohio University, USA.* Tel.: (1-740)5915019. E pasts: *bond@ohio.edu*
- Brančs Maikls (Michael Branch)** (valodniecība), dz. 24.03.1940., ievēlēts 23.11.2000. HSZN. *UK.* E pasts: *MBR1504092@aol.com*
- Branovers Hermanis (Herman Branover)** (fizika), dz. 13.12.1931., ievēlēts 09.01.1992. FTZN. *USA.* Tel.: (1-347) 7157644
- Brasārs Žils (Gilles Brassard)** (informātika), dz. 20.04.1955., ievēlēts 27.11.1998. FTZN. *Université de Montreal, Canada.* Tel.: (1-514)3436807. E pasts: *brassard@iro.umontreal.ca*
- Brāzma Alvis** (informātika), dz. 26.06.1959., ievēlēts 25.11.2010. LZA Lielā medaļa (2013). FTZN. *European Bioinformatics Institute, Cambridge, UK.* Tel.: +44(0)1223 494 658. E pasts: *brazma@ebi.ac.uk*

- Bunkše Edmunds Valdemārs** (humanitārā ģeogrāfija), dz. 29.07.1935., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN. *University of Delaware, USA; Latvijas Universitāte. Tel.: (371) 25427900. E pasts: ebunkse@udel.edu; edmundsvaldemars.bunkse@lu.lv*
- Čiegis Raimondas** (matemātika), dz. 18.10.1958., ievēlēts 25.11.2004. FTZN. *Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Lietuva. Tel.: (370-5) 2744828. E pasts: raimondas.ciegis@vgtu.lt*
- Daugulis Andrejs (Andrew Daugulis)** (biotehnoloģija), dz. 01.09.1951., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Queen's University, Canada. Tel.: (1-613)5332784. E pasts: andrew.daugulis@chee.queensu.ca*
- Daugulis Olafs** (ķīmija), dz. 11.09.1968., ievēlēts 24.11.2011. ĶBMZN. *University of Houston, USA. Tel.: 832-842-8180. E pasts: olafs@uh.edu*
- Dini Pjetro Umberto** (valodniecība), dz. 05.10.1960., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Dipartimento di Linguistica Università di Pisa, Italy. E pasts: pud@ling.unipi.it*
- Draviņš Dainis** (astronomija), dz. 10.09.1949., ievēlēts 09.01.1992. LZA Lielā medaļa (1998). FTZN. *Lund Observatory, Sweden. Tel.: +46(46)2227297. E pasts: dainis@astro.lu.se*
- Dreifelds Juris** (politoloģija), dz. 17.04.1942., ievēlēts 26.11.1999. HSZN. *Department of Political Science, Brock University, Canada. Tel.: (1-905)6853998, ext. 3478. E pasts: jdreifelds@brocku.ca*
- Dundurs Jānis** (mehānika), dz. 13.09.1922., ievēlēts 06.12.1990. FTZN. *USA. Tel.: (1-847) 4914008. E pasts: j-dundurs@northwestern.edu*
- Egidijs Tills fon (Till von Egidy)** (fizika), dz. 23.12.1933., ievēlēts 21.11.1997. FTZN. *Technische Universität München, Deutschland. Tel. +49(89) 28912510. E pasts: t.v.egidy@tum.de; Egidy@Physik.TU-Muenchen.de*
- Ekmanis Rolfs** (literatūrzinātne), dz. 10.02.1929., ievēlēts 27.11.1998. HSZN. *USA. Tel./fakss: (1-928)2049247. E pasts: rekmanis@msn.com*
- Engelbrehts Jiri (Jüri Engelbrecht)** (mehānika), dz. 01.08.1939., ievēlēts 22.11.1996. FTZN. *Tallinn University of Technology, Estonia. Tel.: (372) 6204160. E pasts: je@ioc.ee*
- Evarestovs Roberts** (fizika), dz. 23.07.1937., ievēlēts 20.11.2003. LZA Lielā medaļa (2007). FTZN. *Санкт-Петербургский государственный университет, Россия. Tel.: (7-812)4286755. E pasts: re1973@re1973.spb.edu; evarest@hm.csa.ru*
- Ezergailis Andrievs** (vēsture), dz. 10.12.1930., ievēlēts 05.07.1990. LZA Lielā medaļa (2012). HSZN. *Dept. of History, Ithaca College, USA. Tel.: (1-607)2743597. E pasts: ezergail@ithaca.edu*
- Fejs Oskars (Oscar Faix)** (meža zinātnes), dz. 15.06.1942., ievēlēts 25.11.2010. LMZN. *University of Hamburg, Germany. Tel.: (0049)407110866. E pasts: o.faix@holz.uni-hamburg.de*

- Fennels Trevors (Trevor Fennell)** (valodniecība), dz. 16.07.1940., ievēlēts 06.12.1990. LZA Lielā medaļa (2006). HSZN. *Flinders University of South Australia, Australia*. E pasts: *fenn0013@flinders.edu.au*
- Gamkrelidze (Thomas V.) Tomass** (valodniecība), dz. 23.10.1929., ievēlēts 20.11.2008. HSZN. *Georgian National Academy of Sciences, Honorary President (19.06.2013.-), Georgia*. Tel./Fakss: (99532) 998891. E pasts: *t.gamkrelidze@science.org.ge*
- Gusakovs Vladimīrs** (ekonomika), dz. 12.02.1953., ievēlēts 26.11.2015. LMZN. *Baltkrievijas Nacionālā Zinātņu akadēmija*. Tel.: 00 375 2841801. E pasts: *nasb@presidium.bas-net.by*
- Hartmanis Juris** (informātika), dz. 05.07.1928., ievēlēts 06.12.1990. LZA Lielā medaļa (2001). FTZN. *Cornell University, USA*. Tel.: (1-607)2559208. E pasts: *jh111@cornell.edu; jh@cs.cornell.edu*
- Hartmanis Māris** (bioloģija), dz. 21.09.1953., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN. *Sweden*. Tel.: (468)4076430. E pasts: *maris.hartmanis@biophausia.se*
- Hauzens Haralds cur (Harald zur Hausen)** (medicīna), dz. 11.03.1936., ievēlēts 28.11.2013. ĶBMZN. *Deutsches Krebsforschungszentrum, Heidelberg, Deutschland*. Tel.: (+49)6221420. E pasts: *zurhausen@dkfc-Heidelberg.de*
- Hollo Erki Johanness (Erkki Johannes Hollo)** (tiesību zinātnes), dz. 28.11.1940., ievēlēts 20.11.2003. HSZN. *Helsinki University/ Faculty of Law, Finland*. Tel.: +358-50369 5696. E pasts: *erkki.hollo@helsinki.fi*
- Ivanovs Vjačeslavs (Vyacheslav Ivanov)** (kultūras vēsture), dz. 21.08.1929., ievēlēts 26.11.1993. HSZN. *Dept. of Slavic Languages and Literatures, University of California, USA*. Tel.: (1-310)8256397. E pasts: *ivanov@ucla.edu*
- Janmeijs Pauls (Paul Albert Janmey)** (fizikālā ķīmija), dz. 30.04.1953., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *University of Pennsylvania, USA*. Tel.: (215) 573 7380. E pasts: *janmey@mail.med.upenn.edu*
- Juodka Benedikts (Benediktas Juodka)** (ķīmija), dz. 13.01.1943., ievēlēts 25.11.1994. ĶBMZN. *Lietuvos Republikos Seimas, Lietuva*. Tel.: (370-5) 2396649. E pasts: *benediktas.juodka@lrs.lt*
- Kalniņš Vitauts** (bioloģija), dz. 12.01.1938., ievēlēts 24.11.1992. ĶBMZN. *Canada*. Tel.: (1-416) 2257530. E pasts: *vitauts.kalnins@utoronto.ca*
- Kirms Marko (Marco Kirm)** (fizika), dz. 27.12.1965., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *University of Tartu, Estonia*. Tel.: (+372) 7374601, (+372) 53427170. E pasts: *Marco.Kirm@ut.ee*
- Klasens Meinhards (Meinhard Classen)** (medicīna), dz. 12.08.1936., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN. *Technische Universität München, Deutschland*. Tel.: (49-89)41402257. E pasts: *Meinhard.Classen@lrz.tum.de*
- Kļaviņš Jānis** (medicīna), dz. 06.05.1921., ievēlēts 05.07.1990. ĶBMZN. *Albert Einstein College of Medicine, USA*. Tel.: (1-914)4722116.

- Kreišmanis Georgs Pauls** (ķīmija), dz. 28.01.1946., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte, Latvija. Tel.: 26171478. E pasts: jpk@lanet.lv*
- Krēslinš Jānis** (bibliogrāfija), dz. 19.08.1924., ievēlēts 27.11.1998. HSN. *USA. Tel.: (1-718) 548 0755. E pasts: jkreslins@aol.com*
- Kristensens Nils (Niels Egede Christensen)** (fizika), dz. 05.04.1943., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *Aarhus Universitet, Danmark. Tel.: (+45) 8715 5627. E pasts: nec@phys.au.dk*
- Kuksis Arnis** (ķīmija), dz. 03.12.1927., ievēlēts 22.11.1996. ĶBMZN. *University of Toronto, Canada. Tel.: (1-416)9782590. E pasts: arnis.kuksis@utoronto.ca*
- Kundziņa Ruta** (medicīna), dz. 30.07.1916., ievēlēta 27.06.1991. ĶBMZN. *USA. Tel.: (1-617)3280611. E pasts: rbkundsina@aol.com*
- Leikola Anto** (zinātnes vēsture), dz. 08.06.1937., ievēlēts 09.01.1992. HSN. *Tempelikutu 14 A5 Fin00100 Helsinki, Finland. Tel.: (358)094543208. E pasts: anto.leikola@welho.com*
- Luščiks Aleksandrs (Aleksandr Lushchik)** (fizika), dz. 22.06.1952., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *Institute of Physics of the University of Tartu, Estonia. Tel.: (+372) 7374619, (+372) 53304502. E pasts: luch@fi.tartu.ee; aleksandr.lushchik@ut.ee*
- Melngailis Ivars** (fizika), dz. 13.11.1933., ievēlēts 27.06.1991. FTZN. *Lincoln Laboratory, Massachusetts Institute of Technology, USA. Tel.: (1-617)9817804. E pasts: melngailis@ll.mit.edu*
- Melngailis Jānis** (fizika), dz. 04.02.1939., ievēlēts 06.12.1990. FTZN. *University of Maryland, USA. Tel.: (301)4054916. E pasts: melng@umd.edu*
- Metuzāle-Kangere Baiba** (valodniecība), dz. 30.03.1942., ievēlēta 24.11.1994. HSN. *Tel.: 67270635, 20027790. E pasts: baiba.kangere@gmail.com*
- Moro Renē (René Moreau)** (mehānika), dz. 27.10.1938., ievēlēts 22.11.1996. FTZN. *Institut National Polytechnique de Grenoble, France. E pasts: rene.moreau@simap.grenoble-inp.fr*
- Muižniece Lalita** (literatūrzinātne), dz. 11.08.1935., ievēlēta 09.01.1992. HSN. *USA. Tel.: (1-978)3526328, 67518174. E pasts: muizniece@wmich.edu*
- Nollendorfs Valters** (literatūrzinātne), dz. 22.03.1931., ievēlēts 05.07.1990. HSN. *Latvijas Okupācijas muzejs. Tel.: 66116755, 67393686. E pasts: valtersn@lanet.lv. USA.*
- Ņeizvestnijs Ernsts (Ernst Neizvestny)** (māksla), dz. 09.04.1926., ievēlēts 21.11.1997. HSN. *USA. Tel.: (1-12)2262677.*
- Oberlenders Ervins (Erwin Oberländer)** (vēsture), dz. 19.03.1937., ievēlēts 20.11.2008. HSN. *Deutschland. Tel.: 0049228218483. E pasts: oberlaendere@gmx.de*
- Okše Andrejs (Andreas Oksche)** (medicīna), dz. 27.07.1926., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN. *Deutschland. Tel.: (49-641)77328.*

- Otings Gotfrids (Gottfried Otting)** (bioloģija, biofizika), dz. 07.09.1958., ievēlēts 24.11.2005. ĶBMZN. *Australian National University, Australia. Tel.: (61-2)61256507. E pasts: Gottfried.Otting@anu.edu.au*
- Ozoliņš Jānis (John) Tāļivaldis** (filozofija), dz. 10.09.1950., ievēlēts 28.11.2013. HSNZ. *School of Philosophy, Australian Catholic University, Australia. Tel.: 61 3 99533140. E pasts: john.ozolins@acu.edu.au*
- Padegs Andris** (informātika), dz. 27.03.1929., ievēlēts 27.06.1991. LZA Lielā medaļa (2004). FTZN. USA. *Tel.: (1-845)4623317. E pasts: apadegs@optonline.net*
- Pajusalu Karls (Karl Pajusalu)** (valodniecība), dz. 20.06.1963., ievēlēts 26.11.2015. HSNZ. *University of Tartu, Estonia. Tel.: +372 737 6124, E pasts: karl.pajusalu@ut.ee*
- Paroleks Radegasts (Radegast Parolek)** (literātūrzinātne), dz. 01.12.1920., ievēlēts 25.11.1994. HSNZ. *Univerzita Karlova Česka Republika. Tel.: (420-2)741426.*
- Peniķis Jānis** (politoloģija), dz. 29.07.1933., ievēlēts 21.11.1997. HSNZ. USA. *Tel.: (1-574)2877090. E pasts: jpenikis@iusb.edu*
- Pistolkorss Gerts fon (Gert von Pistohlkors)** (vēsture), dz. 17.12.1935., ievēlēts 05.07.1990. HSNZ. *Deutschland. Tel.: (49-551)541296. E pasts: pistohlkors@01019freenet.de*
- Plakans Andrejs** (vēsture), dz. 31.12.1940., ievēlēts 05.07.1990. HSNZ. USA. *Tel.: (1-319) 3382911. E pasts: aplakans@iastate.edu*
- Razums Valdemars (Valdemaras Razumas)** (ķīmija), dz. 17.07.1955., ievēlēts 26.11.2015. ĶBMZN. *Lietuvos mokslų akademija, Lietuva. Tel.: (370-5) 2613651. E pasts: v.razumas@lma.lt; valdemaras.razumas@bchi.vu.lt*
- Reihmane Elza (Elsa Reichmanis)** (materiālzinātnes), dz. 09.12.1953., ievēlēta 25.11.2004. ĶBMZN. *Georgia Institute of Technology, School of Chemical and Biomolecular Engineering, USA. Tel.: (404) 8940316. E pasts: elsa.reichmanis@chbe.gatech.edu*
- Sabaļausks Aļģirds (Algirdas Sabaliauskas)** (valodniecība), dz. 26.07.1929., ievēlēts 24.11.1992. HSNZ. *Lietuvių kalbos institutas, Lietuva. Tel.: (370-5)2346472. E pasts: lki@lki.lt*
- Silenieks Juris** (literātūrzinātne), dz. 29.05.1925., ievēlēts 24.11.1992. HSNZ. USA.
- Simons Žaks (Jacques Simon)** (fizika), dz. 12.12.1947., ievēlēts 22.11.1996. FTZN. *France. Tel.: (33-1) 45926732. E pasts: Jacques.Simon@espci.fr*
- Solovjovs Jurijs (Jurij Solovjov)** (zinātnes vēsture), dz. 30.09.1924., ievēlēts 10.11.1995. ĶBMZN. *Росси́я. Tel.: (7-495)4383063.*
- Soomere Tarmo** (matemātika), dz. 11.10.1957., ievēlēts 26.11.2015. FTZN. *Estonian Academy of Sciences, Estonia. Tel.: (+372) 620 4176, E pasts: soomere@cs.ioc.ee*
- Stradiņš Pauls** (fizika), dz. 05.02.1963., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *National Renewable Energy Laboratory, Golden, CO 80401, USA. Tel.: 0013033846774. E pasts: Pauls.Stradins@nrel.gov*

- Streips Uldis** (bioloģija), dz. 01.02.1942., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *University of Louisville, USA. Tel.: (1-502)8525365. E pasts: unstre01@louisville.edu*
- Svenne Juris Pēteris** (fizika), dz. 14.02.1939., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *Dept. of Physics and Astronomy, University of Manitoba, Canada. Tel.: (1-204)4746195. E pasts: Svenne@physics.umanitoba.ca*
- Šilde-Kārklīna Rasma** (politoloģija), dz. 07.06.1946., ievēlēta 24.11.1992. HSZN. *USA. Tel.: 67205472. E pasts: Rasma.Karklina@saeima.lv*
- Šļugers Aleksandrs** (fizika), dz. 28.06.1954. ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *University College London, UK. Tel.: 44(0)20 76791312. E pasts: a.shluger@ucl.ac.uk*
- Šolcs Frīdrihs (Friedrich Scholz)** (literatūrzinātne), dz. 01.03.1928., ievēlēts 24.11.1992. HSZN. *Institut für Interdisziplinäre Baltische Studien, Westfälische Wilhelms-Universität, Deutschland. Tel./fakss: (49-251)8324499.*
- Štolls Pāvels (Pavel Štoll)** (valodniecība), dz. 18.07.1964., ievēlēts 27.11.2014. HSZN. *Charles University in Prague, Czech Republic. Tel.: (420) 221 619 274, (420) 602 539 392. E pasts: pavel.stoll@ff.cuni.cz; pavel.stoll@tiscali.cz*
- Tarvels Enns (Enn Tarvel)** (vēsture), dz. 31.07.1932., ievēlēts 10.11.1995. HSZN. *Estonia. Tel.: (372) 6726189. E pasts: tarvel@hotmail.ee*
- Tepfers Ralejs** (inženierzinātnes), dz. 28.12.1933., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *Chalmers University of Technology, Sweden. Tel.: +46(0)31 4068921. E pasts: ralejs.tepfers@chalmers.se; ralejs.tepfers@tele2.se*
- Tesaržova Jana (Jana Tesarová)** (literatūrzinātne), dz. 16.02.1953, ievēlēta 22.11.1996. HSZN. *Institute of World Literature of the Slovak Academy of Sciences, Slovakia. Tel.: (421) 904823917. E pasts: jana.tesarova16@gmail.com*
- Ungers Felikss (Felix Unger)** (medicīna), dz. 02.03.1946., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Academia Scientiarum et Artium Europaea, Austria. Tel.: (43-662)841345. E pasts: presidential.office@euro-acad.eu; felix.unger@euro-acad.eu*
- Upatnieks Juris** (fizika), dz. 07.05.1936., ievēlēts 27.06.1991. LZA Lielā medaļa (1999). FTZN. *USA: Tel.: (1-734)6639598. E pasts: juris@upatnieks.com; Latvija: Tel: 63269070. E pasts: jupatnks@latnet.lv*
- Vaba Lembits (Lembit Vaba)** (valodniecība), dz. 27.05.1945., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Estonia. Tel.: (372) 56459217. E pasts: phorest45@gmail.com*
- Vedējs Edvīns** (ķīmija), dz. 31.01.1941., ievēlēts 09.01.1992. LZA Lielā medaļa (2005). ĶBMZN. *University of Michigan, USA. Tel.: (1-734)6152177. E pasts: edved@umich.edu*
- Vikbergs Jarls (Jarl Wikberg)** (medicīna un farmakoloģija), dz. 04.11.1949., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. *Uppsala University, Sweden. Tel.: (46-18)4714238, (46-70)3449549. E pasts: Jarl.Wikberg@farmbio.uu.se*

Villems Rihards (Richard Villems) (biofizika), dz. 28.11.1944., ievēlēts 24.11.2005.
LZA Lielā medaļa (2011). ĶBMZN. *Estonian Biocentre, Estonia. Tel.: (372)7375064. E pasts: rvillems@ebc.ee*

Vinklers Eberhards (Eberhard Winkler) (vēsture), dz. 31.07.1955., ievēlēts 24.11.2011. HSN. *Georg-August-Universität Göttingen, Deutschland. Tel.: +49(0) 551 392 4585, +49(0) 175 591 0377. E pasts: ewinkle@gwdg.de*

Vītrihs Kurts (Kurt Wüthrich) (biofizika), dz. 04.10.1938., ievēlēts 25.11.2004.
ĶBMZN. *ETH Zürich, Institute of Molecular Biology and Biophysics, Switzerland. Tel.: (41)446332473. E pasts: kurt.wuthrich@mol.biol.ethz.ch*

Zariņš Bertrams (medicīna), dz. 22.06.1942., ievēlēts 27.06.1991. ĶBMZN. *Massachusetts General Hospital, USA. Tel.: (1-617) 7263421. E pasts: bzarins@partners.org*

Zariņš Kristaps (medicīna), dz. 02.12.1943., ievēlēts 06.12.1990. LZA Lielā medaļa (2009).
ĶBMZN. *Stanford University School of Medicine, USA. Tel.: (1-650) 4731794, (1-650) 4986039. E pasts: zarins@hearthflow.com; zarins@stanford.edu*

Ziedonis Arvīds (filozofija), dz. 08.03.1931., ievēlēts 10.11.1995. HSN. *USA. Tel.: (1-570)6296349. E pasts: ziedonis@ptd.net*

Zinkevičs Zīgms (Zīgmas Zinkevičius) (valodniecība), dz. 04.01.1925., ievēlēts 10.11.1995. HSN. *Lietuvių kalbos institutas, Lietuva. Tel.: (370-5) 2410877, (370-5) 2346472. E pasts: lki@lki.lt*

Žuka Regīna (ķīmija), dz. 06.12.1936., ievēlēta 23.11.2000. LZA Lielā medaļa (2014).
ĶBMZN. *Rimonyx Pharmaceuticals, Ltd., Israel. Tel.: (972-8) 9389505. E pasts: reginazhuka@gmail.com*

KORESPONDĒTĀJLOCEKĻI

- Ābele Edgars** (ķīmija), dz. 22.01.1962., ievēlēts 25.11.2010. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67014943. E pasts: abele@osi.lv*
- Ābele Māris** (astronomija), dz. 27.04.1937., ievēlēts 29.11.2001. FTZN. *LU Astronomijas institūts. Tel.: 26419372.*
- Aksīks Igors** (medicīna), dz. 11.07.1948., ievēlēts 07.12.2006. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29238422. E pasts: igors.aksiks@lu.lv*
- Alsīņa Ina** (lauksaimniecības zinātne), dz. 26.07.1960., ievēlēta 26.11.2015. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 28636175. E pasts: ina.alsina@llu.lv*
- Andžāns Agnis** (matemātika), dz. 19.08.1952., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033738, 26566419. E pasts: agnis.andzans@lu.lv*
- Apine Ilga** (vēsture), dz. 13.03.1928., ievēlēta 16.03.1978. HSZN. *LU Filozofijas un socioloģijas institūts. Tel.: 67034520. E pasts: fsi@lza.lv*
- Arnicaņš Guntis** (informātika), dz. 02.08.1968., ievēlēts 27.11.2014. FTZN. *LU Datorikas fakultāte. Tel.: 67034475. E pasts: guntis.arnicans@lu.lv*
- Arsenjans Pāvels** (ķīmija), dz. 29.05.1975., ievēlēts 26.11.2015. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 29849464. E pasts: pavel@osi.lv; pavel.arsenyan@lycos.com*
- Auziņš Jānis** (mehānika), dz. 25.07.1950., ievēlēts 20.11.2008. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 26348750. E pasts: auzinsjp@latnet.lv*
- Balodis Ringolds** (tiesību zinātnes), dz. 09.01.1966., ievēlēts 24.11.2011. HSZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034447. E pasts: ringolds.balodis@jpd.gov.lv; Ringolds.Balodis@lu.lv*
- Bankina Biruta** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 23.06.1960., ievēlēta 27.11.2014. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63021985, 26391893. E pasts: biruta.bankina@llu.lv*
- Bārzdīņš Guntis** (informātika), dz. 23.12.1962., ievēlēts 25.11.2010. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Tel.: 29206943. E pasts: guntis.barzdins@lumii.lv*
- Bervalds Edgars** (astronomija), dz. 13.09.1936., ievēlēts 23.11.2000. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 26371390. E pasts: berv@latnet.lv*
- Bērsone Imants** (fizika), dz. 11.12.1935., ievēlēts 24.11.1992. FTZN. *Latvijas Universitāte. E pasts: bersons@latnet.lv*
- Birģele Edīte** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 14.08.1937., ievēlēta 26.11.1999. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 29527276.*

- Borzovs Juris** (informātika), dz. 17.04.1950., ievēlēts 22.11.2007. FTZN. *Latvijas Universitāte.* Tel.: 67034490, 29257530. Skype jborzovs. E pasts: juris.borzovs@lu.lv
- Burima Maija** (literatūrzinātne), dz. 10.03.1971., ievēlēta 29.11.2012. HSNZ. *Daugavpils Universitāte.* Tel.: 65422611, 29789096. Fakss: 65422611. E pasts: maija.burima@du.lv
- Bušmane Brigīta** (valodniecība), dz. 04.09.1939., ievēlēta 23.11.2000. HSNZ. *LU Latviešu valodas institūts.* Tel.: 67227696. Tel./fakss: 67227696. E pasts: brigita.busmane@inbox.lv
- Cimdiņa Ausma** (literatūrzinātne), dz. 30.09.1950., ievēlēta 20.11.2003. HSNZ. *Latvijas Universitāte.* Tel.: 67033850. E pasts: ausma.cimdina@lu.lv
- Ciproviča Inga** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 03.08.1969., ievēlēta 24.11.2011. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte.* Tel.: 63021075, 63005729. E pasts: inga.ciprovica@llu.lv
- Čate Andris** (mehānika), dz. 05.07.1952., ievēlēts 25.11.2004. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte.* Tel.: 67089124. E pasts: and_cate@latnet.lv; Andris.Cate@rtu.lv
- Čerāns Kārlis** (informātika), dz. 21.12.1965., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts.* Tel.: 67213716. E pasts: karlis.cerans@lumii.lv
- Didenko Konstantīns** (ekonomika), dz. 23.08.1946., ievēlēts 24.11.2005. HSNZ. *Rīgas Tehniskā universitāte.* Tel.: 67089397. E pasts: konstantins.didenko@rtu.lv
- Dīžbite Tatjana** (mežzinātnes), dz. 12.01.1949., ievēlēta 22.11.2007. LMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts.* Tel.: 67555916. E pasts: ligno@edi.lv
- Druviete Ina** (valodniecība), dz. 29.05.1958., ievēlēta 26.11.1999. HSNZ. *Latvijas Universitāte.* Tel.: 67034327, 26352167. E pasts: ina.druviete@lu.lv
- Eberhards Guntis** (ģeogrāfija), dz. 08.02.1936., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte.* Tel.: 29437990.
- Eglīte Pārsla** (demogrāfija), dz. 22.12.1934., ievēlēta 27.11.1998. HSNZ. *Latvijas Zinātņu akadēmija.* Tel.: 26577103. E pasts: spiceina@lza.lv
- Eglītis Roberts** (fizika), dz. 01.02.1966., ievēlēts 27.11.2014. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts.* Tel.: 67187480. E pasts: reglitis@gmail.com
- Erts Donāts** (fizika), dz. 22.11.1954., ievēlēts 24.11.2011. FTZN. *LU Ķīmiskās fizikas institūts.* Tel.: 67033936, 26313360. E pasts: Donats.Erts@lu.lv
- Ferdats Andris** (medicīna), dz. 11.06.1941., ievēlēts 09.01.1992. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija.* Tel.: 29495937. E pasts: fandriss1@inbox.lv
- Fjodorovs Fjodors** (literatūrzinātne), dz. 28.09.1939., ievēlēts 10.11.1995. LZA Raiņa balva (2015). HSNZ. *Daugavpils Universitāte.* Tel.: 29195869. E pasts: fedor.fedorov@gmail.com
- Gaile Zinta** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 07.02.1958., ievēlēta 20.11.2008. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte.* Tel.: 63005679, 29135525. E pasts: zinta.gaile@llu.lv

- Gaitnieks Tālis** (mežzinātnes), dz. 08.09.1957., ievēlēts 26.11.2009. LMZN. *Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"*. Tel.: 26463738. E pasts: talis.gaitnieks@silava.lv
- Grabis Jānis** (informātika), dz. 22.10.1974., ievēlēts 29.11.2012. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089594. E pasts: grabis@iti.rtu.lv
- Grāvītis Jānis** (materiālzinātne), dz. 11.02.1948., ievēlēts 07.12.2006. ĶBMZN. *Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts*. Tel.: 67553137. E pasts: jgravit@edi.lv
- Greitāns Modris** (informātika), dz. 29.12.1964., ievēlēts 24.11.2011. FTZN. *Elektronikas un datorzinātņu institūts*. Tel.: 67554500. E pasts: modris_greitans@edi.lv
- Grīnberga Līga** (materiālzinātne), dz. 21.09.1977., ievēlēta 26.11.2015. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts*. Tel.: 27038016. E pasts: ligagr@cfi.lu.lv
- Ikstens Jānis** (politoloģija), dz. 05.01.1970., ievēlēts 28.11.2013. HSZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67140022, 27331144. E pasts: janis.ikstens@lu.lv
- Jansons Āris** (mežzinātnes), dz.30.10.1980., ievēlēts 27.11.2014. LMZN. *Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava"*. Tel.: 67976701, 29109529. E pasts: aris.jansons@silava.lv
- Jirgensons Aigars** (ķīmija), dz. 14.09.1973., ievēlēts 28.11.2013. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 29334948. E pasts: aigars@osi.lv
- Joļins Jevgeņijs** (fizika), dz. 04.09.1937., ievēlēts 26.11.1993; 27.11.1998. FTZN. ASV. Tel.: 1-215-673-3252. E pasts: eiolin@netzero.net, eui206@lehigh.edu
- Juhna Tālis** (vides zinātne), dz. 22.01.1972., ievēlēts 24.11.2011. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 29226441, 67089415. E pasts: talis.juhna@rtu.lv
- Jure Māra** (ķīmija), dz. 13.09.1961., ievēlēta 24.11.2005. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089220. E pasts: mara@ktf.rtu.lv
- Kabaškins Igors** (informātika), dz. 06.08.1954., ievēlēts 27.11.1998. FTZN. *Transporta un sakaru institūts*. Tel.: 29215392. E pasts: igor.kabashkin@gmail.com
- Kalnenieks Uldis** (bioloģija), dz. 28.04.1957., ievēlēts 22.11.2007. ĶBMZN. *LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts*. Tel.: 26393245. E pasts: kalnen@lanet.lv
- Kalniņš Audris** (informātika), dz. 14.08.1942, ievēlēts 26.11.1999. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts*. Tel.: 67211014. E pasts: audris@mi.lu.lv
- Kasjanovs Vladimirs** (mehānika), dz. 10.09.1946., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *Rīgas Stradiņa universitāte; Rīgas Tehniskā universitāte*. Tel.: 67089126. E pasts: kasyanov@latnet.lv
- Kaščejevs Vjačeslavs** (fizika), dz. 16.03.1978., ievēlēts 28.11.2013. FTZN. *Latvijas Universitāte*. Tel.: 67033742. E pasts: slava@latnet.lv
- Kauss Valerjans** (ķīmija), dz. 28.08.1954., ievēlēts 22.11.2007. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts*. Tel.: 67014815. E pasts: valerjan@osi.lv

- Kārklīņa Daina** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 12.07.1950., ievēlēta 07.12.2006. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63005720. E pasts: daina.karklina@llu.lv*
- Kirtovskis Imants** (ekonomika), dz. 24.01.1930., ievēlēts 12.02.1987. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67320892.*
- Kokars Valdis** (ķīmija), dz. 10.09.1951., ievēlēts 26.11.2009. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 26579172. E pasts: vkokars@ktf.rtu.lv*
- Koķe Tatjana** (pedagoģija), dz. 09.05.1955., ievēlēta 23.11.2000. HSN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 67061558. E pasts: Tatjana.Koke@rsu.lv*
- Kozlovska Tatjana** (bioloģija), dz. 12.08.1955., ievēlēta 20.11.2003. ĶBMZN. *Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs. Tel.: 67808211. E pasts: tatyana@biomed.lu.lv*
- Krauze Aivars** (ķīmija), dz. 16.03.1952., ievēlēts 07.12.2006. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67014870, 29462189. E pasts: krauze@osi.lv*
- Krēsliņš Andris** (enerģētika), dz. 25.03.1938., ievēlēts 24.11.1992. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 29284950. E pasts: andris.kreslins@rtu.lv*
- Krieviņš Dainis** (medicīna), dz. 28.06.1967., ievēlēts 24.11.2011. ĶBMZN. *P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca, Latvijas Universitāte. Tel.: 67069604, 29450000. E pasts: dainis.krievins@stradini.lv; dainiskk@yahoo.com*
- Kristapsons Jānis** (zinātniecība (informātika)), dz. 23.06.1939., ievēlēts 10.11.1995. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29331211. E pasts: jtk@lza.lv*
- Krišjāne Zaiga** (ģeogrāfija), dz. 12.12.1963., ievēlēta 25.11.2010. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29153746. E pasts: zaiga.krisjane@lu.lv*
- Kuzmins Aleksejs** (fizika), dz. 12.08.1968., ievēlēts 24.11.2005. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts. Tel.: 67251691. E pasts: a.kuzmin@cfi.lu.lv*
- Laime Sandis** (folkloristika), dz. 12.06.1982., ievēlēts 27.11.2014. HSN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts. Tel.: 26306230. E pasts: sandis.laime@lulfmi.lv*
- Laumane Benita** (valodniecība), dz. 03.06.1937., ievēlēta 10.11.1995. HSN. *LiepU Kurzesmes Humanitārais institūts. Tel.: 26077061, 63454183. E pasts: benita.laumane@liepu.lv*
- Leja Mārcis** (medicīna), dz. 26.05.1957., ievēlēts 29.11.2012. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29497500, 67040367. E pasts: marcis.leja@aslimnica.lv; cei@latnet.lv*
- Lejniece Sandra** (medicīna), dz. 26.11.1963., ievēlēta 28.11.2013. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 29203397. E pasts: sandra.lejniece@rsu.lv; lejniece@latnet.lv*
- Liepa Imants** (bioloģija), dz. 18.02.1937., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63026322, 63081630. E pasts: imants.liepa@llu.lv*
- Liepiņš Edgars** (farmācija), dz. 02.01.1978., ievēlēts 27.11.2014. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 66155159, 29342361. E pasts: ledgars@farm.osi.lv*

- Loze Ilze Biruta** (arheoloģija), dz. 03.03.1936., ievēlta 21.11.1997. HSN. *LU Latvijas vēstures institūts. Tel.: 67034509, 26822972. E pasts: neoilze@lza.lv*
- Lukševičs Ervīns** (ģeoloģija), dz. 19.11.1955., ievēlēts 20.11.2008. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29608514. E pasts: ervins.luksevics@lu.lv*
- Maksimovs Roberts** (mehānika), dz. 02.07.1938., ievēlēts 12.02.1987. FTZN. *LU Materiālu mehānikas institūts. Tel.: 67543122. E pasts: maksimov@edi.lv*
- Meikališa Ārija** (tiesību zinātnes), dz. 25.05.1952., ievēlta 07.12.2006. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034552, 20046013. E pasts: arija.meikalisa@lu.lv*
- Melecis Viesturs** (bioloģija), dz. 10.11.1950., ievēlēts 25.11.2004. ĶBMZN. *LU Bioloģijas institūts. Tel.: 67944988. E pasts: vmelecis@email.lubi.edu.lv*
- Melluma Aija** (ekoloģija), dz. 13.10.1935., ievēlta 06.12.1990. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 67451514, 29134075. E pasts: aimella@inbox.lv*
- Miltiņš Alfrēds** (medicīna), dz. 06.01.1939., ievēlēts 21.11.1997. ĶBMZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29507004. E pasts: inara.ancupane@bkus.lv*
- Muktupāvels Valdis** (folkloristika), dz. 09.11.1958., ievēlēts 24.11.2011. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033848, 29147903. E pasts: valdis.muktupavels@lu.lv*
- Nikodemus Oļģerts** (ģeogrāfija), dz. 29.09.1954., ievēlēts 24.11.2005. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033910, 29484996. E pasts: olgerts.nikodemus@lu.lv; nikodemu@lanet.lv*
- Nītiņa Daina** (valodniecība), dz. 05.04.1942., ievēlta 06.12.1990. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29410399. E pasts: daija@apollo.lv*
- Novickis Leonīds** (informātika), dz. 11.12.1950., ievēlēts 07.12.2006. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089575, 67089572, 29514066. E pasts: lnovickis@gmail.com*
- Osis Uldis** (ekonomika), dz. 10.04.1948., ievēlēts 25.11.2004. HSN. *SIA "Konsorts". Tel.: 67216793. E pasts: uldis.osis@gmail.com*
- Pabriks Artis** (politoloģija), dz. 22.03.1966., ievēlēts 25.11.2004. HSN. *Eiropas Parlaments. E pasts: artis.pabriks@europarl.europa.eu; Artis.Pabriks@saeima.lv*
- Pilmane Māra** (medicīna), dz. 22.05.1962., ievēlta 21.11.1997. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 67326526. E pasts: pilmane@latnet.lv*
- Pilvere Irina** (ekonomika), dz. 03.03.1956., ievēlta 25.11.2010. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63022584, 29217851. E pasts: irina.pilvere@llu.lv; rektors@llu.lv*
- Pīrāgs Valdis** (medicīna), dz. 20.02.1961., ievēlēts 26.11.2009. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67069307, 29237760. E pasts: pirags@latnet.lv; valdis.pirags@lu.lv*
- Plotnieks Andris** (tiesību zinātnes), dz. 19.06.1938., ievēlēts 06.12.1990. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29217143. E pasts: andrisplotnieks@inbox.lv*

- Počas Remigijs** (ekonomika), dz. 08.09.1947., ievēlēts 20.11.2003. HSN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089010. E pasts: remigijs.pocs@rtu.lv*
- Pugovičs Osvalds** (ķīmija), dz. 16.07.1963., ievēlēts 29.11.2012. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67551207. E pasts: osvalds@osi.lv*
- Radzobe Silvija** (mākslas zinātnes), dz. 29.04.1950., ievēlēta 25.11.2004. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29408617. E pasts: radzobe@latnet.lv; silvija.radzobe@gmail.com*
- Rapoports Aleksandrs** (bioloģija), dz. 13.10.1946., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN. *LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts. Tel.: 29504215. E pasts: rapoport@mail.eunet.lv*
- Reinfelds Andrejs** (matemātika), dz. 02.06.1942., ievēlēts 26.11.1999. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Tel.: 29144961. E pasts: reinf@latnet.lv; andrejs.reinfelds@lu.lv*
- Rubenis Andris** (filozofija), dz. 08.04.1951., ievēlēts 20.11.2003. HSN. *Latvijas Mākslas akadēmija. Tel.: 26541215. E pasts: ruben@latnet.lv*
- Rudzītis Jānis** (mehānika), dz. 18.10.1938., ievēlēts 21.11.1997. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089701. E pasts: arai@latnet.lv*
- Rukliša Maija** (bioloģija), dz. 01.05.1943., ievēlēta 20.11.2003. ĶBMZN. *LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts. Tel.: 67423097. E pasts: coryne@inbox.lv*
- Rumba-Rozenfelde Ingrida** (medicīna), dz. 16.09.1959., ievēlēta 24.11.2005. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034377. E pasts: ingrida.rumba@lu.lv*
- Ruņģis Dainis Edgars** (mežzinātnes), dz. 26.06.1972., ievēlēts 28.11.2013. LMZN. *Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silva". Tel.: 28344201. E pasts: dainis.rungis@silava.lv*
- Sadīrbajevs Felikss** (matemātika), dz. 20.11.1951., ievēlēts 20.11.2008. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Tel.: 67229213. E pasts: felix@latnet.lv*
- Salenieks Narimants** (mehānika), dz. 13.02.1938., ievēlēts 25.11.1994. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67536160, 29263587. E pasts: lsq@latnet.lv; narimants@gmail.com*
- Sauhats Antans Sauļus** (enerģētika), dz. 14.03.1948., ievēlēts 20.11.2003. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089930. E pasts: sauhatas@eef.rtu.lv*
- Segliņa Dalija** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 01.08.1961., ievēlēta 29.11.2012. LMZN. *Dārkopības institūts, LLU. Tel.: 63722294, 26482677. E pasts: dalija.seglina@lvai.lv*
- Skāģers Andrejs** (medicīna), dz. 03.08.1940., ievēlēts 26.11.1999. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 67455523, 27720355. E pasts: andrejs.skagers@rsu.lv*
- Skrabule Ilze** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 22.03.1959., ievēlēta 28.11.2013. LMZN. *Agroresursu un ekonomikas institūts, LLU. Tel.: 64130162, 26365268. E pasts: Ilze.Skrabule@priekuliselekcija.lv*
- Skujāns Juris** (inženierzinātnes), dz. 08.09.1952., ievēlēts 20.11.2008. LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 63028791, 29266775. E pasts: juris.skujans@llu.lv*

- Sprīņģe Gunta** (bioloģija), dz. 29.01.1955., ievēlēta 24.11.2011. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte, LU Bioloģijas institūts. Tel.: 29403305. E pasts: gunta.springe@lu.lv; gspringe@email.lubi.edu.lv*
- Stafecka Anna** (valodniecība), dz. 15.12.1953., ievēlēta 20.11.2008. HSN. *LU Latviešu valodas institūts. Tel.: 67226345, 28604876. E pasts: anna.stafecka@inbox.lv*
- Stradiņš Pēteris** (medicīna), dz. 24.02.1971., ievēlēts 27.11.2014. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte; P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca. Tel.: 67069421, 29457817. E pasts: peteris.stradins@stradini.lv*
- Sukovskis Uldis** (informātika), dz. 08.07.1952., ievēlēts 20.11.2008. FTZN. *Rīgas Tehniskā universitāte, Tel.: 67089303. E pasts: uldis.sukovskis@rtu.lv*
- Šostaks Aleksandrs** (matemātika), dz. 05.12.1948., ievēlēts 25.11.2004. FTZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033725. E pasts: sostaks@latnet.lv; sostaks@lanet.lv*
- Šteinbuka Inna** (ekonomika), dz. 08.10.1952., ievēlēta 27.11.1998. HSN. *Eiropas Komisijas pārstāvniecība Latvijā. Tel.: 67085400. E pasts: inna.steinbuka@ec.europa.eu*
- Šuvajevs Igors** (filozofija), dz. 07.04.1963., ievēlēts 23.11.2000. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 26734581, 67033825. E pasts: igors.suvajevs@lu.lv*
- Tabuns Aivars** (socioloģija), dz. 22.03.1953., ievēlēts 29.11.2001. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67140233. E pasts: aivars.tabuns@lu.lv*
- Tēraudkalns Valdis** (religiju pētniecība), dz. 25.06.1964., ievēlēts 26.11.2015. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034433. E pasts: valdis.teraudkalns@lu.lv*
- Tisenkopfs Tālis** (socioloģija), dz. 28.07.1957., ievēlēts 27.11.1998. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67140233, 29417173. E pasts: talis.tisenkopfs@lu.lv*
- Trapencieris Pēteris** (ķīmija), dz. 14.03.1952., ievēlēts 25.11.2004. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67014936, 29158550. E pasts: peteris@osi.lv*
- Valdmanis Jānis** (valodniecība), dz. 21.04.1948., ievēlēts 21.11.1997. HSN. *LR IZM Latviešu valodas aģentūra. Tel.: 67201680. E pasts: janis.valdmanis@valoda.lv*
- Vasks Andrejs** (arheoloģija), dz. 13.06.1947., ievēlēts 23.11.2000. HSN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67033825, 29411980. E pasts: andrejs.vasks@lu.lv*
- Vedins Ivans** (filozofija), dz. 12.05.1946., ievēlēts 21.11.1997. HSN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 20010746.*
- Videnieks Pēteris** (informātika), dz. 05.01.1940., ievēlēts 12.02.1987. FTZN. *Latvijas Zinātņu akadēmija. Tel.: 29203933. E pasts: peteris.videnieks@gmail.com*
- Vikmanis Uldis** (medicīna), dz. 13.11.1943., ievēlēts 26.11.1999. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29233538, 67034356. E pasts: uldis.vikmanis@lu.lv*

Vība Jānis (mehānika), dz. 23.12.1937., ievēlēts 24.11.1992. FTZN. Rīgas Tehniskā universitāte. Tel.: 67089332, 67089473. E pasts: janis.viba@rtu.lv

Viksna Ludmila (medicīna), dz. 22.10.1946., ievēlēta 20.11.2003. ĶBMZN. Rīgas Stradiņa universitāte. Tel.: 67014777. E pasts: ludmila.viksna@rsu.lv

Zariņa Gunita (etnoloģija), dz. 03.05.1958., ievēlēta 27.11.2014. HSNZ. LU Latvijas vēstures institūts. Tel.: 67034509, 26482893. E pasts: zarina.gunita@gmail.com

Zālītis Pēteris (mežzinātnes), dz. 13.06.1937., ievēlēts 26.11.1993. ĶBMZN un LMZN. Latvijas Valsts mežzinātnes institūts "Silava". Tel.: 29136962.

Zelčs Vitālijs (ģeoloģija), dz. 03.07.1952., ievēlēts 23.11.2000. ĶBMZN. Latvijas Universitāte. Tel.: 29113300. E pasts: Vitalijs.Zelchs@lu.lv

Zemītis Aivars (matemātika), dz. 25.05.1954., ievēlēts 23.11.2000. FTZN. Fraunhofer Institute for Industrial Mathematics. Tel.: +49 631 31600-4452. E pasts: zemitis@itwm.fraunhofer.de

Zenkevičs Henriks (bioloģija), dz. 04.07.1937., ievēlēts 24.11.1992. ĶBMZN. LU Bioloģijas institūts. Tel.: 29236127. E pasts: henriks.zenkevics@gmail.com

Žagars Juris (astronomija), dz. 09.02.1949., ievēlēts 20.11.2003. FTZN. Ventspils Augstskola. Tel.: 29441737. E pasts: yzh@latnet.lv; yzh@venta.lv

Žileviča Aija (medicīna), dz. 14.05.1940., ievēlēta 25.11.1994. ĶBMZN. Latvijas Universitāte. Tel.: 67399291, 29481607. E pasts: aija.zilevica@lu.lv; zilevica@gmail.com

Žūriņš Aivars (mežzinātnes), dz. 04.07.1956., ievēlēts 24.11.2005. LMZN. Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts. Tel.: 67550635. E pasts: aivarsz@edi.lv

GODA DOKTORI

- Actiņš Andris** (ķīmija), dz. 04.05.1945., grāds piešķirts 27.10.2015. ĶBMZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 29498924. E pasts: andris.actins@lu.lv; actins@latnet.lv*
- Alberts Pēteris** (medicīna), dz. 08.12.1953., grāds piešķirts 19.10.1999. ĶBMZN. *Sweden. Tel.: 67220725. E pasts: chem@lza.lv*
- Alksnis Andrejs** (astronomija), dz. 15.07.1928., grāds piešķirts 25.05.1999. FTZN. *LU Astronomijas institūts, Latvija. Tel.: 64228406, 26532664. E pasts: andrejsal@inbox.lv*
- Anderss Eduards (Edward Anders)** (ķīmija), dz. 21.06.1926., grāds piešķirts 18.04.2000. ĶBMZN. *USA. Tel.: (1-650) 3436910.*
- Apala Zigrīda** (vēsture), dz. 02.10.1936., grāds piešķirts 12.10.2006. HSN. *LU Latvijas vēstures institūts. Tel.: 29543770. E pasts: z.apala@inbox.lv*
- Apsītis Romāns** (tiesību zinātnes), dz. 13.02.1939., grāds piešķirts 05.03.2002. HSN. *Latvija. Tel.: 20231036. E pasts: romans.apsitis@gmail.com*
- Baumane Larisa** (ķīmija), dz. 21.01.1946., grāds piešķirts 20.03.2012. ĶBMZN. *Latvijas Organiskās sintēzes institūts. Tel.: 67014887. E pasts: lbaumane@osi.lv*
- Bērsons Ilgonis** (literatūrzinātne), dz. 11.06.1931., grāds piešķirts 11.03.2003. HSN. *Latvija. Tel.: 67592790.*
- Bičevskis Jānis** (informātika), dz. 21.07.1944., grāds piešķirts 22.09.2010. FTZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034472, 29173629. E pasts: Janis.Bicevskis@lu.lv*
- Bizdēna Ērika** (ķīmija), dz. 14.06.1942., grāds piešķirts 17.01.2012. ĶBMZN. *Rīgas Tehniskā universitāte. Latvija. Tel.: 67089251, 26585435. E pasts: erbi@ktf.rtu.lv*
- Bolis Jānis** (tiesību zinātnes), dz. 02.02.1936., grāds piešķirts 09.02.2010. HSN. *USA. Tel.: 67212066, (401) 3980523. E pasts: bolisjohn2@gmail.com*
- Cakuls Jānis** (vēsture), dz. 04.07.1926., grāds piešķirts 02.10.2002. HSN. *Rīgas Metropolijas Romas katoļu kūrija. Latvija. Tel.: 67224314.*
- Čilačava Rauls** (literatūrzinātne), dz. 15.05.1948., grāds piešķirts 17.04.2008. HSN. *Ukraina. E pasts: r.chilachava@gmail.com*
- Deksnis Eduards Bruno** (fizika), dz.15.10.1947., grāds piešķirts 21.10.1997. FTZN. *Latvija. Tel.: 29327027. E pasts: ebd.riga@apollo.lv*
- Dišlere Inta** (vēsture), dz. 28.07.1947., grāds piešķirts 10.03.2015. HSN. *Tukuma muzeja Durbes pils. Latvija. Tel.: 26287380, 63181754. E pasts: idislere@yahoo.com*
- Dribins Leo** (vēsture), dz. 3.11.1931., grāds piešķirts 03.11.2009. HSN. *LU Filozofijas un socioloģijas institūts. Latvija. Tel.: 28385810, 29600580. E pasts: fsi@lza.lv*
- Dumbravs Rūdolfs** (lauksaimniecības zinātnes), dz. 27.04.1931., grāds piešķirts 13.10.2009. LMZN. *Latvija. Tel. 26747936. E pasts: lmzn@lza.lv*

- Džavahišvili Nikolajs (Nikolai (Niko) Javakhishvili)** (vēsture), dz. 12.09.1972., grāds piešķirts 10.06.2014. HŠZN. *Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. Gruzija.* Tel.: +995 322990682, 599 907355. E pasts: nikolai.javakhishvili@tsu.ge
- Eniņš Guntis** (ģeogrāfija), dz. 18.06.1933., grāds piešķirts 15.02.2000. ĶBMZN. *ASF "Dabas retumu krātuve". Latvija.* Tel.: 29424396. E pasts: guntis.enins@inbox.lv
- Freiberģs Imants** (informātika), dz. 12.03.1934., grāds piešķirts 27.06.1991. FTZN. *Latvija.* E pasts: imantsfreiberģs@inbox.lv
- Freimanis Astrīds** (ģeoloģija), dz. 21.11.1935., grāds piešķirts 06.02.1996. ĶBMZN. *Latvija.* Tel.: 67267344. E pasts: astrids.freimanis@gmail.com
- Gavars Valdis** (inženierzinātne), dz. 10.05.1934., grāds piešķirts 30.10.2012. FTZN. *Latvija.* Tel.: 29425013. E pasts: v.gavars@inbox.lv
- Grīnuma Gundega** (literatūrzinātne), dz. 27.11.1948., ievēlēta 16.02.2016. HŠZN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts. Latvija.* Tel.: 29472347. E pasts: gundega.grinuma@gmail.com
- Grīslis Egīls** (filozofija), dz. 19.02.1928., grāds piešķirts 03.11.2005. HŠZN. *Canada.* Tel.: (1-204) 4523844. E pasts: egrislis@shaw.ca
- Hiršheits Harro fon (Harro von Hirschheydt)** (literatūra, izdevējdarbība), dz. 14.04.1925., grāds piešķirts 17.02.2004. HŠZN. *Domus Rigensis, Latviešu – vācbaltu centrs. Latvija.* Tel./fakss: 67211015. E pasts: domus.rigensis@latnet.lv
- Idriss Kamils (Kamil Idris)** (intelektuālā īpašuma aizsardzība), dz. 26.08.1945., grāds piešķirts 22.02.2005. FTZN. *Sudan.* E pasts: kamil@uum.edu.my
- Ilziņa Ilze Irēna** (informātika), dz. 02.01.1934., grāds piešķirts 15.10.2008. FTZN. *LU Matemātikas un informātikas institūts. Latvija.* Tel.: 29296884. E pasts: ilze.ilzina@lumii.lv
- Jankovskis Georgs** (medicīna), dz. 19.04.1921., grāds piešķirts 16.02.2016. ĶBMZN. *Latvijas Osteoterapeītu asociācija.* Tel.: 67766578, 29762001. E pasts: georgsjankovsky@inbox.lv
- Jansons Jānis** (fizika), dz. 29.08.1944., grāds piešķirts 22.10.2013. FTZN. *LU Cietvielu fizikas institūts. Latvija.* Tel.: 67187511. E pasts: jansonsj@cfi.lu.lv
- Joffe Benjamiņš (Benjamin Joffe)** (fizika), dz. 23.02.1931., grāds piešķirts 06.09.2000. FTZN. *USA.* Tel.: (1-408) 6216949. E pasts: benjamin.joffe@sbcglobal.net
- Kangeris Kārlis** (vēsture), dz. 4.06.1948., grāds piešķirts 10.11.2015. HŠZN. *Valsts Drošības komitejas Zinātniskās izpētes komisija. Latvija.* Tel.: 26366696. E pasts: carolusk@inbox.lv
- Karnītis Edvīns** (informātika), dz. 30.09.1940., grāds piešķirts 01.11.2007. FTZN. *Latvija.* E pasts: Edvins.Karnitis@lza.lv
- Kastiļo-Alkarass Žoze Antonio (Jose Antonio Castilho-Alcaras)** (fizika), 12.10.1937., grāds piešķirts 24.08.2007. FTZN. *Instituto de Fisica Teorica Universidade Estadual Paulista. Brazil.* Tel.: (55)(11)33937853. E pasts: jaca@ift.unesp.br

Katajs Edgars (valodniecība), dz. 03.02.1923., grāds piešķirts 21.05.2004. HSNZ. *Latvija*.
Tel.: 67261961, 26554008.

Kaugars Ģirts (ķīmija), dz. 15.01.1938., grāds piešķirts 15.03.1994. ĶBMZN. *USA*. Tel.:
(1-269) 3750389. E pasts: kaugars@charter.net

Klētnieks Jānis (inženierzinātnes), dz. 23.06.1929., grāds piešķirts 17.05.2005. FTZN.
Latvija. Tel.: 26565104. E pasts: janis.kletnieks@geostar.lv

Ķļaviņa Sarma (valodniecība), dz. 21.02.1941., grāds piešķirts 26.04.2009. HSNZ. *Latvija*.
Tel.: 29927971. E pasts: sarmak@latmet.lv

Kobajasi Jukio (Yukio Kobayashi) (farmācija), dz. 26.06.1931., grāds piešķirts
21.05.1992. ĶBMZN. *Japan*. Tel.: (81-3)32944523.

Kocere Venta (literatūrzinātne), dz.05.06.1954., grāds piešķirts 20.03.2008. HSNZ. *LU*
Akadēmiskā bibliotēka. Latvija. Tel.: 67323261, 29549145. E pasts: venta.kocere@lu.lv

Kūlens Žaks (Jacques Koolen) (medicīna), dz. 02.02.1950., grāds piešķirts
18.04.2000. ĶBMZN. *Catharina Hospital, Netherlands*. Tel.: (31-40) 2230430. E pasts:
jacques.koolen@cze.nl

Ķēniņš Indulis (vēsture), dz. 13.11.1931., grāds piešķirts 12.06.2007. HSNZ. *Latvija*. Tel.:
63276772, 22074631. E pasts: inrex@inbox.lv

Lācis Aris (medicīna), dz. 01.08.1936., grāds piešķirts 20.03.2012. ĶBMZN. *Bērnu klīniskās*
universitātes slimnīcas Bērnu kardioloģijas un kardiokirurģijas klīnika. Latvija. Tel.: 26446113.
E pasts: aris.lacis@apollo.lv

Lācis Romans (medicīna), dz. 01.01.1946., grāds piešķirts 11.06.2002. ĶBMZN.
P. Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca. Latvija. Tel.: 67069546. E pasts:
valentina.soboleva@stradini.lv

Lācis Visvaldis (vēsture), dz. 12.03.1924., grāds piešķirts 10.06.2014. HSNZ. *Latvija*. Tel.:
26549988, 64800359. E pasts: visvaldis.lacis@inbox.lv

Lagzdīņš Aivars (inženierzinātnes), dz. 20.06.1937., grāds piešķirts 15.03.1994. FTZN. *LU*
Materiālu mehānikas institūts. Latvija. Tel.: 67543307, 26349509. E pasts: alberts@pmi.lv

Lazda Paulis (vēsture), dz. 04.05.1938., grāds piešķirts 22.09.1998. HSNZ. *University of*
Wisconsin-Eau Claire, USA. Tel.: 248 16126. E pasts: lazdapi@uwec.edu

Lejiņš Atis (politoloģija), dz. 28.09.1942., grāds piešķirts 17.02.2004. HSNZ. *LR Saeima*.
Latvija. Tel.: 29238256. E pasts: atislejins@gmail.com; Atis.Lejins@saeima.lv

Levits Egils (tiesību zinātnes), dz. 30.06.1955., grāds piešķirts 05.03.2002. HSNZ. *Eiropas*
Savienības tiesa (European Court of Justice). Latvija. E pasts: egils.levits@curia.eu.int

Ločmelis Ivars (vēsture), dz. 08.11.1955., grāds piešķirts 16.02.2016. HSNZ. *LU Latvijas*
vēstures institūts. Latvija. Tel.: 67034508. E pasts: ivarsl@lza.lv

Lokenbahs Valdis (informātika), dz. 06.12.1951., grāds piešķirts 04.11.2003. FTZN. *Latvija*.
Tel.: 29205124. E pasts: vlokenbahs@gmail.com

- Maiste Juhans (Juhan Maiste)** (māksla), dz. 10.08.1952., grāds piešķirts 26.04.2009. HSZN. *University of Tartu, Estonia. Tel.: (372) 7376507. E pasts: maiste.juhan@hotmail.com*
- Metloks Džeks (Jack Matlock)** (politoloģija), dz. 01.10.1929., grāds piešķirts 11.06.2002. HSZN. *Princeton University, USA. Tel.: (1-609)2521953. E pasts: jmatlock@princeton.edu; jim10@columbia.edu*
- Mihelberts Mikola (Mykolas Michelbertas)** (vēsture), dz. 09.03.1939., grāds piešķirts 21.05.2004. HSZN. *Lietuva. Tel.: (370) 2687284.*
- Mihna Jerži (Jerzy Michna)** (enerģētika), dz. 17.11.1929., grāds piešķirts 19.10.1999. FTZN. *Deutschland. Tel./fakss: (49-62)2433528. E pasts: lucia.von.tansela@t-online.de; mail@ikwz.de*
- Ozolanta Iveta** (medicīna), dz. 05.07.1948., grāds piešķirts 03.11.2009. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Latvija. Tel.: 67409116, 29106328. E pasts: iveta.ozolanta@rsu.lv*
- Pildegovičs Pēteris** (valodniecība), dz. 15.07.1938., grāds piešķirts 26.09.2013. HSZN. *Latvija. Tel.: 67034366, 26601550. E pasts: peteris.pildegovics@hotmail.com*
- Pullats Raimo (Raimo Pullat)** (vēsture), dz. 03.04.1935., grāds piešķirts 22.02.2005. HSZN. *Estonia. Tel./fakss: (372) 6485774. E pasts: raimopullat@hot.ee*
- Raipulis Jēkabs** (bioloģija), dz. 07.03.1939., grāds piešķirts 03.10.1997. ĶBMZN. *Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmija. Latvija. Tel.: 67808120. E pasts: jekabs.raipulis@rpiva.lv*
- Rivža Pēteris** (informātika), dz. 19.10.1947., grāds piešķirts 01.11.2007. FTZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 630 05633, 29171449. E pasts: Peteris.Rivza@llu.lv*
- Rukšāns Jānis** (bioloģija), dz. 05.09.1946., grāds piešķirts 11.03.2003. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 29418440. E pasts: janis.bulb@hawk.lv*
- Ruperte Līga** (pedagoģija), dz. 16.10.1932., grāds piešķirts 05.11.1992. HSZN. *USA. Tel.: (1-616)4568023. E pasts: liga3x3@iserv.net*
- Saltups Andris** (medicīna), dz. 15.06.1935., grāds piešķirts 18.04.2000. ĶBMZN. *Cabrini Medical Centre, Australia. Tel.: (61-3) 95097840.*
- Simkhovičs Boriss (Boris Simkhovich)** (medicīna), dz. 26.07.1947., grāds piešķirts 30.10.2012. ĶBMZN. *University of Southern California, USA. Tel.: (818) 4006138. E pasts: borissimk@yahoo.com*
- Stradiņš Jānis** (zinātnes vēsture), dz. 10.12.1933., grāds piešķirts 09.01.1992. HSZN. *Latvija. Tel.: 67213663. E pasts: stradins@lza.lv*
- Strautmanis Ivars** (arhitektūra), dz. 19.07.1932., grāds piešķirts 27.11.2001. HSZN. *Latvija. Tel.: 29454249.*
- Strīkis Voldemārs** (lauksaimniecība), dz. 24.02.1936., grāds piešķirts 06.02.1996. ĶBMZN un LMZN. *Latvijas Lauksaimniecības universitāte. Tel.: 630 27239, 29286497. E pasts: voldemars.strikis@llu.lv*

- Šarps Džins (Gene Sharp)** (politoloģija), dz. 21.01.1928., grāds piešķirts 02.06.2005. HSZN. *The Albert Einstein Institution, USA. Tel.: (1-617) 2474882. E pasts: sharp@einstein.org*
- Štīfts Agnis** (medicīna), dz. 13.09.1923., grāds piešķirts 13.10.1998. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67403636, 26308478.*
- Tepfers Ralejs** (inženierzinātnes), dz. 28.12.1933., grāds piešķirts 22.10.1996. FTZN. *Chalmers University of Technology, Sweden. Tel.: (46031)406892, 46707301519 (īszinām). E pasts: ralejs.tepfers@chalmers.se; ralejs.tepfers@tele2.se*
- Tūters Kaspars** (medicīna), dz. 31.10.1937., grāds piešķirts 24.10.1995. ĶBMZN. *University of Toronto, Canada. Tel.: (1-416)9646777. E pasts: k.tuters@utoronto.ca*
- Vanaga Lilita** (vēsture), dz. 29.07.1953., grāds piešķirts 02.06.2005. HSZN. *LU Latvijas vēstures institūts. Latvija. Tel.: 26809527. E pasts: livanaga@gmail.com*
- Veiderma Mihkels (Mihkel Veiderma)** (ķīmija), dz. 27.12.1929., grāds piešķirts 14.11.2006. ĶBMZN. *Estonian Academy of Sciences, Estonia. Tel.: (372) 6202801. E pasts: Mihkel.Veiderma@akadeemia.ee*
- Vestermanis Mārgers** (vēsture), dz. 18.09.1925., grāds piešķirts 12. 06. 2007. HSZN. *Muzejs "Ebreji Latvijā", Latvija. Tel.: 67283484. E pasts: m.vestermanis@gmail.com*
- Vēciņš Ēvalds** (vēsture), dz. 04.01.1931., grāds piešķirts 10.03.2015. HSZN. *Latvija. Tel.:67574059.*
- Vēriņš Aldonis** (bioloģija), dz. 06.01.1929., grāds piešķirts 06.11.2001. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67616483, 29233608. E pasts: aldonis.verins@inbox.lv*
- Vētra Jānis** (medicīna), dz. 19.07.1959., grāds piešķirts 26.10.2004. ĶBMZN. *Rīgas Stradiņa universitāte. Latvija. Tel.: 67326203, 29241380. E pasts: janis.vetra@rsu.lv*
- Viksna Mārīte (Māra)** (folkloristika), dz. 22.03.1949., grāds piešķirts 22.02.2005. HSZN. *LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts. Latvija. Tel.: 67357913, 28634119. E pasts: mara.viksna@lulfmi.lv*
- Villerušs Valdis** (mākslas zinātnes), dz. 06.05.1942., grāds piešķirts 05.03.2002. HSZN. *Latvijas Mākslas akadēmija. Tel.: 29507374. E pasts: valdisvill@inbox.lv*
- Vītiņš Māris** (informātika), dz. 10.12.1948., grāds piešķirts 10.11.2015. FTZN. *Latvijas Universitāte. Tel.: 67034471, 29287349. E pasts: maris.vitins@lu.lv*
- Volkova Līvija** (literatūrzinātnē), dz. 09.06.1931., grāds piešķirts 09.02.2010. HSZN. *Latvija. Tel.: 29139840.*
- Zaķis Ģirts** (ķīmija), dz. 26.05.1935., grāds piešķirts 17.02.2009. ĶBMZN. *Latvija. Tel.: 67298459. E pasts: dainaz@lu.lv*
- Zanders Ojārs Jānis** (literatūrzinātnē), dz. 11.03.1931., grāds piešķirts 09.01.2001. HSZN. *Latvija. Tel.: 67317109.*

PĀRMAIŅAS LZA LOCEKĻU SASTĀVĀ**2015. GADĀ JAUNIEVĒLĒTIE LZA LOCEKĻI****Īstenie locekļi**

Andrejs ĒRGLIS, Māra GRUDULE, Andrejs KRASŅIKOVS,
Mārtiņš RUTKIS, Kaspars TĀRS

Goda locekļi

Māra LĀCE, Gunārs KROLLIS

Ārzemju locekļi

Antonio BIANKONI, Vladimirs GUSAKOVŠ, Valdemars RAZUMS,
Tarmo SOOMERE, Karls PAJUSALU

Korespondētājlocekļi

Ina ALSIŅA, Pāvels ARSENJANS, Līga GRĪNBERGA,
Valdis TĒRAUDKALNS

LZA LOCEKĻU SKAITS

	01.01.93	01.01.95	01.01.2000	15.03.2009	15.03.2015	15.03.2016
Īstenie locekļi	68	74	91 (67)	106 (52)	120 (51)	122 (55)
Goda locekļi	40	47	55	54	59	57
Ārzemju locekļi	57	65	88 (45)	92	94	96
Korespondētājlocekļi	46	55	84	116 (85)	128 (93)	126 (92)
K o p ā	211	241	318	368	401	401

Piezīme. Iekavās dots to LZA īsteno un korespondētājlocekļu skaits, kuru vecums nepārsniedz 70 gadu.

IN MEMORIAM

Ruta Ozoliņa

Bioloģe.

Dzimums 21.01.1930. Mirusi 29.03.2015. LZA goda doktore kopš 22.10.1996.

Valentīna Skujiņa

Valodniece, ilggadēja Terminoloģijas komisijas vadītāja.

Dzimums 2.10.1937. Mirusi 27.04.2015. LZA īstenā locekle kopš 21.11.1997.

Gundars Ķeniņš-Kings

Ekonomists.

Dzimis 19.04.1926. Miris 16.05.2015. LZA ārzemju loceklis kopš 6.12.1990.

Endels Lippmā

Fiziķis.

Dzimis 15.09.1930. Miris 30.07.2015. LZA ārzemju loceklis kopš 27.11.2014.

Solveiga Miezīte

Psiholoģe.

Dzimums 14.05.1937. Mirusi 30.07.2015. LZA ārzemju locekle kopš 26.11.1999.

Jāzeps Ločmelis

Informātikis, telekomunikāciju vēstures pētnieks.

Dzimis 12.09.1928. Miris 30.08.2015. LZA goda loceklis kopš 23.11.2000.

Kārlis Zariņš

Operdziedātājs.

Dzimis 6.07.1930. Miris 23.09.2015. LZA goda loceklis kopš 29.11.2001.

Gundaris Teteris

Inženierzinātnieks mehānikā.

Dzimis 21.08.1928. Miris 28.09.2015. LZA īstenais loceklis kopš 24.11.1992.

Rūsiņš Mārtiņš Freivalds

Matemātiķis un datorzinātnieks. LZA Lielās medaļas laureāts.

Dzimis 10.11.1942. Miris 4.01.2016. LZA īstenais loceklis kopš 09.04.1992.

Ilmārs Blumbergs

Gleznotājs.

Dzimis 06.09.1943. Miris 11.02.2016. LZA goda loceklis kopš 23.11.2000.

Viktors Zēbergs

Enerģētiķis.

Dzimis 05.07.1926. Miris 10.03.2016. LZA goda loceklis kopš 07.12.2006.

DOKUMENTI

SADARBĪBAS LĪGUMS

Rīgā

VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca", reģ.Nr.40003457109, juridiskā adrese - Pilsoņu iela 13, Rīga, Latvija, LV-1002, kuru saskaņā ar statūtiem pārstāv valdes loceklis Normunds Štāls un Elīta Buša, turpmāk – PSKUS, no vienas puses un

Latvijas Zinātņu akadēmija, reģ.Nr.90000022543, juridiskā adrese- Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV- 1050, kuru saskaņā ar Latvijas Zinātņu akadēmijas statūtiem pārstāv prezidents Ojārs Spārītis, turpmāk – LZA, no otras puses, turpmāk abi kopā vai katrs atsevišķi- Puse/s,

nolūkā attīstīt un stiprināt savstarpēju sadarbību, noslēdz šādu Sadarbības līgumu, turpmāk tekstā – Sadarbības līgums:

1. Puses apņemas īstenot sadarbības mērķi: uz PSKUS Zinātniskā institūta bāzes PSKUS izveidot starptautiski atzītu klīniskās medicīnas izpētes ekscelences centru, kas iekļaujas Latvijas zinātnes struktūrā.
2. Mērķa sasniegšanai Puses apņemas sadarbības ietvaros īstenot šādus uzdevumus:
 - 2.1.veicināt ieguldījumus zinātnes attīstībā sabiedrības veselības jomā Latvijā;
 - 2.2.uz PSKUS Zinātniskā institūta bāzes PSKUS izveidot Latvijas un Eiropas klīniskās medicīnas izpētes ekscelences centru;
 - 2.3. attīstīt zinātnes un pētniecības kapacitāti Latvijā klīniskās medicīnas jomā, lai veicinātu Latvijas ekonomisko attīstību;
 - 2.4.īstenot pasākumus cilvēkresursu attīstībai medicīnas pētniecībā;
 - 2.5.veicināt materiāltehniskās bāzes attīstību un koncentrāciju PSKUS Zinātniskajā institūtā, lai nodrošinātu mūsdienīgu klīniskās medicīnas pētniecību;
 - 2.6.veicināt medicīnas bāzes zinātnes pētījumu rezultātu un inovāciju translāciju klīniskajā medicīnā, tā veicinot sabiedrības veselību;
 - 2.7.paplašināt un veicināt starptautisko sadarbību, nodrošinot PSKUS Zinātniskā institūta un visas Latvijas medicīnas zinātnes nozīmīgu lomu starptautiskajā arēnā;
 - 2.8. veicināt medicīnas pētniecības aktuālo jautājumu ietveršanu nacionālās politikas dienas kārtībā;
 - 2.9.atbalstīt finansējuma piesaisti (tajā skaitā Eiropas struktūrfondi, Latvijas zinātņu granti u.c.) PSKUS Zinātniskā institūta klīniskās izpētes veicināšanai;
 - 2.10. veicināt sabiedrības informēšanu par LZA un PSKUS Zinātniskā institūta aktivitātēm, kas saistītas ar sabiedrības veselības saistīto zinātniski pētniecisko attīstību.
3. Puses ikdienā veic savu darbību balstoties uz šajā Sadarbības līgumā noteiktajiem mērķiem un galvenajiem uzdevumiem.
4. Lai nodrošinātu mērķu un galveno uzdevumu sasniegšanu, Puses var slēgt atsevišķus līgumu par katru konkrētu sadarbības projektu, kas ir daļa no šī Sadarbības līguma.
5. Sadarbības līgums neuzliek nekādas finanšu saistības, kas nav atrunātas atsevišķa projekta līgumā. Puses izprot un akceptē, ka par jebkuriem finansiāla rakstura jautājumiem Pusēm ir jānoslēdz rakstiska vienošanās.
6. PSKUS deleģē īstenot un koordinēt sadarbību šī Sadarbības līguma ietvaros PSKUS Zinātnisko institūtu.
7. Sadarbības līguma atbildīgā kontaktpersona no PSKUS puses ir PSKUS Zinātniskā institūta direktors *Dainis Krieviņš*, 67069740, clinical@stradini.lv, no Latvijas Zinātņu

akadēmijas puses atbildīgā kontaktpersona ir tās prezidents Ojārs Spārītis, 67225361, lza@lza.lv. Atbildīgās kontaktpersonas ir tiesīgas, un tām ir pienākums Puses vārdā veikt visas organizatoriskās un koordinējošās darbības un saskaņošanas konkrētu sadarbības aktivitāšu definēšanā un sadarbības īstenošanā.

8. Sadarbības un jebkādu aktivitāšu ietvaros Puses nodrošina, ka tās, kā arī to piesaistītais personāls nerīkojas ar iegūto informāciju (it īpaši – intelektuālo īpašumu) ar otru Pusi nesaskaņotā veidā, kā arī – tiklīdz no otras Puses tiek saņemti iebildumi par kādu darbību neatbilstību iepriekš saskaņotajam, nekavējoties nodrošināt attiecīgo darbību pārtraukšanu un kaitējuma novēršanu līdz visu iebildumu atrisināšanai un apbūšanai saskaņošanai.
9. Sadarbības līgums stājas spēkā ar tā apbūšanas parakstīšanas brīdi un ir noslēgts uz 5 (piecu) gadu termiņu.
10. Sadarbības līgums var tikt izbeigts sakarā ar vienas Puses iepriekš izteiktu rakstisku paziņojumu, nosūtot to 30 (trīsdesmit) dienas iepriekš, kā arī gadījumos, kad Puses savstarpēji rakstiski vienojas par Sadarbības līguma pārtraukšanu. Sadarbības līguma izbeigšanas gadījumā Puses vienojas par sadarbības ietvaros iegūtās informācijas un radītā rezultāta tālāku izmantošanu.
11. No šī Sadarbības līguma izrietošās papildus vienošanās tiesiskā statusa izpratnē ir pildāmas kā patstāvīgi līgumi ar dažādiem termiņiem un dažādiem izpildes noteikumiem, tomēr šī Sadarbības līguma izbeigšanās var būt pamats arī papildus vienošanos vienpusējai vai apbūšanai izbeigšanai, ja vien tajās tieši nav noteikts citādi.
12. Visi strīdi, ja tādi rodas Sadarbības līguma ietvaros, tiek risināti pārrunu ceļā. Ja strīda risinājums netiek panākts, strīds tiek nodots izskatīšanai Latvijas Republikas vispārējās instances tiesā saskaņā ar Latvijas Republikā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.
13. Līgums ir sastādīts latviešu valodā uz 2 (divām) lapām, parakstīts divos eksemplāros (pa vienam katrai Pusei) ar vienādu juridisko spēku.

PUŠU PARAKSTI

Latvijas Zinātņu akadēmija

Prezidents
Ojārs Spārītis

(paraksts)

2016.gada 17. februārī

VSIA "Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca"

Valdes loceklis
Normunds Štāls

(paraksts)

Valdes locekle
Elita Buša

(paraksts)

2016.gada 17. februārī

SADARBĪBAS LĪGUMS NR. 7-7/7

Rīgā, 2016. gada 16. februārī

VIDZEMES AUGSTSKOLA, reģ. Nr. 2543001659, rektora Gata Krūmiņa personā, kurš darbojas uz Vidzemes Augstskolas Satversmes un Latvijas Republikas Ministru Kabineta 2013. gada 30. jūlija rīkojuma Nr. 341 pamata (turpmāk - ViA), no vienas puses,

un

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA, reģ. Nr. LV 90000022543, juridiskā adrese: Rīga, Akadēmijas laukums 1, LV-1050, tās prezidenta akadēmiķa Ojāra Spārītisa personā, kurš darbojas uz Hartas un Statūtu pamata (turpmāk - Akadēmija), no otras puses,

katrs atsevišķi un abi kopā tekstā saukti – Puse/Puses,

ņemot vērā ViA centienus paplašināt savu zinātnisko darbību un kļūšanu par zinātnisku institūciju 2015. gadā, kā arī Akadēmijas pieredzi un autoritāti Latvijas zinātnē, izsakot savu brīvi radušos gribu, nolūcā stiprināt un attīstīt sadarbību, izmantojot Pušu rīcībā esošos resursus un intelektuālo potenciālu, noslēdz šo sadarbības līgumu (turpmāk - Līgums):

1. Līguma priekšmets un darbības termiņš

- 1.1. Ievērojot Pušu darbības jomas, kopīgas darbības organizēšanai un veikšanai Puses apņemas sadarboties:
 - 1.1.1. organizējot kopīgas zinātniskās konferences,
 - 1.1.2. savstarpēji informējot par konferencēm, publicēšanās un projektu iespējām,
 - 1.1.3. organizējot akadēmiķu vieslekcijas ViA,
 - 1.1.4. sadarbojoties zinātnes popularizēšanā,
 - 1.1.5. organizējot un nodrošinot ViA studentu prakses Akadēmijā (pasākumu organizēšanas un komunikācijas jautājumos),
 - 1.1.6. īstenojot jebkuras citas abpusēji izdevīgas un interesējošas aktivitātes.
- 1.2. Līgums stājas spēkā brīdī, kad to ir parakstījušas abas Puses (Līguma datums) un *ir spēkā nenoteiktu laiku*.
- 1.3. Puses var pārtraukt Līgumu, iepriekš par to rakstiski vienojoties.

2. Pušu līdzdalība

- 2.1. Ar šo Līgumu tiek noteikti Pušu sadarbības vispārīgie virzieni un principi, pēc kuriem Puses vadīsies Līguma izpildes gaitā. Par konkrētām lietām un jautājumiem Puses vienojas katrā konkrētā gadījumā atsevišķi.
- 2.2. Šī Līguma noslēgšanas pamatā ir Pušu vēlēšanās abpusēji sadarboties, tāpēc Puses apņemas izrādīt pretimnākšanu jautājumos, kas nav nosaukti šajā Līgumā, bet ar kuriem Puses saskarsies šī Līguma darbības laikā.
- 2.3. Pusēm ir tiesības organizēt nepieciešamās tikšanās, pārrunas, piesaistīt kompetentas iestādes, nozares ekspertus un speciālistus, kā arī izpildīt citas saskaņotas darbības, kas saistītas ar šī Līguma noteikumu izpildīšanu.
- 2.4. Katra Puse apņemas neveikt nekādas darbības, kas var kaitēt otras Puses prestižam un interesēm.
- 2.5. Atbildīgās personas par Līguma realizāciju tās darbības laikā ir:
 - 2.5.1. no ViA puses – rektora palīdzē-zinātniskā sekretāre Agnese Lapetrova (25416191, agnese.lapetrova@va.lv). Katrā konkrētā sadarbības gadījumā no ViA puses var tikt norādīta arī cita atbildīgā persona, kuras kompetencē ietilps organizatorisko jautājumu risināšana;
 - 2.5.2. no Akadēmijas puses – Akadēmijas prezidents Ojārs Spārītis, 67225361; sparitis@lza.lv).

3. Nobeiguma noteikumi

- 3.1. Puses tiek atbrīvotas no atbildības par Līgumā paredzēto saistību neizpildi, ja šāda neizpilde ir notikusi nepārvaramas varas, kuru nebija iespējams ne paredzēt, ne novērst, iestāšanās

- rezultātā. Šāda nepārvarama vara nozīmē notikumus, kuri ir ārpus Pušu kontroles un atbildības (dabas katastrofas, ūdens plūdi, uguns u.c. stihiskas nelaimes, karš, streiki u.c. apstākļi, kas neiekļaujas Pušu iespējamās kontroles robežās, t.sk. valsts pārvaldes iestāžu lēmumi).
- 3.2. Strīdus un domstarpības, kas radušās Pušu starpā un saistītas ar šī Līguma izpildi, Puses risina savstarpēju sarunu un vienošanās ceļā. Ja vienošanās netiek panākta, strīds risināms Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
- 3.3. Visi Līguma grozījumi un papildinājumi noformējami rakstveidā un tie kļūst par Līguma neatņemamu sastāvdaļu.
- 3.4. Par Līguma izpildei būtisku rekvizītu maiņu Pusēm ir pienākums paziņot par to otrai Pusei 5 (piecu) darba dienu laikā.
- 3.5. Līgums ir sagatavots uz 2 (divām) lapām un parakstīts 2 (divos) eksemplāros, no kuriem viens eksemplārs glabājas Akadēmijā, otrs – ViA. Abiem eksemplāriem ir vienāds juridiskais spēks.

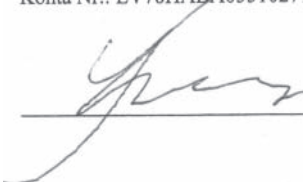
4. Pušu rekvizīti un paraksti:

VIDZEMES AUGSTSKOLA

Reģ. Nr. 90001342592
Juridiskā adrese: Valmierā, Cēsu iela 4,
LV - 4201
Banka: AS SWEDBANK
Kods: HABALV22
Konta Nr.: LV78HABA0551027191593

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJA,

Reģ. Nr. LV 90000022543
Juridiskā adrese: Rīga, Akadēmijas laukums
1, LV-1050,
VALSTS KASE
Kods: TREL22
Konta Nr. LV98TREL9150090000000

G. Krūmiņš

O. Spārītis

LZA GADAGRĀMATĀS PUBLICĒTO DOKUMENTU RĀDĪTĀJS

LR likumi, normatīvie akti, koncepcijas

	Gads, lpp.
Latvijas Republikas likumdošana par LZA statusu	1995: 7
Latvijas Republikas Augstskolu likums (izraksts)	1996: 119
Likums "Par valsts nozīmes izglītības, kultūras un zinātnes objektiem un nacionālajām sporta bāzēm"	1996: 124
Latvijas Republikas Ministru kabineta Nolikums par valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu	1996: 115
LR MK Nolikums par Valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu	1998: 158
Zinātnieka ētikas kodekss	1998: 145
Latvijas Republikas likums "Par zinātnisko darbību"	1999: 219
Latvijas Republikas Zinātnes attīstības nacionālā koncepcija	1999: 205
Meti augstākās izglītības, zinātnes un tehnoloģiju attīstības stratēģijai 2003.–2010.gadam	2004: 208
Zinātniskās darbības likums.....	2006: 221

* * *

Latvijas Republikas Ministru prezidenta Valda Dombrovska apsveikums	
Latvijas zinātnes 2013. gada sasniegumu autoriem	2014: 139

LZA normatīvie dokumenti

LZA Harta (un turpmāk katru gadu)	1992/93: 7
LZA Statūti (un turpmāk katru gadu)	1992/93: 12
LZA Statūti, ar 2002.g. labojumiem	2003: 16
LZA simbolika (krāsas, ģerbonis, karogs)	1992/93: 25
LZA ģerbonis. Heraldiskais apraksts	2003: 15
Nolikums par LZA Valdi (1994)	1995: 116
LZA Valdes nolikums (1998)	1999: 238
Nolikums par LZA goda doktora (<i>Dr.h.c.</i>) grāda piešķiršanas kārtību	1995: 118
Pagaidu nolikums par LZA vēlēšanām	1995: 121
LZA Uzraudzības padomes nolikums	1999: 236

Nolikums par LZA locekļu pārvēlēšanām sakarā ar pastāvīgās dzīves vietas maiņu	1999: 240
Nolikums par jaunu LZA locekļu vēlēšanām	2000: 194
Grozījumi LZA Statūtos	2013: 126
LZA Uzraudzības padomes nolikums	2013: 127
Nolikums par LZA amatpersonu vēlēšanām	2013: 130

LZA paziņojumi

LZA aicinājums valsts varas institūcijām par latviešu valodu	1999: 198
LZA vēstījums sakarā ar Salaspils pētnieciskā kodolreaktora darbības apstādīnāšanu	1999: 199
LZA paziņojums par kādu bēdīgu un pamācošu pagātnes lappusi Latvijas bioloģijas un lauksaimniecības zinātņu vēsturē	1999: 201
Augstākās izglītības padomes, Latvijas Zinātnes padomes un LZA atklātā vēstule sakarā ar budžeta samazināšanu augstākajai izglītībai un zinātnei	1999: 203
LZA paziņojums par ozona slāņa sarūkšanas bīstamajām sekām	2001: 186
LZA aicinājums pievērst īpašu uzmanību valsts intelektuālā potenciāla saglabāšanai un attīstībai	2001: 189
Latvijas Zinātņu akadēmijas aicinājums “Par Latviju Eiropas Savienībā” (2003. gada 09. septembrī).....	2004: 211
Par Kārļa Mīlenbaha gadu (Latvijas Zinātņu akadēmijas paziņojums)	2004: 212
LZA paziņojums par demogrāfisko situāciju valstī	2012: 106
LZA senāta 2013. gada 12. februāra sēdes lēmums par Latvijas zinātnes politiku un finansējumu.....	2014: 134
Latvijas zinātnieku atklāta vēstule.....	2014: 135
Ministru prezidentam V. Dombrovskim par finansējuma piešķiršanu zinātniskās un akadēmiskās darbības nodrošināšanai.....	2014: 136

Sadarbības līgumi

LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums	1997: 138
Deklarācija par sadarbību starp LZA un Latvijas Universitāti	2000: 186
LZA un Latvijas Kultūras fonda sadarbības līgums	2000: 188
LZA un Latvijas Reģionālās arhitektūras akadēmijas sadarbības līgums	2001: 191
Deklarācija par sadarbību starp LZA un Rīgas Tehnisko universitāti	2001: 192

Deklarācija par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Daugavpils Universitātes sadarbību	2002: 190
Vienošanās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un LR aizsardzības ministrijas sadarbību	2002: 192
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Medicīnas akadēmijas / Rīgas Stradiņa universitātes sadarbības līgums	2003: 186
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas un Latviešu akadēmisko mācītspēku un zinātnieku apvienības vienošanās par sadarbību	2003: 188
Vienošanās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijas sadarbību	2004: 214
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Akadēmiskās vienības “Austrums” sadarbības līgums.....	2004: 216
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Akadēmiķa Viktora Kalnbērza muzeja un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību	2004: 217
Viesītes pilsētas Domes un novadpētniecības muzeja “Sēlija”, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību.....	2004: 219
Deklarācija par sadarbību Ventspils zinātniskā centra veidošanā.....	2005: 202
LZA un LR Patentu valdes sadarbības līgums	2005: 204
LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums.....	2005: 205
LZA un Liepājas Pedagoģiskās akadēmijas sadarbības līgums.....	2006: 238
LZA) un a/s “Latvijas dzelzceļš” sadarbības līgums	2007: 230
LZA un Valsts aģentūras „Latvijas Akadēmiskā bibliotēka” sadarbības līgums.....	2008: 246
LR Izglītības un zinātnes ministrijas un LZA nodomu protokols.....	2008: 247
LR Zemkopības ministrijas, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas nodomu protokols	2008: 249
Vienošanās par Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Jauno zinātnieku apvienības sadarbību	2014: 140
LZA un Rīgas Latviešu biedrības sadarbības līgums	2014: 142
Sadarbības līgums ar VSIA P. Stradiņa klīniskās universitātes slimnīcu ...	2016: 231
Sadarbības līgums ar Vidzemes Augstskolu	2016: 233

Līgumi, balvu un fondu nolikumi

Nolikums par LZA Sociālās palīdzības fondu	1995: 120
LZA Magdas un Hermana Štaudingeru fonda noteikumi	1996: 114

LZA un publiskās a/s “Grindeks” vienošanās par sadarbību un a/s “Grindeks” gada balvām un prēmijām zinātnē	1999: 233
LZA un a/s “Aldaris” vienošanās par sadarbību un a/s “Aldaris” gada balvām zinātnē	1999: 234
Nolikums par LZA un pva/s “Latvenergo” Gada balvu inženierzinātnēs un enerģētiskā piešķiršanas kārtību	2000: 190
LZA, a/s “Dati” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2000: 192
Nolikums par LZA un a/s “RD ALFA” balvām fizikā un tās inžnierpielietojumos un to piešķiršanas kārtību	2001: 194
LZA, firmas “ITERA Latvija” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2001: 196
Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas Latvijas balvas (kopā ar Latvijas Zinātņu akadēmiju) nolikums	2002: 193
Latvijas Zinātņu akadēmijas, va/s “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2002: 195
Latvijas Zinātņu akadēmijas, SIA <i>Lattelekom</i> un Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammas “Izglītībai, zinātnei un kultūrai” vienošanās par sadarbību un gada balvām	2002: 197
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Rīgas domes Rīgas balvas iedibināšanas līgums	2002: 199
Latvijas Zinātņu akadēmijas un SIA “Biznesa augstskola Turība” Rīgas balvas iedibināšanas līgums	2002: 200
Latvijas Zinātņu akadēmijas, a/s “Latvijas gāze” un Latvijas Izglītības fonda vienošanās par sadarbību un gada balvām	2003: 190
Latvijas Zinātņu akadēmijas un Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzeja vienošanās par sadarbību un gada balvām	2003: 192
Latvijas Zinātņu akadēmijas, va/s “Latvijas Gaisa satiksme” un Latvijas Izglītības fonda vienošanās par sadarbību un stipendijām	2003: 194
LZA Jāņa Labsvīra iedibinātās Kārļa Ulmaņa balvas nolikums	2004: 221
Nolikums par LZA un LR Patentu valdes Valtera Capa balvu labākajam izgudrotājam	2005: 207
Nolikums par LZA, PAS “Grindeks”, Latvijas Organiskās sintēzes institūta un LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centra Solomona Hillera balvas piešķiršanu	2005: 208

LZA Emīlijas Gudrinieces balvas jaunažiem zinātniekiem nolikums.....	2007: 232
Nolikums par LZA Artura Balklava balvas piešķiršanu	2007: 234
Nolikums par Latvijas Zinātņu akadēmijas Dītriha Andreja Lēbera balvas piešķiršanu	2008: 251
Sadarbības protokols starp SIA <i>L'Oreal Baltic</i> , UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Latvijas Zinātņu akadēmiju	2008: 252
Latvijas Pētniecības un inovācijas stratēģiskās padomes nolikums	2015: 228

Starptautiskā sadarbība. Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju sadarbība

Igaunijas, Lietuvas, Latvijas Zinātņu akadēmiju prezidiju kopējās sēdes protokols	1990: 39
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Igaunijas Zinātņu akadēmijas un Lietuvas Zinātņu akadēmijas līgums par zinātnisko sadarbību	1992: 52
Latvijas Zinātņu akadēmijas, Lietuvas Zinātņu akadēmijas un Igaunijas Zinātņu akadēmijas prezidiju kopīgais Komunikē (Viļņa, 12.11.1991)	1992: 54
Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju vadītāju apspriedes komunikē	1996: 111
Igaunijas Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas parlamentiem	1996: 113
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1997: 124
Baltijas zinātņu akadēmiju prezidentu kopīgais paziņojums	1997: 128
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju komunikē “Par kopīgām pētījumu programmām”	1997: 129
Programma “Enerģētika”	1997: 130
Programma “Baltijas jūra”	1997: 131
Programma “Baltonika”	1997: 133
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju 1997.gada konferences dokumenti	1998: 152
Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1998: 152
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju prezidentu sanāksmes protokols	1998: 154
Trešās Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	1999: 191
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju prezidentu sanāksmes protokols	1999: 194
Baltijas studiju veicināšanas asociācijas un Baltijas valstu zinātņu akadēmiju vienošanās memorands	1999: 197
Baltijas valstu zinātņu akadēmiju konferences komunikē	2000: 173

<i>J. Stradiņš. Atklāšanas runa 7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē</i>	2000: 176
<i>V. Viķe-Freiberga. Uzruna 7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferencē</i>	2000: 180
<i>7. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rezolūcija</i>	2000: 184
<i>V. Viķe-Freiberga. Zinātniskajai domai ir cieša kopība ar demokrātijas garu</i>	2004: 199
<i>Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zinātņu akadēmiju sanāksmes protokols (Viļņa, 2003. gada 6. jūnijs)</i>	2004: 204
<i>9. Baltijas intelektuālās sadarbības konferences rezolūcija</i>	2004: 206

Starptautiskā sadarbība. Divpusējās sadarbības līgumi

<i>Vienošanās memorands par zinātnisko sadarbību starp Londonas Karalisko biedrību un LZA</i>	1992: 46
<i>LZA un Norvēģijas Zinātnes un literatūras akadēmijas zinātniskās sadarbības līgums</i>	1992: 46
<i>Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas un LZA sadarbības līgums</i>	1992: 48
<i>Eiropas–Latvijas institūts kultūras un zinātniskai apmaiņai (Konstitūcija)</i>	1992: 49
<i>LZA un Somijas akadēmijas sarunu memorands</i>	1992: 51
<i>UNESCO un LZA zinātniskās sadarbības līgums</i>	1998: 156
<i>LZA noteikumi par piedalīšanos starptautiskajās zinātniskās apmaiņas programmās</i>	1997: 136
<i>LZA un Saksijas Zinātņu akadēmijas zinātniskās sadarbības līgums</i>	2005: 201
<i>LZA un Gruzijas Nacionālās Zinātņu akadēmijas sadarbības līgums</i>	2014: 144

Starptautiskā sadarbība. Zinātnes attīstības vispārīgās problēmas

<i>J. Stradiņš. “Zinātne XXI gadsimtam — jaunas saistības”. Runa Pasaules zinātnes konferencē Budapeštā (1999. gada jūnijā–jūlijā)</i>	2000: 161
<i>Pasaules zinātnes konferences Budapeštā Deklarācija par zinātņi un zinātnes sasniegumu izmantošanu (1999. gada 1. jūlijā)</i>	2000: 164
<i>Pāreja uz ilgtspēju 21. gadsimtā. Pasaules zinātņu akadēmiju paziņojums (Tokija, 2000. gada maijs)</i>	2001: 179
<i>Apvienotā Pasaules latviešu zinātnieku 3.kongresa un Letonikas 4.kongresa “Zinātne, sabiedrība un nacionālā identitāte” rezolūcija</i>	2012: 104

GALVENĀS ZINĀTNISKĀS INSTITŪCIJAS UN IESTĀDES LATVIJĀ

Gadagrāmatas šis nodaļas mērķis — dot vispārēju ieskatu Latvijas zinātnes struktūrā; no zinātniskajiem institūtiem tajā ietverti tikai tie, kuriem ir juridiskas personas tiesības, nav minētas arī citas universitāšu struktūrvienības.

Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija (<http://www.izm.gov.lv>). Vaļņu iela 2, Rīga, LV 1050. Tel.: 67226209. Fakss: 67223905. E pasts: pasts@izm.gov.lv. Ministrs Kārlis ŠADURSKIS

Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departaments. Departamenta direktore Agrita KIOPA. Tel.: 67047983. E pasts: agrita.kiopa@izm.gov.lv.

Latvijas Zinātnes padome (<http://www.lzp.gov.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: 67225164, 67223211. Fakss: 67228421. E pasts: lzp@lzp.gov.lv. Padomes priekšsēdētājs LZA ģist.loc., *Dr.habil.phys.* Andrejs SILIŅŠ. Tel.: 67211405. E pasts: andrejs.silins@lu.lv; silins@lza.lv. Priekšsēdētāja vietnieks LZA ģist.loc., *Dr.biol.* Jānis KLOVIŅŠ. Tel.: 67808003, 26438469. E pasts: klovins@biomed.lu.lv. Zinātniskais sekretārs *Dr.chem.* Arnis KOKOREVIČS. Tel.: 29473753. E pasts: arnis.kokorevics@lzp.gov.lv

Augstākās izglītības padome (<http://www.aip.lv>). Zīgfriņa Annas Meierovica bulvāris 12, Rīga, LV 1050. Tel.: 67223392. Fakss: 67220423. E pasts: aip@latnet.lv. Priekšsēdētājs *Dr.habil.med.* Jānis VĒTRA

Latvijas Zinātnieku savienība (<http://www.lvzs.lv>). Akadēmijas laukums 1 – 611a, Rīga, LV 1050. Tel.: 67225361. E pasts: lza@lza.lv. Padomes priekšsēdētājs LZA ģist.loc., *Dr.habil.chem.* Ivars KALVIŅŠ. Valdes priekšsēdētājs *Dr.paed.* Uldis GRĀVĪTIS

Latvijas Jauno zinātnieku apvienība (<http://www.ljza.lv>). Kaļķu iela 1, Rīga, LV 1658. Tel.: 29407354. E pasts: info@ljza.lv. Valdes priekšsēdētāja *Dr.art.* Daina LĀCE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES

Latvijas Universitāte (<http://www.lu.lv/>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1586. Tel.: 67034444. Fakss: 67225039. E pasts: lu@lu.lv. Rektors LZA ģst.loc., *Dr.habil.biol.* Indriķis MUIŽNIEKS. Prorektore humanitāro un izglītības zinātņu jomā LZA kor.loc., *Dr.habil.philol.* Ina DRUVIETE. Prorektors sociālo un tiesību zinātņu jomā LZA kor.loc., *Dr.sc.pol.* Jānis IKSTENS. Prorektors eksakto, dzīvības un medicīnas zinātņu jomā *Dr. geol.* Valdis SEGLIŅŠ.

Rīgas Tehniskā universitāte (<http://www.rtu.lv/>). Kaļķu iela 1, Rīga, LV 1658. Tel.: 67089333. Fakss: 67820094. E pasts: rtu@rtu.lv. Rektors LZA ģst.loc., *Dr.habil.sc.ing.* Leonīds RIBICKIS. Zinātņu prorektors LZA kor.loc., *Dr.sc.ing.* Tālis JUHNA

Latvijas Lauksaimniecības universitāte (<http://www.llu.lv/>). Lielā iela 2, Jelgava, LV 3001. Tel.: 630 22584. Fakss: 630 27238. E pasts: rektors@llu.lv. Rektore LZA kor.loc., *Dr.oec.* Irina PILVERE. Zinātņu prorektors *Dr.med.vet.* Arnis MUGURĒVIČS

Rīgas Stradiņa universitāte (<http://www.rsu.lv/>). Dzirciema iela 16, Rīga, LV 1007. Tel.: 67409105. E pasts: rsu@rsu.lv, infocentrs@rsu.lv. Rektors LZA ģst.loc., *Dr.habil.med.* Jānis GARDOVSKIS. Zinātņu prorektore *Dr.habil.med.* Iveta OZOLANTA

Daugavpils Universitāte (<http://www.du.lv/>). Vienības iela 13, Daugavpils, LV 5400. Tel.: 65422180, 65422922. E pasts: du@du.lv. Rektors LZA ģst.loc., *Dr.biol.* Arvīds BARŠEVSKIS. Zinātņu prorektore *Dr.biol.* Inese KOKINA

Liepājas Universitāte (<http://www.liepu.lv/>). Lielā iela 14, Liepāja, LV 3401. Tel.: 634 23568. Fakss: 634 24223. E pasts: liepu@liepu.lv. Rektora v.i. *Dr.biol.* Māra ZELTIŅA. Zinātnes prorektore *Dr.philol.* Ieva OZOLA

ZINĀTNISKIE INSTITŪTI

FIZIKAS, MATEMĀTIKAS UN TEHNISKO ZINĀTŅU INSTITŪTI

Elektronikas un datorzinātņu institūts (<http://www.edi.lv/>). Dzērbenes iela 14, Rīga, LV 1006. Tel.: 67554500. Fakss: 67555337. E pasts: info@edi.lv. Direktore Ieva TENTERE. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA kor.loc., *Dr.sc.comp.* Modris GREITĀNS

Fizikālās enerģētikas institūts (www.energyresearch.lv). Aizkraukles iela 21, k-1, Rīga, LV 1006. Tel.: 67552011. Fakss: 67550839. E-pasts: enerģija@edi.lv. Direktore *Dr.sc.ing.* Irina OĻEINIKOVA. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.sc.ing.* Gaidis KLĀVS

LU Cietvielu fizikas institūts (<http://www.cfi.lu.lv>). Ķengaraga iela 8, Rīga, LV 1063. Tel.: 67187816. Fakss: 67132778. E pasts: issp@cfi.lu.lv. Direktors LZA īst.loc., *Dr.habil.phys.* Andris ŠTERNBERGS. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.phys.* Laima TRINKLERE.

LU Fizikas institūts (<http://ipul.lv/>). Miera iela 32, Salaspils, LV 2169. Tel.: 67944700. Fakss: 67901214. E pasts: fizinst@sal.lv. Direktora p.i. *Dr.phys.* Jānis Ernests FREIBERGS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.phys.* Agris GAILĪTIS.

LU Matemātikas un informātikas institūts (<http://www.lumii.lv/>). Raiņa bulvāris 29, Rīga, LV 1459. Tel.: 67224730. Fakss: 67820153. E pasts: imcs@lumii.lv. Direktors *Dr.sc.comp.* Rihards BALODIS-BOLUŽS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.sc.comp.* Jānis BĀRZDIŅŠ.

LU Polimēru mehānikas institūts (kopš 2016. g. – LU Materiālu mehānikas institūts) (<http://www.pmi.lv>). Aizkraukles iela 23, Rīga, LV 1006. Tel.: 67551145. Fakss: 67820467. E pasts: polmech@pmi.lv. Direktors *Dr.sc.ing.* Egils PLŪME. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.sc.ing.* Ilze BEVERTE

LU Astronomijas institūts (<http://www.astr.lu.lv>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1586. Tel.: 67034580. Fakss: 67034582. E pasts: astra@latnet.lv. Direktors *Dr.phys.* Ilgmārs EGLĪTIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.paed.* Ilgonis VILKS.

Ventspils Starptautiskais radioastronomijas centrs (<http://virac.venta.lv>). Irbene, Anceš pagasts, Ventspils novads, LV 3601. Tel.: 63656081. Inženieru iela 101, Ventspils, LV 3601. Tel.: 63629656, 29230818. Fakss: 63629660. E pasts: virac@venta.lv, infovirac@venta.lv. Direktors *Dr.chem.* Valdis AVOTIŅŠ. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.phys.* Juris FREIMANIS.

KĪMIJAS UN BIOLOĢIJAS ZINĀTŅU INSTITŪTI

Latvijas Organiskās sintēzes institūts (<http://www.osi.lv>). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67014801. Fakss: 67550338. E pasts: sinta@osi.lv. Direktors LZA kor.loc., *Dr.chem.* Osvalds PUGOVIČS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.chem.* Ivars KALVIŅŠ

Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts (<http://www.kki.lv>). Dzērbenes iela 27, Rīga, LV 1006. Tel.: 67553063. Fakss: 67550635. E pasts: koks@edi.lv. Direktors *Dr.sc.ing.* Uģis CĀBULIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.chem.* Bruno ANDERSONS

RTU Neorganiskās ķīmijas institūts (kopš 2016. g. – RTU Materiālzinātnes un lietiskās ķīmijas fakultātes Neorganiskās ķīmijas institūts) (<http://www.nki.lv/>).

Paula Valdena iela 3, Rīga, LV 1048. Tel.: 29450343. E pasts: velta.lapika@rtu.lv; jgrabis@rtu.lv. Direktors LZA ģist.loc., *Dr.habil.sc.ing.* Jānis GRABIS

Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs (<http://bmc.biomed.lu.lv>). Rātsupītes iela 1, Rīga, LV 1067. Tel.: 67808200. Fakss: 67442407. E pasts: bmc@biomed.lu.lv. Direktors LZA ģist.loc., *Dr.biol.* Jānis KLOVIŅŠ. Zinātniskā direktore LZA ģist.loc., *Dr.biol.* Aija LINĒ. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr. biol.* Andris ZELTIŅŠ

Latvijas Hidroekoloģijas institūts (<http://www.lhei.lv>). Voleru iela 4, Rīga, LV 1007. Tel./fakss: 67601995. E pasts: hydro@latnet.lv. Direktore *Dr.biol.* Anda IKAUNIECE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Solvita STRĀĶE

LU Bioloģijas institūts (www.lubi.edu.lv). Miera iela 3, Salaspils, LV 2169. Tel./fakss: 67944988. E pasts: office@email.lubi.edu.lv. Direktors LZA kor.loc., *Dr.biol.* Viesturs MELEČIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Gunta ČEKSTERE

Nacionālais botāniskais dārzs (<http://www.nbd.gov.lv>). Miera iela 1, Salaspils, LV 2169. Tel.: 67945468. Fakss: 67945459. E pasts: ibd@ibd.gov.lv. Direktors Andrejs SVILĀNS. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.biol.* Dace KĻAVIŅA

LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZINĀTŅU INSTITŪTI

Latvijas Valsts mežzinātnes institūts “Silava” (<http://www.silava.lv>). Rīgas iela 111, Salaspils, Salaspils novads, LV 2169. Tel.: 67942555. Fakss: 67901359. E pasts: inst@silava.lv. Direktors *Dr.silv.* Jurgis JANSONS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA kor.loc., *Dr.silv.* Tālis GAITNIEKS

Latvijas Valsts auglīkopības institūts (kopš 2016.g. – **Dārzkopības institūts, LLU**). (www.di.llu.lv; www.lvai.lv). Graudu iela 1, Ceriņi, Krimūnu pagasts, Dobeles novads, LV 3701. Tel.: 63722294, 63724926. Fakss: 63781718. E pasts: darzkopibas.institut@llu.lv; lvai@lvai.lv. Direktore *Mg.oec, Mg.sc.soc.* Inese EBELE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja LZA ģist.loc., *Dr.biol.* Edīte KAUFMANE

Agroresursu un ekonomikas institūts, LLU (www.priekuliselekcija.lv; www.arei.lv). Zinātnes iela 2, Priekuļi, Priekuļu pagasts, Priekuļu novads, LV 4126. Tel.: 64130162. Fakss: 641072171. E pasts: arei@arei.lv. Direktora p.i. *Dr.agr.* Arta KRONBERGA. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.oec.* Ligita MELECE

- **Ekonomikas pētniecības centrs.** Struktoru iela 14, Rīga, LV 1039. Tel.: 67552909. Fakss: 67541789
- **Stendes pētniecības centrs.** “Dižzemes”, p/n Dižstende, Lībagu pag., Talsu nov., LV 3258. Tel.: 63291288. Fakss: 63291289
- **Priekuļu pētniecības centrs.** Zinātnes iela 2, Priekuļi, Priekuļu pagasts, Priekuļu novads, LV 4126. Tel.: 64130162. Fakss: 64107217

LLU Zemkopības zinātniskais institūts (kopš 2016. g. – **LLU Zemkopības institūts**) (<http://www.zzi.llu.lv>). Zemkopības institūts 7, Skrīveri, Skrīveru novads, LV 5125. Tel.: 65197512. Fakss: 65197954. E pasts: szc@inbox.lv. Direktora p.i. *Dr.agr.* Aivars JERMUŠS. Direktora vietn. zinātniskajā darbā Jānis VIGOVSKIS

LLU aģentūra Lauksaimniecības tehnikas zinātniskais institūts (kopš 2016. g. – **LLU Tehniskās fakultātes Lauksaimniecības tehnikas institūta Ulbrokas zinātnes centrs**) (<http://www.llu-ltzi.lv>). Institūta iela 1, Ulbroka, Stopiņu novads, LV 2130. Tel.: 67910879. Fakss: 67910873. E pasts: uzc@apollo.lv. Direktors *Dr.sc.ing.* Semjons IVANOVŠ

HUMANITĀRO un SOCIĀLO ZINĀTŅU INSTITŪTI

LU Filozofijas un socioloģijas institūts (<http://www.fsi.lu.lv>). Kalpaka bulvāris 4, 3. stāvs, Rīga, LV 1050. Tel.: 67034520, 28385810. E pasts: fsi@lza.lv. Direktores p.i. LZA īst.loc., *Dr.habil.phil.* Maija KŪLE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja *Dr.phil.* Solveiga KRŪMIŅA-KONKOVA

LU Latviešu valodas institūts (<http://www.lulavi.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel./fakss: 67227696. E pasts: latv@lza.lv. Direktores p.i. LZA īst.loc., *Dr.habil.philol.* Ilga JANSONE. Zinātniskās padomes priekšsēdētāja LZA kor.loc., *Dr.philol.* Anna STAFECKA

LU Latvijas vēstures institūts (<http://www.lvi.lv/>). Kalpaka bulvāris 4, Rīga, LV 1050. Tel.: 67034509. Fakss: 67034510. E pasts: lvi@lza.lv. Direktors LZA īst.loc., *Dr.hist.* Guntis ZEMĪTIS. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs *Dr.hist.* Guntis GERHARDS

LU Literatūras, folkloras un mākslas institūts (<http://www.lfmi.lu.lv>). Mūkusalas iela 3, Rīga, LV 1423. Tel./fakss: 67229017. E pasts: litfom@lza.lv. Direktore *Dr.philol.* Dace BULA. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA īst.loc., *Dr.habil.philol.* Benedikts KALNAČS

LZA Ekonomikas institūts, SIA (<http://www.ei.lza.lv/>). Akadēmijas laukums 1, 15. stāvs, Rīga, LV 1050. Tel.: 20207092. E pasts: ei@lza.lv. Valdes priekšsēdētāja, direktore *Dr.* Ņina LINDE. Zinātniskās padomes priekšsēdētājs LZA goda loc., *Dr.habil.oec.* Pēteris GULĀNS

CITAS ZINĀTNISKĀS IESTĀDES

LU Akadēmiskā bibliotēka (<http://www.acadlib.lv>). Rūpniecības iela 10, Rīga, LV 1235. Tel.: 67323261, 67323649, 26373599. E pasts: acadlib@lib.acadlib.lv.
Direktore *Dr.h.c.philol.* Venta KOCERE

Latvijas Tehnoloģiskais centrs (www.innovation.lv/ltc). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67558771. Fakss: 67541218. E pasts: ltc@latnet.lv. Direktors *Dr.habil.sc.ing.* Jānis STABULNIEKS

Valsts izglītības attīstības aģentūra (<http://www.viaa.gov.lv>). Vaļņu iela 1 (3. stāvs), Rīga, LV 1050. Tel.: 67814322. Fakss: 67814344. E pasts: info@viaa.gov.lv. Direktore Dita TRAIIDĀS. Zinātnes, pētniecības un inovāciju politikas atbalsta departamenta direktore Elita ZONDAKA.

EURAXESS Latvija (<http://www.euraxess.lv/>). Dzērbenes iela 27 – 316, Rīga, LV 1006. Tel.: 29473753. E pasts: info@euraxess.lv. Vadītājs *Dr.chem.* Arnis KOKOREVIČS

Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmija (<http://www.lmza.lv>). Republikas laukums 2-2314, Rīga, LV 1981. Tel.: 67223448. E pasts: lmzn@lza.lv. Prezidente LZA īst.loc., *Dr.habil.oec.* Baiba RIVŽA. Viceprezidenti: LZA īst.loc., *Dr.habil.biol.* Īzaks RAŠALS, LZA kor.loc., *Dr.oec.* Irina PILVERE. Zinātniskā sekretāre *Dr.oec.* Viktorija ZAĻŪKSNE

ZINĀTNISKĀ IZDEVĒJDARBĪBA

Apģāds “Zinātnē”, SIA (<http://www.zinatnesgramatas.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: birojs 67212797, “Zinātnes” grāmatnīca 67225767. Fakss: 67227825. E pasts: zinatne@zinatne.com.lv. Valdes priekšsēdētāja Inģrģda SEGLIŅA

Latvijas Zinātņu Akadēmijas Vēstis (<http://www.lza.lv>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: 67229830. Fakss: 67821153. E pasts: vestis@lza.lv; lzavestis@inbox.lv; proceed@lza.lv. Galvenais redaktors Arno JUNDZE. Źurnāls publicē rakstus latviešu un angļu valodā

Latvijas Fizikas un Tehnisko Zinātņu Źurnāls (<http://fei-web.lv/izdevumi/>). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67551732, 67558694. Fakss: 67550839. E pasts: ezerniec@edi.lv. Galvenais redaktors Juris EKMANIS. Źurnāls publicē rakstus angļu, latviešu un krievu valodā

Źurnāls “Mechanics of Composite Materials” (<http://www.pmi.lv/html/LvJournalAbout.html>). Aizkraukles iela 23, Rīga, LV 1006. Tel.: 67551694. Fakss: 67820467. E pasts: mcm@pmi.lv. Galvenais redaktors Vitauts TAMUŹS. Źurnāls iznāk angļu un krievu valodā

Žurnāls “Magnetohydrodynamics” (<http://mhd.sal.lv/>). Miera iela 32, Salaspils - 1, LV 2169. Fakss: 67901214. E pasts: zhuk@sal.lv; aceb@sal.lv. Galvenais redaktors Andrejs CĒBERS. Žurnāls iznāk angļu valodā

Žurnāls “Automatic Control and Computer Sciences” (<http://www.edi.lv/en/scientific-journal>). Dzērbenes iela 14, Rīga, LV 1006. Tel.: 67558164. Fakss: 67555337. E pasts: avt@edi.lv. Galvenais redaktors Modris GREITĀNS. Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā

Žurnāls “Chemistry of Heterocyclic Compounds” (<http://hgs.osi.lv/index.php/hgs/index>). Aizkraukles iela 21, Rīga, LV 1006. Tel.: 67014921. Fakss: 67550338. E pasts: hgs@osi.lv. Galvenais redaktors Ivars KALVIŅŠ. Žurnāls iznāk angļu un krievu valodā

Latvijas Vēstures Institūta Žurnāls (<http://www.lvi.lv/lv/LVIZ.htm>). Kalpaka bulvāris 4, Rīga, LV 1050. Tel.: 29486005. Fakss: 67034510. E pasts: lvi@lza.lv. Galvenā redaktore Ineta LIPŠA. Žurnāls iznāk latviešu valodā. (Žurnāls dibināts 1936. gadā, atjaunots 1991. gadā)

Latvijas Zinātņu akadēmijas un LU Astronomijas institūta populārzinātnisks gadalaiku izdevums “Zvaigžņotā Debess” (<http://www.lu.lv/zvd/>, Digitālais arhīvs: <http://ejuz.lv/zvd/>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1586. Tel.: 67034581. E pasts: astra@latnet.lv. Atbildīgais redaktors Agnis ANDŽĀNS. Žurnāls iznāk latviešu valodā.

LZP, LZA un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts “Zinātnes Vēstnesis” (<http://www.lza.lv/>). Akadēmijas laukums 1, Rīga, LV 1050. Tel.: 67225361. Fakss: 67821109. E pasts: alma@lza.lv; lza@lza.lv. Redaktore Zaiga KIPERE. Laikraksts iznāk latviešu valodā

LU elektroniskais izdevums, populārzinātniskais žurnāls “TERRA” (<http://www.lu.lv/terra2/>). Raiņa bulvāris 19, Rīga, LV 1050. Tel.: 67034587. E pasts: terra@lu.lv. Galvenais redaktors Ilgonis VILKS. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls “Ilustrētā Zinātne” (<http://www.ilustretazinatne.lv/>). Andrejostas iela 4A, Rīga, LV-1045. Tel.: 67292644. E pasts: ilustretazinatne@dienaszurnali.lv. Galvenā redaktore Dina BĒMA. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls “Ilustrētā Pasaules Vēsture” (<http://www.ilustretavesture.lv/>). Andrejostas iela 4A, Rīga, LV 1045. Tel.: 67273311. E pasts: ilustreta.vesture@dienaszurnali.lv. Galvenā redaktore Aiva LAPIŅA. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls “Akadēmiskā Dzīve” (“Akadēmiskās Dzīves Tēvzemes apgāda” un LU Akadēmiskā apgāda izdevums, <http://www.lu.lv/adz/>). Ģertrūdes iela 123, Rīga, LV 1009. Tel.: 67217124. E pasts: akademiskadzive@austrums.lv. Galvenais redaktors Ainārs DIMANTS. Žurnāls iznāk latviešu valodā

Žurnāls “Energija un Pasaule” (SIA “Energija un Pasaule” izdevums, <http://www.eunp.lza.lv/>). Dzirciema iela 121, Rīga, LV 1055. Tel.: 29446806. E pasts: e.p@ml.lv. Galvenā redaktore Andžela ŠUVAJEVA. Žurnāls iznāk latviešu valodā.

LATVIJAS ZINĀTNES ORGANIZĒŠANĀ IESAISTĪTO PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS

	<i>Telefons</i>	<i>Elektroniskā pasta adrese</i>
ANDERSONS Bruno	67552554	bruno.andersons@edi.lv
ANDŽĀNS Agnis	67033738	agnis.andzans@lu.lv
AUGULE Ināra	67225764	lza@lza.lv
AUZIŅŠ Mārcis	67034301	marcis.auzins@lu.lv;
AVOTIŅŠ Valdis	63629656	valdis.avotins@venta.lv
ĀDAMSONE Baiba	67220725	chem@lza.lv
BALKA Gunta	67225164	gunta.balka@lzp.gov.lv, gunta.balka@lza.lv
BALODIS-BOLUŽS Rihards	67224730	rihards.balodis@lumii.lv
BALTIŅŠ Māris	26319362	maris.baltins@vvc.gov.lv
BARŠEVSKIS Arvīds	65422180	arvids.barsevskis@du.lv
BĀRZDIŅŠ Jānis	67224363	janis.barzdins@lumii.lv
BEVERTE Ilze	29464250	Ilze.Beverte@viaa.gov.lv
BĒMA Dina	67292644	dina.bema@ilustretazinatne.lv
BĒRZIŅŠ Jānis Guntis (CFI)	67261304	jberzins@latnet.lv
BĒRZIŅŠ Jānis (LVI)	28754810	j.beerzins@gmail.com
BLAZARENE Jeļena	67228421	jelena.blazarene@lzp.gov.lv
BORZOVS Juris	67034490	juris.borzovs@lu.lv
BRICE Anastasija	67229830	lzavestis@inbox.lv
BROKS Kristaps	67227391	int@lza.lv
BULA Dace	67212872	dace.bula@lulfmi.lv
	67229017	litfom@lza.lv
BUNDULE Maija	67785423	maija.bundule@viaa.gov.lv
BUŠMANE Aina	25444749	aina0606@inbox.lv
CĀBULIS Uģis	67553063, 67552581	cabulis@edi.lv
CĒBERE Dzintra	67225764	lza@lza.lv
CĒBERS Andrejs	29195961	aceb@sal.lv ; aceb@latnet.lv
CIMERMANIS Saulvedis	26223068,	kameel@inbox.lv
ČEKSTERE Gunta	67944988	office@email.lubi.edi.lv
DEHTJARS Jurijs	29469104	dekhtyar@latnet.lv
DIMANTS Ainārs	67217124	akademiskadzive@astrums.lv
DRAVENIECE Anita	67227391	int@lza.lv

DRUVIETE Ina	26352167	ina.druviete@lu.lv
EBELE Inese	63722294	inese.ebele@llu.lv
EDŽIŅA Alma	67223931	alma@lza.lv
EGLĪTIS Ilgmārs	67932863	ilgmars.eglitis@lu.lv
EKMANIS Juris	67223644, 29233023	ekmanis@lza.lv
ĒRGLIS Andrejs	29293376	a.a.erglis@stradini.lv
FREIBERGS Jānis Ernests	67944700 67901214	jf@sal.lv
FREIMANIS Juris	29144160	juris.freimanis@venta.lv
GAILĪTIS Agris	28878453	gailitis@sal.lv
GAITNIEKS Tālis	26463738	talis.gaitnieks@silava.lv
GARDOVSKIS Jānis	67409224	rector@rsu.lv
GERHARDS Guntis		lvi@lza.lv
GOVINČUKA Dace	67225361	lza@lza.lv
GRABIS Jānis	29450343	jgrabis@rtu.lv
GRĀVĪTIS Uldis	67543413	uldis.gravitis@lspa.lv
GREITĀNS Modris	67558155	modris@edi.lv
GRĒNS Elmārs	29226029	grens@biomed.lu.lv
GRIŅEVIČA Līva	67225889	humana@lza.lv
GULĀNS Pēteris	67567909, 26027055	gulans@apollo.lv
HAUSMANIS Viktors	67357912	litfom@lza.lv
HELMANE Ludmila	67228508	daina@lza.lv; beatrise@lza.lv
IKAUNIECE Anda	67601995	anda.ikauniece@lhei.lv
IKSTENS Jānis	67034322	janis.ikstens@lu.lv
IVANOVS Semjons	67910945	semjons@apollo.lv
JANSONE Ieva	67212797	zinatne@zinatne.com.lv
JANSONE Ilga	67227696, 29550647	ilgajan@lza.lv
JANSONS Jurgis	26190266	jurgis.jansons@silava.lv
JANSONS Juris	29284330	jansons@pmi.lv, fizteh@lza.lv
JERMUŠS Aivars	26017777	szc@inbox.lv
JUHNA Tālis	67089415	talis.juhna@rtu.lv
JUNDZE Arno	29996622	lzavestis@inbox.lv
JUNDZIS Tālavs	67227555	bspc@lza.lv
KALNAČS Benedikts	29610407	benedikts.kalnacs@lulfmi.lv

KALVIŅŠ Ivars	67551822, 67553233	kalvins@osi.lv
KALIŅINA Gaļina	67225164	galina.kalinina@lzp.gov.lv; lzp@lza.lv
KAMPARS Valdis	29230958	kampars@ktf.rtu.lv
KARNĪTE Raita	29411607	raita@epc.lv
KAUFMANE Edīte	63722294, 29495118	kaufmane@latnet.lv
KĀRKLIŅA Daina	63005720	daina.karklina@llu.lv
KIOPA Agrita	67047983	agrita.kiopa@izm.gov.lv
KIPERE Zaiga	29557810	lza@lza.lv; alma@lza.lv
KLĀVS Gaitis	67552011	energy@edi.lv
KLOVIŅŠ Jānis	67808003, 26438469	klovins@biomed.lu.lv
KLUŠA Vija	29276263, 67033888	vijaklus@latnet.lv
KĻAVIŅA Dace	28304310	dace.klavina@nbd.gov.lv
KĻAVIŅŠ Māris	29479430	mklavins@lanet.lv
KNĒTS Ivars	29199301	ivars.knets@rtu.lv, knets@latnet.lv
KOCERE Venta	67323261	venta.kocere@lu.lv
KOKINA Inese	65425452	inese.kokina@du.lv
KOKOREVIČS Arnis	29473753	info@euraxess.lv, arnis.kokorevics@lzp.gov.lv
KOŅE Tatjana	67061558,	Tatjana.Koke@rsu.lv
KOZLOVSKIS Vitālijs	67222817	daina@lza.lv
KRASŅIKOVŠ Andrejs	29436518	akrasn@latnet.lv
KRISTAPSONS Jānis	29331211	jtk@lza.lv
KRONBERGA Arta	64130162	Arta.Kronberga@priekuliselekcija.lv arei@arei.lv
KRŪMIŅA-KOŅKOVA Solveiga	28385810	solveiga.krumina-konkova@lu.lv
KRŪMIŅŠ Gatis	25416191	gatis.krumins@va.lv
KRŪMIŅŠ Juris	67034794	Juris.Krumins@lu.lv
KŪLE Maija	28385810	fsi@lza.lv; maija.kule@gmail.com
LANGE Elmārs	67225241	elmars.lange@lza.lv, skc@lza.lv
LAPIŅA Aiva	67273311	aiva.lapina@dienaszurnali.lv
LĀCE Daina	29407354	info@ljza.lv
LEGZDIŅA Antra	20220106	proceed@lza.lv
LINDE Ņina	29188707	nina.linde@lza.lv
LINĒ Aija	67808208, 29357839	aija@biomed.lu.lv
LIPŠA Ineta	67034510, 29486005	lvi@lza.lv

MARKUS Dace	67808010, 26442598	markus@latnet.lv, dace.markus@rpiva.lv
MATĪSS Imants	67212807	certcn@latnet.lv
MEIKALIŠA Ārija	20046013	arija.meikalisa@lu.lv
MELECE Ligita	67553546	ligita.melece@lvaei.lv
MELECIS Viesturs	67944988	vmelecis@email.lubi.edu.lv
MILLERS Tālis	67225361	talism@inbox.lv
MUGURĒVIČS Arnis	63005633	zinpror@llu.lv
MUIŽNIEKS Indriķis	67034300	Indriķis.Muiznieks@lu.lv
MUROVSKA Modra	67427920	Modra.Murovska@rsu.lv; modra@latnet.lv
NEGREJEVA Sofja	67223633	fizteh@lza.lv
OĻEINIKOVA Irina	67552011, 67558600	irina.oleinikova@edi.lv
OZOLA Ieva	63407783	ieva.ozola@liepu.lv
OZOLANTA Iveta	67409116	iveta.ozolanta@rsu.lv
OZOLS Andris	67089456, 67089201	aozols@latnet.lv
PILVERE Irina	63022584	rektors@llu.lv, irina.pilvere@llu.lv
PLIKŠA Ineta	26443380	Ineta.Pliksa@viaa.gov.lv
PĻŪME Egils	67551145	egils@pmi.lv, polmech@pmi.lv
PUGOVIČS Osvalds	67551207	osvalds@osi.lv
PUTNIŅA Māra	67223211	mara.putnina@lzp.gov.lv
RAŠALS Īzaks	29516935	izaks@email.lubi.edu.lv; izaks.rasals@lu.lv
RIBICKIS Leonīds	67089300	leonids.ribickis@rtu.lv
RIVŽA Baiba	29254469	baiba.rivza@llu.lv
RUDZĪTIS Jānis	67089701	arai@latnet.lv
RUTKIS Mārtiņš	67132778	martins.rutkis@cfi.lu.lv
SEGLIŅA Ingrīda	67212797	zinatne@zinatne.com.lv
SEGLIŅŠ Valdis		valdis.seglins@lu.lv
SILIŅŠ Andrejs	67211405	silins@lza.lv
SJAKSTE Nikolajs	29198804	Nikolajs.Sjakste@lu.lv
SKUDRA Rūta	67225793	arhivs@lza.lv
SPĀRĪTIS Ojārs	67225361	lza@lza.lv
SPĪGULIS Jānis	67228249	Janis.Spigulis@lu.lv; janispi@latnet.lv
STABULNIEKS Jānis	67557919	ltc@latnet.lv
STAFECKA Anna	67226345	anna.stafecka@inbox.lv
STENGREVIKA Ilze	67223567	ilze.stengrevica@lza.lv

4. pielikums. PERSONU ALFABĒTISKAIS RĀDĪTĀJS

STRADIŅŠ Jānis	67213663	stradins@lza.lv
STRĀĶE Solvita	67610850	solvita.strake@lhei.lv
SVILĀNS Andrejs	67945450	Andrejs.Svilans@nbd.gov.lv
ŠADURSKIS Kārlis	67223905	pasts@izm.gov.lv
ŠLIHTA Gunta	29274150	fei@edi.lv
ŠTERNBERGS Andris	67187810	stern@latnet.lv
ŠUVAJEVA Andžela	29446806	e.p@ml.lv
TAMUŽS Vitauts	29410902	tamuzs@pmi.lv
TENTERE Ieva	67558233	info@edi.lv
TIRZĪTE Dace	29644426	dace.tirzite@lza.lv
TJŪŅINA Ērika	67225175	erika@lza.lv
TRAIDĀS Dita	67814334	dita.traidas@viaa.gov.lv
TRAPENCIERIS Pēteris	67014936, 29158559	peteris@osi.lv
TRINKLERE Laima	67253592	trinkler@latnet.lv
TUTĀNE Irēna	67014805	irena@osi.lv
ŪBELIS Arnolds	29498659	Arnolds.Ubelis@viaa.gov.lv
VALTERS Raimonds	26537092	rvalters@latnet.lv
VEDERNIKOVS Nikolajs	67553760	nik.vedernikov@edi.lv
VĒTRA Jānis	67223392	janis.vetra@rsu.lv; aip@latnet.lv
VIGOVSKIS Jānis	65197512	szc@inbox.lv
VILKS Ilgonis	67034587	vilks@latnet.lv; ilgonis.vilks@lu.lv
ZAIĻŪKSNE Viktorija	67223448	lmzn@lza.lv
ZELTIŅA Māra	63423568	liepu@liepu.lv
ZELTIŅŠ Andris	67808200	anze@biomed.lu.lv
ZEMĪTIS Guntis	67034509	lvi@lza.lv;
	26416884	guntis.zemitis@gmail.com
ZONDAKA Elita	67785423	elita.zondaka@viaa.gov.lv

SIA Apgāds "Zinātne". Akadēmijas laukumā 1.
Rīga, LV-1050. Reģistrācijas apliecība Nr. 40003576967.
Iespiesta SIA "Dardedze Hologrāfija"